

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja
Slovenskej republiky

OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ

Bratislava, 3. december 2007

OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ

OBSAH

<u>1.</u>	<u>SÚHRNNÝ OBSAH DOKUMENTU</u>	6
<u>2.</u>	<u>PRÍPRAVA OPERAČNÉHO PROGRAMU</u>	8
<u>2.1.</u>	<u>Proces prípravy OPBK a uplatňovanie princípu partnerstva</u>	8
<u>2.2.</u>	<u>Ex ante hodnotenie</u>	10
<u>2.2.1.</u>	<u>Posúdenie socio-ekonomickej analýzy a relevantnosť stratégie k identifikovaným potrebám</u>	10
<u>2.2.2.</u>	<u>Zdôvodnenie a konzistencia stratégie</u>	11
<u>2.2.3.</u>	<u>Koherencia stratégie s relevantnými politikami, stratégiami a dokumentmi</u>	11
<u>2.2.4.</u>	<u>Očakávané výsledky a dopady</u>	11
<u>2.2.5.</u>	<u>Posúdenie návrhu implementačného systému</u>	12
<u>2.3.</u>	<u>Strategické environmentálne hodnotenie</u>	12
<u>3.</u>	<u>SOCIO – EKONOMICKÁ ANALÝZA BRATISLAVSKÉHO KRAJA</u>	15
<u>3.1.</u>	<u>Základná charakteristika regiónu</u>	15
<u>3.1.1.</u>	<u>Sídelná štruktúra</u>	18
<u>3.2.</u>	<u>Charakteristika hospodárskej úrovne regiónu a stavu ľudských zdrojov</u>	20
<u>3.2.1.</u>	<u>Hospodárska úroveň</u>	20
<u>3.2.2.</u>	<u>Ľudské zdroje</u>	21
<u>3.3.</u>	<u>Infraštruktúra a regionálna dostupnosť</u>	28
<u>3.3.1.</u>	<u>Regionálna infraštruktúra</u>	28
<u>3.3.2.</u>	<u>Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia</u>	32
<u>3.3.3.</u>	<u>Dopravná infraštruktúra a regionálna dostupnosť</u>	35
<u>3.4.</u>	<u>Vedomostná ekonomika</u>	39
<u>3.4.1.</u>	<u>Konkurencieschopnosť regiónu</u>	39
<u>3.4.2.</u>	<u>Výskum, vývoj a inovačný rozvoj</u>	44
<u>3.4.3.</u>	<u>Informatizácia spoločnosti</u>	46
<u>3.5.</u>	<u>Výsledky realizácie programového obdobia 2004 – 2006</u>	49
<u>3.5.1.</u>	<u>Opatrenie 1.1. Rozvoj malého a stredného podnikania</u>	51
<u>3.5.2.</u>	<u>Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov</u>	52

3.5.3.	Opatrenie 1.3. Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	52
3.5.4.	Opatrenie 1.4. Podpora spoločných služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	53
3.5.5.	Opatrenie 1.5. Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva	53
3.5.6.	Opatrenie Technická pomoc	54
3.5.7.	Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti a účinnosti realizovaných projektov	54
3.5.8.	Pozitívne príklady zo skráteného programového obdobia	55
3.5.9.	Využiteľné skúsenosti pre programové obdobie 2007 - 2013	56
3.6.	SWOT analýza	57
3.7.	Hlavné disparity a faktory rozvoja	59
4.	STRATÉGIA OPERAČNÉHO PROGRAMU	60
4.1.	Východiská stratégie operačného programu	60
4.1.1.	Vízia a stratégia NSRR	61
4.1.2.	Východiskové strategické dokumenty	64
4.1.3.	Východiská pre územnú, tematickú a finančnú koncentráciu intervencií jednotlivých oblastí podpory	65
4.2.	Globálny cieľ operačného programu	68
4.3.	Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa	71
4.3.1.	Tematická koncentrácia príspevkov	72
4.3.2.	Územná koncentrácia príspevkov	74
4.3.3.	Finančná koncentrácia príspevkov	75
5.	PRIORITNÉ OSI	76
5.1.	Prioritná os 1 Infraštruktúra	76
5.1.1.	Cieľ a zameranie prioritnej osi	76
5.1.2.	Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 1	78
5.1.3.	Zdôvodnenie prioritnej osi	85
5.2.	Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika	87
5.2.1.	Cieľ a zameranie prioritnej osi	87
5.2.2.	Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 2	89
5.2.3.	Zdôvodnenie prioritnej osi	95
5.3.	Prioritná os 3 Technická pomoc	96
5.3.1.	Cieľ a zameranie prioritnej osi	96

5.3.2.	Prioritné témy v rámci prioritnej osi 3	96
5.3.3.	Zdôvodnenie prioritnej osi	98
6.	HORIZONTÁLNE PRIORITY	98
6.1.	Charakter a rozsah horizontálnych priorít	99
6.1.1.	Marginalizované rómske komunity	100
6.1.2.	Rovnosť príležitostí	100
6.1.3.	Trvalo udržateľný rozvoj	101
6.1.4.	Informačná spoločnosť	103
6.2.	Koordínácia horizontálnych priorít	105
7.	SÚLAD STRATÉGIE S POLITIKAMI, DOKUMENTMI A CIEĽMI	112
7.1.	Súlad so strategickými dokumentmi a politikami EÚ	112
7.1.1.	Strategické usmernenia Spoločenstva	112
7.1.2.	Koherencia OPBK so Strategickými usmerneniami spoločenstva	112
7.1.3.	Lisabonská a Göteborgská stratégia	113
7.1.4.	Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky	114
7.1.5.	Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže	114
7.1.6.	Legislatíva ES v oblasti pravidiel verejného obstarávania	115
7.1.7.	Legislatíva ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia	115
7.1.8.	Legislatíva ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie	116
7.2.	Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR	116
7.2.1.	NSRR a OP	116
7.2.2.	Komplementarita / synergia s inými OP	118
7.2.3.	Operačné programy v rámci cieľa Európska územná spolupráca	122
7.3.	Národný program reforiem/ Akčné plány Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010	123
7.3.1.	Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010	123
7.3.2.	Národný program reforiem	124
7.3.3.	Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/ Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja	124
7.3.4.	Konceptia územného rozvoja Slovenska	125
7.3.5.	Ostatné národné, sektorové strategické materiály	125
7.4.	Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ	128

7.4.1.	Synergia, komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF	128
7.4.2.	Synergia, komplementarita s ostatnými finančnými nástrojmi ES	128
8.	FINANČNÝ PLÁN	130
8.1.	Finančný plán – ročné záväzky	130
8.2.	Finančný plán za celé programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania	131
8.3.	Rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií pomoci	132
9.	SYSTEM IMPLEMENTÁCIE	134
9.1.	Riadenie	134
9.1.1.	Centrálny koordinačný orgán	134
9.1.2.	Riadiaci orgán	134
9.1.3.	Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom pre OPBK	135
9.1.4.	Úloha orgánov regionálnej a miestnej samosprávy	137
9.1.5.	Monitorovací výbor	139
9.2.	Monitorovanie	140
9.2.1.	Úlohy CKO v oblasti monitorovania	140
9.2.2.	Úlohy RO pre OPBK v oblasti monitorovania	141
9.3.	Hodnotenie	142
9.3.1.	Úlohy CKO v oblasti hodnotenia	144
9.3.2.	Úlohy RO pre OPBK v oblasti hodnotenia	144
9.4.	IT monitorovací systém	144
9.4.1.	ITMS a procesy komunikácie prijímateľov o príspevok z fondov na úrovni projektu sú nasledovné:	145
9.4.2.	Úlohy CKO vo vzťahu k ITMS	145
9.4.3.	Úlohy RO pre OPBK vo vzťahu k ITMS	146
9.5.	Elektronická výmena dát s EK	146
9.6.	Publicita a informovanosť	147
9.7.	Finančné riadenie, kontrola a audit	150
9.7.1.	Systém finančných tokov	153
10.	PRÍLOHY	156

1. SÚHRNNÝ OBSAH DOKUMENTU

Podľa článku 5 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 (ďalej len „všeobecné nariadenie“) spadá územie Slovenskej republiky pod cieľ Konvergencia, ktorý pokrýva 88,84% populácie SR. Ustanovenia tohto článku sa nevzťahujú na územie NUTS 2 Bratislavský kraj, ktorý s 601 132 (11,16%) obyvateľmi spadá pod cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (ďalej len „cieľ RKZ“). Cieľ RKZ je s výnimkou najmenej rozvinutých regiónov zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a príťažlivosti regiónov, ako aj zamestnanosti predvídaním hospodárskych a sociálnych zmien vrátane zmien spojených s otvorením trhu prostredníctvom inovácie a podpory vedomostnej spoločnosti, podnikania, ochrany a zlepšovania životného prostredia a zlepšovania dostupnosti, prispôsobivosti pracovníkov a podnikov, ako aj rozvojom trhov práce na princípe sociálnej inklúzie. Cieľ RKZ je v programovom období 2007 – 2013 podporovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „ERDF“) a z Európskeho sociálneho fondu (ďalej len „ESF“).

V zmysle Rozhodnutia Európskej Komisie č. 2006/593/4C zo 4. augusta 2006 (oznámené dokumentom č. C (2006) 3472) by Slovenská republika mala čerpať v programovom období 2007 - 2013 na cieľ RKZ zo štrukturálnych fondov 449 018 529 € v bežných cenách. Na základe stanovenej povinnej miery spolufinancovania SR budú tieto finančné prostriedky doplnené o národné verejné zdroje (zo štátneho rozpočtu a samospráv).

Základným strategickým programovým dokumentom pre oblasť kohéznej a regionálnej politiky je Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013 (ďalej len „NSRR“) . Priority NSRR sa budú v cieľi RKZ súlade s uvedenými finančnými alokáciami implementovať prostredníctvom troch viac cieľových operačných programov a jedného operačného programu pre cieľ RKZ – Operačného programu Bratislavský kraj (ďalej len „OPBK“). OPBK nadväzuje na ciele a priority NSRR a tak predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z ERDF pre vybrané oblasti infraštruktúry a vedomostnej ekonomiky Bratislavského kraja na roky 2007 - 2013.

OPBK implementuje a bližšie rozpracováva strategické priority NSRR č. 1 *Infraštruktúra a regionálna dostupnosť* a č. 2 *Vedomostná ekonomika* a to prostredníctvom špecifických priorít 1.1 Regionálna infraštruktúra, 1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia, 1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava, 2.1 Informatizácia spoločnosti a 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií.

OPBK bol vypracovaný na základe všeobecného nariadenia a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999 (ďalej len „nariadenie o ERDF“).

Z obsahového hľadiska treba za kľúčové časti OPBK považovať socio-ekonomickú analýzu Bratislavského kraja, stratégiu, jej členenie na prioritné osi a financovanie OPBK.

Analýza súčasnej situácie v Bratislavskom kraji skúma predovšetkým tie socio-ekonomické problémy Bratislavského kraja, ktorých riešenie možno príspevkami zo štrukturálnych fondov ovplyvniť. Ide najmä o regionálnu dostupnosť, regeneráciu sídiel a vedomostnú ekonomiku cez konkurencieschopnosť podnikov, inovácie a informatizáciu spoločnosti. Získané poznatky sú prezentované formou SWOT analýzy a vyúsťujú do určenia kľúčových disparít a hlavných

faktorov rozvoja Bratislavského kraja na základe vytypovaných prioritných osí. OPBK je definovaný 3 prioritnými osami: Prioritná os 1 Infraštruktúra, Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika a Prioritná os 3 Technická pomoc.

Strategická časť OPBK vychádza z vízie hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenska, ktorá je formulovaná ako „celková konvergencia ekonomiky SR k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja“. Stratégia OPBK sa opiera o výsledky analýz súčasnej situácie, víziu a stratégiu NSRR, na základe čoho bol formulovaný globálny cieľ OPBK.

V stratégii sa nadväzuje na strategické dokumenty na úrovni EÚ, na úrovni SR, sektorov a regiónu. Ide predovšetkým o materiály Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti, Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (tzv. Lisabonská stratégia pre Slovensko) a Národný program reforiem SR, Koncepcia územného rozvoja Slovenska (ďalej len „KURS“) (z roku 2001), Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (z roku 2001) a Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 - 2010. Z regionálnych dokumentov má najväčší význam Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len „BSK“) a Regionálna inovačná stratégia BSK.

Systém implementácie OPBK predpokladá postupné upúšťanie od centralizovaného prístupu a zriaďuje v súlade s príslušnou legislatívou SR a EÚ sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom na úrovni regiónu NUTS 3, čo možno v podmienkach SR považovať pri uvedenom rozsahu decentralizácie za inovatívny prístup. Zámerom Riadiaceho orgánu pre OPBK je, aby počas programového obdobia 2007-2013 vykonával BSK (úroveň NUTS 3) úlohu sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre oblasti podpory zamerané na regeneráciu sídiel a regionálnu a mestskú hromadnú dopravu (Prioritná os 1). Ostatné oblasti podpory OPBK (Prioritné osi 2 a 3) sú z hľadiska ich charakteru implementované priamo Riadiacim orgánom pre OPBK (ďalej len „RO OPBK“), ktorým je v zmysle uznesenia vlády SR č. 832 zo dňa 8. októbra 2006 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MVRR SR“).

2. PRÍPRAVA OPERAČNÉHO PROGRAMU

1. Proces prípravy OPBK a uplatňovanie princípu partnerstva

Uznesením vlády SR č. 832/2006 z 8. októbra 2006 bolo MVRR SR určené za riadiaci orgán pre OPBK.

Jedným z kľúčových princípov, na ktorých bol založený proces spracovania OPBK, bol princíp partnerstva. Pri príprave dokumentu boli využívané koncepčné, analytické a podkladové materiály zainteresovaných rezortov a inštitúcií a pri formulácii jednotlivých častí dokumentu sa zvažovali názory a pripomienky všetkých zúčastnených partnerov. Princíp partnerstva sa v priebehu prác na OPBK riadil všeobecným nariadením, podľa ktorého partnerstvo sa týka prípravy, implementácie, monitorovania a hodnotenia operačných programov.

Prípravu operačného programu začalo MVRR SR v roku 2005 v spolupráci s Úradom BSK. Príprava OPBK prebiehala v súlade s príslušnými uzneseniami vlády SR. Na základe návrhov nariadení boli na bilaterálnych rokovaníach definované priority kraja pre programové obdobie 2007-2013.

Proces partnerstva v roku 2006 pokračoval vytvorením pracovnej skupiny na prípravu OPBK. Vzhľadom na tematické zameranie OPBK boli vybrané subjekty, ktoré majú v gescii navrhované opatrenia OPBK (Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Ministerstvo financií SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo školstva SR, Ministerstvo životného prostredia SR) ďalej významní regionálni a miestni partneri (BSK, Magistrát hlavného mesta SR Bratislava, Združenie miest a obcí Slovenska) a profesné združenia (Slovenská obchodná a priemyselná komora) a neziskové mimovládne organizácie (Regionálna platforma Grémia tretieho sektora Bratislava). Na základe doručených nominácií a v súlade s uznesením vlády SR č. 457/2006 bola dňa 19. mája 2006 zriadená pracovná skupina na prípravu OPBK. Vzhľadom na to, že Regionálna platforma Grémia tretieho sektora nenominovala žiadneho zástupcu, RO OPBK oslovil v máji 2006 Sekciu ľudských práv a menšín Úradu vlády SR so žiadosťou o nominovanie stáleho zástupcu za mimovládne neziskové organizácie do pracovnej skupiny na prípravu OPBK. Nakoľko RO OPBK nedostal žiadnu nomináciu predstaviteľa mimovládnych organizácií, RO OPBK výberom z mimovládnych organizácií zaoberajúcich sa trvalo udržateľným rozvojom oslovil Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v Slovenskej republike (ďalej len „STUŽ“). Na základe tejto nominácie sa zástupca STUŽ zúčastňoval stretnutia pracovnej skupiny od 15. novembra 2006. V roku 2007 požiadala Republiková únia zamestnávateľov o účasť na rokovaníach pracovnej skupiny. Jej zástupca bol menovaný za člena pracovnej skupiny a tiež bol prizývaný na jej stretnutia.

V období od 19. mája 2006 do 30. mája 2007 sa uskutočnili stretnutia pracovnej skupiny v dňoch:

6. júna 2006

26. júna 2006

27. júla 2006

15. novembra 2006

5. februára 2007

13. marca 2007

22. mája 2007

Predmetom stretnutí boli informácie pre členov pracovnej skupiny o vykonaných zmenách v OPBK a ich konzultácia s členmi pracovnej skupiny. Relevantné pripomienky členov boli zapracované do materiálu. Každý člen pracovnej skupiny mohol priamo alebo prostredníctvom svojich zástupcov prezentovať svoje názory a stanoviská nielen počas rokovania pracovnej skupiny, ale i mimo zasadnutia pracovnej skupiny na rokovaníach k NSRR, resp. k iným OP.

Okrem zasadnutí pracovnej skupiny RO OPBK organizoval bilaterálne stretnutia s partnermi. Stretnutí sa pravidelne zúčastňovali zástupcovia Bratislavského samosprávneho kraja, ktorý predstavuje najvýznamnejšieho partnera pri realizácii priorít OPBK. Rokovania sa konali v rôznych termínoch od septembra 2005. Zástupcovia RO OPBK a BSK sa zúčastnili dňa 4. júla 2006 spoločného rokovania v Bruseli so zástupcami EK (DG Regional Policy) týkajúceho sa obsahu OPBK.

Dôležitými stretnutiami boli rokovania so zástupcami Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy, ako predstaviteľov najväčšieho sídla na území Bratislavského kraja. Témy rokovaní sa týkali predovšetkým oblastí regenerácie sídiel, riešenia dopravnej situácie a podpory vedomostnej ekonomiky. Rokovaní o regenerácii sídiel sa zúčastnili aj predstavitelia ZMOS.

Pracovné stretnutia so zástupcami rezortov smerovali k určeniu deliacich línií medzi podporovanými aktivitami z ostatných operačných programov a OPBK a tiež na určenie jednotného postupu pri implementácii spoločných priorít.

Zloženie členov pracovnej skupiny a informácie o rokovaníach s partnermi sú uvedené v prílohe č. 4.

Významným nástrojom na zabezpečenie princípu partnerstva je medzirezortné pripomienkové konanie (ďalej len „MPK“), ktoré sa uskutočňuje ku všetkým materiálom predkladaným na rokovanie vlády SR (tzn. aj k NSRR ako i k OPBK). Predkladané materiály sú zverejňované na webovej stránke MVRR SR a Úradu vlády SR. K materiálom mali možnosť vyjadriť sa nielen oslovené subjekty, ale i zainteresovaná verejnosť. Všetky pripomienky k predkladaným materiálom sú evidované a sú uvedené v časti Medzirezortné pripomienkové konanie k predkladanému materiálu. Kompletne materiály aj s uznesením vlády sú uložené na webovej stránke www.rokovania.sk.

V procese prípravy OPBK bol materiál zaradený do MPK v mesiacoch:

november 2005 - materiál „Návrh priorít pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, financovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“, materiál bol predložený na rokovanie vlády bez rozporov a bol schválený uznesením vlády č. 1032/2005 z 21. decembra 2005,

jún 2006 – na základe uznesenia vlády SR č. 457/2006 zo 17. mája 2007 mal byť návrh OPBK predložený na rokovanie vlády do 30. júna 2006. Uvedeným uznesením bola Prioritná os 2 Znalostná ekonomika prenesená z OPBK do OP Znalostná ekonomika v gescii MF SR. MVRR SR pokračovalo v spracovaní OPBK v súlade s uvedeným uznesením. RO OPBK predložil materiál „Operačný program Bratislavský kraj“ na rokovanie vlády v stanovenom termíne, avšak vláda o dokumente nerokovala z dôvodu aktualizácie NSRR, o ktorej začali rezorty rokovať v auguste 2006,

november 2006 - materiál „Operačný program Bratislavský kraj - návrh“ materiál bol predložený na rokovanie vlády bez rozporov a bol schválený uznesením vlády SR č. 1013/2006 dňa 6. decembra 2006 (materiál bol predložený na rokovanie vlády SR na základe bodu B. 6. uznesenia vlády SR č. 832/2006 k NSRR).

Uznesením vlády SR č. 832/2005 z 19. októbra 2005 k prvej verzii NSRR bolo ministrom výstavby a regionálneho rozvoja SR uložené, v spolupráci s podpredsedom vlády a ministrom hospodárstva, podpredsedom vlády a ministrom financií a ministrom školstva, definovať priority pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a predložiť ich na rokovanie vlády aj s rozdelením finančných prostriedkov do 15. 11. 2005. Materiál „Návrh priorít pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, financovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja“ bol schválený uznesením vlády SR č. 1032/2005 z 21. decembra 2005.

Na základe uznesenia vlády SR č. 457/2006 zo 17. mája 2006 bolo MVRR SR určené za riadiaci orgán pre OPBK. Operačný program (ďalej len „OP“) mal byť implementovaný prostredníctvom prioritnej osi Infraštruktúra, finančná alokácia na program bola 31 mil. EUR zo zdrojov ERDF. Na základe aktualizácie NSRR, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 832/2006 z 8. októbra 2006, bola pre OPBK schválená finančná alokácia 82 mil. EUR a dve implementačné prioritné osi – 1 Infraštruktúra a 2 Inovácie a informatizácia a podporná prioritná os – Technická pomoc, ktorá je zameraná na podporu efektívneho riadenia operačného programu, na jeho propagáciu a na podporu hodnotenia. .

Finančný plán súčasnej verzie OPBK je vypracovaný na základe celkovej sumy 87 mil. EUR z ERDF v bežných cenách. Uznesením vlády SR č. 1013/2006 zo 6. decembra 2006 bol schválený návrh Operačného programu Bratislavský kraj, ktorý slúžil ako podklad pre začatie neformálnych technických konzultácií s EK.

Priebežne s procesom prípravy OPBK prebiehalo ex ante hodnotenie. Na základe výsledkov ex ante hodnotenia a neformálnych technických konzultácií s EK v januári 2007 bol OPBK prepracovaný do verzie 1. 0 a prostredníctvom systému SFC 2007 bol formálne predložený EK dňa 2. marca 2007. OP bol zaregistrovaný pod kódom CCI 2007SK162PO001.

Dňa 13. marca 2007 bol RO OPBK doručený list potvrdzujúci prijateľnosť operačného programu. Dňa 30. apríla 2007 bolo RO OPBK podľa všeobecného nariadenia doručené hodnotenie zo strany služieb Komisie k OPBK – verzia 1.0.

2. Ex ante hodnotenie

Ex ante hodnotenie OPBK prebiehalo paralelne s procesom prípravy OPBK od mája roku 2006 do januára 2007. Hodnotenie bolo formálne rozdelené do troch samostatných fáz, ku koncu každej z nich bola vypracovaná priebežná správa zachytávajúca hodnotenie relevantných častí programu. V záverečnej správe sú uvedené hlavné zistenia a odporúčania z celého hodnotiaceho procesu (a miera ich akceptácie) zohľadňujúce obsah poslednej posudzovanej verzie programu predloženej vláde Slovenskej republiky na schválenie 6. decembra 2006.

Záverečná správa ex ante hodnotenia OPBK je prístupná na oficiálnej stránke MVRR SR (www.build.gov.sk) a obsahuje aj prehľad hlavných odporúčaní s mierou akceptácie a zapracovania.

1. Posúdenie socio-ekonomickej analýzy a relevantnosť stratégie k identifikovaným potrebám

Regionálnemu charakteru operačného programu bolo prispôsobené zameranie analýzy, ktorá v posudzovanej verzii formálne pokrýva kľúčové sociálne a ekonomické oblasti, prvky životného prostredia a ich územný priemet v kraji. Spracovateľ akceptoval odporúčania hodnotiteľa a zvýšil kvalitu analytickej časti programu, aby poskytovala dostatočne plastický obraz o aktuálnej situácii v kraji a o hlavných vývojových trendoch, ktoré sú predpokladom stanovenia vhodnej stratégie i cieľov.

Na socio-ekonomickú analýzu nadväzuje stratégia OPBK pozostávajúca z globálneho cieľa a dvoch tematických priorít (prioritných osí) so špecifickými cieľmi. Stratégia programu je vhodne postavená na kombinácii tematickej, územnej a finančnej koncentrácie. V priebehu spracovania operačného programu sa zvyšovala jej kvalita a relevantnosť s ohľadom na potreby kraja pre jeho ďalší rozvoj ako centra nielen regionálneho, ale aj národohospodárskeho (medzinárodného) významu. Vzhľadom na postavenie kraja v národnom a medzinárodnom kontexte a prioritné témy cieľa RKZ sa ex-ante hodnotiteľ domnieva, že v rámci stratégie by mal byť kladený väčší dôraz na oblasti, ktoré sú rozhodujúce pre zabezpečenie konkurencieschopnosti regiónu z dlhodobejšieho hľadiska (tvorba, využívanie a zhodnocovanie nových poznatkov a technológií).

2. Zdôvodnenie a konzistencia stratégie

Stratégia operačného programu nadväzuje a v požadovanej miere reaguje na závery analytickej časti, pričom sa zameriava hlavne na odstraňovanie slabých stránok a nedostatkov. Je zrejmé, že identifikované priority tvoria dôležité problémové oblasti regiónu s nutnosťou intervencie. Strategická časť je len čiastočne postavená na využití a zhodnotení silných stránok regiónu a príležitostí, napriek tomu, že Bratislavský región sa profiluje ako metropolitný región. Z tohto pohľadu by bolo efektívnejšie a účinnejšie smerovať intervencie vo väčšej miere do posilnenia jeho globálnej konkurenčnej pozície v budúcnosti.

Stratégia vykazuje akceptovateľnú mieru vnútornej konzistencie. Napriek postupnému zníženiu okruhu podporovaných intervencií, podľa názoru ex-ante hodnotiteľa OPBK obsahuje stále relatívne vysoký počet rôznorodých intervencií navrhovaných v rámci dvoch prioritných osí. Vzhľadom na relatívne malý objem finančných prostriedkov je takýmto spôsobom čiastočne oslabený princíp tematickej a finančnej koncentrácie príspevkov zo štrukturálnych fondov. Na koncentráciu prostriedkov sa bude potrebné sústrediť v implementačnej fáze, inak existuje riziko rozptýlenia prostriedkov, ktoré v konečnom dôsledku neprinesú očakávaný kvalitatívny efekt (zlepšenie) vo vybraných oblastiach.

V stratégii boli identifikované prepojenia a väzby na intervencie smerujúce do regiónu z iných operačných programov.

3. Koherencia stratégie s relevantnými politikami, stratégiami a dokumentmi

OPBK je vo veľkej miere koherentný so strategickými politikami a dokumentmi na úrovni EÚ, národnej a regionálnej úrovni. V súvislosti so Strategickými usmerneniami Spoločenstva a prijatou legislatívou pre štrukturálne fondy bolo zameranie operačného programu posilnené

v prospech presadzovania konkurencieschopnosti a tvorby pracovných miest v súlade s odporúčaniami ex ante hodnotiteľa.

Vzhľadom na špecifické postavenie Bratislavského kraja v národnom a regionálnom kontexte a financovanie intervencií cieľa RKZ z viacerých programov nie sú väzby OPBK na Národný strategický referenčný rámec až také výrazné. Ucelený obraz získame, až keď budeme brať do úvahy aj ďalšie aktivity, ktoré budú podporované v Bratislavskom kraji v rámci iných programov. Určenie koherencie OPBK s existujúcou Stratégiou rozvoja BSK má obmedzenú výpovednú hodnotu, z dôvodu prípravy nového strategického rozvojového dokumentu kraja (PHSR), ktorý v čase prípravy programu a realizácie hodnotenia nebol dokončený.

4. Očakávané výsledky a dopady

Vzhľadom na tematické zameranie prioritných osí je nutné konštatovať, že intervencie do prvej prioritnej osi prinesú rýchlejší, často však krátkodobejší efekt. Na druhej strane s navrhovanými aktivitami pre druhú prioritnú os sa spája vyššie riziko týkajúce sa najmä absorpčnej kapacity, ale výrazne môžu prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti kraja. Ex-ante hodnotiteľ zastáva názor, že existuje priestor na zvýšenie finančnej alokácie v prospech druhej prioritnej osi. Pre zabezpečenie čo najvyššej pridanej hodnoty intervencií a tvorby synergických efektov bude rozhodujúce prepojenie a koordinácia intervencií nielen v rámci OPBK, ale aj s ostatnými programami pokrývajúcimi aj cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (územie BSK).

Očakávané výsledky a stanovené cieľové hodnoty pre prioritnú os 1 Infraštruktúra sa javia ako reálne a dosiahnuteľné. Pri posudzovaní dopadov podpory IDS vo vzťahu k zvýšeniu podielu hromadnej dopravy na del'be prepravenej práce bude možno problematické identifikovať čistý efekt, ktorý možno jednoznačne pripísať implementácii OPBK. Vzhľadom na veľkosť a výkonnosť ekonomiky Bratislavského kraja a finančnú alokáciu pre prioritnú os 2 Vedomostná ekonomika v rámci OPBK budú mať intervencie len obmedzený priamy efekt na regionálnu ekonomiku. Definované cieľové hodnoty výstupov a výsledkov pre druhú prioritnú os by mohli byť vyššie (dôležité bude stanovenie minimálnej a maximálnej veľkosti projektu). Dôležitý bude výber a podpora vysokokvalitných projektov s pridanou hodnotou.

Na základe odporúčaní ex ante hodnotenia bola na prioritnú os 2 alokovaná vyššia čiastka finančných prostriedkov, čo umožní podporiť viac aktivít v oblasti inovácií a informačno-komunikačných technológií (ďalej len „IKT“).

5. Posúdenie návrhu implementačného systému

Systém riadenia zodpovedal legislatívnym požiadavkám EÚ k štrukturálnym fondom a Kohéznemu fondu na roky 2007 – 2013 na definovanie zodpovedností a riadiacich procesov na operačnej úrovni a úrovni finančného riadenia. Všetky relevantné orgány, ktoré sú zapojené do systému riadenia, ich funkcie a úlohy, sú popísané a zdefinované. Postupné upúšťanie od centralizovaného prístupu k implementácii predpokladá zriadenie sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre prioritnú os 1 na úrovni regiónu NUTS 3 Bratislavský samosprávny . Nastavenie systému riadenia a riadiacich procesov sa javí ako prehľadné a dostatočné.

Možno predpokladať, že navrhovaný implementačný systém rešpektujúci požiadavky uvedené v nariadeniach pre štrukturálne fondy a Kohézny fond bude schopný zabezpečiť efektívnu

účinnú a správnu realizáciu plánovaných intervencií v súlade s požiadavkami EÚ a SR. Kľúčovým faktorom bude jeho vybudovanie a fungovanie priamo v praxi.

3. Strategické environmentálne hodnotenie

Na účely zabezpečenia ochrany životného prostredia a prispenia k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania strategického dokumentu so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja bol OPBK podrobený posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V rámci tohto procesu sa zisťovali a vyhodnocovali priame a nepriame vplyvy navrhutej stratégie.

Strategické environmentálne hodnotenie (ďalej len „SEA“) sa vykonávalo v rámci ex ante hodnotenia OPBK. Externým hodnotiteľom, ktorý bol vybraný na základe verejného obstarávania v súlade so zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní, bola firma Consulting Associates, s. r. o.

Verejnosť mala možnosť vyjadriť sa k návrhu OPBK v lehote 15 dní od zverejnenia dokumentu na internete - Oznámenie o strategickom dokumente bolo zverejnené na web stránke www.enviro.gov.sk dňa 21. júla 2006.

V súlade so zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na ŽP bola externým hodnotiteľom vypracovaná „Správa o hodnotení strategického dokumentu“ (ďalej len „správa“), ktorá bola následne postúpená Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“). Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií uvedených v správe (v slovenskom jazyku) je súčasťou prílohy 5 A.

K Správe o hodnotení k strategického dokumentu OPBK sa mala možnosť verejnosť vyjadriť v termíne od 27. decembra 2006 do 19. januára 2007 na webovej stránke www.enviro.gov.sk. Verejné prerokovanie Správy o hodnotení srategického dokumentu OPBK podľa zákona č. 24/2006 Z.Z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa uskutočnilo 10. januára 2007.

MŽP SR určilo odborne spôsobilú osobu, IBECS – RNDr. Ingrid Belčákovú, ktorá v termíne do 7. februára 2007 vypracovala odborný posudok k správe. Na základe odborného posudku MŽP SR vypracovalo „Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu“, v ktorom odporučilo EK prijatie strategického dokumentu. Záverečné stanovisko MŽP SR (v slovenskom jazyku) je súčasťou prílohy 5 B.

Z výsledku procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie OPBK, oznámenia, stanovísk k oznámeniu, rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu, správy o hodnotení, verejného prerokovania a konzultácií vyplynulo, že nie je potrebné prepracovanie, dopracovanie ani úprava návrhu strategického dokumentu. Na základe odporúčania bude do OPBK zaradený monitoring environmentálnych indikátorov a budú realizované nasledovné opatrenia na zabezpečenie environmentálnej optimálnosti implementácie strategického dokumentu:

1. Zabezpečenie dôslednej realizácie posudzovania vplyvov na životné prostredie na úrovni jednotlivých projektov podľa zákona tak, aby bola zabezpečená optimalizácia zvolených riešení a ich lokalizácie, výberu environmentálnych technológií, časovej a vecnej následnosti jednotlivých realizačných krokov, ako aj vyváženosť environmentálnych, sociálnych a ekonomických aspektov realizovaných projektov.
2. Dôsledné sledovanie aspektu trvalej udržateľnosti podporovanej aktivity a vyváženosť krátkodobých a dlhodobých vplyvov pri výbere projektov a v priebehu ich realizácie.

3. Sledovanie vyváženosti lokálnych, regionálnych a národných vplyvov pri výbere projektov.
4. Zabezpečenie transparenčnosti vrátane prístupu k informáciám v celom procese vyhlasovania výziev, výberu a pridelovania prostriedkov ako aj monitoringu a hodnotenia projektov jednotlivých prioritných osí a programu za rešpektovania ochrany hospodárskej súťaže.
5. Zapracovanie environmentálnych kritérií do celkového systému hodnotenia a výberu projektov.
6. Zapracovanie kritérií respektujúcich chránené územia a druhy podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov do celkového systému hodnotenia a výberu projektov.
7. Vykonávanie systému environmentálneho hodnotenia projektov s monitoringom vplyvov implementácie OPBK.
8. Zabezpečenie dostatočnej informovanosti žiadateľov o environmentálnej problematike a o možných väzbách predkladaných projektov na životné prostredie.
9. Zefektívnenie a zjednodušenie administrácie prípravy a realizácie projektov tak, aby boli prístupné širšiemu okruhu adresátov pomoci bez zvláštnych požiadaviek na ich finančné, technické a personálne kapacity za súčasného zabezpečenia objektívnosti výberu a dôslednosti kontroly.

Vzhľadom na zmeny v oblasti ochrany životného prostredia, ktoré boli v OPBK uskutočnené po zapracovaní pripomienok EK, RO pre OPBK požiadal MŽP SR listom č. 4530/138665-42 zo dňa 1.10.2007 o stanovisko k aktuálnej verzii OPBK. V tejto žiadosti RO OPBK vysvetlil, aké konkrétne zmeny v oblasti ochrany životného prostredia nastali v dokumente oproti verzii, ku ktorej bolo vypracované „Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu“. Dňa 23.10.2007 bolo RO pre OPBK doručené stanovisko MŽP SR (príloha 5C).

Dokumentácia k SEA OPBK (správa, rozsah hodnotenia, oznámenie o verejnom prorokovaní správy, záverečné stanovisko MŽP SR) je prístupná na oficiálnej stránke Riadiaceho orgánu pre OPBK (www.build.gov.sk).

3. SOCIO – EKONOMICKÁ ANALÝZA BRATISLAVSKÉHO KRAJA

1. Základná charakteristika regiónu

Bratislavský kraj je s rozlohou 2052 km² najmenším krajom SR (4,19% SR). Počet obyvateľov 601 132 predstavuje 11,16 % obyvateľstva SR (ŠÚ SR, údaje k 31.12. 2004). Kraj leží v juhozápadnej časti SR, kde vytvára spoločnú hranicu s Rakúskou a Maďarskou republikou. Na severe, východe a juhovýchode hraničí s Trnavským krajom. Hustota obyvateľstva dosahuje 293 obyv. / km² (max. okres Bratislava I 4464 obyv. / km², min. okres Malacky 69 obyv. / km²), čím takmer trojnásobne prevyšuje priemer Slovenskej republiky. Kraj je charakteristický vysokým stupňom urbanizácie vysoko prevyšujúcim priemer SR, ktorý je však priestorovo silne diferencovaný.

Územie kraja je v západnej časti tvorené Záhorskou nížinou, z juhozápadu na severovýchod sa rozkladá pohorie Malých Karpát, východnú a juhovýchodnú časť zaberá Podunajská nížina. Klimaticky patrí kraj do mierne teplej oblasti, pričom v južnej časti sa kontaktuje s teplou oblasťou. Priemerné ročné teploty sa pohybujú najviac v intervale 8°C - 11°C. Vodná sieť patrí do povodia Dunaja, druhej najväčšej európskej rieky pretekajúcej cez územie kraja v dĺžke asi 37 km, ktorá tvorí časť prirodzenej hranice s Rakúskom a Maďarskom. V kraji sa nachádzajú 3 chránené krajinné oblasti Malé Karpaty, Záhorie a Dunajské Luhy, 9 národných prírodných rezervácií, 21 prírodných rezervácií, 19 chránených areálov, 6 prírodných pamiatok a 1 národná prírodná pamiatka.

V zdrojoch nerastných surovín nadregionálny význam majú v Záhorskej nížine ložiská ropy a zemného plynu v okrese Malacky. Nížiny sú zdrojom surovín pre stavebníctvo. Objemovo najrozsiahlejšie sú ložiská štrkopieskov, ktoré sa ťažia v okresoch Senec a Malacky. V okresoch Bratislava IV (Devínska Nová Ves), Senec a Pezinok sú zásoby tehliarskych ílov. Pohorie Malých Karpát bolo a je zdrojom kvalitného dreva využívaného na palivové a rôzne priemyselné účely a sú tu ložiská viacerých nerastných surovín (zlato, mangán z ílovitých bridlíc, pyritová a antimónová ruda, vápence a dolomity, stavebný kameň).

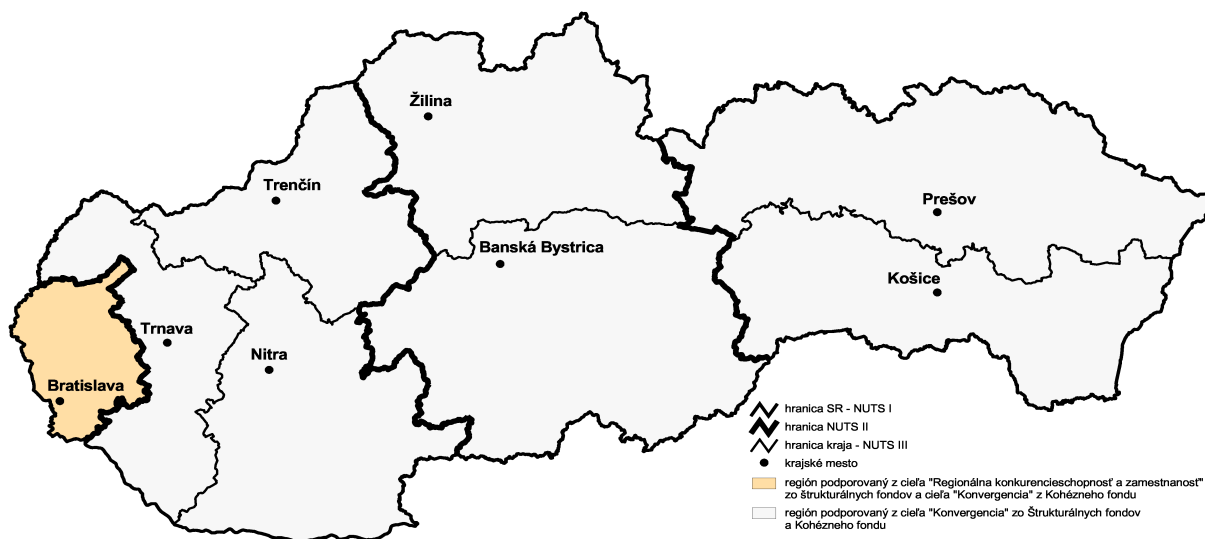
Bratislavský kraj je zároveň regiónom NUTS 2 aj NUTS 3. Je jediným územím v SR, ktoré spadá pod cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Zvyšné územie SR (NUTS 2: Západné Slovensko, Stredné Slovensko a Východné Slovensko; resp. NUTS 3: Banskobystrický, Košický, Nitriansky, Prešovský, Trenčiansky, Trnavský a Žilinský kraj) spadá pod cieľ Konvergencia.

Sídlom kraja je hlavné mesto SR Bratislava (425 155 obyv., 367,6 km², ŠÚ SR 2005), ktoré predstavuje polyfunkčné centrum regionálneho a celonárodného (čiastočne medzinárodného) významu Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa Bratislavský kraj člení na 8 okresov: Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec. Okresy Bratislava I až Bratislava V tvoria územie hl. mesta SR Bratislavy. Najmenším okresom s plochou 9,6 km² nielen v rámci kraja, ale i celej SR je okres Bratislava I, ktorý zaberá len 0,5 % z celkovej rozlohy kraja, najväčším je okres Malacky, na ktorý pripadá 46,3 %.

Mapa 1 Oprávnené územie OPBK v rámci SR v programovom období 2007-2013

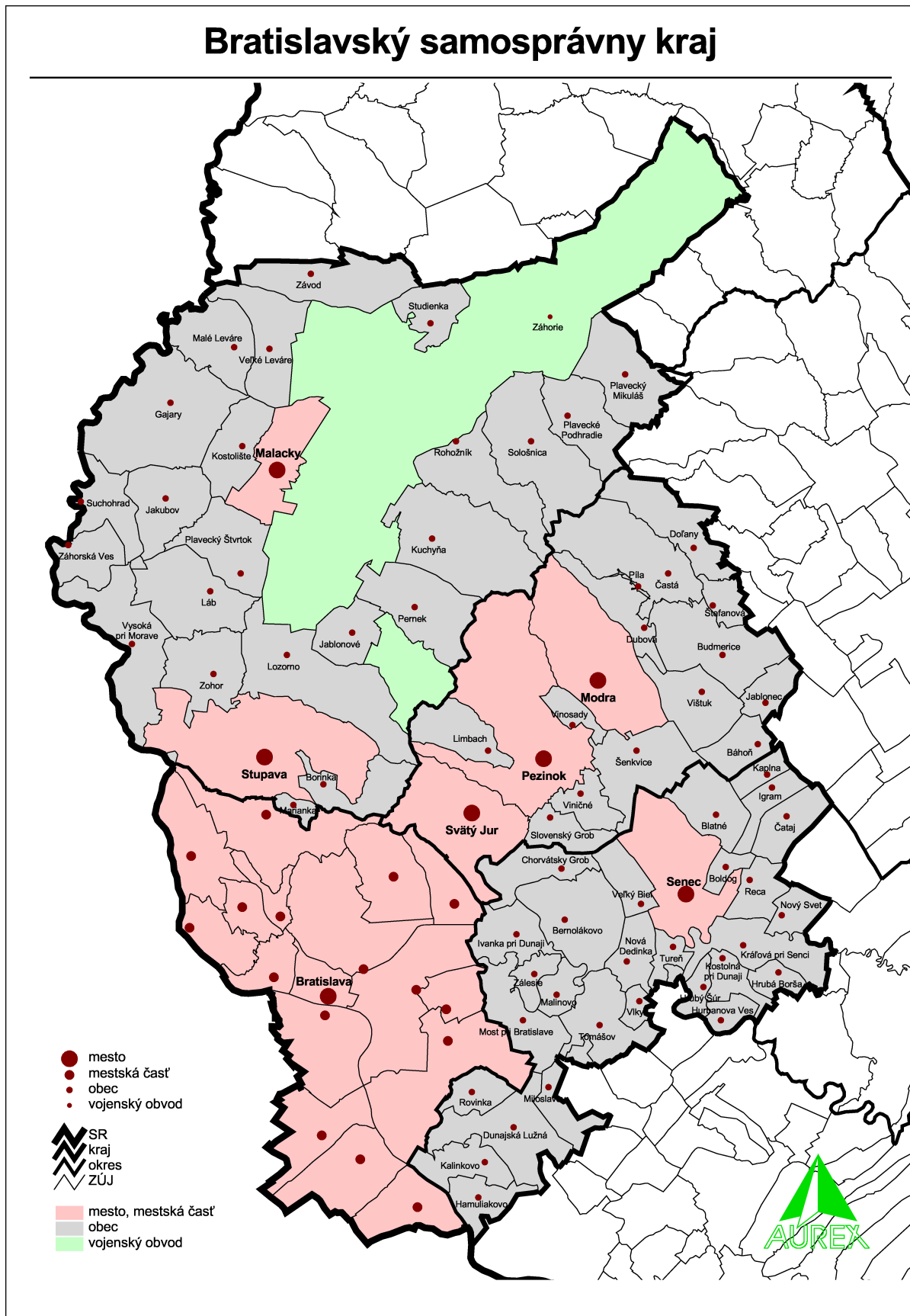

Zdroj: Aurex, 2007

Tabuľka 1: Základné informácie o území Bratislavskom samosprávnom kraji v rámci SR (k 31. 12. 2004)

Regióny SR NUTS 3	Rozloha (km ²)	Obyvateľstvo k 31.12. 2004	Hustota obyv. na km ²	Počet obcí		Stupeň urbanizácie v %
				spolu	Z toho mestá	
Bratislavský kraj	2 052	601 132	292,9	73	7	83,36
Trnavský kraj	4 147	553 198	133,4	251	16	49,57
Trenčiansky kraj	4 502	601 392	133,6	276	18	57,36
Nitriansky kraj	6 344	709 350	111,8	354	15	47,47
Žilinský kraj	6 801	694 129	102,1	315	18	50,84
Banskobystrický kraj	9 455	658 368	69,6	516	24	53,97
Prešovský kraj	8 981	796 745	88,7	666	23	49,25
Košický kraj	6 752	770 508	114,1	440	17	56,27
Slovenská republika	49 034	5 384 822	109,8	2 891	138	55,55

Zdroj: ŠÚ SR, 2005

Zdroj: AUREX

Priaznivá poloha regiónu v centrálnej časti strednej Európy predstavuje významný rozvojový potenciál. Región je súčasťou dynamicky sa rozvíjajúceho tzv. „zlatého trojuholníka“ Viedeň – Bratislava – Győr/Budapešť. Relatívna blízkosť európskych veľkomiest - Viedne (cca 45 km) a Budapešti (cca 200 km) a administratívneho centra dynamicky sa rozvíjajúceho Juhomoravského kraja - Brna (cca 120 km) vytvára možnosti pre zintenzívnenie vzájomnej bilaterálnej a medzinárodnej spolupráce.

Z pohľadu širších medzinárodných vzťahov má pre progresívny rozvoj regiónu význam poloha na západo-východnej rozvojovej osi celoeurópskeho významu, vedúcej pozdĺž Dunaja (Stuttgart-Ulm-Mníchov-Salzburg-Linz-Viedeň-Bratislava-Budapešť-Belehrad) a na multimodálnom dopravnom systéme Európy. Tento predurčuje tranzitívnosť územia v západo-východnom aj severo-južnom smere. Významná je poloha centra regiónu na medzinárodnej vodnej ceste Dunaj - Mohan - Rýn, s prepojením Severného a Čierneho mora.

Zhrnutie:

Vysoký stupeň urbanizácie kraja, priestorovo diferencovaný,

Bratislava ako spoločenské, hospodárske a administratívne centrum regionálneho, nadregionálneho a medzinárodného významu,

Vysoký rozvojový potenciál vzhľadom na výhodnú geografickú polohu - regiónom prechádzajú rozvojové osi národného i medzinárodného významu.

1. Sídlná štruktúra

Sídlný systém Slovenskej republiky je tvorený sieťou ťažísk osídlenia, rozvojových osí (inovačných a kohéznych pólov rastu), sídelných centier a ostatných mestských a vidieckych sídiel. V zmysle polycentrického variantu, definovaného v KURS 2001. sú sídelné centrá obce, ktoré zabezpečujú sídelnými a najmä obslužnými funkciami aj obyvateľstvo žijúce v ich zázemí. Sídlnú štruktúru Bratislavského kraja tvorí 73 sídiel, z ktorých je 7 miest: Bratislava, Malacky, Stupava, Svätý Jur, Pezinok, Modra, Senec. Vyhodnotením špecifických faktorov charakterizuje „KURS 2001“ z celoslovenského hľadiska centrá ležiace na území Bratislavského kraja nasledovne:

- Mesto Bratislava ako celoštátne a medzinárodné centrum;
- Mestá Malacky, Pezinok a Senec ako centrá subregionálneho významu s možnosťou plnenia regionálnych funkcií;
- Mestá Stupava a Modra ako centrá subregionálneho významu.

Spoločnou charakteristikou všetkých krajov je, že v každom sa nachádzajú stredne veľké mestá rovnomerne rozložené po ich území. Tieto mestá majú relatívne dobre založenú infraštruktúru, ktorá je vhodným východiskom ich ďalšieho rozvoja. Tieto mestá sa tak môžu rozvíjať ako základné rozvojové centrá regionálneho významu a pôsobiť v krajoch ako centrá zabezpečujúce všetky vyššie sociálne a obslužné aktivity, a to nielen pre vlastné obyvateľstvo, ale aj pre obyvateľstvo ich spádového územia. Tieto centrá sa chápu v kontexte NSRR ako inovačné póly rastu. Centrá spolu s ich okolitými obcami, s ktorými majú intenzívne vzťahy, tvoria v zmysle KURS 2001 ťažiská osídlenia, kde najvýznamnejšie z nich sa v rámci NSRR chápu ako zázemia inovačných pólov rastu, ktorých hlavnou úlohou je vyrovnávať

medziregionálne disparity. Ide v zásade o krajské a okresné mestá a ich urbanizované okolie. Okrem inovačných pólov rastu existuje sústava menších miest a väčších obcí, ktoré ako centrá miestneho významu sprostredkujú pre svoje najbližšie okolie infraštruktúru miestneho významu. Tieto centrá sa v kontexte NSRR chápu ako kohézne póly rastu, ktorých hlavnou úlohou je vyrovnávať vnútroregionálne disparity a zabezpečovať dostupnosť základnej občianskej infraštruktúry rovnomerne pre všetkých obyvateľov v území. Približne 50,7% obcí ležiacich v území cieľa RKZ je inovačným, alebo kohéznym pólom žije v nich približne 95,1% obyvateľov územia cieľa RKZ.

Z hľadiska ťažísk osídlenia definuje „KÚRS 2001“ územie Bratislavského kraja ako súčasť bratislavsko-trnavského ťažiska osídlenia najvyššieho – celoštátneho významu. Tieto ťažiská osídlenia plnia funkciu sídelných priestorových ťažísk, v ktorých sú sústredené aktivity s celoštátnou pôsobnosťou a vyznačujú sa vysokou hustotou obyvateľstva a ostatných aktivít s intenzívnymi vzájomnými sídelnými väzbami medzi jednotlivými centrami a ostatnými príslušnými obcami. Okrem iného sú ťažiská osídlenia najvyššieho celoštátneho významu charakteristické aj svojou hraničnou polohou voči susediacim štátom. Ťažisko osídlenia Bratislava vytvára priestorovo pomerne rozsiahlu aglomeráciu so silnými väzbami. Priestorom programového územia sú súčasne vedené sídelné rozvojové osi. Územie je súčasťou rozvojových osí prvého stupňa – považskej (Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina) a záhorskej (Bratislava – Malacky – Kúty – hranica ČR), smerom na Podunajskú nížinu žitno-ostrovej rozvojovej osi druhého stupňa (Bratislava – Dunajská Streda). Severovýchodnou časťou územia „prechádza“ malokarpatská rozvojová os tretieho stupňa (Modra, ďalej smerom na Nové Mesto nad Váhom).

Najvýznamnejším sídlom Bratislavského kraja, je hlavné mesto Bratislava s počtom obyvateľov 425 155. Druhým najväčším sídlom je Pezinok s počtom obyvateľov 21 334. Ostatné mestá sa radia do veľkostnej kategórie od 10 do 20 tis. (okresné mestá Senec, Malacky), resp. majú menej ako 10 tis. obyvateľov (Modra, Stupava, Svätý Jur). Poskytujú potrebné obslužné a sociálne služby, pre obyvateľstvo spádového územia a majú perspektívu ďalej sa rozvíjať ako regionálne centrá. V rámci bratislavskej aglomerácie, t. j. na území celého BSK dochádza k zosilňovaniu suburbanizačného procesu. Pôvodne vidiecke sídla, v dôsledku migrácie hlavne obyvateľov Bratislavy, ako aj v dôsledku zmeny spôsobu života pôvodného obyvateľstva menia svoj charakter. Z pôvodne poľnohospodársky orientovaných sídiel sa transformujú na obytné zóny obyvateľov pracujúcich v centre regiónu, s rastúcou intenzitou dennej dochádzky do práce, škôl a služieb v Bratislave, resp. v novovznikajúcich centrách vyrastajúcich na vstupoch do Bratislavy.

Zhrnutie:

Územie Bratislavského kraja predstavuje ťažisko osídlenia najvyššieho – celoštátneho významu
Existujúce silné väzby medzi centrom (Bratislavou) a jej zázemím

Viac ako 95% obyvateľov žijúcich v inovačných a kohéznych póloch rastu.

2. Charakteristika hospodárskej úrovne regiónu a stavu ľudských zdrojov

1. Hospodárska úroveň

Bratislavský kraj je dlhodobou najvýkonnejším regiónom Slovenskej republiky keď sa podieľa na tvorbe hrubého domáceho produktu SR približne 25%. V roku 2003 HDP v prepočte na obyvateľa v parite kúpnej sily predstavoval 223% priemeru SR. Súčasne Bratislavský región prekračuje priemer Európskej únie s 25 členskými štátmi (119,7% za rok 2003). V posledných rokoch sa prejavuje trend zvyšovania rozdielov HDP na 1 obyvateľa Bratislavského kraja v porovnaní s HDP na 1 obyvateľa v SR. Zároveň môžeme tiež konštatovať nárast HDP na 1 obyvateľa v PKS z hodnoty 96,6 % (EÚ 25 = 100 %) v roku 2000 na 119,7 % v roku 2003.

Nadpriemerná úroveň HDP úzko súvisí s reštrukturalizáciou regionálneho hospodárstva, lokalizáciou aktivít s vyššou pridanou hodnotou, koncentráciou subjektov súkromného sektora a centrálnych orgánov verejného sektora. Pozitívne sú i ďalšie ukazovatele výkonnosti regionálnej ekonomiky.

V roku 2003 v Bratislavskom kraji tvorba hrubého fixného kapitálu predstavovala 68 048 mil. Sk b. c. (22,47% SR) a objem pridanej hodnoty bol 274 691 mil. Sk b. c. (25,08% SR; ŠÚ SR 2003).

Tabuľka 2 Charakteristika územia SR – základné makroekonomické a sídelno-územné ukazovatele

Región	HDP/ obyv. v Sk	Index kraj/ priemer SR	HDP r. 2003 na obyvateľa v PKS v EUR	
	v stálych cenách r. 2004		EÚ 15=100	EÚ 25=100
NUTS 2 Bratislava	573 976	228	109,4	119,7
SR spolu	251 184	100	47,7	52,2

Zdroj: Štatistická ročenka SR 2006

Tabuľka 3 Tvorba hrubého fixného kapitálu a regionálna hrubá pridaná hodnota (mil. Sk, v bežných cenách)

Kraj SR	Hrubý fixný kapitál					Hrubá pridaná hodnota				
	Rok					Rok				
	2000	2001	2002	2003	2004	2000	2001	2002	2003	2004
Bratislavský kraj	59 944	59 801	74 533	68 048	79 393	207 500	226 090	251 467	274 691	307 878
Slovenská republika	242 277	291 027	303 481	302 782	327 087	836 828	921 684	998 743	1 095 183	1 210 674

Zdroj: ŠÚ SR 2002-2005

Bratislavský kraj je najsilnejším regiónom SR v úrovni produktivity práce (ďalej len „PP“). Na druhej strane úroveň produktivity práce dosahuje len asi 72% priemeru EÚ (25), čo dokazuje výrazné zaostávanie v konkurenčnej schopnosti ekonomiky ako dôsledku nízkej technickej a technologickej úrovne, vnútorných rezerv spočívajúcich v organizačných štruktúrach, organizácii práce, atď. S rastom podielu firiem vo vlastníctve zahraničných a zmiešaných foriem vlastníctva a s uplatňovaním efektívnych metód práce, dochádza k zlepšovaniu tohto stavu.

V hospodárstve Bratislavského kraja majú dominantné postavenie služby. V roku 2004 sa služby na hrubej pridanej hodnote podieľali 64,1%.

V roku 2004 objem tržieb z priemyselnej výroby dosiahol 603 352 mil. Sk b. c. , čo je 41% v rámci SR. Priemyselné subjekty sú koncentrované najmä na území Bratislavy a v regióne Záhoria. V odvetvovej štruktúre priemyselnej základne prevláda kovospracujúci (najmä

automobilový), chemický, elektrotechnický a potravinársky priemysel. V mimo bratislavských okresoch sú priemyselné aktivity predovšetkým založené na využívaní miestnych zdrojov (výroba stavebných materiálov, spracovanie zeleniny, ovocia, najmä hrozna a dreva). Po prechodnom útlme stavebnej činnosti prichádza k jeho postupnému oživeniu. V roku 2004 objem stavebnej produkcie Bratislavského kraja (19 336 mil. Sk b. c.) tvoril 38,1% z celoslovenskej produkcie.

Výkonnosť ekonomiky Bratislavského kraja pozitívne ovplyvňujú aj priame zahraničné investície. Z celkového objemu priamych zahraničných investícií (ďalej len „PZI“) smerujúcich na Slovensko bolo umiestnených až 67,1% v Bratislavskom kraji. V posledných rokoch je možné sledovať zmenu v odvetvovej štruktúre PZI. Kým do roku 2003 investície smerovali najmä do odvetví bankovníctva a poisťovníctva, v posledných rokoch prispievajú najmä k rozvoju výrobných odvetví (automobilový priemysel, rozvodné energetické siete a i.) a sektoru služieb.

Rozmiestnenie produkčných aktivít na území Bratislavského kraja ovplyvňuje suburbanizačný proces. Radikálnou transformáciou poľnohospodárstva a priemyslu došlo k masívnemu rozvoju služieb trhového charakteru. Tieto sa koncentrujú v nových lokalitách pri dopravných vstupoch do centier osídlenia. Najvýraznejší je tento proces v Bratislave, kde došlo k výstavbe, resp. prestavbe celých areálov jednak na vstupe do mesta záberom kvalitnej poľnohospodárskej pôdy, resp. postupnou prestavbou transformujúcich sa výrobných zón, na centrá výroby a služieb.

Zhrnutie:

Vysoká ekonomická výkonnosť regiónu prevyšujúca priemer EÚ, porovnateľná s vyspelými regiónmi EÚ,

Nižšia úroveň produktivity práce ako jeden z ukazovateľov konkurencieschopnosti,

Dominantné postavenie sektoru služieb v regionálnom hospodárstve,

Cieľový región pre priame zahraničné investície podporujúce zvyšovanie konkurencieschopnosti regiónu.

2. Ľudské zdroje

A. Demografický vývoj

Demografické pomery, intenzitu a smerovanie prirodzeného i migračného pohybu obyvateľstva Bratislavského kraja rozhodujúcou mierou ovplyvňuje hlavné mesto SR Bratislava, ktorého podiel predstavuje asi 70,5 % z počtu obyvateľov kraja. V prirodzenom pohybe obyvateľstva sa dlhodobejšie prejavujú tendencie v podobe znižovania pôrodnosti v porovnaní s predchádzajúcim desaťročím, čo sa premieta v redukcii prirodzeného prírastku a v posledných 10 rokoch aj v prirodzenom úbytku. V migračnom pohybe (oproti predchádzajúcim desaťročiam) po roku 1990 dochádza k jeho značnému spomaleniu v súvislosti s oslabením imigračnej atraktivity hl. m. SR Bratislavy. Vo vekovej štruktúre sa znižuje podiel počtu detí do 14 rokov a vzrastá počet obyvateľov v poproduktívnom veku.

Po prechodnom období znižovania počtu obyvateľov, v dôsledku prirodzeného úbytku obyvateľstva, možno v súčasnosti pozorovať mierny medziročný rast počtu obyvateľov. Intenzita demografických procesov, výsledkom ktorých je celkový prírastok obyvateľstva (2,3 na 1000 obyv.) je v rámci Bratislavského kraja priestorovo diferencovaná. V Bratislave sa prejavuje stagnácia až pokles obyvateľstva. V demografickom vývoji sledovanom podľa mestských častí

došlo od roku 1990 ku stagnácii až poklesu obyvateľstva v 9 mestských častiach: Staré Mesto, Nové Mesto, Podunajské Biskupice, Ružinov, Vajnory, Devín, Lamač, Jarovce, Rusovce. Relatívne výraznejší prírastok obyvateľov bol zaznamenaný v mestskej časti Karlova Ves a Devínska Nová Ves, ktorý vznikol v dôsledku ukončenia sústredenej bytovej výstavby. V období rokov 2000-2004 bol vo všetkých bratislavských okresoch zaznamenaný celkový úbytok obyvateľstva. Najviac v okresoch Bratislava V (-8915 obyv.) a Bratislava IV. (-5377 obyv.). Výrazný prirodzený úbytok obyvateľstva, odrážajúci vekovú štruktúru a zvýšenú mortalitu obyvateľstva, je aj v okrese Bratislava I (-5,1 na 100 obyv.), čo spolu s mechanickým úbytkom (-6,8 na 1000 obyv.) vedie k výraznému celkovému úbytku obyvateľstva (-11,8 na 1000 obyv.). Prirodzený úbytok obyvateľstva je aj okresoch Bratislava III. (-3,4 na 1000 obyv.) a Bratislava II. (-2,3 na 1000 obyv.). V roku 2006 sa v Bratislave narodilo 4141 detí, o 129 detí viac ako v roku 2005. Najviac detí 1039 sa narodilo v mestskej časti Petržalka a najmenej v mestských častiach Čunovo (11) a Jarovce (14). Rozhodujúci podiel na zvýšení počtu obyvateľov mal migračný pohyb obyvateľstva. Z jednotlivých mestských častí mala najvyšší migračný prírastok mestská časť Ružinov, kde sa prisťahovalo 783 osôb a najvyšší migračný úbytok bol v mestskej časti Petržalka, z ktorej sa vystaňovalo 1063 osôb. Na základe prirodzeného a migračného prírastku, resp. úbytku sa zvýšil počet obyvateľov Bratislavy oproti roku 2005 o 632. Na území Bratislavy sú veľké sídelné útvary (mestské časti), kde obyvatelia žijú vo viacpodlažných bytových domoch. Najväčšia z týchto mestských častí je Petržalka s počtom obyvateľov 114 153 a najmenšou časťou je Čunovo s počtom obyvateľov 933

Aktuálne údaje týkajúce sa počtu obyvateľstva mestských častí Bratislavy za rok 2006 sú uvedené nižšie.

Mestská časť	Obyvateľstvo		
Bratislava I.		4	1
Bratislava – Staré Mesto	581	4	1
Bratislava II.	648	1	0 9
Podunajské Biskupice	248	2	0
Ružinov	70 202		
Vrakuňa	198	1	9
Bratislava III.	823	6	1
Nové Mesto	36 915		
Rača	444	2	0
Vajnory	464	4	
Bratislava IV.	417	9	4
Devín	034	1	
Devínska Nová Ves	784	1	5
Dúbravka	34 636		
Karlova Ves	33 772		
Lamač	6 528		
Záhorská Bystrica	2 663		
Bratislava V	118 622		
Čunovo	933		

Jarovce	1 249
Petržalka	114 153
Rusovce	2 287
Bratislava	4 2 6

091

Zdroj: Štatistický úrad a Hlavné mesto Bratislava

Pozitívny demografický vývoj bol zaznamenaný v okresoch zázemia Bratislavy. Kladné migračné saldo (Senec 17,3, Malacky 5,3, Pezinok 6,6 na 1000 obyv., Bratislavský kraj 2,6 na 1000 obyv.) je dôsledkom suburbanizačných procesov posledného decénia. Uvedený trend sa pozitívne prejavuje aj na celkovom prírastku obyvateľstva okresov zázemia Bratislavy (Senec 18,1, Pezinok 6,3, Malacky 5,9 na 1000 obyv.). Odlišné demografické správanie má mestské a vidiecke obyvateľstvo. Vývoj a priestorové rozloženie obyvateľstva a bilancia zdrojov pracovných síl bude v najbližšom období v menšej miere ovplyvňovaná medziregionálnymi migráciami, smerujúcimi do centra regiónu – Bratislavy. Omnoho väčší význam budú mať dekoncentračné (suburbanizačné) procesy. Tento trend sa prejaví nielen zmenou početnosti populácie, ale aj transformáciou štruktúry (veková, vzdelanostná, sociálna, profesijná) obyvateľstva v tzv. „cieľových“ sídlach zázemia Bratislavy. Zároveň možno očakávať, že vzrastú nároky na zabezpečenie bezpečnej a časovo prijateľnej dostupnosti do Bratislavy, kam smerujú intenzívne toky dennej dochádzky za prácou a do škôl.

Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva je relatívne priaznivá (13,5% obyvateľov v predproduktívnom, 66,1% v produktívnom a 20,4% poproduktívnom veku) s výrazným podielom vyšších vekových skupín v produktívnom veku, na úrovni okresov priestorovo diferencovaná. Priemerný vek obyvateľov Bratislavského kraja je 39,1 rokov.

Index starnutia obyvateľstva (151,6%) výrazne prekračuje celoslovenský priemer (SR 111,24% v roku 2004). Mestské obyvateľstvo je vo všeobecnosti v porovnaní s vidiekom staršie, čo dokazuje fakt, že v niektorých okresoch Bratislavy index dosahuje viac ako dvojnásobok národného priemeru. (Index starnutia obyvateľstva je v okresoch Bratislava I (262,9%), Bratislava III. (221,7%), Bratislava II. (196,2%)).

Na druhej strane index ekonomickej zaťažnosti (vzájomný pomer ekonomicky aktívneho a neaktívneho obyvateľstva) je priaznivý. V priestorovej štruktúre sa prejavuje značnými rozdielmi v neprospech bratislavských okresov s vysokým podielom „neproduktívnej“ zložky obyvateľstva. Najnižšia hodnota ukazovateľa je v okrese Bratislava V. (28,1%). Index zaťažnosti obyvateľstva v mimo bratislavských okresoch svedčí o pozitívnom demografickom vývoji a vyrovnanej vekovej štruktúre obyvateľstva.

Prognóza vývoja obyvateľstva do roku 2025

Štatistický úrad SR v spolupráci s Výskumným demografickým centrom pri INFOSTAT vypracoval v roku 2002 prognózy vývoja obyvateľstva SR s časovým horizontom do roku 2025.

Nové prognózy vývoja obyvateľstva za SR sú spracované v troch variantoch (nízky, stredný, vysoký) líšiacich sa scenárom očakávaného vývoja reprodukčných ukazovateľov a migrácie. Kombináciou parametrov jednotlivých procesov (plodnosť, úmrtnosť a migrácia) sa získali scenáre predpokladaného vývoja obyvateľstva vo všetkých troch variantoch.

Podľa najpravdepodobnejšieho stredného variantu, by v roku 2025 na území Bratislavského kraja malo žiť 592 471 obyvateľov, čo predstavuje minimálne zníženie počtu v porovnaní s rokom 2004. Naďalej bude pokračovať trend prirodzeného (-5,8 na 1000 obyvateľov) a celkového (-2,2 na 1000 obyv.) úbytku obyvateľstva. Vývoj populácie zázemí Bratislavy budú ešte intenzívnejšie ako doteraz ovplyvňovať sprievodné javy suburbanizačných procesov. Prognóza predpokladá stabilizovaný až mierne regresívny vývoj (najmä okresy Bratislava I. , II. a III.) populácie, s výrazným poklesom podielu detskej zložky obyvateľstva a rastom podielu obyvateľstva produktívneho a poproduktívneho veku. Obyvateľstvo Bratislavského kraja bude starnúť a v roku 2025 by mal priemerný vek obyvateľa dosiahnuť 46,5 rokov.

Trendy demografických procesov budú mať nepriaznivý vplyv na štruktúru disponibilných zdrojov pracovných síl z vlastného územia, vzrastú nároky na dochádzku pracovných síl nielen z okolitých, ale aj zo vzdialenejších regiónov krajiny. Demografický vývoj si bude vyžadovať zvýšené nároky na zabezpečenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre obyvateľstvo poproduktívneho veku.

Problém koncentrácie mladšej generácie vo vonkajších priestoroch ťažiska osídlenia zároveň vyvolá lokálne disparity v netrhovej vybavenosti pôvodne vidieckych sídiel.

Zhrnutie:

Priestorovo výrazne diferencovaný populačný vývoj, s úbytkom v Bratislavských a s prírastkom obyvateľstva v mimo bratislavských okresoch,

Dlhodobý trend celkového starnutia obyvateľstva, ktorý sa prejaví na nepriaznivej vekovej štruktúre disponibilných pracovných síl.

B. Vzdelávanie a odborná príprava

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva Bratislavského kraja je priaznivá, keď 17% obyvateľstva má vysokoškolské, 29% úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou a 8,2% stredoškolské vzdelanie bez maturity (Stratégia rozvoja BSK, 2003). Štruktúra obyvateľstva podľa stupňa dosiahnutého vzdelania je odrazom koncentrácie vzdelávacích a vedeckovýskumných inštitúcií s celoštátnou pôsobnosťou. Je nevyhnutnou podmienkou lokalizácie sofistikovaných odvetví, vstupu zahraničného kapitálu a formovania ekonomiky založenej na informáciách a vedomostiach.

Graf 1 Štruktúra obyvateľstva podľa stupňa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja, 2003

Formálne vzdelávanie v Bratislavskom kraji dosahuje relatívne vysokú úroveň. Kľúčovou úlohou je dôslednejšie prispôsobenie ponuky vzdelávania aktuálnym a budúcim potrebám trhu práce. Súčasťou transformácie vzdelávania musí byť aj tvorba nových vzdelávacích programov, zodpovedajúcich potrebám ekonomiky založenej na vedomostiach a rozšírenie prístupu ku vzdelávaniu pre znevýhodnené skupiny na trhu práce. Potreby regionálneho hospodárstva sa musia výraznejšie premietnuť do súčasnej ako aj perspektívnej štruktúry študijných zameraní a odborov. Školstvo v Bratislavskom kraji musí byť schopné pružne reagovať na meniace sa potreby trhu práce, zmeny v štruktúre a výkonnosti jednotlivých odvetví hospodárstva. Rozvíjať, modernizovať, rozširovať a skvalitňovať by sa mali najmä študijné odbory v oblasti služieb a priemyslu (najmä automobilový a elektrotechnický).

Na území Bratislavského kraja ďalšie vzdelávanie poskytujú predovšetkým stredné a vysoké školy, vzdelávacie inštitúcie v pôsobnosti orgánov ústrednej štátnej správy a vzdelávacie inštitúcie právnických a fyzických osôb. Ďalšie vzdelávanie je zabezpečované rôznorodou škálou poskytovateľov, metód, organizácie, riadenia a financovania. Problematickým sa v tejto oblasti javí absencia potrebného právneho a inštitucionálneho zázemia pre efektívne fungovanie systému ďalšieho vzdelávania, ktoré by usmerňovalo a podnecovalo nielen účasť zamestnancov a zamestnávateľov, ale aj širokých vrstiev obyvateľstva.

Na území Bratislavského kraja sa nachádzajú všetky druhy škôl a školských zariadení: materské školy, základné školy, stredné školy, špeciálne školy, školy pre záujmové vyučovanie, odborné vysoké školy a univerzitné vysoké školy.

Bratislava ako najväčšie a najvýznamnejšie centrum vysokého školstva sústreďuje 40,7% zo všetkých poslucháčov vysokých škôl v Slovenskej republike. Poskytuje takmer kompletne zastúpenie všetkých smerov štúdia (technické, univerzitné, ekonomické, zdravotnícke, umelecké). Na verejných vysokých školách študovalo v akademickom roku 2006/2007 v prvom a druhom stupni vysokoškolského štúdia celkom 181 634 občanov SR, z toho v dennej forme štúdia 121 058 študentov (66,6 % z celkového počtu) a v externej forme štúdia 60 576 študentov (33,4 % z celkového počtu). Na všetkých vysokých školách (verejné, štátne a súkromné vysoké školy) študovalo 209 517 študentov.

Vo všeobecnosti sieť školskej infraštruktúry Bratislavského kraja vyhovuje súčasným potrebám, aj keď v súlade s trendmi demografického vývoja sa už v súčasnosti prejavujú znížené

požiadavky na zabezpečenie siete ZŠ. Perspektívne bude v súlade s potrebami hospodárstva regiónu potrebná ich transformácia na iné druhy a typy škôl a školských zariadení.

Podrobnejšie informácie o stave vzdelanosti obyvateľstva a infraštruktúre vzdelávania sa nachádzajú v OPV a ROP.

Zhrnutie:

Koncentrácia a zastúpenie všetkých druhov vzdelávacích inštitúcií,

Centrum vysokého školstva a výskumu,

Priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva s nadpriemerným podielom obyvateľstva s vysokoškolským a úplným stredoškolským vzdelaním,

Nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s aktuálnymi a budúcimi potrebami trhu práce,

Potreba racionalizácie siete škôl v súlade s demografickým vývojom, potrebami vedomostne orientovanej ekonomiky a regionálneho trhu práce.

C. Zamestnanosť a trh práce

Zamestnanosť

V hospodárstve Bratislavského kraja bolo v roku 2005 evidovaných 313 500 pracujúcich, čo potvrdzuje dlhodobejší trend medziročného rastu zamestnanosti na úrovni približne 0,5%. Štruktúra zamestnanosti odráža dominantné postavenie terciárneho sektora v regionálnom hospodárstve kraja, ktoré je charakteristické pre rozvinuté regióny Európskej únie. Na zamestnanosti v Bratislavskom kraji sa jednotlivé sektory podieľajú nasledovne:

- sektor služieb 76,4%,
- priemysel 16,3%.

V rámci sektora služieb najviac osôb pracuje v nasledujúcich odvetviach: obchod (18, 8%), nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti (17,2%), školstvo (7,2%) a zdravotníctvo (7,1%).

Z hľadiska štruktúry disponibilných zdrojov pracovných síl Bratislavský kraj disponuje komparatívnymi výhodami, ktoré spočívajú najmä:

- vo vysokej miere kvalifikačnej úrovne pracovnej sily ako dôsledok úrovne formálneho vzdelávania,
- v koncentrácii a dostupnosti inštitúcií terciárneho a ďalšieho vzdelávania regionálneho a nadregionálneho významu,
- v širokej ponuke možností odborného vzdelávania v inštitúciách stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania.

Komparatívne výhody sa pozitívne premietajú do celkovej a odvetvovej zamestnanosti obyvateľstva, charakteru trhu práce a majú pozitívny vplyv na rast konkurencieschopnosti pracovnej sily.

Nezamestnanosť

Bratislavský kraj dlhodobo vykazuje najnižšiu mieru nezamestnanosti spomedzi slovenských krajov. Miera nezamestnanosti podľa Výberového zisťovania pracovných síl v roku 2005 dosiahla v Bratislavskom kraji 5,2% (miera evidovanej nezamestnanosti sledovaná ÚPSVaR-om je výrazne nižšia – 2,6%). Pre porovnanie miera evidovanej nezamestnanosti SR dosahovala v roku 2005 16,3%, v tom istom období dosahoval priemer EÚ-25 8,7%. Špecifickým problémom regionálneho trhu práce odrážajúceho nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému a potreby zamestnávateľov je vysoký podiel mladých nezamestnaných do 24 rokov vrátane absolventov škôl. Najviac evidovaných uchádzačov o zamestnanie do 24 rokov (24,9% z počtu evidovaných uchádzačov) je v okrese Malacky. Ďalšiu početnú skupinu nezamestnaných v kraji tvoria vyššie vekové skupiny ekonomicky aktívneho obyvateľstva (50 rokov a starší), v tejto oblasti evidujeme najviac uchádzačov o zamestnanie v okresoch Bratislava I. (36,3%) a Bratislava V. (30,2%). .

Dochádzka za prácou a smerovanie územnej koncentrácie trhu práce

Charakter trhu práce ovplyvňuje aj intenzívna denná dochádzka za prácou do Bratislavy. Z bezprostredného zázemia ale aj zo vzdialenejších regiónov Slovenska dochádza za prácou a do škôl približne 140-150 tis. ekonomicky aktívneho obyvateľstva a študentov.

Za zamestnaním mimo Bratislavu odchádza vyše 15 tis. ekonomicky aktívnych obyvateľov. V posledných rokoch výrazne vzrástla odchádzka za prácou do zahraničia, najmä do blízkeho Rakúska (približne 8 500 za týždeň, z toho cca 2 000 priamo z Bratislavy) a do Českej republiky (približne 1 500 osôb).

V rámci regiónu existujú výrazné vnútroregionálne disparity, kde sú problémovými najmä mimo bratislavské trhy práce s vysokým podielom mladých nezamestnaných. Lokalizácia nových subjektov a ponuka voľných pracovných miest v mimo bratislavských okresoch, v súčasnosti výraznejšie neprispieva k eliminácii daného stavu a nerieši nerovnováhu dopytu a ponuky na regionálnych trhoch práce. V posledných rokoch sa začína najmä na strane ponuky trhu práce prejavovať nerovnováha vo forme nedostatku pracovných síl vo vybraných sektoroch (napr. informačné a komunikačné technológie).

Ďalšie formovanie a potenciálne zachovanie relatívnej stability trhu práce budú v budúcnosti ovplyvňovať okrem demografického vývoja, ktorý primárne determinuje bilanciu zdrojov pracovných síl, najmä smerovanie a intenzita rozvoja ekonomiky. Kľúčovým faktorom determinujúcim rovnováhu na trhu práce v najbližších rokoch bude prepojenie systému vzdelávania s dôrazom na systém celoživotného vzdelávania a potrieb trhu práce. Súlad medzi dopytom a ponukou bude závisieť predovšetkým od kvality pracovnej sily (profesijné zameranie, kvalifikačná štruktúra, zručnosti a i.) ako jedného z rozhodujúcich faktorov konkurencieschopnosti podnikov a regiónu. Charakter trhu práce môže byť čiastočne ovplyvňovaný aj flexibilitou trhov práce členských krajín EU.

Centrá zamestnanosti sa v rámci BSK koncentrujú v centrálnych zónach Bratislavy, ďalej v transformujúcich sa výrobných zónach, resp. novobudovaných zónach služieb trhového typu na dopravných prístupoch do Bratislavy. Tiež sa začínajú formovať centrá administratívy.

Podrobnejšie informácie o zamestnanosti a trhu práce sú obsiahnuté v operačnom programe Zamestnanosť a sociálna inklúzia (ďalej len „OPZSI“).

Zhrnutie:

Vysoký podiel sektoru služieb na zamestnanosti v regióne,

Priaznivá vzdelanostná a kvalifikačná štruktúra pracujúcich,

Vysoký podiel mladých nezamestnaných do 24 rokov vrátane absolventov na nezamestnanosti v regióne ,

Nerovnováha na regionálnom trhu práce prejavujúca sa nedostatkom pracovných síl vo vybraných odvetviach (IKT) a koncentráciou zamestnanosti do centier.

D. Sociálna inklúzia a rovnosť príležitostí

Medzi hlavné skupiny obyvateľov Bratislavského kraja ohrozených sociálnym vylúčením patria dlhodobo nezamestnaní. V Bratislavskom kraji tvoria približne jednu pätinu uchádzačov o zamestnanie, čo síce výrazne prevyšuje priemer EU-25 (13,9%) ale v porovnaní s priemerom SR (51,2%) je táto hodnota pod celoslovenským priemerom. Tento jav sa vyznačuje regionálnymi disparitami. V kategórii dlhodobo nezamestnaných je vysoký podiel mladistvých a absolventov škôl. Ďalšou skupinou obyvateľov ohrozenou sociálnym vylúčením sú nezamestnaní nad 50 rokov, ktorí predstavujú v okresoch Bratislava I. -V v priemere 30% nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie. Skupina obyvateľov v poproduktívnom veku predstavuje vo všeobecnosti ohrozenú skupinu obyvateľov. Podľa údajov štatistického úradu SR (SODB 2001) bude v programovacom období 2007-2013 asi 30% obyvateľov hlavného mesta v dôchodkovom veku.

Medzi mužmi a ženami sa prejavuje značná horizontálna aj vertikálna zamestnanecká segregácia. Doménou zamestnanosti žien je terciárny sektor (približne 70%), v školstve, zdravotníctve a sociálnych službách je tento podiel ešte vyšší. Mzda v odvetviach s dominanciou „ženskej“ zamestnanosti je nižšia ako slovenský priemer. Vertikálna segregácia sa prejavuje približne v 2/3 podiele mužov na vedúcich postoch.

V nezamestnanosti žien sa z hľadiska rodov neprejavujú výrazné rozdiely, miera nezamestnanosti je u oboch pohlaví na približne rovnakej úrovni. Hrozba straty zamestnania a následná hrozba sociálneho vylúčenia existuje u ekonomicky aktívnych vo vyššom veku a s nižším stupňom vzdelania.

Rómska populácia podľa oficiálnych zdrojov tvorí v Bratislavskom kraji nepatrný podiel (755 osôb, ŠÚ SR 2001) i keď možno predpokladať, že reálny počet Rómov žijúcich v Bratislavskom kraji je o niečo vyšší. Žijú asimilovaní najmä v okrese Bratislava V (121) a vo vidieckych sídlach okresu Malacky (271, Cenzus 2001). Sociálna vylúčenosť Rómov súvisí predovšetkým s nižšou vzdelanostnou úrovňou a následnou nezamestnanosťou a stratou/absenciou pracovných návykov. Na túto situáciu majú vplyv aj ďalšie faktory ako napr. dávkový systém sociálnej ochrany, bytová situácia, atď. . Zabezpečenie sociálneho statusu tejto časti populácie, zvyšovanie jej kvalifikačnej úrovne a pracovných zručností, patrí k nevyhnutným podmienkam pre zachovanie rovnosti príležitostí.

Ďalšou početnou skupinou ohrozenou sociálnym vylúčením sú bezdomovci ktorých podľa odhadov žije iba na území Bratislavy okolo 3500. Riešenie spoločenského statusu tejto skupiny osôb je pomerne zložitá a vyžaduje si zvýšenú pozornosť, vrátane zavedenia sledovania špecifických štatistík.

V rámci Bratislavy sa začínajú formovať zóny s výraznejšou mierou koncentrácie sociálne slabšieho obyvateľstva s výraznejším výskytom sociálne patologických javov.

Podrobnejšie informácie o sociálnej inklúzii a rovnosti príležitostí sú obsiahnuté v OPZSI.

Zhrnutie:

Pretrvávajúca výrazná horizontálna a vertikálna zamestnanecká segregácia medzi mužmi a ženami,

Hlavné skupiny ohrozené sociálnym vylúčením: dlhodobo nezamestnaní, nezamestnaní mladiství do 24 rokov a nezamestnaní nad 45 rokov s nízkym stupňom vzdelania, Rómovia a bezdomovci.

3. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť

1. Regionálna infraštruktúra

A. Integrovaný rozvoj mestských oblastí

Hmotnú infraštruktúru sídiel vytvárajú verejne dostupné plochy a priestranstvá, námestia, miestne komunikácie, chodníky, prvky verejnej zelene, verejné osvetlenie, verejné hygienické zariadenia, prvky drobnej architektúry a pod.. Miestna infraštruktúra v sídlach tvorí integrálnu súčasť verejných priestorov, ktoré spolu s ulicami vytvárajú urbanistickú kostru sídiel a rozhodujúcou mierou ovplyvňujú ich funkčnú sociálnu a esteticko-kultúrnu hodnotu. Uvedené prvky hmotnej infraštruktúry sú prevažne vo vlastníctve miest a ich technický stav a estetická úroveň sú dôležitým determinantom kvality života obyvateľov a atraktivity územia nielen pre ich obyvateľov, ale aj pre obyvateľov okolitého územia, turistov a potenciálnych investorov, čím sa vytvárajú predpoklady ich ďalšieho rozvoja.

V zmysle článku 8 „Trvalo udržateľný rozvoj“, nariadenia o ERDF je základným predpokladom realizácie projektov integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí existencia ich angažovanej, integrovanej a trvalo udržateľnej stratégie na riešenie vysokej koncentrácie hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov mestských oblastí.

V podmienkach SR sú aspekty uvedených stratégií obsahom územnoplánovacích podkladov, územnoplánovacej dokumentácie a programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, čo mestám priamo vyplýva z príslušnej legislatívy SR pre oblasť územného plánovania a regionálneho rozvoja.

B. Infraštruktúra bývania

V súlade s článkom 7 nariadenia o ERDF je možné realizovať podporu bývania prostredníctvom ERDF v členských štátoch, ktoré vstúpili do EÚ po 1. máji 2004 za podmienok, že operácie budú naprogramované v rámci integrovaných operácií mestského rozvoja alebo prioritnej osi pre oblasti, ktoré sú fyzicky zničené alebo sociálne vylúčené alebo ktorým fyzické zničenie alebo sociálne vylúčenie hrozí.

Podľa SODB 2001 bol v Bratislavskom kraji k dispozícii nasledovný bytový fond:

Tabuľka 4 Bytový fond Bratislavského kraja

SR, kraj, okres	Trvalo obývané byty spolu	Z toho		Neobývané byty
		V rodinných domoch	%	
Slovenská republika	1 884 846	820 042	43,5	209 316
Bratislavský kraj	242 452	51 228	21,1	21 081
Bratislava I	22 073	2 635	11,9	2 694
Bratislava II	48 387	4 538	9,4	3 193
Bratislava III	28 932	4 184	14,5	2 844
Bratislava IV	38 176	3 704	9,7	2 508
Bratislava V	43 453	1 287	3	2 067
Malacky	23 473	13 368	57	3 408
Pezinok	19 915	10 030	50,4	2 314
Senec	18 043	11 482	63,6	2 05

Zdroj: SODB, 2001

V sídlach Bratislavského kraja je evidovaných 242,5 tis. bytov, z toho 90,2% trvale obývaných. Na 1000 obyvateľov pripadá 365 bytov (ŠÚ SR 2001). Väčšina obyvateľstva Bratislavského kraja žije v bytových domoch, v rodinných domoch žije asi 21% obyvateľov.

Tabuľka 5 Charakteristika trvalo obývaného bytového fondu BSK

Okres, Sídlná štruktúra	% podiel bytov postavený v období			
	Do roku 1919	1920-1945	1946-1970	1971-1991
Bratislava mesto	3,7	10,7	31,5	54,1
Okres Malacky	12,1	13,9	32,0	42,0
Okres Pezinok	10,2	12,9	33,3	43,6
Okres Senec	6,9	14,2	36,6	42,3
Bratislavský kraj	5,2	11,4	32	51,4

Zdroj: ÚP VÚC Bratislavský kraj, 2003

Kvalita trvalo obývaného bytového fondu ako aj vnútro-domových priestorov je výrazne ovplyvnená vekom budov. Viac ako 80% obytných súborov v Bratislavskom kraji bolo postavených v období od roku 1946-1991. Z toho dôvodu charakterizuje väčšinu bytového fondu, ide v zásade o panelové domy, nevyhovujúci technický a energetický stav a vyžaduje si komplexnú regeneráciu. Hlavné nedostatky spočívajú v nedostatočnej tepelnej izolácii budov so zvýšenými nárokmi na energie, v zatekaní najmä plochých striech, v technicky zanedbaných alebo poddimenzovaných rozvodoch. Výstavba nových zariadení alebo zabezpečenie primeranej rekonštrukcie a obnovy si vyžaduje nemalé finančné prostriedky, ktoré nie je možné v rozpočtoch obcí zabezpečiť v dostatočnej miere. Rozsiahla výstavba v centrách osídlenia BSK, hlavne v Bratislave sa v stále väčšej miere deje na úkor verejných priestranstiev, hlavne plôch zelene. Tento fakt takisto prispieva k zhoršeniu podmienok na bývanie, predovšetkým v okresoch Bratislava I-V. . Intenzívna výstavba rodinných domov v okrajových častiach miest i vo vidieckych sídlach v posledných rokoch, vedie k postupnému skvalitneniu bytového fondu v zázemí Bratislavy. Rozsah modernizácie, resp. novej bytovej výstavby v poslednom decéniu vedie k zmene charakteru pôvodne vidieckych sídiel na obytné zóny rodinných domov.

V súčasnosti k hlavným problémom sídiel Bratislavského kraja patria:

1. Chátrajúci stav infraštruktúry bývania, najmä v mestských častiach Bratislavy s rozsiahlymi obytnými súbormi z 2. polovice 20. storočia, technický a sociálny

úpadok bytového fondu predovšetkým v bytových domoch v mestských oblastiach s negatívnymi sociálno-ekonomickými vplyvmi

2. Nevyhovujúci stav verejnej zelene a nepostačujúca tvorba a úprava verejných priestranstiev
3. Vzhľadom na vysokú intenzitu procesu výstavby pretrváva potreba sústavnej aktualizácie územno-plánovacej dokumentácie a Programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja (vypracovanie dokumentov PHSR bolo podporované v predchádzajúcom programovacom období).

Uvedené skutočnosti spolu s postupným poklesom intenzity mestskej hromadnej dopravy majú negatívny sociálno-ekonomický vplyv a vedú k znižovaniu kvality sídelného prostredia.

Zhrnutie:

Nevyhovujúci technický a energetický stav infraštruktúry bývania

Nevyhovujúci stav verejnej zelene a verejných priestranstiev

Permanentne sa znižujúci počet plôch verejnej zelene, verejných priestranstiev a verejných parkovísk

C. Ochrana pamiatkového fondu a rozvoj cestovného ruchu

Bratislavský kraj vykazoval v roku 2006 najvyššiu návštevnosť (23,5 %). Turisti sa tu však zdržia oproti ostatným krajom SR najkratšie - v priemere len 2 noci, čo je spôsobené rozdielnym účelom návštevy regiónov turistami.

Rozvoj Bratislavského regiónu bol vždy ovplyvňovaný prítomnosťou "centra" - Bratislavy, ktorá svojou ideálnou polohou a medzinárodnými väzbami tvorila jedno z najvýznamnejších miest v kultúrno-hospodárskom rozvoji celého regiónu a jej zázemia, ktoré okrem hospodárskej funkcie plnilo aj významnú funkciu pre rekreačné a oddychové aktivity.

Dôkazom toho je aj skutočnosť, že 55 % obcí a miest Bratislavského kraja má zákonom chránené kultúrno-historické pamiatky. V rámci sídiel BSK je lokalizovaných 1492 pamiatkových objektov a 1051 kultúrnych pamiatok (Pamiatkový úrad SR Bratislava, 2004). Najviac kultúrnych pamiatok je situovaných na územiach pamiatkových rezervácií a v pamiatkových zónach. Ide hlavne o bývalé korunovačné mesto Uhorska – Bratislavu (r. 1526-1831), slobodné kráľovské mestá Modra, Pezinok, Svätý Jur spolu s výsadnými mestečkami Devín, Stupava, Malacky, Gajary, Dolňany, Častá, Senec, Bernolákovo, Podunajské Biskupice, Rača a Rusovce, ktoré tvoria kostru siete aktivít cestovného ruchu.

Tento kultúrno-historický potenciál Bratislavského kraja má veľký význam pre rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu.

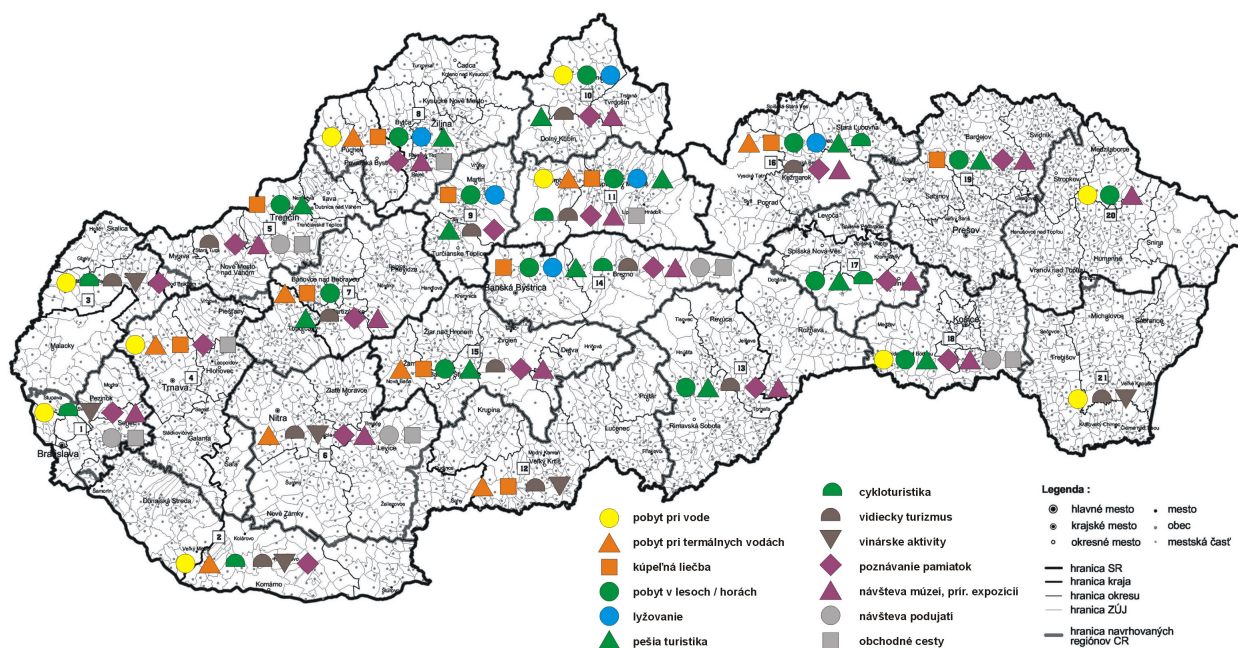
Historické objekty, predmety vysokej kultúrnej, historickej a spoločenskej hodnoty si vyžadujú priebežnú rekonštrukciu, za účelom zachovania alebo zlepšenia ich technického stavu a estetického úroveň, keďže v nadväznosti na ich kultúrno-poznávaciu funkciu sa v uvedených sídlach rozvíjajú ubytovacie, stravovacie a športovo-oddychové aktivity, ktoré sú realizované malými a strednými podnikateľmi (ďalej len „MSP“).

Cestovný ruch reprezentovaný pobytovou turistikou je v Bratislavskom kraji koncentrovaný najmä v hlavnom meste Bratislava a jeho blízkom okolí, preto je potrebné podporiť aktivity

posilňujúce podmienky na rozvoj cestovného ruchu aj v ostatných oblastiach Bratislavského kraja, ktoré majú všetky predpoklady na to, aby sa stali cieľom pre turistov. V rámci Bratislavského kraja okrem hlavného mesta Bratislava dominujú formy vidieckeho turizmu akými sú cykloturistika, poznávanie pamiatok, vinárske aktivity, či návšteva múzeí.

Nosné formy cestovného ruchu v jednotlivých regiónoch

Zdroj: Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

Dosiahnutie optimálneho dynamického rozvoja cestovného ruchu v rámci kraja, a v zmysle toho zlepšenie spojenia hlavného mesta s jeho zázemím, čo výrazne prispieje k trvalo udržateľnému rozvoju cestovného ruchu v regióne, si kladie za cieľ projekt „Stratégia rozvoja cestovného ruchu BSK na roky 2007 – 2013“, ktorý sa v súčasnosti realizuje v rámci pomoci z JPD2.

Svetové kultúrne dedičstvo

V Bratislavskom kraji sa nenachádza žiadna lokalita, zaradená do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Medzi pamiatky, zahrnuté do predbežného výberu sa nomináciu boli zaradené nasledovné vládne projekty SR:

Archeologická lokalita slovanského hradiska a torzo hradu Devín (návrh r. 1992)

Pamätník Chatama Soféra v Bratislave (návrh r. 2001)

Limes Romanus – rímske pamiatky na Strednom Dunaji (návrh r. 2001).

Zhrnutie:

Koncentrácia pamiatkovo chránených objektov na území sídiel

Vplyv rekonštrukcie pamiatkovo chránených objektov na optimálny dynamický rozvoj cestovného ruchu v rámci kraja

2. Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia

Z hľadiska súčasného stavu životného prostredia je možné v Bratislavskom kraji konštatovať priaznivý vývoj. Za posledné desaťročie došlo k výraznému zlepšeniu kvality ovzdušia, vôd, zníženiu tvorby množstva odpadov, znížil sa počet skládok odpadov, zvýšilo sa percento druhotného využívania odpadov, dobudovala sa sústava chránených území. Na druhej strane je prostredie Bratislavského kraja stále výrazne zaťažované emisiami a odpadmi z priemyslu, energetiky a dopravy.

Komplexný obraz o aktuálnej situácii a tendenciách v oblasti životného prostredia na území kraja poskytuje Environmentálna regionalizácia SR, ktorá vymedzuje 5 tried úrovne životného prostredia.

Prostredie vysokej kvality

Prechodný stupeň medzi vysokou a strednou kvalitou (prostredie vyhovujúce)

Stredný stupeň negatívneho ovplyvnenia životného prostredia

Prechodný stupeň medzi strednou a silne narušenou kvalitou životného prostredia (prostredie narušené)

Prostredie silne narušené

Bratislavský kraj podľa uvedených kategórií patrí medzi silne narušené oblasti. Územia v 5. stupni so silne narušeným životným prostredím predstavujú jadro jednotlivých zaťažených oblastí. K tomuto jadru boli pričlenené aj územia najmä v 4. stupni kvality životného prostredia s prihliadnutím na geomorfologické, hydrologické a iné relevantné kritériá.

Tabuľka 6 Podiel jednotlivých stupňov poškodenia životného prostredia v Bratislavskom kraji

Výmera v km ²					Výmera v %				
1. stup.	2. stup.	3. stup.	4. stup.	5. stup.	1. stup.	2. stup.	3. stup.	4. stup.	5. stup.
250,84	533,71	521,81	501,93	236,76	9,73	24,19	25,26	26,41	14,41
počet dotknutých obyvateľov					% dotknutých obyvateľov				
6 371	24 720	114 276	118 842	335 166	2,83	11,22	29,41	24,19	32,35

Zdroj: SAŽP, 2006

A. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a ochrana pred povodňami

V oblasti **zásobovania obyvateľov pitnou vodou** je napojenosť obyvateľov Bratislavského kraja na verejné vodovody takmer 100% (98,7%, ŠÚ SR 2005). Celoslovenské hodnoty prekračuje Bratislavský kraj v priemere o 13%. Horšia situácia je v oblasti napojenia na verejnú kanalizačnú sieť, kde je miera napojenia obyvateľov približne 85%. V celoslovenskom meradle sa však táto hodnota pohybuje okolo 56%, takže aj v tomto ukazovateli prekračuje Bratislavský kraj priemer SR (cca o 30%).

Bratislavský kraj nemá doriešený systém protipovodňovej ochrany nielen na miestnych tokoch, ale ani na medzinárodnej rieke Dunaj a Morava. Priority SR v oblasti protipovodňovej ochrany územia sú obsiahnuté v Programe protipovodňovej ochrany Slovenskej republiky do roku 2010, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 31/2000 a aktualizovaný uznesením vlády SR č. 25/2003. Prioritou SR je výrazne znížiť škody spôsobené povodňami realizáciou preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami, obmedziť nepriaznivé vplyvy spôsobené ľudskou činnosťou na odtokové pomery v povodiach a navrátiť prirodzenú schopnosť akumulácie vody revitalizáciou povodí.

Podrobnejšie informácie o integrovanej ochrane a racionálnom využívaní vôd a ochrane pred povodňami poskytuje OPŽP, pričom táto oblasť bude v rámci OPŽP podporovaná z Kohézneho fondu aj v Bratislavskom kraji.

B. Ochrana ovzdušia

Hlavný podiel na znečisťovaní ovzdušia má chemický priemysel, energetika a automobilová doprava. Medzi najväčších znečisťovateľov ovzdušia v kraji patria Slovnaft a.s., Holcim a.s., Odvoz a likvidácia odpadu a.s., Paroplynový cyklus, Volkswagen, atď. Na celkovom znečistení ovzdušia sa podieľajú aj stredné a malé zdroje, i keď ich príspevky sú v porovnaní s priemyselnými znečisťovateľmi výrazne menšie. Jedná sa predovšetkým o emisie zo zdrojov, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre bytovo-komunálnu sféru. K významným druhotným zdrojom znečistenia ovzdušia v meste Bratislava patrí sekundárna prašnosť, ktorej aktuálna úroveň závisí od meteorologických činiteľov, zemných a poľnohospodárskych prác a charakteru povrchu.

U všetkých základných znečisťujúcich látok (TZL, SO₂, NO_x, CO) je možné sledovať do roku 2002 dlhodobý klesajúci trend aj vďaka prijatým legislatívnym a technologickým opatreniam na ochranu ovzdušia. Emisiami najviac zaťaženým územím je prirodzene okres Bratislava (pri emisiách oxidov dusíka je to popri Bratislavskom okrese aj okres Malacky).

C. Odpadové hospodárstvo

Územie Bratislavského kraja, a najmä Bratislava, je zaťažené produkciou odpadov nad celoslovenský priemer. Na základe údajov RISO v r. 2004 z celkového množstva 1 598 469 t ostatných a nebezpečných odpadov vyprodukovaných v tejto oblasti bolo zhodnotených 268 247 t odpadov, zneškodnených formou skládkovania 1 259 153 t, spaľovania 19 791 t, biologickým zneškodnením 13 246 t a so zostávajúcim objemom odpadov bolo nakladané inými formami. Ďalším vážnym problémom je absencia spaľovne nebezpečných odpadov vrátane odpadov zo zdravotníckych zariadení a nedoriešený systém separovaného zberu odpadov.

Podrobnejšiu analýzu odpadového hospodárstva poskytuje OPŽP, pričom ho podporuje z Kohézneho fondu.

D. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

Bratislavský kraj patrí medzi regióny so značne pozmenenou krajinnou štruktúrou, kde sa nachádzajú veľké urbanizačné celky a rozsiahle plochy kultúrnej stepi. Napriek tomu sa stále vyznačuje vysokou rozmanitosťou druhov rastlín a živočíchov, ako aj biotopov, na ochranu ktorých boli vyhlásené chránené územia. Na územie kraja zasahujú tri chránené krajinné oblasti (CHKO) o celkovej rozlohe 50 197 ha (24,5 % z rozlohy kraja). V Bratislavskom kraji bolo k 31.1.2006 vyhlásených 10 národných prírodných rezervácií (NPR), 1 národná prírodná pamiatka (NPP), 21 prírodných rezervácií (PR), 9 prírodných pamiatok (PP) a 19 chránených

areálov (CHA). Podiel chránených území z plochy kraja je 41 % (celoslovenský priemer je 36 %), vrátane území, ktoré boli vyhlásené alebo navrhnuté do európskej sústavy chránených území Natura 2000.

Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Právnym základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 je smernica Rady 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica Rady 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín.

Sústava NATURA 2000 je tvorená 2 typmi území:

- osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtácoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia,
- osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Na území Bratislavského kraja sa nachádza 39 navrhovaných území európskeho významu a 5 (navrhovaných) chránených vtáčích území. Tieto územia predstavujú najhodnotnejšie lokality z hľadiska biodiverzity v kraji a ich zachovanie v priaznivom stave (resp. dosiahnutie ich priaznivého stavu) je hlavným záväzkom vyplývajúcim z členstva SR v EÚ z hľadiska ochrany prírody a krajiny. V súvislosti so záväzkami SR ohľadne území NATURA 2000 je potrebné zabezpečiť starostlivosť a propagáciu týchto území a spoluprácu s ich vlastníkmi.

Tabuľka č. 7: Prehľad počtu (navrhovaných) chránených vtáčích území a navrhovaných území európskeho významu v jednotlivých okresoch Bratislavského kraja (niektoré územia zasahujú do viacerých okresov)

Okres	(Navrhované) chránené vtáčie územia		Územia európskeho významu	
	výmera v ha*	Počet	Výmera v ha*	Počet
Bratislava I.	0,310	1	0,000	0
Bratislava II.	1 827,465	1	919,301	2
Bratislava III.	861,089	1	49,358	2
Bratislava IV.	1 067,145	3	1 179,110	8
Bratislava V.	4 038,249	2	1 096,652	2
Bratislava spolu:	7 794,302	4	3 244,421	14
Malacky	37 623,249	2	16 958,001	29
Pezinok	16 195,580	1	7 402,199	6
Senec	4 584,697	2	796,526	4
Kraj spolu	66 197,828	5	28 401,147	39

*Aproximatívna výmera so stavom k júnu 2005,

zdroj: ŠOP SR

Zhrnutie:

Pozitívny vývoj smerujúci k znižovaniu zaťaženia životného prostredia a jeho jednotlivých zložiek

Takmer polovica územia s približne 90 % obyvateľmi má významne alebo silne narušené životné prostredie

Medzi najväčších znečisťovateľov patrí priemysel, energetika a doprava,

Vysoká miera napojenia obyvateľstva na verejné siete vodovodov a kanalizácií,

25 % rozlohy Bratislavského kraja zaberajú územia CHKO

V Bratislavskom kraji sa nachádza 39 navrhovaných území európskeho významu a 5 navrhovaných chránených vtáčích území ako súčasť NATURA 2000

3. Dopravná infraštruktúra a regionálna dostupnosť

Dopravná infraštruktúra

Vysoký polohový potenciál kraja spolu s vybudovanou dopravnou infraštruktúrou zabezpečujú dostupnosť Bratislavského kraja všetkými druhmi dopravy. V rámci širších medzinárodných vzťahov má kraj veľmi dobrú dostupnosť transeurópskymi dopravnými koridormi: Tieto zahŕňujú štyri osi identifikované v rámci Rozhodnutia č. 884/2004/EC Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 doplnujúce Rozhodnutie č. 1692/96/EC o smerniciach Spoločenstva pre rozvoj transeurópskych sietí ako prioritných projektov: PP17 Železničná os Paríž-Štrasburg-Viedeň-Bratislava; PP18 vnútrozemské vodné cesty Rýn/Meuse-Mohan-Dunaj; PP23 Železničná os Gdansk-Varšava-Brno/Bratislava-Viedeň; PP25 Diaľničná os Gdansk-Brno/Bratislava-Viedeň.

Dopravnú kostru Bratislavského kraja tvoria rýchlostné komunikácie, cesty I. a II. triedy, železničné medzinárodné a regionálne trasy, trasa vodnej dopravy a letecká doprava. Súčasťou sú dopravné zariadenia, ktoré dotvárajú systém základnej dopravnej obsluhy.

Bratislavský kraj je s okolitými krajinami „prepojený“ najmä diaľničnými a železničnými trasami. Diaľnica D2 a medzinárodné železničné trate č. 110, 130, 132 spájajú kraj s Českou republikou a Maďarskom. Diaľnice D2, D4 a medzinárodné železničné trate č. 120, 132, 111 vytvárajú spojenie s Rakúskom, a smerom na východ na Žilinu s Poľskom a Ukrajinou. Zapojenie regiónu do celoeurópskej siete zabezpečuje i letecká doprava (Letisko M. R. Štefánika).

Cestná infraštruktúra

Cestnú infraštruktúru tvoria úseky diaľnic D1 a D2, cesty I., II. a III. triedy a miestne komunikácie vrátane mostných objektov. Diaľnice a cesty I. a II. triedy spájajú kraj s ostatným územím Slovenska a so susednými štátmi. Medzi hlavné cestné trasy patria: diaľnica D1, D2, diaľnica D4 zo smeru Rakúsko - Bratislava, cesta I/61, I/62, I/63, cesta II/502 a cesta II/503 (Stratégia rozvoja BSK 2003).

Tabuľka 8 Cestná sieť v Bratislavskom kraji

Trieda	Dĺžka ciest (km)					Počet mostných objektov (ks)*				
	v okresoch					v okresoch				
	Bratislava	Malacky	Pezinok	Senec	Spolu	Bratislava	Malacky	Pezinok	Senec	spolu
I.	53,0	35,018	0	42,57	130,588	29	x	x	x	29
II.	31,0	90,955	59,22	28,764	209,939	6	30	21	4	61
III.	20,0	116,485	75,966	140,287	352,738	4	25	19	18	66
Spolu	104,0	242,458	135,186	211,621	693,265	39	55	40	22	156

* na cestách II. a III. triedy v okresoch Malacky, Pezinok, Senec

Zdroj Regionálne cesty BSK, 2005, Magistrát hl. mesta SR Bratislavy, IV. sekcia – oddelenie cestného hospodárstva

Cestné ťahy majú vzhľadom na Bratislavu radiálny charakter, s výnimkou cesty II. triedy zo Šamorína cez Pezinok smerom do Malaciek, ktorý tvorí vonkajší regionálny okruh. Dopravné zaťaženie týchto ciest na profiloch narastá úmerne ich blízkosti k hlavnému mestu, pričom na jeho území po splynutí s vnútromestskou dopravou sú hodnoty zaťaženia prejazdnych úsekov ciest II. triedy často krát vyššie, ako vlastná priepustnosť. Na základe výsledkov sčítaní dopravy v predchádzajúcom období možno konštatovať, že úseky ciest II. triedy na území Bratislavy sú zaťažené 5 -10 násobne viac v porovnaní s priemerným zaťažením extravilánových úsekov tých istých ciest. Sprievodným javom tejto skutočnosti je zvýšená miera negatívnych vplyvov dopravy na okolité životné prostredie.

Ďalším špecifickým znakom prejazdnych úsekov ciest II. triedy na území Bratislavy je vysoká hustota ich križovatiek s cestami I. a III. triedy a s miestnymi komunikáciami. Toto špecifikum poukazuje na základný problém týchto ciest, ktorým je obmedzená priepustnosť v ich uzlových bodoch. V praxi sa tento problém prejavuje tvorbou kongescií, znižovaním plynulosti dopravy, zvýšenou produkciou exhalátov a hluku z dopravy, vyššou mierou dopravnej nehodovosti a taktiež vyšším stupňom opotrebenia konštrukcie vozovky. Závažnosť tohto spoločného problému je v podmienkach cestnej premávky natoľko vysoká, že prevyšuje i existujúce nedostatky technického stavu predmetných komunikácií a súvisiacich inžinierskych objektov. Pre úplnosť treba dodať, že obdobná situácia je i na prejazdnych úsekoch ciest III. triedy na území Bratislavy.

Železničná, letecká a vodná doprava

Územím kraja prechádzajú medzinárodné železničné trate č. 110, 111, 120, 130, 131 a 132, ktoré spájajú kraj s Českou republikou, Maďarskom, Rakúskom a v smere na Žilinu s Poľskom a Ukrajinou. V okrese Malacky je trať lokálneho významu (Zohor - Záhorská Ves, Zohor - Plavecký Mikuláš - Jablonica). V súčasnosti dĺžka železničných tratí dosahuje 196 km, z toho 79 pripadá na bratislavský železničný uzol. Železnice prepravujú približne 25% prepravených osôb z prímestských obcí a zo spádového územia Bratislavy.

Bratislavský kraj je zapojený do celoeurópskej siete aj leteckou dopravou z medzinárodného letiska M. R. Štefánika a vodnou dopravou po medzinárodnej vodnej ceste na rieke Dunaj. Vodná doprava je prevádzkovaná po medzinárodnej vodnej trase Dunaj zo Severného po Čierne more. Na území Bratislavy sa využíva verejný prekládkový prístav pre nákladnú dopravu a osobný prístav pre rekreačné účely.

Hromadná osobná doprava

Donedávna ešte priaznivý pomer používania verejnej hromadnej dopravy k individuálnej automobilovej v celom bratislavskom regióne sa z hodnôt 75:25 (1987) rapídne mení v neprospech hromadnej dopravy.

V období posledných desiatich rokov je pre verejnú osobnú dopravu charakteristické postupné znižovanie prepravného výkonu. Za obdobie rokov 2000 až 2004 sa výkon verejnej osobnej dopravy znížil takmer o 9 %. Takýto vývoj je v SR v značnej miere podmienený zvyšovaním životnej úrovne obyvateľstva a nedostatočnou podporou verejnej dopravy, čo sa prejavuje nárastom individuálneho motorizmu, ktorý v tomto období zaznamenal absolútny nárast o 5,9 % a jeho podiel tvorí v roku 2004 úroveň 68,4 %, hoci ešte v roku 2000 bol podiel individuálneho motorizmu na úrovni 64,4 %. Tento trend je prejavom aj toho, že v posledných rokoch sa na Slovensku nepodarilo vytvoriť priaznivé podmienky pre integráciu verejnej osobnej dopravy, ktorá by zahŕňala železničnú osobnú dopravu, prímestskú autobusovú dopravu a mestskú hromadnú dopravu.

Kvalita a úroveň poskytovaných služieb v osobnej hromadnej doprave je na území Bratislavského kraja a obzvlášť na území Bratislavy, v dôsledku zastaraného vozového parku a nedostatku investícií na obnovu a údržbu komunikácií dlhodobo na nízkej úrovni a nezodpovedá požiadavkám a potrebám verejnosti z hľadiska kultúry cestovania a hlavne bezpečnosti.

V mestskej hromadnej doprave na území Hl. m. SR Bratislavy v roku 2005 rozhodujúci podiel na výkonoch mala autobusová doprava s podielom 57,0 % z celkového počtu prepravených osôb a 60,8 % z najazdených km. Na druhom mieste je električková doprava a posledná je trolejbusová doprava v počte prepravených osôb i najazdených kilometrov. Mestská hromadná doprava v Bratislave je zabezpečovaná električkami s prevádzkovou dĺžkou tratí 36,747 km, trolejbusmi s prevádzkovou dĺžkou tratí 38,990 km autobusmi s prevádzkovou dĺžkou trás na komunikačnej sieti 385,5 km.

Od roku 1994 je verejná mestská hromadná doprava v Bratislave (ďalej len „MHD) predmetom činnosti akciovej spoločnosti Dopravný podnik Bratislava, a. s. (ďalej len „DPB“), ktorý bol najskôr transformovaný zo štátneho podniku na mestský podnik a následne na akciovú spoločnosť. Jediným zakladateľom a akcionárom DPB, a. s. je Hlavné mesto SR Bratislava. Mesto je zároveň objednávateľom dopravných výkonov MHD vo verejnom záujme a DPB, a. s. realizuje dopravné výkony na základe každoročne podpisovanej zmluvy obsahujúcej konkrétny projekt organizácie MHD v Bratislave na príslušný hospodársky rok.

Pre možnosť zakúpenia potrebných cestovných dokladov na prepravu MHD v Bratislave je k dispozícii 11 predajných miest dopravcu s plným sortimentom cestovných dokladov a sieť zmluvných predajcov na predaj časových prestupných, kombinovaných a turistických lístkov v základnej aj zľavnenej cene.

Dostupnosť systému MHD pre cestujúcich je zabezpečená prostredníctvom 1168 zastávok dennej dopravy, z toho 153 električkových, 112 trolejbusových, 83 spoločných autobusových a trolejbusových a 820 autobusových. Pokrytie územia mesta a najsilnejšieho smerovania prepravných prúdov zabezpečuje 13 električkových, 11 trolejbusových a 62 autobusových liniek. Z ročnej hodnoty realizovaných dopravných výkonov cca 43 mil. vozidlových kilometrov sa cca 20 % realizuje cez víkendy a sviatky a zostávajúce 80 % počas pracovných dní.

Tabuľka 9 Mestská hromadná doprava v Hl. m. SR Bratislave

Ukazovateľ	Rok 2005	Rok 2004	Rozdiel oproti roku 2004	Index 2005 2004
Prepravené osoby spolu v tis.	249 973	245 497	4 476	101,8
v tom električkami	80 017	78 314	1 703	102,2
Trolejbusmi	27 470	26 096	1 374	105,3
autobusmi	142 486	141 087	1 399	101,0
Najazdené km spolu v tis. km	42 723	42 908	-185	99,6
v tom električkami	11 407	11 380	27	100,2
trolejbusmi	5 350	5 213	137	102,6
autobusmi	25 966	26 315	-349	98,7

Zdroj: ŠÚ SR, Krajská správa v Bratislave, Bulletin 4/2005, 2006

Osobitný význam v záujme zlepšenia dopravnej obslužnosti územia, zvýšenia mobility obyvateľov a efektívnejšieho využívania existujúcich druhov dopravy má budovanie Integrovaného dopravného systému Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej „IDS BSK“) osobnej hromadnej dopravy, ktorý zriadením jednotného tarifného systému a vybudovaním prestupných terminálov zharmonizuje prevádzku mestskej hromadnej dopravy, prímestskej a regionálnej cestnej a železničnej dopravy a zlepší dopravnú obslužnosť územia v záujme zvýšenia mobility obyvateľov a efektívnejšieho využívania existujúcich druhov dopravy. Dopravný systém tak bude pozostávať z viacerých druhov verejnej dopravy – regionálny vlak, prímestský autobus, MHD (intermodálny dopravný systém).

V dôsledku postupného prechodu kompetencií zo štátnej správy na samosprávu v oblasti autobusovej a železničnej verejnej osobnej dopravy IDS BSK pripravuje BSK spoločne s Hlavným mestom SR Bratislavou v súlade s uzneseniami vlády SR, ktoré sa zaoberajú systémovým riešením financovania výkonov vo verejnom záujme. Financovanie výkonov vo verejnom záujme v SR bude zabezpečované tak ako vo vyspelých štátoch EÚ, kde je verejná osobná doprava, vzhľadom na charakter verejnej služby zabezpečujúcej uspokojovanie prepravných potrieb obyvateľstva, podporovaná rôznou mierou a na rôznych úrovniach verejnej správy. V prímestskej autobusovej doprave sa výkony vo verejnom záujme už financujú z prostriedkov samosprávy, čo má za následok, že dochádza k úplnej regionálnej zodpovednosti za výkony vo verejnom záujme. Oblasť regionálnej železničnej dopravy v súčasnosti zabezpečuje samosprávny kraj ako prenesený výkon štátnej správy, pričom aj túto oblasť bude neskôr zabezpečovať ako samosprávnu kompetenciu.

Potreba vytvorenia IDS BSK vyplýva z rastúcich nárokov na dochádzku obyvateľov z okolitých obcí do Bratislavy a z rozvoja individuálnej automobilovej dopravy, s ktorým sa viažu negatívne efekty v podobe zhoršenia životného prostredia a nadmerného zaťaženia cestných komunikácií v podobe dopravných kongescií. Využívanie individuálnej automobilovej dopravy rastie priamo úmerne s rastom životnej úrovne obyvateľstva. Prudký nárast individuálnej automobilovej dopravy v bratislavskom regióne dokazuje aj zmena pomeru v jej využití v porovnaní s verejnou hromadnou dopravou. Kým v roku 1987 bol pomer 75 : 25 v prospech verejnej dopravy v roku 2004 bol tento pomer 68 : 32. Integrovaný dopravný systém by mal zatriktívniť verejnú hromadnú dopravu pre obyvateľov v porovnaní s individuálnou dopravou.

Na prípravu projektu IDS BSK bola v júli 2005 vytvorená obchodná organizácia Bratislavská integrovaná doprava, s. r. o. so 65 %-nou majetkovou účasťou BSK a 35% - nou majetkovou účasťou Hlavného mesta SR Bratislavy. Spoločnosť pripravuje všetky nevyhnutné kroky na realizáciu projektu v uvedenom termíne na základe spolupráce a konzultácie s rozhodujúcimi

dopravcami v regióne Dopravným podnikom Bratislava, a.s., Slovenskou autobusovou dopravou Bratislava, a. s. i Železničnou spoločnosťou Slovensko, a. s.

Bratislavská integrovaná doprava, s. r. o. (ďalej len „**BID**“) má v súčasnom období spracovaný základný Koncepčný materiál realizácie Integrovaného dopravného systému, a to Koncepciu Bratislavskej integrovanej dopravy, v ktorej sú obsiahnuté všeobecné zásady pri príprave integrovaného dopravného systému v regióne BSK s názvom Bratislavská integrovaná doprava. Koncepčný materiál obsahuje aj harmonogram realizácie IDS BSK, pričom v priebehu realizácie systému budú jednotlivé časti konkrétnejšie rozpracované v samostatných dokumentoch. Materiál bol schválený zastupiteľstvom BSK uznesením 24/2007 z 25. 4. 2007 a bratislavským mestským zastupiteľstvom uznesením 87/2007 z 26. 4. 2007. Služby pre dopravcov vyplývajúce z realizácie predmetu podnikania BID budú legislatívne zakotvené príslušnými zmluvnými vzťahmi medzi objednávateľmi výkonov (mesto Bratislava a BSK), dopravcami a koordinátorom (BID).

Pri realizácii integrovaného dopravného systému sa vychádza zo skúseností z Českej republiky, Maďarska a Rakúska. Dobrým príkladom sú pozitívne skúsenosti z fungovania integrovaného dopravného systému v Juhomoravskom kraji, ktorého súčasťou je mesto Brno, veľkosťou aj počtom obyvateľov porovnateľné s Bratislavou.

Pozitívne skúsenosti vyplývajú aj zo súčasného experimentálneho čiastkového integrovaného dopravného systému. Tento systém bol zavedený v roku 2001 ako Prvá experimentálna etapa bratislavskej integrovanej dopravy (BID). Cestujúci môžu po zakúpení predplatného cestovného lístku BID, ktorý v sebe zahŕňa príplatok na BID, využívať vlaky Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. (ZSSK) v ľubovoľnom smere a autobusy SAD Bratislava, a. s. (SAD) v smere na Záhorie. Cestujúci môžu uvedené spoje využívať v rámci predplatného cestovného lístku BID len na území Bratislavy. Podľa dokumentu Koncepcia Bratislavskej integrovanej dopravy vzrástol postupne počet prepravených cestujúcich z 882 360 v roku 2001 na 1 510 490 v roku 2006. Prvá experimentálna etapa BID je však realizovaná iba na základe zmluvných vzťahov medzi dopravcami a Hlavným mestom SR Bratislava a nepredstavuje systémové a celoplošné riešenie so zodpovedajúcim ekonomickým prínosom pre všetky zúčastnené subjekty.

Tabuľka 10 Prehľad niektorých ukazovateľov Bratislavskej integrovanej dopravy

Rok	2001	2002	2003
tržby od cestujúcich	687 325,00	835 250,00	872 350,00
platby mesta SAD	1 927 221,10	2 694 860,00	3 363 989,40
platby mesta ŽS	575 394,10	392 003,00	781 469,40
platby mesta spolu	2 502 615,20	3 086 863,00	4 145 458,80
počet prepravených bratislavských cestujúcich	1 872	1 941	7 858
počet prepravených mimobratislavských cestujúcich	188 280	303 302	301 347
počet prepravených cestujúcich spolu	190 152	305 243	309 205

Podrobnejšiu analýzu dopravnej infraštruktúry v Bratislavskom kraji a jej jednotlivých zložiek obsahuje Operačný program Doprava vo svojej analýze ukazovateľov dopravnej infraštruktúry v časti 3.3, pričom rozvoj železničnej infraštruktúry, cestnej infraštruktúry, infraštruktúry intermodálnej prepravy podporuje z Kohézneho fondu.

Zhrnutie:

Vysoký polohový potenciál a dostupnosť regiónu vhodné pre využívanie intermodálneho dopravného systému

Nadpriemerne zaťaženie prejazdnych úsekov ciest II. triedy a obmedzená priepustnosť v uzlových bodoch na území mesta Bratislavy

Pokles podielu výkonov hromadnej dopravy na regionálnej a lokálnej úrovni

Rastúci negatívny vplyv osobnej dopravy na životné prostredie

Nedobudovaný Integrovaný dopravný systém Bratislavského samosprávneho kraja

4. Vedomostná ekonomika

1. Konkurencieschopnosť regiónu

Jednou z charakteristík určujúcich konkurencieschopnosť je využitie ekonomického potenciálu regiónu, ktoré závisí od viacerých faktorov. Okrem dopytu sú to predovšetkým ekonomicko-technické parametre výrobných zariadení alokovaných v regióne, potenciálna produkcia, kvalita a dostupnosť pracovnej sily a pod. Úroveň tohto potenciálu a stupeň jeho využitia sa priamo odzrkadľuje v ekonomickej výkonnosti regiónu. Príčinou nízkej ekonomickej výkonnosti regiónu nemusí byť iba nízka úroveň jeho ekonomického potenciálu. Môže sa stať, že ekonomický potenciál regiónu je síce významný, ale jeho využitie je iba čiastočné.

Ako to vyplýva z analýzy Bratislavský kraj je regiónom s najväčším ekonomickým potenciálom v rámci SR a je jediný, v ktorom výška HDP prevyšuje priemernú hodnotu HDP Európskej únie. Postavenie a hospodársky význam Bratislavského kraja je vyjadrený cca 23,6 % podielom na tvorbe HDP v SR, avšak pri prepočte HDP na jedného obyvateľa predstavuje až 206,63 % v porovnaní s priemerom SR.

Ďalšou z charakteristík určujúcich konkurencieschopnosť je kapitálová vybavenosť. Kapitálová vybavenosť regiónu / kraja je daná objemom investičného majetku, ktorý pripadá na jedného obyvateľa. Je to dôležitý ukazovateľ vyjadrujúci predpoklady na tvorbu produkcie a poskytovanie služieb na území regiónu. „Produkčná schopnosť“ regiónu je závislá aj od jeho ďalších, najmä kvalitatívnych charakteristík. Patria sem štruktúra, vek, technicko-ekonomické parametre a pod. .

Kapitálová vybavenosť Bratislavského kraja je 3 180,4 tis. Sk, čo niekoľkonásobne prevyšuje priemer Slovenska a ostatných krajov.

Tabuľka 11 Kapitálová vybavenosť krajov (NUTS III) v tis. Sk

Kraj, SR	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Bratislavský	1921,4	2175,3	2411,0	2628,6	2914,0	3180,4
Trnavský	243,4	271,6	313,2	339,5	390,7	423,4
Trenčiansky	242,3	258,1	276,8	316,4	340,1	366,3
Nitriansky	280,9	317,4	345,7	378,0	434,2	475,4
Žilinský	263,6	286,9	328,7	359,0	391,6	449,3

Banskobystrický	462,2	498,0	535,0	598,5	650,7	705,9
Prešovský	193,1	220,6	238,0	268,9	290,4	327,2
Košický	312,3	356,3	388,5	446,1	511,7	562,6
SR spolu	471,7	522,5	576,1	636,3	706,6	774,9

Poznámka: Kapitálová vybavenosť = investičný majetok (bežné ceny) / obyvateľstvo (investičný majetok pripadajúci na jedného obyvateľa). Roky 1998-2003 skutočnosť, 2005 odhad. Zdroj ŠÚ SR.

Uvedený vývoj ekonomickej výkonnosti je v značnej miere determinovaný aj formovaním odvetvovej štruktúry tvorby HDP, vývoj ktorej spôsobuje postupné a nevyhnutné znižovanie konkurencieschopnosti kľúčových odvetví regionálneho priemyslu v dôsledku rastu relatívnych jednotkových nákladov práce v porovnaní s inými regiónmi strednej a východnej Európy.

Doterajší priebeh transformačného procesu a vývoj ekonomiky sa odrazili aj v miere využitia disponibilných výrobných faktorov. Bolo to dané jednak rastom nezamestnanosti, ale svoju úlohu zohrali aj výrobné kapacity (v prevažnej miere vytvorené v období centrálného plánovania), pre ktorých produkciu sa "stratil" trh, alebo sa stali nekonkurencieschopnými. Takže skutočne dosahované HDP bolo podstatne menšie než potenciálna hodnota tohto ukazovateľa. Pod potenciálnym HDP sa pritom rozumie taká hodnota, ktorá by sa dosiahla v prípade plného využitia disponibilných výrobných kapacít.

Bratislavský kraj je so svojim zázemím lokalizovaný v potenciálne výhodnom regióne. Trojuholník Viedeň - Bratislava - Győr, ktorý renomovaná agentúra EAO Empirica Delssase (so sídlom v Bonne) už v roku 1993 vyhodnotila ako lokalitu najvýhodnejšiu pre investovanie v Európe. Región však nie je inštitucionalizovaným ekonomickým priestorom. Medzi mestami a príľahlými regiónmi neexistuje systém flexibilnej špecializácie. Potenciálne výhody plynúce z takého spojenia, ako to vyplýva zo štúdie OECD, sa dostatočne nevyužívajú. Viedeň je tiež hodnotená ako ústredný európsky priestor vzhľadom k severozápadno-juhovýchodnej a tiež severo-juho-západnej európskej osi. Za posledných 10 rokov však ekonomický rozvoj Viedne mierne zaostáva za inými európskymi mestami, ktoré sa na spomenutých osiach nenachádzajú alebo sú v štúdiu Empirica Delssase uvádzané na posledných miestach. Ako ukazuje aj tento príklad, existuje veľký rozdiel medzi regiónmi, ktoré rozvojový potenciál majú, a tými, ktoré ho aj skutočne využívajú.

Tabuľka 12 Hrubý domáci produkt vo vybraných regiónoch Európskej únie

Regióny (NUTS 2003)	HDP 2003 Mil. EUR	HDP na obyvateľa 2003 EUR	HDP 2003 Mil. PPS	HDP na obyvateľa 2003 PPS	HDP na obyvateľa 2003 PPS EU25=100
EU25	9 953 329	21 741	9 953 329	21 741	100.0
Česká republika	80 254	7 867	150 471	14 750	67.8
Praha	18 643	16 029	34 954	30 052	138.2
Maďarsko	73 538	7 260	130 635	12 896	59.3
Región Győr	20 121	4 792	35 744	8 513	39.2
Rakúsko	226 968	27 959	213 348	26 282	120.9
Viedeň	62 875	39 530	59 102	37 158	170.9
Slovensko	29 227	5 434	60 728	11 195	52,2
Bratislavský kraj	7 331	12 116	15 232	25 664	119,7

Zdroj :Eurostat, máj 2006

Rozvojové scenáre sa vzťahujú hlavne k všeobecným pozitívnym a negatívnym lokalizačným faktorom. Tieto faktory je možné identifikovať v dvoch rovinách. Prvou rovinou je porovnanie Bratislavy s okolitými hlavnými mestami, susedným Győrom a slovenskými mestami. Ich

základným cieľom je zhodnotiť potenciál miest z hľadiska ich ekonomickej úspešnosti. Druhou rovinou je špecifický dlhodobý scenár rozvoja Bratislavy ako technopolis, centra vedy a výskumu a špičkovej technológie.

V Európe k mestám a mestským regiónom s najväčším ekonomickým potenciálom patria tie, ktoré majú:

- diverzifikovanú ekonomickú základňu služieb a priemyselných odvetví, najmä v oblasti vysokej pridanej hodnoty;
- ľudský kapitál pre rozvoj a komerčné využitie;
- vzdelávacie inštitúcie produkujúce dostatočný počet odborníkov v rozvinutých ekonomických odvetviach;
- kultúrnu a environmentálnu kvalitu života prítiažlivú pre mobilnú a vysokokvalifikovanú pracovnú silu;
- dobré fyzické a telekomunikačné spojenie s dynamicky sa rozvíjajúcou ekonomikou spoločnosti;
- miestne inštitucionálne kapacity pre vytváranie politických, finančných a personálnych zdrojov a ich úspešné využívanie.

Celkovo z porovnania vyplýva, že Bratislava má veľmi dobrú polohu v rámci Slovenska, niektoré výhody voči Győru, na druhej strane však veľa nevýhod voči Budapešti či Prahe. Výsledky taktiež poukazujú na skutočnosť, že Viedeň je vo väčšine posudzovaných faktorov kvalitnejšia.

Tabuľka 13 Prognóza vývoja HDP vo vybraných krajinách Európskej únie

Trhové ceny	Hrubý domáci produkt mld. Eur bežných cien (rok 2006, 2007-odhad)				Index rastu 1995=100%	Zmena v % v cenách roku 1995				PPS na obyvateľa
	2004	2005	2006	2007		2004	2005	2006	2007	
Krajina	2004	2005	2006	2007	2007	2004	2005	2006	2007	2007
EU-25	10,418	10,79	11,233	114	130,7	2,4	1,6	2,1	2,4	25,200
Česko	87	98	108	114	139,7	4,7	6,0	4,4	4,3	19,300
Maďarsko	81	88	92	97	161,7	4,6	4,1	3,9	3,9	16,300
Rakúsko	237	246	255	264	129,7	2,4	1,9	1,9	2,2	30,600
Slovensko	33	37	41	44	170,5	5,5	6,0	5,5	6,3	14,700

Zdroj : Eurostatistics 4 / 2006

Bratislavský kraj je situovaný v regióne s vysokým rozvojovým potenciálom. Je ohniskom pozitívneho vývoja slovenskej ekonomiky. Hospodársky najsilnejším susedom Bratislavy je Viedeň, vzdialená 60 km. Viedeň a Bratislava v súčasnosti nesúťažia v rovnakých segmentoch trhu. Spolupráca medzi týmito dvoma mestami má rezervy. Intenzívnejšia spolupráca s Viedňou by bola prospešná pre obidva regióny. Funkčné prepojenie s mestom Győr, najbližším maďarským partnerom Bratislavy, je limitované.

A. Konkurencieschopnosť podnikov a služieb

Technologická adaptácia podnikov prebiehala v SR pomalším tempom v dôsledku nedostatku odbytových trhov. Len málo veľkých slovenských podnikov je súčasťou veľkých nadnárodných sietí, čo spomaľuje efektívne prepojenie so svetovými trhmi a s tým súvisiaci rast efektívnosti.

Priemyselná výroba prechádza len postupne od materiálovo náročných výrobkov k materiálovo menej náročným, vyžadujúcim využívanie moderných technológií. V priebehu transformácie došlo k postupným zmenám v sektorovej štruktúre v prospech odvetví s vyšším podielom pridanej hodnoty. Bratislavský kraj má ako jediný progresívny charakter sektorovej štruktúry vplyvom dynamického vývoja najmä odvetví trhových služieb, ktoré majú 70 % podiel na sektore služieb a až 58 % podiel na celkovej zamestnanosti v kraji. Priemysel Bratislavského regiónu je charakteristický polyfunkčným významom s miestnou, regionálnou a nadregionálnou pôsobnosťou. V odvetvovej štruktúre prevláda spracovateľský priemysel so zameraním na chemicko-gumárenskú, strojársku, potravinársku a polygrafickú výrobu. Priestorové rozloženie priemyslu je charakterizované vysokou koncentráciou na území Bratislavy.

Tabuľka 14 Odvetvová štruktúra tvorby hrubej pridanej hodnoty v krajoch v % (bežné ceny)

Región	2000				2002			
	Pôdohos.	P r i e m . stav.	Služby	Spolu	Pôdohos.	P r i e m . stav.	Služby	Spolu
Bratislavský	1,1	28,9	70,0	100,0	1,0	28,0	71,0	100,0
Záp. Slovensko	7,4	42,5	50,0	100,0	7,6	48,3	44,1	100,0
Stred. Slovensko	4,5	34,7	60,8	100,0	4,5	34,1	61,4	100,0
Vých. Slovensko	3,9	30,0	66,0	100,0	4,1	29,9	66,1	100,0
SR spolu	4,5	34,8	60,7	100,0	4,6	36,2	59,3	100,0
Región	2004				2006			
	Pôdohos.	P r i e m . stav.	Služby	Spolu	Pôdohos.	P r i e m . stav.	Služby	Spolu
Bratislavský	0,9	27,5	71,6	100,0	0,9	27,0	72,1	100,0
Záp. Slovensko	7,7	48,5	43,8	100,0	7,8	48,6	43,6	100,0
Stred. Slovensko	4,4	33,7	61,9	100,0	4,1	28,3	67,5	100,0
Vých. Slovensko	3,7	29,6	66,7	100,0	3,5	29,3	67,2	100,0
SR spolu	4,5	35,9	59,6	100,0	4,4	34,6	61,1	100,0

Zdroj: www.dexia.sk – prognostické údaje podporujúce vypracovanie PHSR BSK

Na tržbácha za vlastné výkony a tovar v priemysle má Bratislavský kraj 41%-ný podiel, na zamestnanosti 16%-ný. Produktivita práce v Bratislavskom kraji je v porovnaní s EÚ 15 na úrovni 101%. Na úrovni NUTS 2 a NUTS 3 zaznamenal Bratislavský kraj najvyššiu dynamiku vo vývoji pridanej hodnoty, pričom jeho priemyselné subjekty majú najvyšší podiel na pridanej hodnote priemyslu SR.

Energetická náročnosť

Dlhodobým a závažným problémom ekonomiky SR, jej konkurencieschopnosti a vplyvov na životné prostredie je jej pretrvávajúca vysoká energetická náročnosť, ktorá je približne 4,1-krát vyššia ako priemer krajín EÚ-25 a jej pokles je relatívne pomalý.

Znižovanie materiálovej a energetickej náročnosti ekonomiky SR predstavuje jeden z hlavných cieľov energetickej politiky SR. Bez výrazného zníženia energetickej náročnosti bude udržanie primeranej dynamiky hospodárskeho rastu a rast konkurencieschopnosti slovenského priemyslu problematické. Znižovanie energetickej náročnosti slovenskej ekonomiky a v jej rámci najmä priemyslu prostredníctvom efektívnejšieho využívania energie prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti priemyslu, ale tiež k naplňovaniu požiadaviek novej environmentálnej a energetickej legislatívy.

Vývoj podnikateľského sektora

Situácia v SR sa z hľadiska vývoja podnikateľského sektora za posledných 15 rokov podstatne zmenila. V súčasnosti sú už podiel a štruktúra malých a stredných podnikov (MSP) v SR porovnateľné s vyspelými krajinami.

V Bratislavskom kraji je z regionálneho hľadiska najviac MSP na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov (160,0 v roku 2003) a sídli tu najviac živnostníkov (59,2).

Vstup zahraničného kapitálu do Bratislavského regiónu

Vo vývoji priamych zahraničných investícií (ďalej len „PZI“) možno dlhodobo pozorovať trend koncentrácie prílevu PZI do Bratislavského kraja. Ten sa v posledných dvoch rokoch stal zaujímavým aj pre prílev investícií do oblasti výskumu a služieb, aj keď ešte stále výrazne zaostáva objemom takýchto investícií od Prahy alebo Budapešti. Významná časť PZI je realizovaná bez netrhových výhod poskytnutých investorovi zo strany štátu.

B. Štruktúra podnikov podľa veľkosti a právnej formy vlastníctva

V Bratislavskom kraji 92,3% (20 640) podnikov patrí k tzv. malým podnikom do 19 pracovníkov, 3,9% (874) má od 20 do 49 pracovníkov, 3,1% (695) sú podniky veľkostnej kategórie od 50 do 249 pracovníkov a 0,7% (155) sa radí k tzv. veľkým podnikom, s viac ako 250 pracovníkmi (k 31. 12. 2004, ŠÚ SR 2005).

Podľa právnych foriem prevládajú obchodné spoločnosti, najmä spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti.

V Bratislavskom kraji je registrovaných 59 873 fyzických osôb - podnikateľov s prevládajúcim podielom živnostníkov (94,8%). Koncentrovaní sú najmä v okresoch Bratislava V. (12 544), Bratislava II. (10 939) a Bratislava IV. (8 838).

Podľa právnych foriem vlastníctva z počtu subjektov súkromného sektora (22,2 tis. , 99,3%) 3 668 sú zahraničné a 1 995 medzinárodné podniky, koncentrované najmä v okresoch Bratislava I. a Bratislava II.

Podrobnejšiu analýzu konkurencieschopnosti regiónu Bratislavský kraj popisuje vo svojej analýze Operačný program konkurencieschopnosť a hospodársky rast v kapitole 3.1 Konkurencieschopnosť a inovatívnosť.

2. Výskum, vývoj a inovačný rozvoj

Slovensko patrí medzi ekonomiky, ktoré podľa hodnotení EK v oblasti inovácií „strácajú pôdu“, v rebríčku European Innovation Scoreboard patrí Slovensku 22 miesto, pričom v parciálnych ukazovateľoch akými sú tvorba poznatkov a inovácie a podnikanie patrí SR nelichotivé posledné miesto. SR patrí teda do skupiny ekonomík s nízkou inovačnou schopnosťou, ktoré neudržia tempo ostatných krajín EU. Podiel firiem, ktoré úspešne uviedli na trh nový alebo výrazne zdokonalený produkt (službu) bol v EU25 – 74 %, pričom Slovensko dosiahlo tretí najhorší výsledok spomedzi všetkých krajín. Hlbšia analýza poukazuje na niektoré ďalšie súvislosti, napr. podpriemernú podporu zo strany štátu pri uvádzaní inovácií, prednostnú orientáciu firiem na lokálne a národné trhy, nízku mieru vlastného ale aj kontrahovaného výskumu, druhú najnižšiu spoluprácu firiem s univerzitami a výskumnými centrami ale aj inými firmami. Inovačné aktivity sú do veľkej miery ťahané (zahraničnými) investíciami do infraštruktúry a IKT a nie tvorbou a využívaním poznatkov.

Porovnania s EU25 podľa európskeho regionálneho inovačného indexu ukazujú, že Bratislavskému regiónu patrí 27. miesto (0,66 bodu), čím sa nominoval ako jeden z troch regiónov nových členských krajín do prvej 50-tky regiónov. Toto umiestnenie dosiahol hlavne kvôli nadpriemerným hodnotám ukazovateľov ľudských zdrojov vo vede a výskume (157% priemeru EU), celoživotnému vzdelávaniu (144%) a zamestnanosti v high-tech službách (249%). Bratislavský región je dlhodobým centrom vzdelávania a výskumu v SR. Z populácie nad 25 rokov má v Bratislavskom kraji až 25,74% vyššie a vysokoškolské vzdelanie, čo je dvojnásobok oproti priemeru SR, navyše tu žije 42% obyvateľov s ukončeným doktorandským štúdiom z celého Slovenska. Vzdelanostnú úroveň regiónu podporuje lokalizácia 11 odborných vysokých škôl a univerzitných vysokých škôl a široká škála možností ďalšieho vzdelávania. Výskum na odborných vysokých školách a univerzitných vysokých školách je však obmedzený nedostatkom zdrojov a jeho kvalita je prevažne slabá. V Bratislavskom kraji je v súčasnosti lokalizovaných 100 (47,7% SR) organizácií vedy a výskumu, v ktorých pracuje 10 135 pracovníkov (z toho 7889 výskumných pracovníkov, 48,9% SR). Medzinárodné porovnania ukazujú, že chýba špičkový výskum svetovej kvality. Región prešiel výraznou reštrukturalizáciou vedeckého sektoru v priebehu 90-tych rokov, zatiaľ však na podstatnejšie zvýšenie inovatívnej dynamiky regiónu chýba výraznejšia špecializácia a dosiahnutie kritickej masy výskumných aktivít. Participácia regionálnych výskumných inštitúcií v medzinárodných výskumných sieťach a projektoch (napr. FP6) v posledných rokoch rastie a to hlavne v technických vedách (STU Bratislava) a prírodných vedách (UK Bratislava). Účasť podnikateľskej sféry (MSP) je však tradične nízka, iba 11,7% organizácií v FP6 boli malé a stredné firmy, prínos pre ekonomiku je minimálny.

Situáciu v oblasti výskumu a vývoja bližšie popisuje OPVaV.

Tabuľka 15 Komparatívne porovnanie základných ukazovateľov vedy, výskumu a inovácií

	HRST	HTI	HTS	GOVERD	BERD	Patenty
BA	54,9%	6,49%	4,76%	0,57%	0,39%	31. 88
SK	33,6%	9,72%	2,53%	0,16%	0,25%	7. 68
EU15	44,4%	6,87%	3,52%	0,24%	1,24%	160. 65
EU25	43,1%	6,81%	3,38%	0,24%	1,20%	136. 11

Zdroj: Eurostat, údaje z roku 2006 alebo najbližšieho dostupného roku

Vysvetlivky: HRST ľudské zdroje vo vede a technike (% aktívnej populácie); HTI medium a high tech priemysel, HTS high tech služby (% celkovej zamestnanosti); GOVERD vládne výdavky na výskum a vývoj, BERD podnikateľské výdavky na výskum a vývoj (% výdavkov na HDP); Patenty, počet patentov na EPO na mil. Obyvateľov.

Oproti tomu ukazovatele financovania výskumu a technologického rozvoja naznačujú, že región alokuje 1,12 % HDP (2003) na výskum, čo však nedosahuje priemer EU 25 (1,86 %). Napriek nadpriemerným výdavkom vládneho sektora (0,56% HDP), ktorý financuje polovicu výskumných aktivít regiónu, problematickou oblasťou je nedostatočná úroveň výdavkov podnikateľskej sféry (0,39% HDP) a vysokého školstva (0,17% HDP), ktoré sú hlboko pod úrovňou priemeru EU 25. Finančné zabezpečenie inovačných aktivít je jednou z hlavných problémových oblastí regiónu. Dostupnosť rizikového kapitálu je kriticky nízka, dosahujúca iba 6% priemeru EU. V podnikoch sa uprednostňujú a riešia krátkodobé programy vývoja so zameraním na rýchlu návratnosť. Konceptné a patentovateľné výskumy dlhodobej povahy sa projektujú a financujú iba ojedinele. Výkonnosť regiónu, hodnotená počtom patentov, dosahuje úroveň iba 1/5 EU 15 (s hodnotou 31,88 patentu na mil. obyvateľov).

Je možné konštatovať, že relatívne dobré umiestnenie regiónu v európskom porovnaní je hlavne vďaka vstupom v oblasti ľudského kapitálu, finančné zabezpečenie a kvalita výstupov tvoria hlavné slabé miesta. Tieto údaje naznačujú teda, že existujú vážne bariéry pretavenia kreatívnych kapacít ľudí do inovatívnych výstupov.

Podpora zo strany verejného sektora pre firmy je stále veľmi nízka. Aj medzinárodné porovnania založené na prieskumoch inovatívnych MSP poukazujú, že len 18% slovenských firiem využilo verejnú podporu, oproti 31,2% priemeru EU25. Firmy realizujú svoj inovačný rozvoj takmer výlučne zo svojich zdrojov a nie sú predmetom systematickej podpory verejného sektora. Na národnej úrovni nie je spracovaná explicitná inovačná politika, aj keď jej niektoré z jej oblastí zahrňujú širšie rozvojové plány. Na úrovni Bratislavského regiónu bola spracovaná inovačná stratégia regiónu, jej všeobecná akceptácia a praktická realizácia v regióne nie je dostatočná. Identifikovanými oblasťami podpory sú rozvoj inovačnej infraštruktúry, tvorba klastrov vo vybraných technologických odboroch (automobilový priemysel, IKT, nové materiály) a tvorba systému financovania inovačných aktivít a kapitálových fondov. Táto inovačná stratégia bude v programovom období 2007-2013 napĺňaná investíciami smerujúcimi do výskumu a technického rozvoja zameranými na uľahčenie inovácii prepojením vedeckej sféry s aplikáciou výskumno-vývojových výsledkov do praxe. Na podporu výskumu, vývoja a inovácií budú vyčlenené prostriedky nielen z OPBK, ale aj z Operačného programu Výskum a vývoj, v rámci ktorého sú pre túto oblasť oprávnené všetky regióny SR (ciele Konvergencia, RKZ).

Inovačná infraštruktúra je v Bratislavskom kraji v porovnaní s vyspelými regiónmi EÚ relatívne málo rozvinutá, štúdia OECD hodnotí inovačný systém ako veľmi krehký. V regióne pôsobí len malý počet sprostredkovateľských organizácií (inovačné centrá, inkubátory), aj keď existujú viaceré iniciatívy (Eurovalley, technologický park Vajnory), môžeme konštatovať, že počet a kvalita inkubačných centier, poradenských centier, firiem s rizikovým kapitálom, technologických centier a parkov je nedostatočná.

Vzhľadom na absenciu Regionálneho výskumného a inovačného centra (ďalej len „RVIC“) v Bratislavskom kraji, bude jeho vybudovanie podporené z OP VaV, v rámci integrovaného projektu na vybudovanie 7+1 RVIC na celom území SR.

Bratislavský región môže profitovať z viacerých medzinárodných iniciatív, ktoré môžu priniesť zapojenie sa do medzinárodných inovačných sietí v rámci rámcového programu EU. Perspektívnou iniciatívou v tomto smere je aj budovanie regiónu CENTROPE, kde vzhľadom na doterajšiu podporu regionálnych vlád možno očakávať spoločné aktivity aj v oblasti podpory podnikania a inovácií najmä v spolupráci s regiónom Viedeň. Tento región je považovaný za možné centrum prílevu investícií v oblasti vyšších technológií.

Zhrnutie:

Dostupnosť a diverzita vedeckovýskumných pracovísk v regióne,

Široká dostupnosť vzdelávacích kapacít v regióne (univerzitných aj ďalšieho vzdelávania),

Nízka inovačná aktivita podnikov,

Nedostatočný objem financií na vedu, výskum a inovácie,

Slabá reálna podpora inovácií zo strany verejného sektora,

Nedostatočná úroveň výdavkov na inovácie v podnikateľskom sektore,

Nedostatočná ochrana duševného vlastníctva (nízky počet patentových prihlášok),

Nízke inovatívne povedomie firiem,

Slabé väzby medzi aktérmi inovačného systému, nízky transfer poznatkov z verejného výskumu do praxe, nerozvinutá inovačná infraštruktúra.

3. Informatizácia spoločnosti

Napriek pokroku zaznamenanému v posledných rokoch Slovenská republika naďalej patrí v oblasti informatizácie spoločnosti medzi zaostávajúce krajiny Európskej únie. Bratislavský kraj, ktorý vzhľadom na postavenie Bratislavy ako spoločenského, ekonomického a administratívneho centra prirodzene prevyšuje úrovňou informatizácie ostatné kraje Slovenska, však v porovnaní s vedúcimi regiónmi a krajinami Európskej únie vykazuje nedostatky ako na strane ponuky, tak aj na strane dopytu.

Jednou z výrazných prekážok intenzívnejšieho využívania informačných a komunikačných technológií je ich dostupnosť (cenová a fyzická). V roku 2004 bola necelá polovica domácností (45,7%) v Bratislavskom kraji vybavená osobným počítačom. Úroveň pripojenia domácností na internet v tom istom roku dosahovala približne polovičnú úroveň priemeru EÚ-25 (42%). V roku 2006 dosiahla úroveň pripojenia približne 31,7% bytových jednotiek. Táto hodnota predstavuje takmer dvojnásobok miery pripojenia domácností SR (14,4%, Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, 2006).

Celonárodný priemer počtu prípojok na širokopásmový internet na 100 obyvateľov je päťnásobne nižší ako priemer EÚ-15 (16,5). Ďalším faktorom limitujúcim využívanie internetu občanmi na častejšiu komunikáciu a vybavovanie svojich záležitostí s verejnými inštitúciami je iba priemerná úroveň základných IKT zručností (v porovnaní s najlepšimi krajinami v tomto ukazovateli zaostávame). K pozitívnej zmene môže prispieť zaradenie rozvoja základných IKT zručností do učebných osnov základných a stredných škôl spolu so zvyšovaním týchto zručností pracujúcich prostredníctvom programov celoživotného vzdelávania.

Na základe dostupných údajov za Slovenskú republiku je možné konštatovať, že penetrácia internetu v podnikoch v Bratislavskom kraji prevyšuje priemernú úroveň v Európskej únii (15), keď sa pohybuje výrazne nad 90%. Jedným z rozhodujúcich faktorov pre konkurencieschopnosť podnikov v dobe zvyšujúcej sa globalizácie ekonomiky a medzinárodnej konkurencie sa stáva otázka efektívneho využívania IKT. V tejto oblasti existujú, okrem niekoľkých vybraných segmentov (bankovníctvo) stále výrazné rezervy najmä čo sa týka technologickej úrovne, kvality procesov v podnikoch na všetkých úrovniach a ich užšieho prepojenia s IKT. Pre podnikateľský sektor je charakteristický extrémne nízky podiel tržieb z elektronického obchodu na celkových tržbách podnikov s viac ako 10 zamestnancami (0,02%). Takisto podiel podnikov (s viac ako 10 zamestnancami) nakupujúcich a predávajúcich cez internet je niekoľkonásobne nižší v porovnaní s priemerom EÚ-15, predovšetkým nakupujúcich podnikov. Aj z týchto dôvodov nedosahuje podiel pridanej hodnoty informačných a komunikačných technológií na celkovej vytvorenej pridanej hodnote v podnikoch ani dvojtretinovú úroveň priemeru Európskej únie.

Na základe výsledkov analýzy „Zabezpečenia informačno-komunikačnej infraštruktúry na rozvoj služieb informačnej spoločnosti“, boli identifikované v Bratislavskom kraji územia, ktoré nie sú dostatočne pokryté prenosovou kapacitou ani z hľadiska súčasných a ešte menej budúcich potrieb. Je to zrejme predovšetkým na úrovni, ktorá zabezpečuje posledné úseky pripojenia koncových užívateľov k sieti - t. j. riešenie poslednej míle. Nepokryté sú oblasti s nízkou hustotou obyvateľstva a koncentráciou priemyslu, teda oblasti, ktoré sú pre komerčných poskytovateľov konektivity stratové alebo vzhľadom na vysokú dobu návratnosti investícií ekonomicky neatraktívne. V málo atraktívnych územiach regiónu sú preto všetky technické riešenia jednotlivých úrovní informačno-komunikačnej infraštruktúry kompromisom medzi kvalitou riešenia a nákladmi na toto riešenie.

Z auditu ISVS vyplýva, že úroveň poskytovaných elektronických služieb verejnej správy je charakteristická prevažujúcim podielom informatívnych služieb (69% v ÚOŠS), ktorú zabezpečujú najmä internetové stránky jednotlivých organizácií verejnej správy. Každá inštitúcia verejnej správy má vlastnú stránku, na ktorej sprístupňuje verejnosti základne informácie o poskytovaných službách, úradných hodinách, tlačivách a pod. Vyšší stupeň elektronizácie, charakterizovaný dostupnými komunikačnými a transakčnými funkciami poskytovaných služieb, teda služieb s vyššou pridanou hodnotou v celej verejnej správe v prevažnej väčšine chýba. Iba 8 % poskytovaných e-služieb má komunikačnú (interaktívnu) a iba 23% transakčnú (kompletné vybavenie záležitostí) funkciu. Podľa uvedených špecifikovaných úrovní poskytovania základných služieb eGovernmentu pre občanov a podnikateľov vyplýva, že z 20-tich základných služieb je 5 služieb plne digitalizovaných a poskytujú sa priamo na internete, 2 sú v štádiu rozpracovania a ostatných 14 nie je ešte dostatočne pripravených pre priame poskytovanie služieb na internete.

Vzhľadom na aktuálny stav technologického vybavenia a elektronizácie verejnej správy na regionálnej a miestnej úrovni je nutné konštatovať, že situácia je neuspokojivá. Približne 12% obcí v Bratislavskom kraji vlastní len 1 PC, 30% obcí maximálne 3 ks PC a 23% obcí viac ako 5 ks PC. Z celkového počtu je viac ako 1/2 PC staršia ako 4 roky, s výrazným podielom v súčasnosti zastaraného operačného systému Windows 95 (cca 40% úradov verejnej správy), 44% úradov vlastní vnútropočítačovú sieť (LAN). V Bratislavskom kraji len približne 4% úradov regionálnej a miestnej samosprávy má vybudovaný informačný systém samosprávy s centrálnym registrom občana, 3% úradov majú informačný systém samosprávy s web technológiami a sú technologicky pripravené na prípravu výstupov zo systému na internet, avšak až 68% úradov potrebuje transformovať informačný systém samosprávy. Stav konektivity do siete internet na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy Bratislavského kraja možno hodnotiť ako priaznivejšie. Približne 85% úradov miestnej samosprávy má pripojenie na internet a 10% úradov používa iné pripojenie ako ISDN/Dial up.

Až 3/4 pracovníkov regionálnej a miestnej samosprávy potrebuje k výkonu svojej profesie znalosť práce s PC, na druhej strane takmer 10% pracovníkov aktívne neovláda prácu s PC a takmer 30% pracovníkov prácu s internetom a tzv. kancelárskymi balíkmi. Pre potreby zvýšenia kvality ľudského potenciálu je potrebné pre pracovníkov samosprávy zabezpečiť školenia zamerané na prácu s PC, nové postupy v agendách, na správu webových stránok a iné školenia v oblasti práce s PC. Podľa prieskumu iba o niečo viac ako 10% obcí uverejňuje základné informácie na svojej webovej stránke a len približne 3% obcí za týmto účelom používa v obmedzenej miere informačné kiosky. Rozvoj a využívanie informačných technológií vychádza aj zo samotného záujmu miestnych samospráv. V súčasnosti približne 70% miestnych samospráv Bratislavského kraja prostredníctvom informačných centier plánuje poskytovať informácie a služby pre potreby cestovného ruchu, 60% obcí by rozšírilo používanie informačných centier aj na iné účely.

Prínosom v oblasti informatizácie regionálnej a miestnej samosprávy v kraji by mal byť projekt Geoportál BSK, ktorý rešpektuje základné princípy informatizácie verejnej správy v SR. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie kvality a rozšírenie poskytovaných služieb a zefektívnenie procesov verejnej správy. Prostredníctvom Geoportálu BSK sa vytvoria podmienky pre lepšiu komunikáciu verejnej správy medzi regionálnou a miestnou úrovňou a verejnosťou v sieti internet prostredníctvom integrovaných a bezpečných systémov. Geoportál BSK predstavuje funkčný celok, zabezpečujúci cieľavedomú a systematickú informačnú činnosť prostredníctvom technických a programových prostriedkov a je GIS orientovaný. Na túto aktivitu nadväzujú ďalšie iniciatívy Bratislavského samosprávneho kraja a miestnej samosprávy (napr. Informačný

system verejnej správy Geoportál BSK), ktoré by mali priniesť pozitívne zmeny v činnosti regionálnej a miestnej samosprávy a to najmä prostredníctvom zmeny vo výmene údajov v rámci samotných úradov ako aj medzi úradmi a ich partnermi. Zmena sa bude týkať časového hľadiska, kvality a kvantity poskytovaných informácií.

Napriek faktu, že pamäťové a fondové inštitúcie na regionálnej a lokálnej úrovni predstavujú významný zdroj kvalitného digitálneho obsahu, ktorý môže významne zdynamizovať rozvoj celého poznatkového priemyslu a rozvoj eGovernmentu na národnej a regionálnej úrovni, úroveň dostupnosti a marketingu kvalitného digitálneho obsahu v pamäťových a fondových inštitúciách (knížnice, múzeá, galérie, archívy a špecializované inštitúcie) je veľmi malá. Je preto potrebné dosiahnuť vysokú mieru prepojenia a sprístupňovania dát a informácií (vo fyzickej alebo digitálnej forme), dlhodobé a bezpečné uloženie dát na rôznych nosičoch a podporiť ich čo najširšiu aplikáciu v oblasti výskumu, vývoja, inovácie, miestneho a regionálneho rozvoja a v oblasti strategického plánovania.

Informatizácia spoločnosti je v súčasnosti najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvie hospodárstva v BSK. Dokazuje to nielen dramatický nárast penetrácie internetu, digitalizácie a rozšírenie telekomunikačných a multimediálnych služieb, ale aj významný nárast koncentrácie IKT spoločností celosvetového a národného významu v BSK.

Podrobnejšiu analýzu v oblasti informatizácie spoločnosti v Bratislavskom kraji obsahuje Operačný program Informatizácia spoločnosti vo svojej analýze súčasnej situácie v oblasti informatizácie spoločnosti.

Zhrnutie:

Nedostatočná kvalita a rozsah e služieb a ich obsahu na regionálnej a lokálnej úrovni (business to public)

Nedostatočná elektronizácia služieb verejnej správy pre MSP na regionálnej úrovni (government to business)

Nízky počet pripojení na internet (najmä širokopásmový) internet vo vidieckych oblastiach BSK

Priemerná úroveň ovládania základných IKT zručností,

Prítomnosť IKT firiem medzinárodného a národného významu v BSK.

5. Výsledky realizácie programového obdobia 2004 – 2006

OPBK pre programové obdobie 2007-2013 v rozšírenej podobe nadväzuje na Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava cieľ 2 (ďalej len „JPD2“), ktorý bol realizovaný v skrátenom programovom období 2004-2006. Riadiacim orgánom pre JPD2 aj pre OPBK je MVR SR.

Medzi územia Bratislavského kraja oprávnené na prijímanie pomoci z ERDF v rámci cieľa 2 v skrátenom programovom období 2004-2006 patrilo územie okresov Senec, Pezinok, Malacky a 5 mestských častí hlavného mesta SR Bratislavy: Záhorská Bystrica, Vajnory, Jarovce, Rusovce, Čunovo. Pre JPD2 bola stanovená jedna priorita: Podpora hospodárskej činnosti a trvalo udržateľného rozvoja cieľového územia. Priorita vychádzala z potreby reštrukturalizácie

hospodárskej základne cieľového územia, ktoré prechádza prudkými štrukturálnymi zmenami sekundárnej, terciárnej a kvartérnej sféry a sledovala tak rozvoj podnikania v cieľovom území, zvyšovanie kvality a kultúry života jeho obyvateľov, zachovanie jeho historických krajinných štruktúr, rozvoj vidieckych sídiel a využívanie hodnôt a zdrojov vidieka na vytváranie pracovných príležitostí. Za účelom implementácie všeobecnej priority bolo sformulovaných päť opatrení a v rámci nich skupiny aktivít a ich špecifické ciele.

Všetky opatrenia boli implementované centralizovaným spôsobom, t.j. MVRR SR nemalo sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom. Spolupráca s BSK v procese prijímania žiadostí prebiehala tak, že v rámci príloh k žiadostiam o poskytnutie nenávratného finančného príspevku bola RO OPBK vyžadovaná príloha „Stanovisko BSK o tom, že navrhovaný projekt nie je v rozpore s Územným plánom BSK a je v súlade so Stratégiou rozvoja BSK“, čím samosprávny kraj deklaroval, že projekty predkladané v rámci výzvy sú v súlade so strategickými dokumentmi BSK. Zástupca BSK bol taktiež riadnym členom výberovej komisie pre projekty JPD2 s výnimkou prípadov, kedy výberová komisia rozhodovala o projektoch BSK. V takom prípade zástupcu BSK nahradil zástupca ZMOS-u. V procese monitorovania bol zástupca BSK členom MV JPD2, od mája 2007 bol jeho podpredsedom. Okrem toho BSK a RRA Malacky a RRA Senec – Pezinok fungovali ako centrá prvého kontaktu pre program JPD2.

Na implementácii JPD2 sa v rámci MVRR SR podieľalo rôznych útvaroch približne 35 zamestnancov, ktorí zabezpečovali nasledovné implementačné procedúry:

- programovanie a riadenie JPD2
- príprava a vyhlasovanie výziev
- prijímanie a registrovanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok
- hodnotenie, výber a schvaľovanie žiadostí o finančný príspevok
- financovanie projektov a plnenie úloh platobnej jednotky
- kontrola a monitorovanie na úrovni projektov, opatrení a programu
- publicita a informovanie

Na základe vykonaných interných aj externých auditov vo vzťahu k MVRR SR bolo konštatované, že systém realizácie procedúr vo vzťahu k JPD2 je funkčný a efektívne nastavený. Pretrvávajúcim negatívom, ktorý sa prejavuje od roku 2006, je poddimenzovanosť a administratívna zaťaženosť personálnych kapacít. Vzhľadom na skúsenosti RO JPD2 je zrejmé, že riadenie a implementácia OPBK vyžaduje zjednodušenie implementačných procedúr a navýšenie administratívnych kapacít zároveň.

Počas implementácie programu RO JPD2 vyhlasoval priebežné výzvy na predkladanie projektov. V období od 1. mája 2004 do 31. mája 2007 vyhlásil RO JPD2 sedem výziev pre všetky opatrenia JPD2. Prvé tri výzvy boli vyhlásené pre všetky opatrenia JPD2, zostávajúce výzvy vyhlasoval RO JPD2 v závislosti od aktuálneho stavu programu. RO JPD2 organizoval ku každej výzve cieleňé workshopy zamerané na oboznámenie žiadateľov s podmienkami výzvy, najčastejšie chyby v predkladaných žiadostiach, ako i na poukázanie na najlepšie príklady z praxe. Okrem toho v priebehu trvania výzvy organizoval RO JPD2 dvakrát týždenne informačné dni pre žiadateľov.

Finančná alokácia pre JPD2 pre celé programové obdobie 2004 – 2006 bola 1.412.392.284,- SK (37.168.218,- EUR) z ERDF.

Tabuľka 16 Vyhodnotenie počtu prijatých a podporených projektov (do 31.5.2007)

OPATRENIE	POČET VYHLÁSENÝCH	POČET PRIJATÝCH	POČET SCHVÁLENÝCH
-----------	----------------------	--------------------	----------------------

		VÝZIEV	ŽIADOSTÍ O NFP	ŽIADOSTÍ O NFP
1.1	Rozvoj malého a stredného podnikania	5	103	60
1.2	Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	4	6	4
1.3	Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	5	82	32
1.4	Podpora spoločných služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie	4	66	36
1.5	Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva	5	238	95
SPOLU			495	227

Vysvetlivky: Počet vyhlásených výziev - tabuľka neobsahuje údaje z 8. výzvy, ktorá bola vyhlásená 18.6.2007

Počet prijatých žiadostí – údaje sú z 1. – 7. výzvy

Počet schválených žiadostí – údaje sú z 1. – 6. výzvy, v súčasnosti prebieha proces hodnotenia žiadostí

Zdroj: MVRR SR, 2007

Stav kontrahovania k 31. 5. 2007 (v EUR, počet projektov)

Tabuľka 17 Vyhodnotenie doterajšieho dopytu a absorpcie po opatreniach k 31.5.2007 (celkové oprávnené náklady)

OPATRENIE	ALOKÁCIA 2004 - 2006 (EUR)*	DOPYT %	KONTRAHOV ANIE %	ČERPANIE %	
1. 1	Rozvoj malého a stredného podnikania	29 584 228	135,48	34,85	18,01
1. 2	Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	7 836 076	165,51	80,61	19,97
1. 3	Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti CR a rekreácie	22 929 329	239,73	66,59	19,44
1. 4	Podpora spoločných služieb v oblasti CR a rekreácie	14 435 704	236,71	97,55	21,55
1. 5	Obnova rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva	35 205 564	227,44	87,50	35,70

Zdroj: MVRR SR, 2007

Vysvetlivky: * Programový doplnok JPD NUTS II Bratislava Cieľ 2 na obdobie 2004-2006 (verzia 6. 0, máj 2007)

- dopyt po opatreniach je vyjadrený ako podiel hodnoty prijatých žiadostí o NFP na celkovej alokácii pre opatrenie (t.j. spolu ERDF, ŠR a miera spolufinancovania)
- absorpcia opatrení je vyjadrená ako:
  - stav kontrahovania, vypočítaný ako podiel hodnoty uzatvorených zmlúv o NFP na celkovej alokácii pre opatrenie, tab. neuvádza údaje za 6 a 7. výzvu a neuzatvorené zmluvy z predchádzajúcich výziev,
  - stav čerpania finančných zdrojov opatrenia, vyjadrený ako podiel uhradených finančných prostriedkov na celkovej alokácii pre opatrenie.

Z uvedených údajov vyplýva, že doplnkové zdroje z ERDF a štátneho rozpočtu SR predstavujú v podmienkach SR významný prostriedok na zníženie dopadov dlhodobého poddimenzovania investícií v dotknutých oblastiach verejnej správy a pre rozvoj MSP v regióne. Vážnym problémom pri implementácii JPD2 je kontrahovanie opatrení súkromného sektora (1.1 a 1.3) a stav čerpania. V rámci priebežného hodnotenia JPD2 možno konštatovať, že s ohľadom na uplatňovanie „pravidla n+2“ predstavovala miera čerpania finančných prostriedkov v mesiaci máj 2007 približne 27,76 % z celkových alokovaných finančných prostriedkov určených pre celé programové obdobie 2004-2006. Vzhľadom na túto skutočnosť je možné považovať tempo čerpania finančných prostriedkov za nedostatočné. Toto tvrdenie podporuje aj skutočnosť, že v rámci JPD2 nedošlo k splneniu podmienok vyplývajúcich z pravidla n+2 pre rok 2004.

1. Opatrenie 1.1. Rozvoj malého a stredného podnikania

Cieľom tohto opatrenia bolo dosiahnutie stabilného a diverzifikovaného podnikateľského prostredia, vytvorenie dlhodobo udržateľných pracovných miest v sekundárnom sektore, rast

exportnej výkonnosti a konkurencieschopnosti MSP. Opatrenie bolo zamerané na podporu súkromného sektora prostredníctvom Schémy podpory malého a stredného podnikania JPD2 (Schéma štátnej pomoci - SŠP) a Schémy podpory malých a stredných podnikateľov JPD2 (Schéma pomoci de minimis).

Skúsenosti z implementácie projektov poukazujú na zvyšujúci sa záujem MSP o podporu z ERDF. Finančný objem prijatých žiadostí prevyšoval možnosti opatrenia 1.1 avšak úspešnosť projektov opatrenia je nízka. Mnohé predložené projekty nespĺňali podmienky pre schválenie (neoprávnený žiadateľ alebo miesto realizácie projektu, nedoručené povinné prílohy k projektom, nejasné majetkové vzťahy, nesprávne postupy pri obchodnej verejnej súťaži/verejnom obstarávaní, atď.). RO JPD2 žiada v procese hodnotenia projektov o doloženie chýbajúcich povinných príloh k projektom. Výsledkom hodnotenia je nízky počet a finančný objem schválených projektov (%-ny pomer sumy schválených ku prijatým projektom je 55,80%). Predkladané a schválené projekty poukazujú na záujem MSP o pomoc zo štrukturálnych fondov EÚ v oblasti investícií do rozšírenia existujúceho podniku alebo zavedenie činností, zameraných na podstatné zmeny výrobku alebo výrobného procesu v existujúcom podniku, prenájom priestorov v podnikateľskom inkubátore a na štúdie a projektové dokumentácie viazané na aktivity opatrenia 1.1. Veľmi nízky záujem žiadateľov bol o prvú účasť podnikateľa na výstavách a veľtrhoch, o prvú účasť na obchodných misiách v zahraničí a o poradenské a konzultačné služby poskytnuté externými poradcami a konzultantmi.

2. Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Cieľom tohto opatrenia bolo zabezpečenie vhodných podmienok na rozvoj malých a stredných podnikov zvýšením atraktívnosti oblastí aktivít pomocou modernizácie a optimalizácie kvality celej infraštruktúry a zariadení a ich adaptáciu na technický vývoj. Opatrenie bolo zamerané na podporu verejného sektora.

Skúsenosti z implementácie projektov poukazujú na pretrvávajúci nízky záujem o podporu z ERDF. Zo štyroch vyhlásených výziev pre opatrenie boli predložené projekty len do troch výziev. V štvrtej výzve nebol predložený žiadny projekt (%-ny pomer sumy schválených ku prijatým projektom je 49,09%). Problémom sú nevyriešené majetkové vzťahy na pozemkoch a náročné investície pre výstavbu priemyselných zón prekračujúce finančné možnosti obcí.

Schválené projekty sú zamerané na podporu výstavby, zakladania a rozvoja podnikateľských inkubátorov, podporu budovania infraštruktúry pre priemyselnú zónu a podporu využívania informačných technológií a služieb. Všetky projekty sú lokalizované v okrese Malacky.

3. Opatrenie 1.3. Rozvoj podnikateľských aktivít a služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie

Cieľom opatrenia bolo efektívnejšie využitie rekreačného potenciálu územia pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie a zvýšenie jeho konkurencieschopnosti. Sektor cestovného ruchu, najmä v prímestskom prostredí aglomeračného sídla Bratislavy, by sa mal výraznejšie podieľať na raste HDP ako aj na celkovej zamestnanosti celého regiónu. Snahou bolo dosiahnuť úroveň kvantity a kvality služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie porovnateľnú s poskytovanými turistickými službami v podobných regiónoch členských štátov EÚ. Opatrenie bolo zamerané na podporu súkromného sektora prostredníctvom Schémy podpory rozvoja cestovného ruchu JPD2 (Schéma štátnej pomoci) a Schémy podpory malých a stredných podnikateľov JPD2 (Schéma pomoci de minimis).

Skúsenosti z implementácie projektov poukazujú na narastajúci záujem MSP o podporu z ERDF. Finančný objem prijatých žiadostí prevyšoval možnosti opatrenia 1.3 avšak úspešnosť projektov je nízka. Dôvody neschválenia predložených projektov sú rovnaké ako pri opatrení 1.1. Výsledkom je nízky počet a finančný objem schválených projektov (%-ny pomer sumy schválených ku prijatým projektom je 36,40%). Schválené projekty sú predovšetkým v oblasti investícií do výstavby nových alebo rekonštrukcie a modernizácie existujúcich ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu v miestach rozvoja cestovného ruchu a na štúdie a projektové dokumentácie viazané na aktivity opatrenia 1.3. Veľmi nízky záujem žiadateľov bol o prvú účasť podnikateľa na výstavách a veľtrhoch, o prvú účasť na obchodných misiách v zahraničí a o poradenské a konzultačné služby poskytnuté externými poradcami a konzultantmi.

4. Opatrenie 1.4. Podpora spoločných služieb v oblasti cestovného ruchu a rekreácie

Cieľom opatrenia bolo integrovať rozvoj cestovného ruchu v perspektíve trvalo udržateľného rozvoja, ktorý sa mal stať integrálnou súčasťou územného plánovania a územného rozvoja. Na jednej strane valorizáciou charakteru atraktívnosti rozdielnych území a využitím ich turistického imidžu za účelom podpory iných aktivít; na druhej strane prispieť k podpore kvality prírodného a kultúrneho dedičstva. Opatrenie bolo zamerané na podporu verejného sektora.

Skúsenosti z implementácie projektov poukazujú na rovnomerný až mierne zvýšený záujem obcí a miest o podporu z ERDF. Finančný objem prijatých žiadostí prevyšoval možnosti opatrenia 1.4. Realokácia finančných prostriedkov z opatrenia 1.3 do opatrenia 1.4 umožnila čerpať vyššiu sumu na opatrenie 1.4, čo sa pozitívne odrazilo na kontrahovaní tohto opatrenia, ktoré k 31. máju 2007 bolo vo výške 97,55%. V rámci opatrenia bol záujem miest a obcí najmä o podporu zlepšovania kvality životného prostredia, výstavby technickej infraštruktúry, budovania miestnych cyklotrás, zriaďovania turistických informačných kancelárií a o propagáciu cestovného ruchu, kultúrnych, športových aktivít a rekreácie v regióne.

5. Opatrenie 1.5. Obnova a rozvoj obcí a zachovanie kultúrneho dedičstva

Cieľom opatrenia bolo stimulovať hospodársky a sociálny rast vidieckych oblastí zameraný na dosiahnutie vhodných životných podmienok a zlepšenie životného prostredia. Podpora bola zameraná na rozvoj historického a špecifického charakteru vidieka, zachovanie tradičných remesiel, ľudovumeleckých výrob s perspektívou celkového hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Opatrenie bolo zamerané na podporu hospodárskej a sociálnej obnovy VÚC, obcí, miest a mestských častí a na podporu zachovania ich prírodného a kultúrneho dedičstva.

Skúsenosti z implementácie projektov poukazujú na najvyšší záujem o podporu z ERDF v rámci programu JPD2. Finančný objem prijatých žiadostí vysoko prevyšoval možnosti opatrenia. Schválené projekty sú zamerané predovšetkým na podporu vypracovania programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, územných plánov, projektových dokumentácií, súvisiacich s obnovou verejných priestorov, rekonštrukcie a výstavby nových kultúrnych zariadení a úpravy ich okolia, rekonštrukciu a modernizáciu budov a objektov historického, kultúrneho a národného významu a úpravy ich okolia, úpravu verejných priestranstiev a fasád budov na verejných priestranstvách, a podporu prístupu k informačným technológiám a rozšírenie služieb v tejto oblasti. Nízky záujem bol o podporu výstavby a rekonštrukcie remeselných dvorov,

podporujúcich oživenie tradičných remesiel a zamestnaní a o podporu obnovy kultúrnych tradícií a zvykov.

Vysoký záujem obcí a miest o predkladanie projektov v rámci tohto opatrenia dokazuje aj to, že finančná asistencia bola doteraz poskytnutá na vytvorenie alebo aktualizáciu spolu 15 územných plánov, 12 plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja a 40 projektov na úpravu verejných priestranstiev. Počas trvania 7. výzvy JPD2 bolo prijatých ďalších 79 projektov, z toho 14 žiadostí pre vypracovanie alebo aktualizáciu územných plánov obcí a miest, 30 plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja a 35 projektov úpravy verejných priestranstiev. Z celkového počtu 7 miest a 64 obcí o príspevok z ERDF žiadalo 7 miest (vrátane 5 mestských častí mesta Bratislava) a 63 obcí – pre všetky aktivity opatrenia 1.5., vrátane 7. výzvy.

6. Opatrenie Technická pomoc

Cieľom technickej pomoci bola podpora realizácie a implementácie JPD2. Zameriaval sa na podporu efektívneho riadenia implementácie jednotného programového dokumentu, na jeho propagáciu a na efektívne monitorovanie a hodnotenie opatrenia a vybraných projektov. Technická pomoc bola využitá na všetky výdavky týkajúce sa financovania nákladov súvisiacich s prípravou, výberom, hodnotením, monitorovaním a kontrolou programu a projektov.

K 31. máju 2007 bolo z opatrenia Technická pomoc podporených 14 projektov. Okrem projektov refundácie plátov zamestnancov podieľajúcich sa na príprave, riadení, implementácii, monitorovaní a kontrole štrukturálnych fondov a Právnej podpory postupov pri čerpaní nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) sa medzi podporené projekty radia Komunikačné aktivity JPD2 – zabezpečenie informovanosti o implementácii JPD2, Spracovanie OPBK a jeho ex-ante hodnotenie a hodnotenie programu JPD2 za programové obdobie 2004 – 2006, ktoré bude využité na prípravu nového programovacieho obdobia a pre potreby Európskej komisie.

7. Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti a účinnosti realizovaných projektov

V rámci jednotlivých opatrení JPD2 v programovom období 2004-2006 sledoval riadiaci orgán tri úrovne indikátorov, a to indikátory výstupu, výsledku a dopadu. Hodnoty výstupových indikátorov na úrovni jednotlivých projektov sú zisťované na základe monitorovacích správ, ktoré sú riadiacemu orgánu zasielané prijímateľmi štvrťročne. Hodnoty indikátorov výsledku a dopadu sú získavané zo záverečných monitorovacích správ, správ o dopade projektu a následne aj počas 5 rokov po ukončení projektu z dotazníkov o stave projektu po ukončení jeho realizácie. Súčasná etapa implementácie neumožňuje posúdiť naplnenie výsledkových a dopadových indikátorov. Tieto bude možné zhodnotiť až po ukončení realizácie projektov.

Tabuľka 18 Stav naplnenia indikátorov k 31.5.2007

Úroveň	Druh indik.	Číslo podľa PD	Názov indikátora	MJ	Základné údaje (2002)	Prognóza /Cieľové údaje	Zdroj údajov	Dosiahnuté hodnoty
Vyššia ako JPD	Kontext	1	Miera zamestnanosti mužov v % (15-64, 2. Q. 2003 z VZPS)	%	73,8	N/A	ŠÚ SR	75,20

		2	Miera zamestnanosti žien v % (15-64, 2. Q. 2003 z VZPS)	%	63,8	N/A	ŠÚ SR	65,20
		3	Priemerná nominálna mzda v Sk (ŠÚ, 1. Q. 2003)	Sk	17 089	N/A	ŠÚ SR	26 509
		4	HDP na obyvateľa reg. V EUR (r. 2000)	EUR	8 561	N/A	ŠÚ SR	14 342
		5	Miera nezamestnanosti v % (ŠÚ Vybrané údaje z reg. , 2. Q. 2003)	%	6,7	N/A	ŠÚ SR	2,13
Priorita 1	dopad	6	Novovytvorené pracovné miesta	počet	0	350	ITMS	69
		7	Priemerný evidenčný počet zamestnancov	počet	100 864	102 861	ŠÚ SR	383 723
	výsledok	8	Zmena produktivity práce meraná tržbami (%)	%	100	115	ŠÚ SR	0,05
		9	Zvýšenie počtu návštevníkov ubytovacích zariadení	počet	252 198	277 418	ŠÚ SR	53 766
	výstup	10	Počet podporených podnikateľských subjektov / ženy majiteľky	počet	0	130 / 45	ITMS	9 / 2
		11	Počet podporených subjektov verejného sektora	počet	0	35	ITMS	17
Opatrenie 1. 1.	výsledok	12	Nové / zvýšené tržby MSP	mil. Sk	0	375	ITMS	99,85
	výstup	13	Počet podporených projektov MSP	počet	0	75	ITMS	9
Opatrenie 1. 2.	výsledok	14	Počet MSP vrátane živnostníkov využívajúcich spoločné služby pre podnikateľov	počet	0	20	ITMS	0
	výstup	15	Veľkosť investične pripravených plôch / vybudovaná (renovovaná) podlahová plocha	ha / m ²	0	20 / 7500	ITMS	0 / 0
Opatrenie 1. 3.	výsledok	16	Zvýšenie kapacity ubytovacích zariadení	%	100	115	ŠÚ SR, ITMS	118,99; 100
	výstup	17	Počet podporených projektov v oblasti rozvoja cestovného ruchu a rekreácie	počet	0	60	ITMS	1
Opatrenie 1. 4.	výsledok	18	Počet MSP vrátane živnostníkov využívajúcich spoločné služby pre podnikateľov v CR	počet	0	50	ITMS	12
	výstup	19	Počet podporených projektov v súvislosti s infraštruktúrou CR a zariadeniami pre rekreáciu	počet	0	25	ITMS	4
Opatrenie 1. 5.	výsledok	20	Počet ľudí žijúcich v renovovaných vidieckych oblastiach	počet	0	100 000	ITMS	40 402
Úroveň	Druh indik.	Číslo podľa PD	Názov indikátora	MJ	Základné údaje (2002)	Prognóza / Cieľové údaje	Zdroj údajov	Dosiahnuté hodnoty
	výstup	21	Počet obnovených / rekonštruovaných objektov	počet	0	70	ITMS	12
Horiz. priorita: <i>Rovnosť príležitostí</i>	dopad	22	Podiel žien na celkovom počte vytvorených, alebo udrжанých pracovných miest v dôsledku realizácie JPD	%			ITMS	32
	výsledok	23	Zvýšenie percentuálneho podielu žien podnikateľiek	%			ŠÚ SR	2
Horiz. priorita: <i>Trvalo-udržateľný rozvoj</i>	dopad	24	Počet vytvorených alebo udrжанých pracovných miest v dôsledku realizácie podpory JPD	počet			ITMS	101

	výsledok	25	Počet podnikov uplatňujúcich environmentálny program	počet			ITMS	1
Horiz. priorita: Vplyv na rozvoj informačnej spoločnosti	dopad	26	Počet užívateľov PC a internetu v dôsledku realizácie projektu	počet			ITMS	5 044
	výsledok	27	Počet podporených projektov, ktoré majú vplyv na rozvoj informačnej spoločnosti	počet			ITMS	9

pozn. : hodnoty sú za ukončené projekty. Indikátor 1a 2 - údaje za 1. Q. 2007; indikátor 3, 5 a 7 - údaje za 1. Q. 2007 za Bratislavský kraj; indikátor 4 - údaj za rok 2004; indikátor 8, 9 a 16 – údaje za 1. Q. 2007 zo ŠÚ SR za Cieľové územie, údaj k 31. 5. 2007 z ITMS za ukončený projekt; indikátor 23 – počet ukončených projektov, pri ktorých majiteľky sú ženy

8. Pozitívne príklady zo skráteného programového obdobia

Veľká časť projektov v rámci JPD2 nemohla byť vzhľadom na stav ich spracovania podporená. Mnohé zámery MSP a samospráv boli v záujme získania podpory zo ŠF prepracované a pripravené na hodnotenie do ďalších výziev.

Skrátené programové obdobie 2004-2006 umožnilo MVRR SR ako Riadiacemu orgánu pre JPD2 vytvoriť implementačné a kontrolné štruktúry, ktorých fungovanie bolo priebežne upravované na základe zistení a odporúčaní interných a externých mechanizmov auditu a kontroly. Funkčný a preverený systém implementácie JPD2 vytvára po zjednodušení a zefektívnení určitých procesov základ pre nastavenie implementačných a kontrolných procedúr pre OPBK v programovom období 2007-2013.

9. Využitelné skúsenosti pre programové obdobie 2007 - 2013

Napriek svojmu doplnkovému charakteru sú štrukturálne fondy v BSK mnohými miestnymi samosprávami často vnímané ako jediná alternatíva na realizáciu ich investičných zámerov. Vysoký dopyt po podporovaných typoch operácií na jednej strane a doplnkový a obmedzený charakter prostriedkov zo štrukturálnych fondov na strane druhej nevyhnutne vytvárajú potrebu presného definovania stratégie operačného programu. Stratégia OPBK pre programové obdobie 2007-2013 by preto mala presne definovať územné a tematické smerovanie podpory takým spôsobom, aby potenciálni prijímatelia vedeli na základe jednoznačných informácií posúdiť, či ich projektový zámer je pre stratégiu OPBK relevantný.

V súvislosti s potrebou spracovania vysokého počtu žiadostí o nenávratný finančný príspevok je potrebné vytvoriť implementačné prostredie, v ktorom sú v maximálne možnej miere uplatňované informačné technológie. Zlepšenia v tejto oblasti výrazne prispievajú k zvýšeniu transparentnosti a najmä objektívnosti procesov. Ide predovšetkým o zabezpečenie plynulých a priebežných procesov prijímania a registrácie žiadostí o finančný príspevok, a to čiastočne aj v elektronickej podobe.

V skrátenom programovom období 2004-2006 bol v rámci JPD2 hodnotiaci proces projektov administratívne a časovo náročný, čo súviselo s viacstupňovými kontrolnými mechanizmami nastavenými kvôli nedostatočným skúsenostiam v oblasti ŠF. Nastavený systém implementácie OPBK v programovom období 2007-2013 predpokladá objektívne posudzovanie dokumentácií žiadostí v prvotných fázach hodnotenia prostredníctvom setu merateľných kvantifikovateľných a „áno-nie“ kritérií pre každú tematickú oblasť podpory.

Rozhodnutia o schválení projektov sú v konečnej fáze prijímané kolektívnymi orgánmi (tzv. výberové komisie). Činnosť výberových komisií v programovom období 2004-2006 bola založená na posudzovaní projektových zámerov, ktoré sa na základe predchádzajúceho hodnotenia kvalifikovali do výberového procesu. Výberové komisie prijímali rozhodnutia spočiatku na základe konsenzu všetkých členov, čo viedlo zníženiu akcieschopnosti výberových komisií. Neskôr sa pri rozhodovaní výberových komisií zvolil hlasovací systém, ktorý sa ukázal ako produktívnejší v prípade, že niektorý z jej členov nesúhlasil s odporúčaním RO OPBK, resp. výberovej komisie. V programovom období 2007-2013 je potrebné nastaviť funkčný mechanizmus prijímania rozhodnutí pričom zloženie výberovej komisie reprezentuje v zmysle princípu partnerstva národnú, regionálnu a miestnu úroveň, mimovládny sektor, úroveň horizontálnych priorít atď.

Ako najjednoduchší a administratívne najmenej náročný spôsob uchovávanía dokumentácie a sledovania dosahovaného pokroku sa javí IT monitorovací systém (ďalej len „ITMS“). Systém ITMS upravený na základe skúseností z predchádzajúceho obdobia predstavuje významný zdroj informácií pre proces monitorovania a hodnotenia programu. Na základe skúseností zo skráteného programového obdobia 2004-2006 a na základe odporúčaní realizovaných auditov prijal Riadiaci orgán pre OPBK celý rad technických opatrení na zjednodušenie a skrátenie procesov prijímania, registrácie, hodnotenia a schvaľovania projektov, ich kontrahovania, financovania, kontroly a monitorovania. Administratívna a časová náročnosť implementačných procesov predstavovala v predchádzajúcom období najväčší nedostatok a jej zníženie je najväčšou výzvou pre OPBK.

Koordinácia procesov riadenia a implementácie operačných programov si v záujme zefektívnenia procesov vyžiadala zmenu organizačnej štruktúry MVRR SR. V súčasnosti nastavený systém umožňuje efektívnejšiu výmenu informácií medzi prijímateľmi, riadiacim orgánom, platobnou jednotkou, kontrolnými útvarmi a ďalšími subjektmi v súvislosti s realizáciou platieb, oznamovaním nezrovnalostí a pod. Tento systém je možné bez väčších komplikácií aplikovať aj na sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre OPBK.

Skúsenosť z rokov 2004-2006 potvrdila, že priebežné a často aktualizované informovanie verejnosti prostredníctvom aktualizovaných informácií o dosiahnutom pokroku v implementácii je kľúčovým faktorom pre transparentnú realizáciu operačného programu. Najrozšírenejším a najžiadanejším spôsobom získavania informácií je ich uverejňovanie na internetových stránkach riadiacich orgánov a na spoločnom informačnom portáli pre všetky operačné programy.

Veľmi produktívnymi metódami informovania verejnosti sa stali konferencie a workshopy organizované v rámci KAP JPD2, kde dochádza k priamemu kontaktu s konečnými prijímateľmi / príjemcami pomoci a prezentované informácie sú využiteľné pre všetkých účastníkov. V záujme efektívnej implementácie OPBK je potrebné pokračovať aj v organizovaní informačných dní pre žiadateľov s cieľom konzultácií projektových zámerov tak, aby sa predišlo neefektívnemu predkladaniu veľkého počtu nepodporiteľných projektov, čo zároveň zníži administratívnu náročnosť implementácie.

Implementačné procedúry pre OPBK v programovom období 2007-2013 sú obsahom Interných manuálov procedúr zainteresovaných subjektov.

6. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Bratislavská aglomerácia – ťažisko osídlenia národného a cezhraničného významu • Vysoký stupeň urbanizácie kraja. silné väzby medzi centrom – Bratislava a jej zázemím • Dynamický rast trhu a dobrá dostupnosť nových trhov • Vysoká miera ekonomickej aktivity obyvateľov • Vysoký rozvojový potenciál miest a obcí • Koncentrácia vzdelanej pracovnej sily • Široká dostupnosť vzdelávacích kapacít v regióne • Dostupnosť kraja všetkými druhmi dopravy • Križovanie intermodálnych dopravných koridorov cestnej a železničnej dopravy • Intermodálny dopravný systém • Dostupnosť a diverzita vedeckovýskumných a vzdelávacích kapacít v regióne • Kvalifikovaná pracovná sila schopná adaptovať sa na zvládnutie nových výrobných a enviromentálnych technológií • Koncentrácia IKT firiem medzinárodného a národného významu v BSK • Ochota kreatívnej populácie využívať IKT v aktivitách s vysokou mierou pridanej hodnoty (veda, umenie, high-tech a podobne) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vysoká energetická náročnosť bývania v panelových domoch • Trend starnutia obyvateľstva • Koncentrácia sociálno-patologických javov do špecifických zón mesta Bratislavy • Nedostatočné využitie potenciálu chránených území vrátane NATURA 2000 na podporu voľnočasových aktivít a cestovného ruchu • Nevyhovujúci stav verejnej zelene a verejných priestranstiev • Obmedzená dopravná priepustnosť v uzlových bodoch, najmä na území mesta Bratislavy • Nedobudovaný integrovaný systém hromadnej dopravy v kraji • Nedostatočné prepojenie vzdelávacej sústavy s požiadavkami trhu práce • Nízka inovačná aktivita podnikov a nerozvinutá inovačná infraštruktúra • Nízka reálna podpora inovácií zo strany verejného sektora • Nedostatočná ochrana duševného vlastníctva (nízky počet patentových prihlášok) • Nedostatočná kvalita a rozsah e služieb a ich obsahu na regionálnej a lokálnej úrovni (business to public) • Nedostatočná elektronizácia služieb verejnej správy pre MSP na regionálnej úrovni (government to public) • Nízky počet pripojení na internet (najmä širokopásmový) internet vo vidieckych oblastiach BSK

Priležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Nárast atraktivity regiónu pre občanov, návštevníkov a investorov, prostredníctvom regenerácie verejných priestranstiev • Zníženie nárastu individuálnej automobilovej dopravy a jej negatívnych vplyvov prostredníctvom integrovaného dopravného systému. 	<ul style="list-style-type: none"> • Silnejúce negatívne javy v mestských oblastiach spojené s vysokou koncentráciou obyvateľstva. • Nárast ohrozenia sociálneho vylúčenia rizikových skupín. • Zhoršovanie stavu životného prostredia v dôsledku zvyšovania ekonomickej aktivity s nízkou mierou pridanej hodnoty v regióne.

<ul style="list-style-type: none"> • Zavádzanie nových technológií znižujúcich zaťaženie životného prostredia. • Posilnenie cezhraničných väzieb bratislavskej aglomerácie. • Prepojenie vedecko-výskumných pracovísk s podnikateľským sektorom • Podpora výskumných a inovačných centier • Posilnenie kreativity a inovatívnosti v oblasti MSP • Príliv mimoregionálnych (zahraničných) investícií v oblasti vyšších technológií. • Multiplikačný efekt informatizácie verejnej správy na fungovanie MSP. • Zhodnotenie dynamicky rastúceho potenciálu IKT firiem v BSK	<ul style="list-style-type: none"> • Permanentné znehodnocovanie zelene a nedostatok oddychových zón a prvkov zvyšujúcich atraktivitu sídiel v obciach • Oslabenie vnútroregionálnych väzieb bratislavskej aglomerácie v dôsledku dopravných kongescií • Ďalší nárast osobnej dopravy a jej negatívny vplyv na kvalitu života a životné prostredie. • Hrozba neudržateľnosti vysokého ekonomického rastu v regióne • Nedostatočná podpora inovácií zo strany štátu. • Strácanie konkurenčnej schopnosti ako dôsledok zaostávania v oblasti výskumu, vývoja a inovácií. • Odliv IKT odborníkov do zahraničia.
---	---

7. Hlavné disparity a faktory rozvoja

Disparity	Faktory rozvoja
1. Nízka kvalita verejných priestorov (sídiel)	a Podpora tvorby a realizácie plánov komplexnej regenerácie sídiel vedúcich k zvýšeniu atraktivity kraja (1)
2. Nedostatočná podpora pre zabezpečenie starostlivosti o chránené územia, vrátane NATURA 2000	b. Podpora aktivít zameraných na lepšie využitie potenciálu chránených území (2)
3. Významný nárast cestnej dopravy a jej negatívny vplyv na životné prostredie a kvalitu dostupnosti obyvateľstva za pracou a službami	c. Preferencia ekologicky nenáročnej (koľajovej dopravy) na riadených križovatkách (3, 4)
4. Nedobudovaný systém integrovanej osobnej hromadnej dopravy	d. Výrazné posilnenie a podpora dobudovania regionálneho systému integrovanej hromadnej dopravy mesta Bratislavy (3, 4)
5. Nedostatočne rozvinutý inovačný systém	e. Zlepšenie inovačnej infraštruktúry a služieb pre malé a stredné podniky v regióne (5, 6)
6. Nedostatočne využitý inovačný potenciál	f. Zvyšovanie inovatívnej dynamiky regiónu prostredníctvom posilnenia väzieb a spolupráce medzi jednotlivými aktérmi (5, 6)
7. Nízka úroveň využívania informačných a komunikačných technológií	g. Podpora informatizácie spoločnosti ako dôležitej súčasť vedomostnej ekonomiky (7)
8. Nedostatočná kvalita a rozsah e-služieb poskytovaných MSP na regionálnej a lokálnej úrovni (business to public)	h. Podpora pripájania MSP k širokopásmovému internetu vrátane podpory aktivít zameraných na tvorbu digitálneho obsahu (tvorba webstránok, e business a podobne) (8)

4. STRATÉGIA OPERAČNÉHO PROGRAMU

1. Východiská stratégie operačného programu

Bratislavský kraj je z hľadiska kvantitatívneho aj kvalitatívneho najvýznamnejším sídelným zoskupením Slovenska a má všetky predpoklady pre úspešné zvládnutie výziev „globalizácie“, ktorá so sebou nesie zvýšenú medzinárodnú konkurenciu spojenú s vysokou dynamikou zmien na trhoch, rýchlym zvyšovaním technologickej úrovne, informatizáciou a internacionalizáciou ekonomických činností v oblasti produkcie a služieb. Na strane druhej však treba mať na zreteli zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja územia, realizovaného jednak prostredníctvom zlepšovania atraktivity sídiel, t. j. hlavne ich verejných priestorov, dostupnosti do centra a zvýšenou starostlivosťou o kultúrno-historické dedičstvo a prírodné bohatstvo Bratislavského kraja.

Bratislavský kraj, resp. bratislavsko-trnavské ťažisko osídlenia Slovenska a jeho centrum Bratislava sústreďuje rozhodujúce vedecko-výskumné, kultúrne, finančné a vzdelávacie inštitúcie Slovenska. Hospodársky a sociálny potenciál Bratislavského kraja a osobitne jeho vzťahy na susediace rozvinuté sídelné aglomerácie (Viedenskú aglomeráciu a hospodársky rozvinuté regióny severozápadného Maďarska), spolu s polohou Bratislavy na križovatke koridorov európskeho významu priradujú Bratislave funkciu brány Slovenska do Európskej únie. Dôkazom toho je aj podpora aktivít v Bratislavskom kraji z iných nástrojov NSRR.

V súlade s Lisabonskou stratégiou podporovanou politikou súdržnosti ponúka Bratislavský kraj slovenským regiónom špecifické služby v oblasti zvyšovania konkurencieschopnosti. Prostriedky vyčlenené na realizáciu politiky súdržnosti (štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu) v programovom období 2007-2013 budú v súlade s Lisabonskou agendou vo väčšej miere smerovať do oblastí s vyššou pridanou hodnotou, t. j. do výskumu, vývoja, inovácií a ľudského kapitálu, ktoré sú do značnej miery sústredené v bratislavsko-trnavskej aglomerácii, ktorá sa postupne s rozvojom dopravnej a komunikačnej infraštruktúry rozširuje z územia Bratislavského kraja aj na územia Trnavského, Nitrianskeho a Trenčianskeho kraja.

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov trvalo udržateľného rozvoja a podporu synergií medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym rozmerom. Bratislavský kraj prežíva dynamický rozvoj a to jednak smerom na Slovensko, ako aj na územia susediacich štátov. V rámci tohto rozvoja prebiehajú suburbanizačné procesy, v ktorých dochádza jednak k migrácii obyvateľstva z miest do okolitých obcí, ako aj k zvýšenej dochádzke pôvodne vidieckeho obyvateľstva za prácou do mestských oblastí, hlavne mesta Bratislavy. To vyvoláva prestavbu pôvodného bytového fondu vidieckych sídiel, ako aj výstavbu novú, spojenú so zábermi kvalitného poľnohospodárskeho a lesného územia v okolí centier osídlení. Zároveň zvýšená dochádzka za prácou do centier osídlenia spôsobuje dopravné kongescie, ktoré sú ešte umocnené výrazným rastom osobnej automobilovej dopravy na úkor hromadnej koľajovej a autobusovej dopravy.

Táto situácia, ktorá je typickou negatívnou sprievodnou črtou globalizačných a urbanizačných procesov vyžaduje urýchlenú prestavbu pôvodných vidieckych sídiel na prímestské „zelené“ sídla, ako aj zlepšenie dopravnej infraštruktúry lokálneho a regionálneho významu s podporou rozvoja systémov hromadnej dopravy.

Bratislavský kraj musí vzhľadom na svoj vysoký stupeň ekonomickej otvorenosti hľadať efektívne stratégie pre udržanie dlhodobého ekonomického rastu a posilnenie konkurencieschopnosti v medzinárodnom kontexte. Musí sa flexibilne adaptovať na nové podmienky, využiť zmeny v ekonomike a zároveň aj predvídať a vytvárať vlastné nové rozvojové trajektórie, založené na endogénnych faktoroch. Napriek dominantnému postaveniu v národnej ekonomike, kde v ekonomickej výkonnosti výrazne prevyšuje ostatné regióny SR, v európskom porovnaní môžeme pozorovať isté zaostávanie Bratislavského regiónu. Budúce rozvojové možnosti sú do veľkej miery ohraničené schopnosťou regiónu vytvárať nové, lepšie pracovné miesta v konkurencieschopných podnikoch.

Stratégia v oblasti podpory inovatívnosti a informatizácie nadväzuje na špecifické priority NSRR, ktoré podporujú tieto aktivity na celoštátnej úrovni a zameriava sa na podporu aktivít regionálneho a lokálneho významu.

Pri formulácii programu boli zohľadnené priority rozvoja Bratislavského kraja formulované v dokumente Stratégia rozvoja BSK z roku 2003. Východiskom pre stratégiu zvolenú pre OPBK boli skúsenosti s implementáciou programu JPD2.

V procese určovania stratégie OPBK na roky 2007-2013 je nevyhnutné zohľadniť nasledovné východiská:

- Vízia a stratégia NSRR
- Východiskové strategické dokumenty
- Východiská pre územnú, tematickú a finančnú koncentráciu
- Výsledky analýzy súčasnej situácie

1. Vízia a stratégia NSRR

Vízia a strategický cieľ NSRR Slovenskej republiky pre programové obdobie 2007-2013 vychádzajú z výsledkov komplexnej analýzy regiónu vo forme identifikovaných hlavných disparít a faktorov rozvoja. Kľúčovým problémom slovenskej ekonomiky je na jednej strane nedostatočné využitie a produktivita existujúcich faktorov ekonomického rastu, na strane druhej nedostatočná úroveň faktorov ekonomického rastu založeného na vedomostiach. Strategická časť NSRR je postavená na predpoklade, že tradičné faktory ekonomického rozvoja, aj pri ich efektívnom a účinnom využití, nedokážu zabezpečiť trvalý rast slovenskej ekonomiky, preto je potrebné paralelne zvyšovať dôraz na podporu rozvoja vedomostnej ekonomiky ako prostriedku k dosiahnutiu trvalého rastu krajiny a jej regiónov.

Vízia NSRR vychádza z faktu, že zmeny vedúce k zvyšovaniu významu poznatkov v ekonomike a k vysokému a trvalo udržateľnému ekonomickému rastu sa dajú dosiahnuť procesom celkovej konvergenie. Je definovaná ako: celková konvergencia ekonomiky SR k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja.

V nadväznosti na víziu bol definovaný strategický cieľ, zohľadňujúci viditeľné zaostávanie Slovenska a jeho regiónov (okrem Bratislavy) v ekonomickej výkonnosti a kvalite ekonomického rastu v porovnaní s priemerom Európskej únie (najmä v porovnaní s EÚ15):

Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Pre naplnenie vízie a strategického cieľa NSRR Slovenskej republiky ako základného dokumentu pre využívanie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007-2013 bola zvolená stratégia postavená na princípoch koncentrácie a koordinácie. Koncentráciou sa chápe sústredenie disponibilných zdrojov do prioritných tém, vybraného územia a v dostatočnom objeme s cieľom efektívneho naplnenia strategického cieľa. Pri realizácii jednotlivých intervencií bude zabezpečená nielen koordinácia, ale snahou je dosiahnuť aj potenciálne synergické efekty.

Intervencie podporované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu budú smerovať do troch strategických priorít:

1. **Infraštruktúra a regionálna dostupnosť** - Cieľ strategickej priority: Zvýšenie vybavenia regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb
2. **Vedomostná ekonomika** - Cieľ strategickej priority: Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb
3. **Ľudské zdroje** - Cieľ strategickej priority: Zvýšenie zamestnanosti, rast kvality pracovnej sily pre potreby vedomostnej spoločnosti a zvýšenie sociálnej inklúzie rizikových skupín

Štvrtá strategická priorita Technická pomoc má horizontálny charakter s cieľom podporovať efektívnu, účinnú a správnu implementáciu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v Slovenskej republike počas celého programového obdobia.

Strategické priority NSRR a ich ciele sú na nižšej úrovni rozpracované do špecifických priorít a cieľov vrátane kľúčových štrukturálnych ukazovateľov pre každú z tematických oblastí rozpracovanej v danej prioritě.

V súlade so schválenou legislatívou, NSRR pokrýva cieľ Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a zároveň identifikuje príslušné operačné programy. Bratislavský kraj je oprávnený čerpať prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. OPBK financovaný z ERDF je jediným programom implementovaným výlučne v rámci tohto cieľa. S ohľadom na prioritné osi sú pre OPBK relevantné prvé dve strategické priority NSRR: **Infraštruktúra a regionálna dostupnosť** a **Vedomostná ekonomika**.

Opatrenia prvej prioritnej osi OPBK korešpondujú s prvou strategickou prioritou NSRR v týchto troch špecifických cieľoch:

1.1 Regionálna infraštruktúra, ktorej cieľom je zvýšenie dostupnosti a kvality infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch.

1.2 Enviromentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia, ktorej cieľom je zlepšenie stavu životného prostredia a skvalitnenie enviromentálnej infraštruktúry SR.

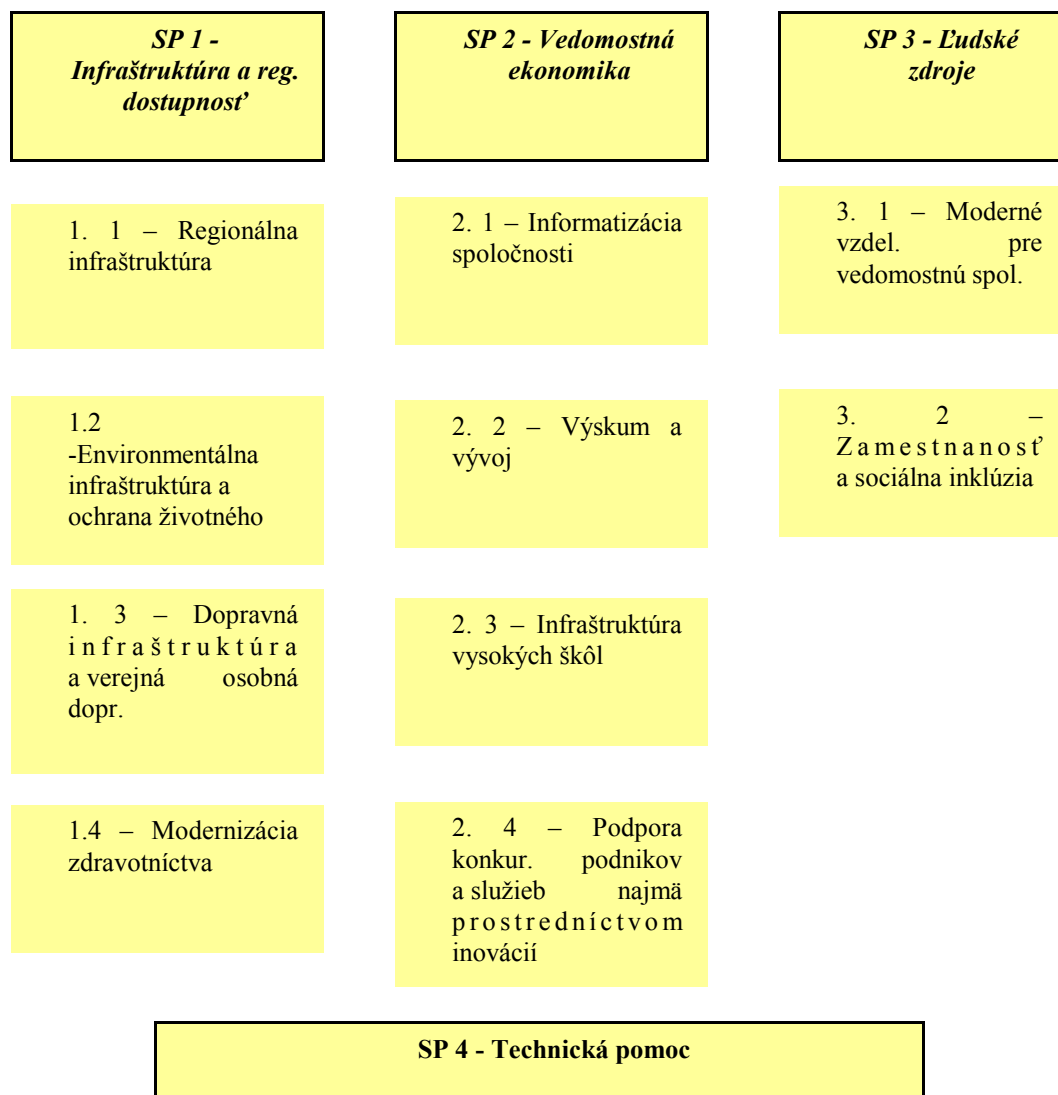
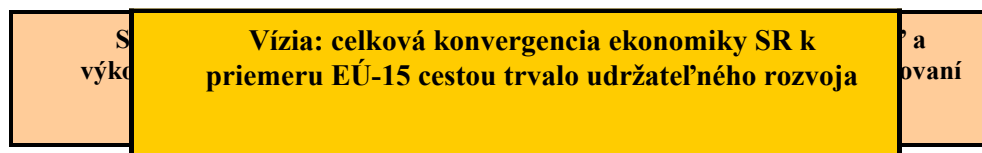
1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava, ktorej cieľom je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja osobnej dopravy je tiež súčasťou opatrení OPBK

Opatrenia druhej prioritnej osi OPBK korešpondujú s druhou strategickou prioritou NSRR v nasledujúcich dvoch špecifických prioritách:

2.1 Informatizácia spoločnosti, ktorej cieľom je vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku pre rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky

2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií, ktorej cieľom je zabezpečenie udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

Prehľad cieľov a priorít NSRR vo väzbe na OPBK

PO 1 - Infraštruktúra

PO 2 – Vedomostná ekonomika

OP Bratislavský kraj

2. Východiskové strategické dokumenty

A. Strategické usmernenia Spoločenstva (SUS)

Predstavujú prioritné oblasti pre kohéznu politiku Európskej únie v programovom období 2007-2013 s ohľadom aj na ďalšie ciele Spoločenstva. Na ich základe budú prostriedky

vyčlenené na kohéznu politiku strategicky orientované predovšetkým do oblastí podporujúcich trvalý rast, konkurencieschopnosť a zamestnanosť v záujme naplňania lisabonských cieľov. OPBK odráža usmernenie č. 1 „Urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu“, usmernenie č. 2 „Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast“ a usmernenie č. 3 „Vytvorenie väčšieho množstva a kvalitnejších pracovných miest“.

Väzba na strategické usmernenia spoločenstva je bližšie popísaná v kapitole 7.1.

B. Národná lisabonská stratégia (NLS) a Národný program reforiem (NPR)

Na základe vytýčeného cieľa Lisabonskej stratégie vypracovala Slovenská republika *Stratégiu konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, tzv. Národnú lisabonskú stratégiu* definujúcu oblasti, ktoré najlepšie podporia rast tvorivého potenciálu slovenskej ekonomiky s jasnou víziou cieľového stavu do roku 2010. Zároveň sú v nej definované základné ciele, ktoré zodpovedajú tejto vízií a tiež hlavné politiky a kroky, ktorými sa dajú tieto ciele dosiahnuť.

OPBK prispieva k naplňaniu cieľov Národnej lisabonskej stratégie podporou rozvoja inovácií a informačnej spoločnosti predovšetkým v póloch rastu.

Vízie, ciele a hlavné politiky NLS sú premietnuté do *Národného programu reforiem*, v ktorom sú definované tri základné skupiny priorít hospodárskej politiky EÚ: makroekonomické priority, priority politiky zamestnanosti a mikroekonomické priority.

OPBK prostredníctvom podpory podnikateľských aktivít zameraných na inovácie a podpory širokej dostupnosti internetu prispieva k uskutočneniu cieľov mikroekonomickej politiky.

Väzba na NLS a NPR je bližšie popísaná v kapitolách 7.3.1 a 7.3.2.

C. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja

OPBK prostredníctvom zvyšovania kvality života v regióne (posilňovanie inovačných a kohéznych pólov rastu) podporuje polycentrický celoplošný rozvoj územia SR, prostredníctvom ktorého podpora regionálnej infraštruktúry v kohéznych póloch rastu prispieva k znižovaniu vnútroregionálnych disparít. Podpora vedomostnej ekonomiky predovšetkým v inovačných póloch rastu (s výnimkou informatizácie spoločnosti) prispieva k rastu efektívnosti a účinnosti ekonomických a sociálnych procesov na regionálnej i národnej úrovni.

D. Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001)

KURS 2001 predstavuje východiskový dokument pre určenie stratégie územného rozvoja Slovenska definuje štruktúru osídlenia SR a hierarchiu jeho centier a ťažiskových priestorov, ktoré sú podkladom pre určenie inovačných a kohéznych pólov rastu ako priorít územnej koncentrácie pre NSRR.

E. Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja

Stratégia rozvoja BSK predstavuje základný strategický dokument smerovania kraja v strednodobom horizonte. Jeho strategickým cieľom je zabezpečenie všestranného rozvoja územia v záujme zvýšenia kvality jeho obyvateľov a v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. OPBK plne rešpektuje strategický zámer uvedeného dokumentu a tematicky

korešponduje so strategickými cieľmi: 1 – Hospodársky rast, 2 – Rozvoj dopravy a technickej infraštruktúry a 5 – Ochrana životného prostredia a čiastočne so strategickým cieľom 6 – Rozvoj ľudských zdrojov a sociálny rozvoj.

3. Východiská pre územnú, tematickú a finančnú koncentráciu intervencií jednotlivých oblastí podpory

Pre účely územnej koncentrácie sa v NSRR odporúča sledovať koncentráciu aktivít do inovačných a kohéznych pólov rastu v súlade s polycentrickým konceptom rozvoja osídlenia. Inovačné a kohézne póly rastu boli v rámci prípravy NSRR vyšpecifikované na základe vopred zvolených sociálno-ekonomických, urbanistických kritérií a štatistických hodnotení všetkých obcí na území celej SR. Zatriedenie obcí do inovačných a kohéznych pólov rastu bolo realizované predovšetkým na základe prítomnosti jednotlivých zariadení občianskej a hospodárskej infraštruktúry a pôsobenia činností týchto zariadení na obce okolitého územia. Návrh vymedzenia pólov rastu vo forme presného zoznamu obcí bol individuálne prerokovaný a pripomienkovaný vecne príslušnými odbornými útvarmi všetkých samosprávnych krajov (t.j. útvarmi zaoberajúcimi sa územným plánovaním a regionálnym rozvojom na úradoch samosprávnych krajov). Uvedený postup zabezpečil spresnenie výsledného zoznamu obcí a ich zatriedenie do pólov rastu. Popis metodiky určenia pólov rastu do príslušných kategórií podľa regiónov tvorí prílohu č. 7.

Inovačné póly rastu sú tvorené najvýznamnejšími mestami v osídlení SR. Za tieto boli vyšpecifikované všetky mestá, ktoré zabezpečujú vyššiu a špecifickú občiansku vybavenosť a sú súčasne centrami pracovných miest regionálneho, nadregionálneho až celoštátneho významu. Medzi tieto centrá boli na základe doterajšieho vývoja a súčasných rozvojových trendov zaradené súčasné krajské mestá a mestá s funkciou obvodných centier, mestá plniace bývalú funkciu okresných centier a niektoré ďalšie najvýznamnejšie mestá, ktoré boli doplnené na základe zohľadnenia regionálnych špecifik po individuálnych odborných konzultáciách s územne príslušnými samosprávnymi krajmi. Okolo najvýznamnejších miest, ktoré sú vyšpecifikované ako inovačné póly rastu sa v dôsledku ich pôsobenia na okolie vytvorili aglomeračné väzby s obcami a mestami v ich zázemí. V KURS 2001 sa tieto priestory nazvali ťažiskami osídlenia. Pre účely NSRR sa v súlade s KURS 2001 vyšpecifikovali záujmové územia inovačných pólov rastu, ktoré sú bezprostredne a silne ovplyvňované centrálnymi mestami (inovačnými pólmi rastu) a v ktorých sa prejavujú suburbanizačné tendencie spojené s prejavmi tzv. koncentrovanej dekoncentrácie. Znamená to, že do týchto území sa alokujú nové hospodárske a sociálne aktivity a spolu s centrálnymi mestami vytvárajú jeden funkčný celok. V rámci týchto priestorov sa nachádzajú alebo môžu nachádzať ďalšie inovačné póly rastu, ktoré sú medzi sebou previazané intenzívnymi aglomeračnými vzťahmi, kohézne póly rastu a ostané obce, z tohto pohľadu bližšie nešpecifikované. Významnosť obcí v rámci vyšpecifikovaných záujmových území inovačných pólov rastu je takisto dôležitým prvkom pre rozhodovanie o smerovaní alokácie investícií na ich území.

Kohézne póly rastu sú tvorené obcami, ktoré spĺňajú alebo majú najlepšie predpoklady spĺňať kritériá zabezpečenia základných obslužných funkcií ako pre obyvateľov žijúcich v príslušnej obci, tak pre obyvateľov v ich tesnom zázemí.

Kohézne póly rastu boli vymedzené na základe kritérií, v ktorých sa sledovali nasledovné indikátory:

- prítomnosť zariadení základnej vybavenosti (vybavenosť škôl a školských zariadení a ich rozsah, prítomnosť zariadení sociálnej infraštruktúry)

- postavenie obce z hľadiska plnenia niektorých verejných funkcií (matričný úrad, existujúce spoločné stavebné úrady)
- veľkosť obce danej počtom obyvateľov v roku 2004
- historický vývoj obce a jej postavenie v systéme osídlenia (vo vzťahu na predchádzajúcu strediskovú sústavu osídlenia uplatňovanú na území SR)
- lokalizácia obce v území a dostupnosť navrhovaného kohézneho pólu rastu z ostatných príľahlých obcí.

V prípade mimoriadne efektívnych a účinných intervencií s ohľadom na dosahovanie cieľov definovaných v NSRR a jeho príslušných prioritách, ktoré nie je možné realizovať v prioritne preferovaných územiach, je účelné smerovať príspevky aj do území mimo pólov rastu. Uvedený prístup môže byť uplatňovaný predovšetkým v prípade podpory typov aktivít horizontálneho charakteru alebo v prípade podpory zariadení občianskej infraštruktúry sídliačich mimo pólov rastu, ale významných z hľadiska funkcie, druhu služieb v štruktúre a kapacitách daného regiónu, v prípade podpory vybraných projektov v oblasti životného prostredia a podpory cestovného ruchu.

Bratislavský kraj má vďaka svojej geografickej polohe, úrovni základnej verejnej infraštruktúry a poskytovaných služieb a tým, že je jeho súčasťou hlavné mesto, špecifické postavenie v rámci SR. Jeho špecifické postavenie sa prejavuje tak v jeho ekonomickej výkonnosti ako aj konkurencieschopnosti. V Bratislavskom kraji 95 % obyvateľov žije v inovačných a kohéznych póloch a preto stratégia smerovania intervencií do týchto pólov rastu prinesie efekt väčšine obyvateľov BSK.

Intervencie týkajúce sa prioritných osí OPBK v súlade s územnou a tematickou koncentráciou jednotlivých strategických priorit NSRR sú smerované nasledovným spôsobom:

Prioritná os „*Infraštruktúra*“ – prioritné smerovanie do inovačných a kohéznych pólov rastu v závislosti od konkrétnych typov infraštruktúry

Prioritná os „*Vedomostná ekonomika*“ – prioritná koncentrácia do inovačných pólov rastu (okrem podpory informatizácie), v ktorých sa vytvoria podmienky pre vznik a rozvoj najvýznamnejších zdrojov rastu postavených na využívaní poznatkov, raste efektívnosti a účinnosti rozhodujúcich ekonomických a sociálnych procesov ovplyvňujúcich vývoj v ostatnom území SR.

Na základe predchádzajúcej analýzy a s ohľadom na strategické ciele definované v NSRR sú východiská pre tematické smerovanie intervencií v rámci jednotlivých oblastí podpory OPBK nasledovne:

- intervencie do prípravy a realizácie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí Bratislavy vrátane intervencií do technickej obnovy fondu obytných budov
- intervencie do úprav verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene a rekonštrukcie verejných osvetlení,
- intervencie do zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu,
- intervencie do podpory systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy zriadením jednotného tarifného systému a vybudovaním prestupných terminálov,

- intervencie do podpory MHD (príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách),
- intervencie do informačného zabezpečenia systému integrovanej hromadnej dopravy a jeho marketingovej podpory,
- intervencie do transferu technológií a tvorby a zavádzania inovácií v MSP,
- podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti alebo využitia energie z obnoviteľných zdrojov, podpora zavádzania inovatívnych technológií na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia a pod.,
- intervencie do ochrany duševného vlastníctva,
- intervencie do elektronizácie samosprávy a rozvoja e-služieb na miestnej a regionálnej úrovni, vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest, do podpory dostupnosti širokopásmového internetu a podpory zavádzania a účinného využívania prístupu k IKT v MSP

Pri prerozdeľovaní finančných prostriedkov bolo nutné zohľadniť investičné potreby v mestských a vidieckych oblastiach so zreteľom na ich príslušné úlohy v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom podporovať vyvážený rozvoj územia.

Napriek tomu, že Bratislavský kraj je ekonomicky najrozvinutejším regiónom Slovenska je možné identifikovať viacero oblastí, do ktorých by mohli smerovať intervencie v rámci štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. S ohľadom na limitovanú výšku finančných prostriedkov je potrebné stanoviť priority z priorit. Východiskom pre tematickú koncentráciu bolo posúdenie investičnej náročnosti projektov a obmedzenie výšky oprávnených nákladov na projekty v súlade s príslušnou schémou štátnej pomoci a schémou pomoci de minimis. V kontexte Slovenska patrí Bratislavský kraj k najvyspelejším, avšak v porovnaní s inými európskymi regiónmi zaostáva najmä v oblasti podpory vedomostnej ekonomiky, ktorá je dôležitá pre udržanie si ekonomického rastu aj v budúcnosti.

So zreteľom na tematickú, územnú a finančnú koncentráciu zostáva veľa oblastí a aktivít v rámci BSK, ktoré si vyžadujú podporu a nie je možné začleniť ich do OPBK. V súlade s NSRR sa problematike rozvoja Bratislavského kraja venujú aj iné operačné programy a to buď formou podpory zo strany ESF, Kohézneho fondu resp. uplatňovaním princípu pro rata. Podrobnejší popis synergií a komplementarít s inými operačnými programami je uvedený v kapitole 7.2.2.

4.1.4. Výsledky analýzy súčasnej situácie

Výsledky socio-ekonomickej analýzy Bratislavského kraja poukazujú na široké spektrum oblastí, ktoré si v najbližších rokoch budú vyžadovať cieleňú podporu zo strany štátu a Bratislavského samosprávneho kraja. Na jednej strane existuje rad vážnych problémov, ktoré je potrebné riešiť a na strane druhej sú komparatívne výhody kraja, ktoré sa bez ďalšej podpory môžu stratiť. SWOT analýza a špecifikácia disparít a faktorov rozvoja bola v priebehu spracovania programu zameraná na tie ciele, priority a aktivity, ktoré sú predmetom priamej podpory OPBK.

A Medzi kľúčové problémy a ohrozenia Bratislavského kraja patria:

- nedostatočné využívanie potenciálu územia a negatívne prejavy koncentrácie obyvateľstva v urbanizovaných oblastiach môžu mať za dôsledok znižovanie kvality života obyvateľov,

- nedostatočné využívanie regionálnej a mestskej hromadnej dopravy v kombinácii s neriešením kvality cestnej siete v kraji bude viesť k zvyšujúcemu sa podielu dopravy na zhoršovaní stavu životného prostredia, a zníženiu kvality dostupnosti obyvateľstva za prácou a službami,
- zníženie konkurencieschopnosti regiónu v dôsledku nedostatočnej podpory a využitia potenciálu v oblasti výskumu a vývoja ako kľúčových faktorov pre ďalší ekonomický rast kraja,
- nedostatočné využívanie inovačného potenciálu a nedobudovaná podpora inovačnej štruktúry a zavádzania inovácií a technologických transferov povedie k strate konkurenčných výhod Bratislavského kraja
- nedostatočné využívanie informačných a komunikačných technológií vo verejnej správe a podnikoch bude mať za následok nižšiu efektivitu tvorby, výmeny a využívania poznatkov.

B Medzi rozvojové faktory a príležitosti Bratislavského kraja je možné zahrnúť:

- podpora tvorby a realizácie plánov integrovaných stratégií rozvoja metských oblastí povedie k zvýšeniu atraktivity mesta Bratislavy,
- integrácia jednotlivých druhov dopravy medzi Bratislavou a jej suburbánnym zázemím zlepší dostupnosť dochádzania za prácou a službami,
- zavádzanie ekologických a racionálnych systémov regionálnej a mestskej hromadnej dopravy ako alternatívy k osobnej doprave,
- zlepšenie stavu prírodného prostredia povedie k podpore rozvoju cestovného ruchu a voľnočasových aktivít,
- efektívne využívanie a zavádzanie inovácií a technologických transferov do komerčnej sféry podporí zvýšenie konkurencieschopnosť podnikov,
- zvýšenie informatizácie spoločnosti prostredníctvom zlepšenia prístupu k širokopásmovému internetu a rozvoja informačných služieb regionálneho a miestneho významu povedie k zvýšeniu konkurencieschopnosti MSP a atraktivity obcí.

2. Globálny cieľ operačného programu

Globálny cieľ OPBK vychádza zo socio-ekonomickej analýzy kraja, SWOT analýzy a identifikovaných disparít a faktorov rozvoja.

Globálnym cieľom OPBK je posilnenie konkurenčnej schopnosti regiónu rozvojom vedomostnej ekonomiky a budovaním regiónu atraktívneho pre život.

Takto formulovaný globálny cieľ nadväzuje na komplexnú stratégiu ďalšieho rozvoja Bratislavského kraja ako aj stanovený systém implementácie intervencií zo štrukturálnych fondov v kraji prostredníctvom niekoľkých operačných programov.

Globálny cieľ OPBK reaguje na potrebu zvýšenia podpory inovatívneho podnikania a informačnej spoločnosti ako kľúčových faktorov pre zabezpečenie dlhodobého ekonomického rastu a konkurencieschopnosti kraja. Zároveň sa zameriava na zvyšovanie kvalitatívnych parametrov územia výrazne ovplyvňujúceho atraktivitu kraja pre jeho obyvateľov.

Špecifické ciele OPBK sú naplňané prostredníctvom dvoch prioritných osí OPBK, ktoré sú vytvorené na základe štruktúry definovaných v čl. 5, 7 a 8 nariadenia o ERDF

Prioritná os 1 Infraštruktúra

Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika

a jednej horizontálnej prioritnej osi Technická pomoc určenej na podporu kvalitnej implementácie celého programu.

V rámci prioritných osí budú podporované opatrenia schopné vzhľadom na obmedzený objem finančných prostriedkov zabezpečiť čo najvyššiu pridanú hodnotu a efekt realizovaných intervencií.

Detailný prehľad oblastí podpory poskytuje nasledujúca tabuľka.

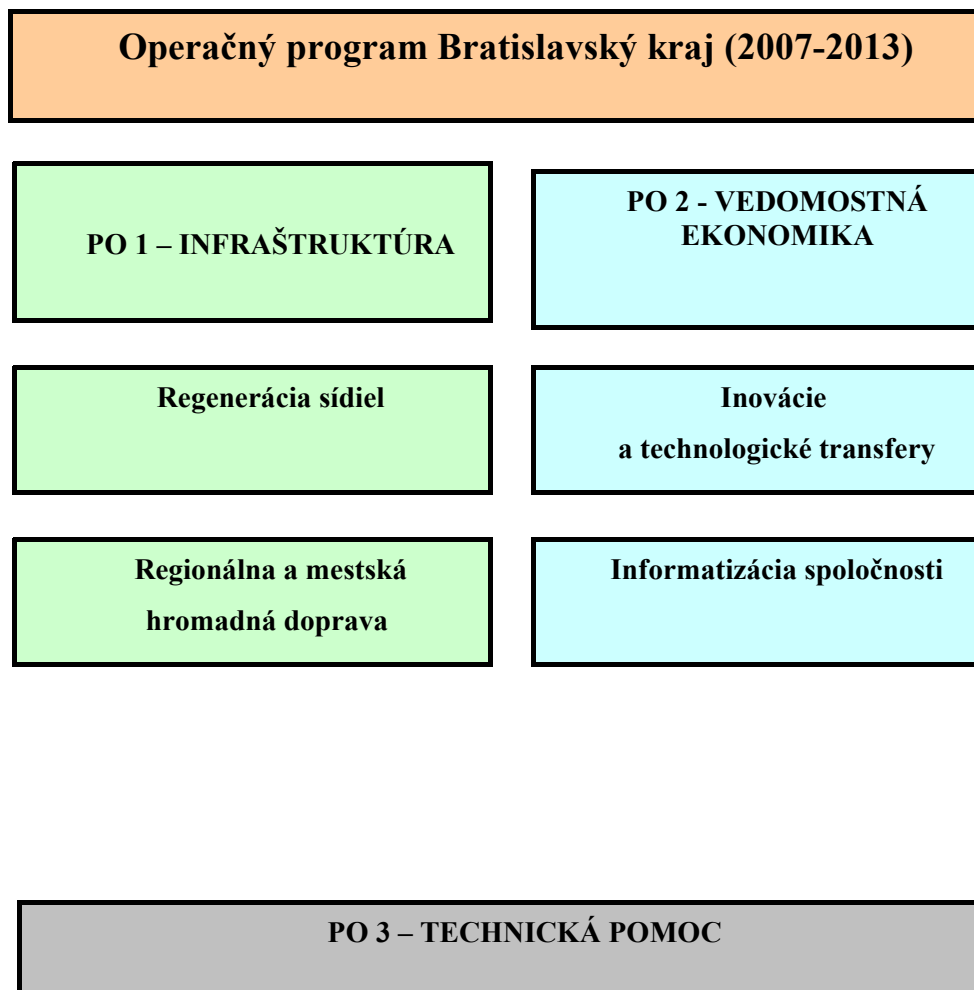
Tabuľka 19 Oblasti podpory z OPBK

Prioritné osi OPBK	Detailný popis oblasti podpory
1. Infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> - príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí mesta Bratislava - samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel - zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu - zriadenia jednotného tarifného systému MHD a vybudovanie prestupných terminálov v rámci podpory bratislavskej integrovanej dopravy - príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách - informačné zabezpečenie systému integrovanej hromadnej dopravy a jeho marketingová podpora
2. V e d o m o s t n á ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> - podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP - podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti alebo využitia energie z obnoviteľných zdrojov - podpora projektov zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia a pod. - ochrana duševného vlastníctva - elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest - podpora dostupnosti širokopásmového internetu

- zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v MSP

Reálny pokrok pri dosahovaní globálneho cieľa operačného programu bude možné priebežne sledovať a posudzovať prostredníctvom systému kvantifikovateľných ukazovateľov na úrovni operačného programu. Tieto nadväzujú na systém ukazovateľov NSRR Slovenskej republiky.

Štruktúra priorít OPBK

Tabuľka 20 Ukazovatele na úrovni globálneho cieľa

Názov ukazovateľa	Typ	M e r n á j e d n o t k a	Východisková hodnota				C i e ľ o v á h o d n o t a	Zdroj
			EÚ-25		SR			
			rok	hodnota	rok	hodnota	SR 2015	
Počet novovytvorených pracovných miest	kontext / core	počet mužov	2006	N/A	2006	0	100	MVRR
		počet žien	2006	N/A	2006	0	100	MVRR
Súhrnný index inovatívnosti (EIS), regionálna inovačná výkonnosť	kontext	poradie	2005	25	2005	22	18	EUROSTAT
Penetrácia širokopásmového internetu (prípoky na 100 obyvateľov)	kontext	percento z celkovej populácie SR	2005	48	2005	23	49	EUROSTAT
HDP na obyvateľa v PKS vo vzťahu k EU-25	kontext	PKS	2005	100	2005	57,1	72,39	EUROSTAT
Tvorba hrubého fixného kapitálu	kontext	mld. Sk	2005	N/A	2006	394618	430371	ŠÚ SR

Úplný prehľad ukazovateľov OPBK je uvedený v prílohe č.10.

3. Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa

Stratégia zvolená na dosiahnutie globálneho cieľa vychádza z poznania komplexných potrieb Bratislavského kraja a ich dôležitosti pre zabezpečenie trvalého rastu regiónu a kvality života jeho občanov. Do riešenia relatívne širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, regionálna a miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Preto stratégia kladie dôraz na koordinovaný prístup pri realizácii intervencií v regióne, ktorého predpokladom je vzájomná spolupráca a informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja. Hlavným cieľom je zvýšenie efektivity a účinnosti využívania zdrojov prostredníctvom eliminácie duplicitných činností. Špecifická pozornosť bude kladená na koordináciu intervencií spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov smerujúcich do Bratislavského kraja cez ďalšie operačné programy (OP Výskum a vývoj, OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia) v priebehu ich implementácie.

V úzkej nadväznosti na koordinovaný prístup bude Stratégia OPBK presadzovať aj integrovaný prístup. Zámerom tohto prístupu je intervencie nielen koordinovať, ale logicky ich prepájať za účelom dosiahnutia synergických efektov a vyššej účinnosti, ako samostatných intervencií. Vzhľadom na obmedzené finančné prostriedky pre Bratislavský kraj v rámci cieľa RKZ v programovom období 2007-2013 bude dôležité posilniť vzájomné väzby medzi intervenciami financovanými z prostriedkov ERDF a ESF. Ďalším očakávaným prínosom integrovaného prístupu je, že popri dôraze na kvantitatívne a kvalitatívne ciele ekonomického rastu regiónu bude rovnaká dôležitosť venovaná sociálnym a environmentálnym aspektom rastu, v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Stratégia OPBK je zároveň postavená na princípoch tematickej, územnej a finančnej koncentrácie ako podmienky pre možnosť čerpania pomoci zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Medzi hlavné oblasti intervencie patrí budovanie moderného regiónu atraktívneho pre bývanie a podnikanie a posilnenie konkurencieschopnosti regiónu, ktorý bude založený na tvorbe, distribúcii a ekonomickom zhodnotení nových poznatkov.

Budovanie moderného regiónu atraktívneho pre bývanie a podnikanie smeruje k odstráneniu negatívnych javov, ktoré prináša ekonomický rozvoj v regióne. Hlavné opatrenia budú podporovať regeneráciu sídiel prostredníctvom integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí v meste Bratislava, samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel, zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu a vytvorenia integrovaného systému regionálnej a mestskej hromadnej dopravy, s cieľom zlepšenia efektivity a fungovania a prepojenia rôznych druhov dopravy. Výška alokovaných finančných prostriedkov pre operačný program umožňuje iba parciálne zmeny, predpokladá sa, že bude nevyhnutná značná participácia ďalších zdrojov.

V oblasti posilnenia konkurencieschopnosti regiónu bude hlavná pozornosť venovaná zvýšeniu inovatívnej výkonnosti MSP. Napriek silnej verejnej vedecko-výskumnej báze Bratislavského regiónu existujú bariéry s ekonomickým zhodnotením nových poznatkov. Hlavná pozornosť bude teda venovaná komerčnému zhodnoteniu nových poznatkov, vytvorených v regióne, a budovanie systematických prepojení medzi aktérmi regionálneho inovačného systému.

Dôležitou súčasťou bude podpora aktivít smerujúcich k budovaniu informačnej spoločnosti v regióne prostredníctvom budovania informačnej infraštruktúry, informatizáciou verejnej správy a zvýšením využívania IKT v oblasti MSP.

1. Tematická koncentrácia príspevkov

V rámci OPBK budú verejné prostriedky (štátny rozpočet a rozpočet územnej samosprávy), súkromné zdroje a prostriedky ERDF sústredené na štyri základné opatrenia v dvoch prioritných osiach:

Prioritná os 1 Infraštruktúra

Opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel

Opatrenie 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika

Opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery

Opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti

Infraštruktúra

Prvá prioritná os „Infraštruktúra“ je zameraná na podporu budovania moderného a atraktívneho regiónu pre občanov, návštevníkov a investorov.

Aplikovaním princípu tematickej, územnej a finančnej koncentrácie je stratégia smerovania intervencií do infraštruktúry prostredníctvom OPBK definovaná nasledovne:

- intervencie do prípravy a realizácie integrovaných stratégií rozvoja metských oblastí Bratislavy vrátane technickej obnovy fondu obytných budov
- intervencie do samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel v BSK (intervencie do úprav verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene a rekonštrukcie verejných osvetlení),
- intervencie do zachovania a obnovy prírodného dedičstva vrátane území spadajúcich pod NATURA 2000 a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu
- podpora zriadenia jednotného tarifného systému BID
- intervencia do vybudovania prestupných terminálov vo vytipovaných dopravných uzloch
- intervencie do podpory MHD (príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredia, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách)
- intervencia do vybudovania jednotného informačného systému integrovanej hromadnej dopravy a jeho marketingovej podpory.

Vedomostná ekonomika

Druhá prioritná os „Vedomostná ekonomika“ podporuje v rámci OPBK inovácie a informatizáciu spoločnosti ako kľúčové tematické okruhy pre zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti regiónu. Intervencie budú smerovať k zvýšeniu inovačnej kapacity MSP ako aj ich schopnosti využívať IKT. Tieto by mali prispieť k vytvoreniu nových produktov, služieb a procesov schopných obstať v zvyšujúcej sa medzinárodnej konkurencii. Schopnosť jednotlivcov a organizácií efektívne získať, spracovávať, zhodnocovať a šíriť poznatky je kľúčová pri prechode na vedomostnú spoločnosť.

Aplikovaním princípu tematickej, územnej a finančnej koncentrácie je stratégia smerovania intervencií do oblasti vedomostnej ekonomiky definovaná nasledovne:

1. intervencie do podpory tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP:

- príprava projektov transferu technológie a poznatkov do podnikov – návrhy rozvojových projektov, štúdie technickej realizovateľnosti, identifikácia dostupných produktov, technológií a postupov, analýza funkčnej a trhovej uplatniteľnosti výrobku alebo procesu, realizácia zavádzania inovácií na základe štúdií technickej realizovateľnosti a pripravených analytických projektov
- intervencie do obstarania prístrojového a skúšobného vybavenia pre účely vývoja a testovania nových výrobkov, výroba prototypov, ich odskúšania, poloprevádzka a overovacia séria pri výrobkoch,
- intervencie do inovácií produktovej ponuky v MSP nákupom nových progresívnych technológií zameraných na využitie nových nápadov, patentov, úžitkových vzorov, a pod.,
- podpora spolupráce podnikov a verejných výskumných organizácií, využívania databank, technických knižníc a používania laboratórií,
- intervencie do podpory prenájmu priestorov v technologických parkoch a inovačných centrách,

- intervencie na nákup patentu, licencie alebo úhrady ekvivalentných nákladov na získavanie nových výsledkov výskumu a vývoja

- podpora poskytovania poradenských služieb v oblasti inovatívneho podnikania pre MSP

2. intervencie do podpory zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP:

- príprava projektov na transfer technológií a poznatkov do podnikov s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti,

- podpora pilotných projektov a programov na implementáciu nových technológií na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov;

- zavádzanie technológií produkujúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na produkciu biopalív, tepelných čerpadiel, zariadení na využitie slnečnej energie, zariadení na využitie geotermálnej energie a zariadení na využitie veternej energie,

3. podpora zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia projektov na zavádzanie progresívnych technológií umožňujúcich znížovanie emisií v MSP, projektov zavádzania inovatívnych technologických procesov obmedzujúcich využitie organických rozpúšťadiel v podnikoch,

4. zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov zavádzaním metód riadenia kvality, podpora predcertifikačného, certifikačného, ako aj recertifikačného procesu súvisiaceho so zavedením systémov riadenia kvality; podpora získania zahraničného certifikátu kvality, podpora pri získavaní tuzemských a medzinárodných akreditácií,

5. podpora elektronizácie samosprávy a zavádzania rozšírených verejných elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni a ich pripájania do ústredného portálu a tým znížovania administratívneho zaťaženia vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest umožňujúcich poskytovanie verejných služieb na jednom mieste,

6. podpora dostupnosti širokopásmového internetu,

7. podpora pripájania MSP k širokopásmovému internetu vrátane podpory aktivít zameraných na tvorbu digitálneho obsahu (tvorba a udržiavanie webstránok, e-business budovanie informačných a rezervačných systémov a pod.) a podpora budovania vnútro podnikových sietí.

Prostriedky alokované v rámci tretej prioritnej osi Technická pomoc budú využité na efektívne a účinné napĺňanie stanovených cieľov počas celej realizácie programu.

2. Územná koncentrácia príspevkov

Stupeň rozvinutosti sídel v Bratislavskom kraji je determinovaný okrem geografickej polohy hlavne úrovňou základnej verejnej infraštruktúry a poskytovaných služieb. Vzhľadom na geografickú polohu a skutočnosť, že súčasťou Bratislavského kraja je hlavné mesto SR, je pri hodnotení súčasného stavu SR potrebné zohľadniť fakt, že NUTS 3 Bratislavský kraj má iný charakter, ako ostatné regióny NUTS 3. Jeho špecifické postavenie sa prejavuje tak v jeho ekonomickej výkonnosti ako aj konkurencieschopnosti. Územnú koncentráciu príspevkov podporuje aj polycentrický systém osídlenia, kedy približne 50% cieľového územia je inovačným alebo kohéznym pólom a žije v nich viac ako 95% obyvateľov Bratislavského kraja.

Stratégia NSRR týkajúca sa implementácie tematických priorít určuje za prioritné smerovanie intervencií do inovačných a kohéznych pólů rastu, tak aby sa synergiou tematických a územných faktorov dosiahli najväčšie efekty a podarilo sa čo najrýchlejšie splniť strategické ciele NSRR. Príspevky sa preto budú koncentrovať tak, aby sa vytvárali podmienky pre investovanie, lepšie zhodnocovanie disponibilných zdrojov, zabezpečenie napojenia zaostávajúcich území na rozvinutejšie centrá a v neposlednom rade zvyšovanie kvality života na lokálnej úrovni.

Na území mesta Bratislava sa budú príspevky v rámci prioritnej osi 1 „Infraštruktúra“ alokovať formou financovania integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí a aktivít v oblasti dopravy. Oprávneným územím ďalších aktivít opatrenia 1.1 prioritnej osi 1, ktorými sú samostatne dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel zamerané na rekonštrukciu verejných osvetlení, obnovu verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene budú sídla inovačných a kohéznych pólů rastu (vrátane ich ťažísk osídlenia) BSK. Pre intervencie smerujúce do podpory zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklotrás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu (vrátane území NATURA 2000) bude oprávneným územím oblasť celého BSK.

Príspevky prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika v oblasti inovácií a technologických transferov sa budú sústreďovať najmä do inovačných pólů rastu a ich ťažísk osídlenia. Na aktivity zamerané na rozvoj služieb „government to business“ a „business to public“ sa územná koncentrácia uplatňuje do tej miery, že podpora zabezpečenia penetrácie širokopásmového internetu sa bude realizovať len v oblastiach neatraktívnych pre komerčných prevádzkovateľov na základe štúdií realizovateľnosti. Na ostatné aktivity týkajúce sa opatrenia informatizácie spoločnosti sa princíp územnej koncentrácie neuplatňuje.

V prípade opatrení, pri ktorých sa uplatňuje princíp územnej koncentrácie, bude možné v špecifických a odôvodnených prípadoch realizovať príspevky aj v územiach nachádzajúcich sa mimo pólů rastu. Počas programového obdobia bude priebežné hodnotenie na úrovni NSRR zahŕňať aj priebežné hodnotenie zamerané na zhodnotenie účinnosti zvolenej územnej koncentrácie a na posúdenie efektu realizovaných intervencií a celkového vývoja slovenskej ekonomiky na zoznam kohéznych a inovačných pólů rastu. Vzhľadom na potrebu dodržania istého časového priestoru pre prejavenie efektov intervencií je možné uvažovať s vykonaním takéhoto hodnotenia najskôr v roku 2010. Výsledky hodnotenia budú predložené a prezentované Národnému monitorovaciemu výboru, ktorý na ich základe prijme rozhodnutie týkajúce sa prípadnej úpravy zvoleného prístupu k územnej koncentracii.

3. Finančná koncentrácia príspevkov

Pri prerozdeľovaní finančných prostriedkov bolo nutné zohľadniť investičné potreby v mestských a vidieckych oblastiach so zreteľom na ich príslušné úlohy v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom podporovať vyvážený rozvoj územia.

Vzhľadom na obmedzené možnosti podpory z OPBK a potreby regiónu bolo pre prioritnú os 1 určených 53 % z celkovej sumy alokovanej na program. Príspevky z ERDF určené na prioritnú os 1 Infraštruktúra vychádzajú z bodu 2 a), b), d), e) a f) článku 5, bodu 2 článku 7 nariadenia o ERDF a článku 8.

Prioritná os 2 prispieva k úspešnému uskutočňovaniu národného programu reforiem, pri zohľadnení potrieb Bratislavského regiónu prostredníctvom investícií do inovácií,

vedomostnej ekonomiky, do nových informačných a komunikačných technológií, podnikateľských iniciatív a do podpory MSP. Pre prioritnú os 2 bolo určených 43 % z celkovej sumy alokovanej na program. Intervencie v rámci tejto prioritnej osi budú smerovať primárne na podporu MSP podľa schémy štátnej pomoci a schémy pomoci de minimis, kde sa dá predpokladať veľké množstvo menších projektov. Finančné príspevky určené pre prioritnú os 2 vychádzajú z bodu 1 a), b) a c) z bodu 3 b) vyššie uvedeného nariadenia.

Pre prioritnú os 3 Technická pomoc boli v súlade s čl. 46 všeobecného nariadenia vyčlenené 4 % z celkovej sumy alokovanej na program.

5. PRIORITNÉ OSI

1. Prioritná os 1 Infraštruktúra

1. Cieľ a zameranie prioritnej osi

Východiskom pre definovanie cieľa prioritnej osi 1 Infraštruktúra OPBK sú výsledky analýz a z nich identifikovaných kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja.

Cieľom prioritnej osi je zvýšenie atraktívnosti Bratislavského kraja zlepšením kvality a úrovne sídiel a kvality verejnej dopravy pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Dôležitým faktorom pre rozvoj konkurencieschopnosti regiónu je kvalitné fyzické životné prostredie. Konkrétna cesta k zvýšeniu atraktívnosti Bratislavského kraja musí viesť cez programy regenerácie sídiel cestou komplexnej obnovy sídiel, ich obytných súborov, reštrukturalizáciu okolitých priestorov, a zlepšenia kvality hromadnej dopravy za účelom zvýšenia atraktívnosti verejnej dopravy a zníženia zaťaženia životného prostredia. Podporou realizácie navrhovaných aktivít sa otvárajú možnosti vstupu na trh MSP spĺňajúcim stanovené podmienky, čo prispeje k zdravému konkurenčnému prostrediu.

Pri uvedených oblastiach sa bude klásť dôraz na environmentálny aspekt spočívajúci v znižovaní energetickej náročnosti a zvyšovaní ekonomickej efektívnosti podporovaných aktivít. Úspora energie pri obnove existujúcich objektov sa bude uplatňovať na základe smernice EP a Rady 2002/91/ES zo 16. decembra 2002 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. ES L 001. 4.1.2003), ktorá je premietnutá do zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je platný od 1. 1. 2006.

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 1 OPBK je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí vo vybraných oblastiach mesta Bratislava v zmysle článku 8 nariadenia o ERDF, t.j. obnova fyzického životného prostredia, obnova bývania, zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás, obnova škôl a školských zariadení, ihrísk, obnova sociálnych zariadení a komunitných centier s prihliadnutím na zmeny demografickej štruktúry.
- obnova a rozvoj fyzického životného prostredia v rámci samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel realizovaných v sídlach identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu vrátane ich ťažísk osídlenia.
- zachovanie a obnova prírodného dedičstva regiónu vrátane území NATURA 2000 a podpora cyklistických trás s cieľom vytvorenia podmienok pre využitie prírodných lokalít a sídiel pre zodpovedajúce formy cestovného ruchu,
- budovanie systému integrovanej hromadnej dopravy prostredníctvom zriadenia jednotného tarifného systému a budovania prestupných terminálov vo vytypovaných dopravných uzloch a podpora informačného zabezpečenia celého procesu,

- príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie, podpora koľajovej dopravy na riadených križovatkách.

Detailný popis aktivít je obsahom Programového manuálu OPBK.

Tabuľka 21 Ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 1

NÁZOV UKAZOVATEĽA	TYP	M E R N Á JEDNOTKA	D E F I N Í C I A INDIKÁTORA	VÝCHODISKOVÁ HODNOTA		CIEĽOVÁ HODNOTA SR 2015
				SR		
				rok	hodnota	
% obyv. žijúcich v komplexne obnovených zónach	výsledok	percento	Percentuálny podiel obyvateľov, ktorí žijú na území, na ktorom sa realizovali integrované stratégie rozvoja mestských častí v Bratislavskom kraji	2006	0	25
počet projektov zabezpečujúcich trvalú udržateľnosť miest	výstup / core	počet	počet integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí ohrozených alebo postihnutých fyzickým zničením a sociálnym vylúčením	2006	0	3
počet regenerovaných sídiel	výstup / core	počet	Počet regenerovaných sídiel, v ktorých boli zrealizované investičné samostatné dopytovo orientované projekty zamerané na zlepšenie fyzického životného prostredia	2006	0	50
počet projektov, ktoré prispeli k podpore cestovného ruchu	výstup / core	počet	počet projektov, ktoré prispeli k zachovaniu a obnove prírodného dedičstva a podpore cyklistických trás s cieľom podpory cestovného ruchu v Bratislavskom kraji	2006	0	6
priemerné zníženie energetickej náročnosti budov podporených v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí	výsledok	percento	Priemerné percentuálne zníženie potreby energie na vykurovanie budov v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí	2006	0	15
zvýšenie počtu cestujúcich využívajúcich vylepšenú verejnú dopravu	výsledok / core	počet	navýšenie počtu cestujúcich využívajúcich služby MHD a regionálnej hromadnej dopravy v rámci celého Bratislavského kraja po vylepšení, v porovnaní so stavom pred vylepšením	2006	65 458 210	66 767 374
počet projektov zameraných na čistou mestskú dopravu v oblastiach vyžadujúcich	výsledok/ core	počet	počet projektov, ktoré podporujú preferenciu verejnej koľajovej	2006	0	3

osobitnú ochranu ovzdušia			dopravy na riadených križovatkách (oblasť vyžadujúca si osobitnú ochranu ovzdušia)			
---------------------------	--	--	--	--	--	--

Na realizáciu prioritnej osi 1 sú určené dve opatrenia:

- opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel
- opatrenie 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

2. Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 1

A. Opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel

Cieľom opatrenia je zvýšiť kvalitu života v sídlach Bratislavského kraja.

Mesto Bratislava je rozvojovým centrom územia, ktorého napredovanie má vplyv na celý kraj a SR a zároveň je najväčším motorom rozvoja a uplatnenia inovácie, vedy a výskumu. Prostredníctvom integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí sa bude riešiť vysoká koncentrácia hospodárskych, environmentálnych a sociálnych problémov mesta. Oblasť podpory prostredníctvom týchto stratégií bude koncentrovaná na vybrané oblasti hlavného mesta Bratislavy.

Ďalej budú intervencie v rámci tohto opatrenia sústredené do sídiel v ostatných inovačných póloch rastu a kohéznych póloch vrátane ich ťažísk osídlenia formou samostatne dopytovo orientovaných projektov regenerácie sídiel zameraných na obnovu a rozvoj fyzického životného prostredia (úpravy verejných priestranstiev, vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene a rekonštrukcia verejných osvetlení), čím sa dosiahne vyššia kvalita života v sídlach Bratislavského kraja. Posilnenie rozvojového potenciálu, zachovanie a obnovovanie sídiel povedie k zvýšeniu ich atraktívnosti pre občanov, podnikateľov, investorov a návštevníkov. Prostredníctvom regenerácie sídiel sa zhodnotí rozvojový potenciál kraja.

Cielená podpora zachovania a obnovy prírodného dedičstva a cyklistických trás smerujúca k podpore rozvoja cestovného ruchu výrazne napomôže zlepšeniu environmentálnych hodnôt územia Bratislavského kraja. Pre trvalú udržateľnosť výsledkov projektov je dôležitá angažovanosť miestnych obyvateľov v procese identifikácie problémov a ich následnej realizácie.

Tieto intervencie fyzickej obnovy budú podporené ďalšími nadväzujúcimi rozvojovými aktivitami ekonomického a sociálneho rozvoja sídiel mimo podpory z OPBK.

Stručný popis aktivít:

Príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí mesta Bratislavy v zmysle čl. 8 nariadenia o ERDF

Osobitná pozornosť je v rámci OPBK venovaná integrovaným stratégiám rozvoja mestských oblastí ohrozených alebo postihnutých fyzickým zničením a sociálnym vylúčením. Uvedené projekty sú realizované výlučne na základe stratégie rozvoja mestských oblastí.

V podmienkach SR sú aspekty uvedenej stratégie obsahom územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie, ktorých vypracovanie priamo vyplýva z príslušnej legislatívy. V zmysle článku 8 nariadenia o ERDF sú integrované stratégie rozvoja mestských

oblastí primárne zamerané na zabezpečenie trvalo udržateľného mestského rozvoja aj prostredníctvom činností akými sú napr. posilňovanie hospodárskeho rastu, obnova fyzického životného prostredia, opätovný rozvoj opustených priemyselných lokalít, ochrana a rozvoj prírodného bohatstva a kultúrneho dedičstva, podpora podnikania, miestnej zamestnanosti a rozvoja obcí, ako aj poskytovania služieb obyvateľstvu s prihliadnutím na zmeny demografickej štruktúry. V rámci uvedených typov projektov je možné ako jednu z operácií realizovať aj investície do bývania, a to za podmienok daných článkom 7 nariadenia o ERDF.

V rámci OPBK budú integrované stratégie rozvoja mestských oblastí zamerané na zabezpečenie trvalo udržateľného mestského rozvoja prostredníctvom podpory obnovy fyzického životného prostredia, zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu, obnovy škôl a školských zariadení, ihrísk, obnovy sociálnych a komunitných zariadení s prihliadnutím na zmeny demografickej štruktúry. V rámci uvedených typov projektov bude možné ako jednu z operácií realizovať investície do bývania v budovách, ktoré vlastní orgány verejnej správy alebo neziskoví prevádzkovatelia a používajú ich na bývanie určené pre domácnosti s nízkym príjmom alebo ľudí s osobitnými potrebami.

Oprávnenými mestskými oblastami sú mestské časti s počtom obyvateľov nad 5 000. Na základe tohto kritéria pripadá do úvahy podpora 11 mestských častí hlavného mesta Bratislava. Vzhľadom na limitovanú výšku finančných zdrojov alokovaných na OPBK budú však realizované maximálne 3 projekty tohto typu.

V zmysle článku 47 implementačného nariadenia komisie je vzhľadom na rôznorodosť situácií prevládajúcich v rôznych členských štátoch potrebné vytvoriť zoznam kritérií na identifikáciu oprávnených oblastí, ktoré sú postihnuté alebo ohrozené fyzickým zničením a sociálnym vylúčením. Ide o súbor sociálno-demografických, ekonomických a fyzických kritérií, ktorých hodnoty zhromažďuje každý zainteresovaný členský štát na úrovni štátu. Orientačné hodnoty pre každé kritérium sa stanovujú v partnerstve medzi členským štátom a EK. Riadiaci orgán následne zabezpečí, aby orientačné hodnoty uvedených kritérií boli súčasťou výberových kritérií prerokovaných a schvaľovaných Monitorovacím výborom pre OPBK. V zásade však platí, že hodnota kritéria je považovaná za negatívny ukazovateľ indikujúci fyzické zničenie a sociálne vylúčenie vtedy, ak je pod úrovňou regionálneho priemeru.

Kritériá na výber oprávnených mestských oblastí pre realizáciu integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí, a tým aj na realizáciu investícií do bývania sú dané implementačným nariadením:

- a) vysoká úroveň chudoby a vylúčenia
- b) vysoká úroveň dlhodobej nezamestnanosti
- c) neistý demografický vývoj
- d) nízka úroveň vzdelania, významné nedostatky v kvalifikácii a vysoká miera neukončeného vzdelania
- e) vysoká úroveň kriminality a delikvencie
- f) mimoriadne zanedbané prostredie
- g) nízka úroveň hospodárskej aktivity
- h) vysoký počet prisťahovalcov, etnických a menšinových skupín alebo utečencov
- i) pomerne nízka úroveň hodnoty bývania

j) nízka úroveň energetickej hospodárnosti v budovách

Oprávnená mestská oblasť musí vyhovovať aspoň trom z týchto uvedených kritérií, pričom dve z nich musia spadať pod kritériá uvedené v písmenách a) až h). Vyššie uvedené kritériá je možné v podmienkach SR vykazovať prostredníctvom viacerých podrobnejších štatistických ukazovateľov evidovaných na úrovni štátu alebo územnej samosprávy. Aplikácia uvedených kritérií na podmienky SR si vyžaduje diferencovaný prístup k mestským oblastiam, nachádzajúcim sa v Bratislave, pretože hladiny hodnôt ukazovateľov závisia od jednotlivých lokalít. Jednotlivé oblasti sú výrazne diferencované, pričom úroveň fyzického zničenia a sociálneho vylúčenia môže byť podobná, ale spôsobená rôznymi príčinami. Získavanie hodnôt niektorých ukazovateľov na úrovni mestskej oblasti je často limitované skutočnosťou, že ukazovatele sa sledujú len na úrovni mesta, prípadne okresu. S ohľadom na uvedené skutočnosti je Riadiacim orgánom pre OPBK stanovený zoznam sociálno-demografických, ekonomických a fyzických kritérií aplikovateľných na podmienky SR.

Súbor kritérií umožňuje Hlavnému mestu SR Bratislava vopred posúdiť možnosť realizácie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí prostredníctvom OPBK na svojom území.

Kritériá a) až j) uvedené v implementačnom nariadení sú pre účely OPBK aplikované prostredníctvom súboru ukazovateľov, ktorý ich transformuje na legislatívne podmienky SR a existujúce dostupné štatistické ukazovatele, pričom sa nestráca ich obsahový význam.

Pre stratégiu OPBK sú teda z nariadenia o ERDF aplikovateľné kritériá uvedené pod bodmi a), b), c), e), f), g), h), i) j), a to prostredníctvom nasledovných ukazovateľov:

- a) podiel domácností poberajúcich dávky v hmotnej núdzi
- b) podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov, prípadne charakteristika štruktúry nezamestnanosti
- c) prírastok/úbytok obyvateľov, prípadne veková štruktúra obyvateľstva
- d) informácia, či sa mestská oblasť nachádza v okrese s vysokou úrovňou kriminality a delikvencie
- e) podiel parkovacích plôch a podiel zelených plôch na celkovej ploche mestskej oblasti, podiel nevyužitých priestorov/objektov s potenciálom na využitie v podnikaní alebo v občianskej infraštruktúre na počet obyvateľov
- f) podiel podnikateľských subjektov na počet obyvateľov/plochu mestskej oblasti
- g) prítomnosť skupín ohrozených sociálnym vylúčením
- h) nízka úroveň hodnoty bývania v porovnaní s inými oblasťami v rámci mesta
- i) nízka úroveň energetickej hospodárnosti bytových domov

V prípade integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je uplatňovaný princíp predselekcie, ktorým sa posudzujú oprávnené integrované stratégie rozvoja mestských oblastí individuálne. Predselekcia je realizovaná na princípe partnerstva za účasti RO OPBK, BSK, subjektov združujúcich miestne samosprávy, atď.).

Súbor výberových kritérií môže byť na základe interných a externých podnetov predmetom priebežného hodnotenia programu. Dôvodom ich úpravy môžu byť zmeny v štatistickom vykazovaní hodnôt ukazovateľov v podmienkach SR, zmeny v legislatíve a pod..

MVRR SR je v podmienkach SR aj orgánom zodpovedným za bytovú politiku na národnej úrovni. V tejto súvislosti disponuje dlhoročnými skúsenosťami v oblasti obnovy bytového fondu.

Prostredníctvom širokého spektra aktivít, ktoré OPBK umožňuje realizovať v rámci svojich prioritných osí a s ohľadom na možnosti vyplývajúce z príslušných nariadení ES, definoval RO OPBK nasledovný mechanizmus realizácie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí:

- a) nositeľom a koordinátorom integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je Hlavné mesto SR Bratislava
- b) integrované stratégie rozvoja mestských oblastí sú vypracované a predkladané predpísaným spôsobom a pozostávajú z viacerých čiastkových projektov
- c) výzve na predkladanie integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí predchádzajú informačné aktivity RO OPBK týkajúce sa mechanizmov prípravy, vypracovania, predkladania, posudzovania, manažovania, realizácie a monitorovania integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí
- d) miestom realizácie aktivít integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je oprávnená mestská časť
- e) projekty integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí budú zamerané na nasledovné tematické oblasti, pričom musia obsahovať každú z týchto oblastí:
  - regenerácia sídiel
operácie: úprava verejných priestranstiev vrátane ihrísk a prvkov verejnej zelene, rekonštrukcia verejných osvetlení, budovanie a rekonštrukcia cyklistických trás, budovanie a rekonštrukcia náučných chodníkov, budovanie a rekonštrukcia turistických trás
  - obnova bývania
operácie: v zmysle čl. 47 ods. 2 implementačného nariadenia,
  - obnova škôl a školských zariadení, školských ihrísk, zariadení sociálnych služieb a komunitných centier
operácie: oprava hlavných stavebných častí budovy – strecha, fasáda, okná a dvere na fasáde, budovanie a rekonštrukcia ihrísk
- f) každá z vyššie uvedených tematických oblastí v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí má stanovený minimálny rozsah operácií, a to nasledovne:
  - regenerácia sídiel (realizácia minimálne troch operácií regenerácie sídiel na zlepšenie fyzického prostredia)
  - obnova bývania (obnova aspoň dvoch budov)

- obnova škôl, školských zariadení, zariadení poskytujúcich sociálne služby a komunitných centier (realizácia minimálne jednej operácie)
- g) čiastkové projekty integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí sú realizované a financované samostatne v rámci prioritnej osi 1
- h) čiastkové projekty integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí sú monitorované samostatne, ale aj ako integrované stratégie rozvoja mestských oblastí
- i) koordinátorom aktivít integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je mesto Bratislava, ale prijímateľmi v rámci čiastkových projektov môžu byť aj iné subjekty (napr. mestská časť, vlastníci, správcovia v zmysle národnej legislatívy, iné oprávnené subjekty v súvislosti s obnovou budov, atď.)
- j) financovanie operácií zameraných na budovanie a rekonštrukciu cyklistických trás je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 24 – Cyklistické dráhy, operácií zameraných na budovanie a rekonštrukciu náučných chodníkov a turistických trás je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 56 – Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva
- k) financovanie operácií zameraných na obnovu budov je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 78 – Infraštruktúra bývania (viď. kapitola 8)
- l) financovanie ostatných operácií regenerácie sídiel v rámci integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí je realizované prostredníctvom kódu prioritnej témy 61 – Integrované stratégie regenerácie mestských a vidieckych oblastí (časť alokácie na túto prioritnú tému vo finančnom pláne OPBK je určená aj na samostatne dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel – viď. kapitola 8)

Podrobnosti v súvislosti s realizáciou integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí ustanovuje Programový manuál pre OPBK.

Spektrum aktivít integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí môže byť doplnené operáciami z iných operačných programov spolufinancovaných zo ŠF, a to napríklad riešením problematiky zamestnanosti a sociálnej inklúzie. Úspešná realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí vytvorí potenciál ďalšieho posilňovania sociálno-ekonomického rozvoja podporenej mestskej oblasti. Zatraktívnenie prostredia môže byť posilnené ďalšími doplnkovými aktivitami mesta (napríklad spolupráca mesta s miestnymi podnikateľmi, rozvoj služieb súvisiacich s údržbou verejných priestranstiev, zvýšenie bezpečnosti prostredníctvom lokalizácie pracoviska mestskej polície a pod.).

Integrovaný rozvoj mestských oblastí prostredníctvom OPBK

Hmotná infraštruktúra
sídliel a fyzické životné
prostredie

Obnova škôl, školských a
soc. zariadení a kom.
centier

Zdr
oj:
MV
RR
SR

2 0
07

Integrované stratégie rozvoja
mestských oblastí v rámci
OPBK

Infraštruktúra bývania

stavebno-technický stav bytových domov

Samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel

Projekty sú zamerané na obnovu
prostredia sídiel, resp. častí sídiel
a inovačné póly rastu vrátane ich
oprávnenými sú nasledovné aktivity:

Nadväzujúce rozvojové aktivity
mesta realizované mimo OPBK

a rozvoj fyzického životného
identifikovaných ako kohézne
ťažisk osídlenia, pričom

- úprava verejných
a prvkov verejnej zelene
- rekonštrukcia verejných osvetlení

priestranstiev vrátane ihrísk

Nositeľom a realizátorom projektov sú príslušné sídla Bratislavského kraja.

Predpokladom realizácie investičných projektov je majetkovo-právne vysporiadanie
nehnuteľností, ktoré sú miestom realizácie projektov, čo je úlohou miestnych samospráv.

V rámci úpravy verejných priestranstiev bude podporovaná obnova a budovanie dôležitých
priestorových areálov sídiel s ohľadom na zabezpečenie bezbariérovosti verejných budov,
zakladanie a sadové úpravy verejnej zelene za účelom skultúrnenia a zatriktívnenia verejných
priestranstiev, zazelenanie pásov popri frekventovaných komunikáciách a pod..

Rekonštrukcia verejných osvetlení bude realizovaná za účelom zníženia ich energetickej
náročnosti a posilnenia opatrení zvyšujúcich bezpečnosť občanov.

Zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu

Intervencie v rámci tejto skupiny aktivít sú zamerané na zachovanie a posilnenie prírodného
potenciálu regiónu, zachovanie a obnova prírodného dedičstva, vrátane území NATURA 2000
v oblastiach, kde táto podpora prispieva k trvalo udržateľnému hospodárskemu rozvoju.
Intervencie budú mať priamy dopad na podporu rozvoja cestovného ruchu, predovšetkým
turistiky.

V rámci OPBK budú podporované nasledujúce aktivity:

- budovanie a obnovu turistických trás,
- budovanie a rekonštrukcia náučných chodníkov,
- budovanie a obnova cyklistických trás vrátane cyklotrás v sídlach

Aktivity zamerané na využitie potenciálu chránených území budú realizované na územiach CHKO, ŠPR a na chránených územiach NATURA 2000.

B. Opatrenie 1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava

Regionálna sieť cestných komunikácií je v dôsledku stále rastúceho rozvoja automobilovej dopravy neúmerne zaťažovaná, čo spôsobuje problémy nízkej priepustnosti a častých dopravných kolízií.

Integrácia hromadnej dopravy do spoločného prevádzkového prostredia a využitie jednotlivých výhod tak, aby bola dodržaná zásada vhodného, ekonomického a bezpečného pohybu osôb, je jednou z alternatív riešenia dopravného systému. Integráciou dopravy sa rozumie harmonizácia prevádzky mestskej hromadnej dopravy, prímestskej dopravy, regionálnej dopravy, optimalizácia a koordinácia verejnej hromadnej dopravy pomocou zjednotených cestovných poriadkov, jednotnej prestupnej tarify. Neskôr i budovanie multimodálnych terminálov i integrácia individuálnej a verejnej dopravy.

Cieľom opatrenia je zvýšenie počtu prepravených osôb prostredníctvom vylepšenej hromadnej dopravy.

V záujme zlepšenia dopravnej obslužnosti územia Bratislavského kraja, zvýšenia mobility obyvateľov a efektívnejšieho využívania existujúcich druhov dopravy má osobitný význam budovanie IDS BSK. Základným motívom existencie IDS BSK je zatriktívnenie verejnej hromadnej dopravy v konkurencii s individuálnou automobilovou dopravou.

Posilnením prepravnej kapacity mestskej hromadnej dopravy bez zvýšenia spotreby fosílnych palív, rozvojom systémov koľajovej MHD, investorskou a projektovou prípravou pre rozšírenie koľajovej MHD, zvýšením atraktivity a spoľahlivosti najmä koľajovej MHD zavedením jej preferencie pred individuálnou dopravou a vybudovaním on line informačného systému o prevádzke MHD v reálnom čase pre cestujúcich sa zabezpečí podpora skupiny aktivít mestskej hromadnej dopravy.

Budovanie systému integrovanej dopravy v Bratislavskom kraji je mimoriadne dôležitá, rozsiahla a dlhodobá úloha, ktorú je nevyhnutné riešiť etapovite. Podpora integrovanej dopravy sa realizuje v nadväznosti na experiment BID realizovaný v minulom období ako aj na skúsenosti z iných krajov (Juhomoravský kraj - Brno).

Z hľadiska prepravy osôb v Bratislavskom kraji je významný základný Konceptný materiál realizácie Integrovaného dopravného systému BSK (Konceptcia Bratislavskej integrovanej dopravy), ktorý má spracovaný Bratislavská integrovaná doprava, s.r.o. Materiál bol schválený zastupiteľstvom BSK uznesením 24/2007 z 25.4.2007 a bratislavským mestským zastupiteľstvom uznesením 87/2007 z 26.4.2007. Začiatok I. etapy IDS BSK je plánovaný od 1. januára 2008.

Od roku 1994 je verejná mestská hromadná doprava v Bratislave predmetom činnosti akciovej spoločnosti Dopravný podnik Bratislava, a.s., ktorý bol najskôr transformovaný zo štátneho podniku na mestský podnik a následne na akciovú spoločnosť.

Stručný popis aktivít

V súlade so schváleným Vecným a časovým harmonogramom prípravy projektu zavedenia IDS BSK možno už v tomto období stanoviť dve hlavné oblasti záujmu, ktoré naplňajú svojim obsahom snahu BSK a Hlavného mesta SR Bratislavy o podporu pri zvyšovaní plynulosti dopravy na báze komplexnej stratégie budovania systému integrovanej dopravy v BSK:

Zriadenie jednotného tarifného systému - elektronické označovače a snímače jednorazových cestovných lístkov a predplatných čipových kariet vo vozidlách a nástupištiach, predajné automaty, terminály na predaj predplatných časových lístkov, informačné tabule, stavebné úpravy nástupíšť a parkovacích plôch nevyhnutné pre inštaláciu príslušných elektronických zariadení.

Vybudovanie prestupných terminálov vo vytipovaných dopravných uzloch s možnosťou efektívneho využitia jednotlivých druhov verejnej dopravy (regionálny vlak, prímestský autobus, linky MHD), vybudovanie záchytných parkovísk v rámci prestupných terminálov. (Vytipovanie konkrétnych terminálov bude závisieť od spracovania plánu dopravnej obslužnosti.)

Územná koncentrácia budovania prestupných terminálov spočíva v cieľavedomej podpore vybraných líniových trás v súlade s rozvojovými zámermi uvedenými v Územnom pláne Bratislavského kraja, resp. Územnom pláne hlavného mesta SR Bratislavy. Ide jednak o modernizáciu vybavenia terminálov na vybraných železničných tratiach bratislavského regiónu, ako aj o prepojenie železničných tratí s nadväzujúcimi električkovými traťami.

Podpora MHD - príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho dopadu na životné prostredie vrátane nevyhnutného budovania a rekonštrukcie električkových a trolejbusových tratí v súvislosti so zabezpečením fungovania integrovaného dopravného systému, dobudovanie zariadení pre preferenciu koľajovej dopravy na riadených križovatkách, obstaranie a inštalácia riadiaceho software s atribútmi preferencie koľajovej dopravy. Táto aktivita sa bude uplatňovať na území mesta Bratislavy.

Informačné zabezpečenie - jednotný informačný systém, marketingová podpora celého systému (informačná kampaň, internetová stránka, informačné strediská, zákaznícke centrá, vytvorenie jednotného vlastného dispečerského aparátu a pod.).

Vzhľadom na charakter opatrení oprávnenou oblasťou pre opatrenia regionálnej a mestskej hromadnej dopravy je celé územie BSK, s výnimkou podpory MHD, ktorá bude realizovaná len na území mesta Bratislavy.

5.1.3. Zdôvodnenie prioritnej osi

Prioritná os 1 OPBK je zameraná na intervencie do hmotnej infraštruktúry miest a obcí, ochranu a skvalitňovanie prírodného bohatstva a budovanie a integráciu regionálnej a mestskej hromadnej dopravy do prevádzkového prostredia. Účelom intervencií je predovšetkým podpora konkurencieschopnosti a inovatívnej kapacity regiónu prostredníctvom skupín aktivít definovaných v opatreniach regenerácie sídiel a regionálnej a mestskej hromadnej dopravy. Vysoká stavebno-technická úroveň verejných priestranstiev, ich doplnkových prvkov, obytné prostredie s vysokou estetickou hodnotou, kvalitné prírodné prostredie, vyhovujúci systém verejnej dopravy sú nevyhnutnými predpokladmi pre atraktivitu územia pre rôzne ekonomické činnosti a zároveň zabraňujú vzniku oblastí s fyzickým opotrebením a sociálnym vylúčením.

Mesto Bratislava je najväčšie rozvojové centrum územia, ktorého napredovanie má vplyv na celé okolité územie a zároveň je najväčším motorom rozvoja a uplatnenia inovácie, vedy a výskumu. Mesto však zaznamenáva zvýšený výskyt socio-patologických javov, ktoré sa bezprostredne viažu k územnému, sociálnemu, ekonomickému a environmentálnemu znevýhodneniu obyvateľov. Široké spektrum aktivít vytvára predpoklady pre realizáciu projektových zámerov komplexného rozvoja. Na rozdiel od programového obdobia 2004-2006 na území mesta Bratislavy sú oprávnené mestské časti s počtom obyvateľov nad 5 000.

Objektívnym nedostatkom mestských oblastí je technický a sociálny úpadok bytového fondu, predovšetkým v mestských oblastiach postihnutých negatívnymi sociálno-ekonomickými vplyvmi, čo prispieva k postupnej degradácii uvedených oblastí. V rámci komplexnej obnovy týchto mestských oblastí je preto dôraz kladený na integrované stratégie rozvoja mestských oblastí zahrňujúce obnovu bytového fondu a fyzického životného prostredia, zachovanie a obnovu prírodného dedičstva s cieľom podpory rozvoja cestovného ruchu, obnovu škôl a školských zariadení, ihrísk, zariadení poskytujúcich sociálne služby a komunitných centier. Mestské prostredie vysokej kvality prispieva k prioritě Lisabonskej stratégie, ktorej cieľom je urobiť Európu atraktívnejším miestom pre pracovnú silu, bývanie a investície .

Cieľom intervencií smerujúcich do podpory obnovy fyzického životného prostredia je zvýšenie atraktivity prostredia sídiel, ktoré čelia nárastu počtu obyvateľov sťahujúcich sa do priľahlých miest a obcí hlavného mesta Bratislavy. Pôvodne vidiecke sídla sa tak v dôsledku migrácie transformujú na obytné zóny, ktoré poskytujú obslužné a sociálne služby pre obyvateľov spádového územia. Ich hmotná infraštruktúra je však nepostačujúca a zastaralá.

V rámci prognóz demografického vývoja sa pozitívny trend prírastku obyvateľov očakáva práve mimo bratislavských okresoch. Novousadlíci sú však často izolovaní od pôvodných obyvateľov miest, keďže žijú v moderných častiach sídiel, ich integrácia do života týchto miest je veľmi limitovaná aj s ohľadom na stav v akom sa tieto sídla nachádzajú. Obnova fyzického životného prostredia vrátane rekonštrukcií bude smerovať predovšetkým do pôvodných častí sídiel v Bratislavskom kraji, aby mohli adekvátne poskytovať zázemie pre svojich obyvateľov a stali sa tak integrálnou časťou rýchlo sa rozrastajúcich miest a obcí BSK.

Zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu vytvára prostredie pre využitie voľno-časových a turistických aktivít, pričom intervencie do chránených území, vrátane území NATURA 2000 povedú k ochrane životného prostredia a k zvyšovaniu povedomia o chránených územiach a potrebe ich zveľad'ovania. Tradične využívaná forma náučných chodníkov je nedostatočne využívaná. Sieť cyklotrás je nevyhnutné neustále dobudovávať, nakoľko cykloturistika tvorí významnú časť voľnočasových aktivít obyvateľov a turistov.

Neustále narastajúci tlak miest a obcí Bratislavského regiónu po systémovom riešení dopravy vedie k snahe o dobudovanie dopravných sietí ako aj zefektívnenie hromadnej verejnej dopravy (prímestskej a mestskej hromadnej dopravy). V súlade s presunom kompetencií na samosprávy sú obce priamo spoluzodpovedné za zabezpečenie dopravy občanov do zamestnania, škôl, povinnosťami a zábavou.

Základným prostriedkom na znižovanie automobilovej dopravy je využívanie existujúcich rezerv jednotlivých druhov verejnej dopravy prostredníctvom ich integrácie. Vychádzajúc z pozitívnych skúseností s projektmi integrácie verejnej dopravy v Českej republike realizovaných s podporou štrukturálnych fondov v období 2004 - 2006, sa OPBK zameriava na skvalitnenie vzájomného previazania jednotlivých druhov verejnej dopravy a to v oblasti lístkovej politiky, jednotného informačného systému a územnej koncentrácie aktivít spojených s budovaním prestupných terminálov.

Zavedenie integrovaného dopravného systému v podmienkach Bratislavského regiónu prinesie podľa skúseností s podobne fungujúcimi systémami v mestách v okolitých krajinách nasledovné výhody:

- *cestujúcim*: jednotný cestovný doklad použiteľný vo všetkých dopravných prostriedkoch súčasných dopravcov (Dopravný podnik Bratislava, Slovenská autobusová doprava Bratislava a Železničná spoločnosť Slovensko, príp. iných

súkromných dopravcov) s atraktívnymi jednotnými tarifnými a prepravnými podmienkami,

- *dopravcom*: ekonomickejšie zhodnocovanie vlastných kapacít na širšom ucelenom priestore pri presne stanovených zmluvných podmienkach so zárukou vykrývania ekonomicky preukázaných strát pri poskytovaní výkonov vo verejnom záujme,
- *objednávateľom dopravy*: hospodárnejšie vynakladanie verejných finančných prostriedkov pri zabezpečovaní dopravy na území kraja a mesta.

2.

Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika

1. Cieľ a zameranie prioritnej osi

Na základe výsledkov analýz možno konštatovať, že Bratislavský kraj v nedostatočnej miere využíva svoj inovačný potenciál a informačné a komunikačné technológie.

Cieľom prioritnej osi je podpora konkurencieschopnosti regiónu prostredníctvom podpory inovácií a prístupu k informačno-komunikačným technológiám najmä v oblasti MSP.

Prioritná os sa sústreďuje na vybrané časti regionálneho ekonomického systému, ktoré majú potenciál výrazne prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti Bratislavského regiónu. Cieľené a koordinované intervencie do oblasti inovácií a informatizácie predstavujú efektívnu reakciu na globalizáciu ekonomiky a zvýšenie konkurencie na domácich a zahraničných trhoch. Podmienkou dosiahnutia efektu podporovaných činností je komunikácia a aktívna spolupráca medzi relevantnými regionálnymi aktérmi a mobilizácia ďalších dostupných zdrojov.

Celkovým zámerom prioritnej osi je účinná podpora prechodu kraja smerom k vedomostnej ekonomike prostredníctvom efektívneho využívania inovatívnych, informačných a komunikačných technológií s dôrazom na ich využitie pre MSP. Činnosti budú realizované v súlade s relevantnými stratégiami a politikami (Stratégia rozvoja BSK, PHSR VÚC BSK, miest a obcí, územný plán, Regionálna inovačná stratégia, Informačný systém verejnej správy a pod.) rešpektujúc špecifické potreby Bratislavského kraja tak, aby bolo možné dosiahnuť kritické množstvá a pákové efekty. Na základe odporučaní ex ante hodnotenia bola na Prioritnú os č. 2 alokovaná vyššia čiastka finančných prostriedkov, čo umožní podporiť viac aktivít v oblasti inovácií a IKT. Očakávaným efektom intervencií je zvýšená inovačná kapacita podnikov, efektívna elektronizácia samosprávy, zlepšenie ponuky on line služieb, účinné využívanie IKT v MSP umiestnených v regióne, a tým posilnenie schopnosti tvoriť a zhodnocovať poznatky vo forme nových špičkových produktov, služieb, procesov a kompetencií.

Napĺňanie cieľa prioritnej osi 2 je realizované prostredníctvom nasledovných skupín aktivít:

- podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP
- podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP s cieľom zníženia energetickej a materiállovej náročnosti a technológií alebo využitia energie z obnoviteľných zdrojov
- podpora zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečisťovania ovzdušia alebo zníženia emisií ovzdušia a pod.
- ochrana duševného vlastníctva
- elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni vrátane budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest umožňujúcich poskytovanie verejných služieb na jednom mieste
- podpora dostupnosti širokopásmového internetu pre verejnú správu na miestnej úrovni a pre MSP

- zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v MSP.

Operácie smerujúce do inovácií a technologických transferov budú prednostne podporované v inovačných póloch rastu vrátane ich ťažísk osídlenia. V inovačných póloch rastu sa vytvoria podmienky pre vznik a rozvoj najvýznamnejších zdrojov rastu postavených na využívaní poznatkov, raste efektívnosti a účinnosti rozhodujúcich ekonomických a sociálnych procesov ovplyvňujúcich vývoj v ostatnom území kraj a SR. V prípadoch, kedy bude peukázateľný výrazný hospodársky a sociálny dopad, bude podpora poskytnutá aj v oblastiach mimo inovačných pólov rastu.

Na operácie v oblasti informatizácie spoločnosti sa princíp územnej koncentrácie neuplatňuje z dôvodu realizácie intervencií na celom území. Intervencie v oblasti dostupnosti širokopásmového internetu budú podporované na území BSK, ktoré vzíde ako výsledok štúdie realizovateľnosti. Štúdia realizovateľnosti bude financovaná z OPIS.

Detailný popis aktivít je obsahom Programového manuálu OPBK.

Tabuľka 22 Ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 2

NÁZOV UKAZOVATEĽA	TYP	M E R N Á JEDNOTKA	D E F I N Í C I A INDIKÁTORA	VÝCHODISKOVÁ HODNOTA		CIEĽOVÁ HODNOTA SR 2015
				SR		
				ROK	HODNO TA	
Počet podporených projektov zameraných na zavádzanie inovácií a technologických transferov v MSP	výstup / core	počet	Počet projektov podporených v rámci opatrenia 2.1	2006	0	50
Z toho: počet podporených začínajúcich MSP – “start-ups”	výstup / core	počet	Počet projektov podporených začínajúcich MSP (prvé dva roky po štarte) zameraných na zavádzanie inovácií a technologických transferov (opatrenie 2.1)	2006	0	10
Počet vytvorených pracovných miest v MSP	výsledok	počet mužov / počet žien	Počet pracovných miest vytvorených intervenciou v malých a stredných podnikoch	2006	0	100/ 100
Počet projektov zameraných na spoluprácu MSP a verejných výskumných organizácií	výstup / core	počet	Počet projektov zameraných na spoluprácu MSP a verejných výskumných organizácií v rámci opatrenia 2.1	2006	0	20
Počet podaných patentových príhlášok na EPO*	výsledok	počet	Počet žiadostí predložených na EPO ako výsledok podporených projektov	2006	0	22
Počet inovovaných produktov zavedených na trh	výsledok	počet	Počet inovovaných produktov uvedených na trh ako výsledok realizácie projektov v Bratislavskom kraji.	2006	0	40
Počet podporených projektov zameraných na zvýšenie informatizácie spoločnosti	výstup / core	počet	Počet projektov zameraných na zvýšenie informatizácie spoločnosti v rámci opatrenia 2.2	2006	0	75
Počet novopripojených MSP na širokopásmový internet	výsledok	počet	Počet nových pripojení MSP k širokopásmovému internetu realizovaných prostredníctvom podpory z OPBK	2006	0	50
Časová úspora pri vybavovaní vybranej životnej situácie v dôsledku	výsledok	hod.	Rozdiel medzi celkovým časom trvania procesu	2006	0	10

elektronizácie služby			vykonávania služby na strane poskytovateľa aj prijímateľa pred a po zavedení elektronickej služby - priemerne na jedného obyvateľa v rámci celého programového obdobia v Bratislavskom kraji.			
Nárast počtu obyvateľov s prístupom k IOM** na celkovom počte obyvateľov	výsledok	počet	Počet obyvateľov s dostupnosťou do 15 min. čistého času (bez cesty na zastávku a čakania) jazdy prostriedkom hromadnej dopravy k najbližšiemu fungujúcemu IOM.	2006	0	200 000
Počet zavedených elektronických služieb dostupných online	výstup	počet	Služby ktoré sú úplne dostupné online, napr. ktoré môžu byť kompletne vybavené elektronicky	2006	0	24

*EPO = European Patent Office (Európsky patentový úrad)

** IOM = integrované obslužné miesto

Na realizáciu prioritnej osi sú určené dve opatrenia:

- opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery
- opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti.

2. Hlavné oblasti intervencií v rámci prioritnej osi 2

A. Opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery

Cieľom opatrenia je výrazne zvýšiť všetky typy inovácií v podnikateľskej sfére, podporiť zavádzanie progresívnych technológií, a tým zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť MSP a vysoký rast ich produktivity.

Bratislavský región má najlepšie predpoklady na to aby sa stal inovačným lídrom ekonomiky Slovenska. Analýza však poukázala na niekoľko problematických oblastí, ktoré v súčasnosti tvoria bariéry inovatívneho rozvoja. Jedným z dôvodov nízkej inovačnej aktivity v regiónoch SR je nedobudovaná podporná štruktúra inovácií v póloch rastu. Príčinami tohto stavu medzi inými bola privatizácia štátnych podnikov a výskumných ústavov, ktoré časom zanikli. Ďalšími príčinami boli strata trhov, neexistujúca, resp. všeobecná a neuplatňovaná regionálna inovačná stratégia, nedostatok finančných prostriedkov na jej aktualizáciu a orientácia rozvoja regiónov zakladajúca sa skôr na nízkej cene pracovnej sily, lacných materiálových, energetických vstupoch a stimuloch pre zahraničných investorov. Ďalším dôvodom nižšieho záujmu podnikov o zavádzanie inovácií do praxe je nedostatok informácií a potrebných služieb, ako aj nedostatok vhodnej infraštruktúry.

Z poznatkov hodnotenia aktivít realizovaných v rokoch 2004 - 2006 vyplýva, že pre rast ekonomiky SR a nárast zamestnanosti, ako aj pre zavádzanie inovácií, udržateľný rast a zvýšenie konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb je potrebné podporovať aktivity zamerané predovšetkým na:

- transfer inovatívnych technológií,

- zvýšenie inovačnej aktivity v podnikoch a vyššie uplatňovanie výsledkov výskumu a vývoja do inovačného procesu,
- posilnenie spolupráce podnikov s výskumnými a vývojovými inštitúciami a univerzitami (regionálne výskumné a inovačné centrum v BSK bude podporované z OPVaV),
- aktivity spojené s budovaním manažérstva kvality, ochranou duševného vlastníctva a certifikáciou výrobkov.

Inovácie vznikajú a sú výsledkom činností v manažmente, obchode a technológiách. Podľa toho inovácie môžu mať charakter netechnických inovácií (organizačné a marketingové inovácie), výrobných inovácií a inovácií technologických. Inovácie podporujú využitie duševného vlastníctva v praxi prostredníctvom zavádzania efektívnejších technológií a metód riadenia, umožňujú reagovať na zmenu a príležitosti na trhu ale podporujú aj vytváranie a udržanie kvalifikovaných pracovných miest.

Intervencie budú predovšetkým zamerané na budovanie materiálnej a logistickej infraštruktúry pre inovatívne podnikateľské aktivity a činnosti zamerané na podporu výskumu a vývoja v MSP tak, aby sa zvýšila ich inovačná aktivita. Podpora je zameraná aj na aktivity spojené s ochranou duševného vlastníctva, normalizácie, akreditácie, ale i do kvality.

Inovácie v podnikoch budú smerovať i do projektov transferu nových technológií, do inovácie procesov a produktov v podnikoch. Poskytovaná podpora umožní zlepšiť finančnú stabilitu podnikov realizujúcich inovácie výrobkov, technológií a služieb. Inováciou technológií sa bude čiastočne riešiť i energetická náročnosť priemyslu oproti EÚ.

Pre zvýšenie inovačnej výkonnosti SR vypracovalo MH SR novú inovačnú stratégiu, ktorú schválila vláda SR. Vychádza z jednotlivých regionálnych inovačných stratégií (ďalej len „RIS“), ktoré sú spracovávané vyššími územnými celkami (ďalej len „VÚC“). Súbežne MH SR pripravilo návrh zákona o inováciách.

Za účelom posilnenia spolupráce podnikov s výskumnými a vývojovými inštitúciami a univerzitami bude rovnako ako v ciele Konvergencia aj v Bratislavskom kraji zriadené Regionálne výskumné a inovačné centrum, ktoré je záujmovým združením právnických osôb verejného sektora: VÚC, mesta, obce, verejnej univerzity na úrovni regiónu. Hlavnou úlohou RVIC bude zvolenie takej stratégie zvyšovania inovačnej výkonnosti regiónu, ktorá by v komplementarite s ostatnými stratégiami v regiónoch napĺňala ciele Inovačnej stratégie na úrovni RVIS a súčasne Slovenskej republiky. Vybudovanie a koordinácia implementácie inovačnej stratégie je v kompetencii MŠ SR v rámci OP Výskum a vývoj.

Napriek tomu, že celková konečná spotreba energie postupne klesá, spotreba energie v priemysle je v SR najvyššia v porovnaní so štátmi EÚ, čo je spôsobené existenciou energeticky náročnejších výrobných podnikov. Podpora z OPBK je zameraná na zvyšovanie energetickej efektívnosti vo výrobe a jej efektívnejšie využívanie. Má umožniť zavádzanie takých technológií, ktoré sú menej náročné na spotrebu energie a dokážu ju vyrábať aj z alternatívnych, hlavne obnoviteľných zdrojov.

Podpora MSP bude smerovať hlavne do zakladania a rozvoja firiem založených na nových technológiách. Podstatným hľadiskom pre výber projektov bude ich súlad s princípmi udržateľného rozvoja a znižovanie energetickej náročnosti. Projekty musia byť zamerané na

zavedenie novej (z hľadiska EÚ) technológie alebo produktov a služieb, ktoré sú výsledkom vlastného výskumu a vývoja alebo iných výskumno-vývojových inštitúcií.

Posilnenie inovačnej aktivity podnikateľov sa bude uskutočňovať prostredníctvom ochrany a komercionalizácie duševného vlastníctva. Cieľom opatrenia v tejto oblasti by malo byť zvýhodnenie tých, ktorí chcú ochrániť výsledky svojho výskumu patentovou prihláškou. Procesné inovácie budú podporované získavaním certifikátov kvality a medzinárodných akreditácií.

Opatrenie Inovácie a technologické transfery je v súlade so špecifickou prioritou NSRR č. 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií. Výsledkom podpory by mala byť modernizácia a zefektívnenie výroby a služieb, ktorá prispeje k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu vnútroregionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) MSP a tvorbe nových pracovných miest. Cieľom špecifickej priority 2.4 je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.

OPBK v oblasti inovácií nadväzuje na intervencie, ktoré budú v kraji podporované v rámci Operačného programu Výskum a vývoj. Kým OP Výskum a vývoj sa prioritne zameriava na zvýšenie kvality verejného výskumného sektora a na podporu budovania RVIC, OPBK smeruje k posilneniu strategického smerovania regiónu.

Opatrenie je zamerané na podporu súkromného sektora - MSP.

Stručný popis aktivít

Podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v MSP - príprava projektov transferu technológie a poznatkov do podnikov – návrhy rozvojových projektov, štúdie technickej realizovateľnosti, identifikácia dostupných produktov, technológií a postupov, analýza funkčnej a trhovej uplatniteľnosti výrobku alebo procesu, realizácia zavádzania inovácií na základe štúdií technickej realizovateľnosti a pripravených analytických projektov, podpora inovačných poradenských služieb, t.j. poradenstva v oblasti riadenia, technickej pomoci, služieb v oblasti prenosu technológie, konzultácií v prípade nadobudnutia a ochrany práv duševného vlastníctva a obchodovania s nimi a v prípade licenčných dohôd poradenstva pri používaní noriem, podpora pri tvorbe marketingových plánov, obstaranie prístrojového a skúšobného vybavenia pre účely vývoja a testovania nových výrobkov, výroba prototypov, ich odskúšanie, poloprevádzka a overovacia séria pri výrobkoch, inovácia produktovej ponuky v MSP nákupom nových progresívnych technológií zameraných na využitie nových nápadov, patentov, úžitkových vzorov, atď., podpora spolupráce podnikov a verejných výskumných organizácií, využívania databáň, technických knižníc, používania laboratórií, podpora prenájmu priestorov v technologických parkoch a inovačných centrách, podpora nákupu patentu, licencie alebo úhrady ekvivalentných nákladov na získavanie nových výsledkov výskumu a vývoja.

Podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP - príprava projektov na transfer technológií a poznatkov do podnikov s cieľom zníženia energetickej a materiálnej náročnosti, podpora pilotných projektov a programov na implementáciu nových technológií na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, výstavba zariadení produkujúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na výrobu biopalív, tepelných čerpadiel, ktorých chladiaci systém nesmie obsahovať tzv. „tvrdé“ freóny, zariadení na využitie slnečnej energie, zariadení na využitie geotermálnej energie, zariadení na využitie veternej energie.

Podpora projektov zavádzania inovatívnych technológií v MSP na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia z jestvujúcich zdrojov znečisťovania, podpora projektov zavádzania progresívnych technológií umožňujúcich znižovanie emisií v MSP, projektov zavádzania inovatívnych technologických procesov obmedzujúcich využitie organických rozpúšťadiel (napr. vodou riediteľné farby, laky a lepidlá),

Ochrana duševného vlastníctva - zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov zavádzaním metód riadenia kvality v podnikoch, (normy ISO 9000, ISO 14000, zavádzanie EMAS), podpora predcertifikačného, certifikačného, ako aj recertifikačného procesu súvisiaceho so zavedením systémov riadenia kvality; podpora získania zahraničného certifikátu kvality; podpora pri získavaní tuzemských a medzinárodných akreditácií;

V rámci investičných činností budú podporované:

- aktivity zamerané na inováciu strojov, prístrojov a zariadení, vybavenie skúšobní, výrobných postupov a technológií s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti a pridanej hodnoty vrátane nevyhnutného hardware a software;
- aktivity zamerané na modernizáciu strojov, prístrojov a zariadení, výrobných postupov a technológií s cieľom znižovania a odstraňovania negatívnych vplyvov priemyslu a služieb na životné prostredie vrátane nevyhnutného hardware a software;
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Predpokladané formy štátnej pomoci:

- Schéma podpory pre malé a stredné inovačné podniky (schéma štátnej pomoci) – priama podpora formou nenávratného finančného príspevku;
- Schéma podpory malých a stredných podnikateľov OPBK (schéma pomoci de minimis).

B. Opatrenie 2. 2 Informatizácia spoločnosti

Cieľom opatrenia je podporiť rozvoj vedomostnej ekonomiky intervenciami do produktov v oblasti informačno-komunikačných technológií.

Vzhľadom na nedostatočné využívanie informačných a komunikačných technológií v Bratislavskom kraji je potrebné smerovať podporu ako na stranu dopytu (občania, MSP), tak aj na stranu ponuky (regionálna a miestna samospráva). Pripravenosť a kapacita regiónu z pohľadu aktuálnych a najmä budúcich požiadaviek vedomostnej spoločnosti nie sú postačujúce. Z tohto dôvodu je kladený dôraz na výber vhodných nástrojov umožňujúcich zvýšenie úrovne informatizácie v Bratislavskom kraji, aby sa jej prínos mohol prejaviť na kvalite života občanov a zvyšovaní konkurencieschopnosti podnikov.

Nevyhnutným predpokladom zvyšovania konkurencieschopnosti podnikov je vytváranie podmienok pre ich rozvoj zo strany regionálnych a miestnych samospráv. Regionálne a miestne samosprávy môžu v oblasti informatizácie účinne zefektívniť využitie existujúcich a budúcich faktorov rozvoja zvyšovaním kvality obsahu a rozsahu elektronických aplikácií a služieb. Z tohto dôvodu bude podpora orientovaná na elektronizáciu samosprávy a rozvoj elektronických služieb poskytovaných regionálnou a miestnou samosprávou so zameraním na koncového užívateľa (občana, podnikateľa, klienta). Cieľom je uľahčiť styk občana a podnikateľskej sféry s verejnou správou a prechod na digitálnu administratívu.

Elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni bude realizovaná prostredníctvom opatrenia 1.1 OPIS. Aktivity, z ktorých profituje Bratislavský región nie sú oprávnené na financovanie z programu OPIS, vzhľadom na to, že tento pokrýva len cieľ Konvergencia. V rámci OPIS sa uplatňuje zásada pro rata na aktivity, ktoré sú prospešné pre celé územie, takže je možné zabezpečiť financovanie oblastí mimo Bratislavského regiónu. Na základe princípu pro rata bola stanovená hodnota 88,6%, zatiaľ čo zostávajúcich 11,4% sa vzťahuje na tie aktivity, z ktorých má prospech Bratislavský región. Týchto 11,4% nákladov celonárodných aktivít musí byť financovaných z iných národných zdrojov. Náklady na elektronizáciu samosprávy na regionálnej a lokálnej úrovni budú financované prostredníctvom OPBK, čím sa dosiahne komplementarita medzi operačnými programami. Cieľom podpory samosprávy z OPBK je podporiť využívanie jednotného informačného priestoru, zefektívniť činnosť verejnej správy a sprístupniť základné e-služby obyvateľom a podnikateľom. Bez podpory regionálnej a miestnej samosprávy nebude možné zabezpečiť MSP v ciele RKZ prístup k rovnakým on line službám, aké budú podporované v ciele Konvergencia.

V súlade so zámerom zvyšovania efektivity fungovania verejnej správy a poskytovania kvalitných služieb pre užívateľov budú v centrách spádových oblastí vybudované integrované obslužné miesta, v ktorých budú sprístupňované elektronické služby poskytované verejnou správou na jednom mieste. Predmetné intervencie budú sprevádzané zvyšovaním informovanosti cieľových skupín o možnostiach prístupu na internet.

Podpora dostupnosti širokopásmového internetu pre všetkých občanov je jedným z dôležitých predpokladov efektívneho využívania nových elektronických služieb. Podpora bude preto orientovaná na rozvoj regionálnych a lokálnych širokopásmových sietí v oblastiach nedostatočne pokrytých prenosovou kapacitou a zároveň neatraktívnych pre komerčných prevádzkovateľov. Implementácia tohto opatrenia bude preto vychádzať zo štúdií realizovateľnosti, ktorých výsledok sa premietne do konkrétnych balíčkov projektov ponúkaných zo zdrojov tejto prioritnej osi pre mestá, obce, prevádzkovateľov sietí a poskytovateľov služieb širokopásmového pripojenia.

K zvyšovaniu pripojenosti k širokopásmovému internetu sa bude pristupovať špecificky. Predovšetkým bude potrebné zohľadniť geografické a sociálno-ekonomické podmienky (najmä na vidieku a v mestách bez vyhovujúceho pokrytia) a podľa charakteru prostredia zvoliť optimálne technologicko-ekonomické riešenie. Investície do prístupových sietí zo zdrojov alokovaných pre OPBK by mali byť riešené predovšetkým na úrovni samosprávy, čím by sa podstatne urýchlila ich výstavba. Jej hlavným výstupom budú pripravené riešenia pre konkrétne územia. Bude však potrebné doriešiť aj ďalšie otázky nadstavby optických sietí, ich prevádzky a samotné poskytovanie širokopásmových služieb. Štúdia bude vypracovaná v rámci opatrenia 3.1 OPIS Rozvoj a podpora trvalo udržateľného využívania infraštruktúry širokopásmového prístupu a bude zahŕňať celé územie SR.

Príprava implementácie, ako aj monitorovanie realizácie projektov bude prebiehať v úzkej spolupráci s Telekomunikačným úradom SR, ktorý pomôže zabezpečiť, aby projekty nenarúšali hospodársku súťaž a boli v súlade s uznávanými princípmi eGovernmentu.

Zlepšovanie a rozširovanie prístupu k IKT bude podporované aj priamo v MSP. Napriek tomu, že BSK patrí medzi regióny s najvyššou úrovňou informatizácie v rámci SR, v oblasti MSP vykazuje podpriemerné hodnoty ukazovateľov informačnej spoločnosti. Zámerom OPBK

je vytvoriť také prostredie v MSP, aby sa stali podnikmi, ktoré môžu zaručiť dynamickú odozvu na požiadavky trhu, jeho príležitosti a externé ohrozenia.

Podpora MSP bude zameraná na tvorbu a zlepšovanie dostupnosti k IKT, zlepšovanie služieb a aplikácií (elektronický obchod, vytváranie sietí, atď.) a ich účinné využívanie. Osobitná pozornosť bude zameraná na kombináciu podpory MSP k prístupu k širokopásmovému internetu s podporou aktivít zameraných na tvorbu digitálneho obsahu. Podpora bude poskytovaná prostredníctvom schémy pomoci de minimis.

OPBK týmto opatrením nadväzuje na 2. strategickú prioritu NSRR – Vedomostná ekonomika a v rámci nej na špecifickú prioritu 2.1 informatizácia spoločnosti. Cieľom špecifickej priority je vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku pre rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky.

Aktivity opatrenia sú v súlade so Strategickým usmernením Spoločenstva o súdržnosti – Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých. Opatrenie s ohľadom na usmernenia bude prispievať k podpore ponuky a dopytu produktov IKT, verejných aj súkromných služieb ako aj k podpore dostupnosti infraštruktúry IKT v oblastiach, ktoré nie sú atraktívne pre komerčných poskytovateľov.

Opatrenie je zamerané na podporu miestnej a regionálnej samosprávy a súkromného sektora - MSP.

Stručný popis aktivít

Elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni

Rámcová aktivita vychádza z koncepcie informatizácie verejnej správy, ktorá bude detailne rozpracovaná na základe štúdie uskutočniteľnosti a bude predchádzať implementácii aktivity a z podporených projektov v programovom období 2004 – 2006 (Informačný systém verejnej správy Geoportál BSK, Rozšírenie grafickej časti registra databázy pre potreby Geoportálu BSK). Aktivita bude realizovaná predovšetkým prostredníctvom individuálnych projektov, ktoré budú pripravené na základe vyššie uvedenej štúdie a bude premietnutá do národnej koncepcie informatizácie verejnej správy a na ňu naviazaných koncepcií informatizácie jednotlivých povinných subjektov verejnej správy na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Rámcové aktivity:

- vytvorenie a udržateľný rozvoj kvalitného back office samosprávy prostredníctvom investícií do zdieľaného HW, SW podporujúceho výkon kľúčových procesov na regionálnej a miestnej úrovni samosprávy v súlade s konceptom integrovanej architektúry ISVS, ktorý umožní systematické budovanie siete integrovaných obslužných miest tak, aby hustota pokrytia v regióne a dostupnosť služieb výrazne znížila potrebu cestovania pri vybavovaní služieb verejnej správy
- zavádzanie efektívnych elektronických služieb samosprávy tak, aby boli v súlade s konceptom elektronických služieb poskytovaných štátnou správou a prebiehali spoločne s elektronizáciou štátnej správy na centrálnej úrovni, ktoré vyplývajú z nových možností elektronizácie verejnej správy a všeobecne uznávaných princípov eGovernmentu a pokrývajú najmä nasledujúce úseky výkonu správy: elektronická prihláška na SŠ, elektronická žiadosť o sociálne služby, elektronické žiadosti a rozhodnutia, bývanie, pobyt, doprava, kultúra, matrika, podnikanie, pozemok, samospráva, sociálne služby, stavba, vzdelávanie, zvieratá, životné prostredie.
- budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest, v ktorých budú sprístupňované úplne alebo čiastočne elektronické služby na jednom mieste.

Podpora dostupnosti širokopásmového internetu

Zámerom OPBK je zabezpečiť prístup k širokopásmovému internetu všetkým občanom. Kým stratégiou komerčných prevádzkovateľov je pokryť sídla s najväčšou hustotou obyvateľstva alebo s najvyššou koncentráciou ekonomických aktivít, stratégiou OPBK je postupovať opačne. V centre záujmu budú preto najmenej rozvinuté časti BSK, teda oblasti, ktoré sú pre komerčných prevádzkovateľov dnes nezaujímavé.

Intervencie budú smerovať do rámcových aktivít zameraných na rozvoj regionálnych a lokálnych širokopásmových sietí v oblastiach, neatraktívnych pre komerčných prevádzkovateľov, a to:

- rozvoj metalických a bezdrôtových prístupových širokopásmových sietí
- rozvoj metropolitných optických sietí
- rozvoj optických prístupových širokopásmových sietí FTTx

Zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v MSP

Operácie budú smerovať do efektívneho využitia potenciálu IKT, tzn. do podpory prístupu k širokopásmovému internetu, budovania lokálnych (vnútropodnikových) sietí (LAN) v rámci MSP, obstarania nevyhnutných zariadení hardware a software pre vybudovanie lokálnych (vnútropodnikových) sietí, vytváranie a udržiavanie elektronických služieb a aplikácií (napr. elektronický obchod), tvorbu a udržiavanie webstránok, budovanie elektronických informačných a rezervačných systémov a pod..

Predpokladané formy štátnej pomoci:

Schéma podpory malých a stredných podnikateľov OPBK (schéma pomoci de minimis).

3. Zdôvodnenie prioritnej osi

Prioritná os Vedomostná ekonomika bude realizovaná prostredníctvom dvoch samostatných tematických opatrení, ktoré však spolu úzko súvisia a podporujú integrovaný prístup k riešeniu aktuálnych otázok rozvoja Bratislavského kraja. Opatrenia patria medzi kľúčové z hľadiska Stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010 a podporujú napĺňanie cieľov Lisabonskej stratégie.

Bratislavský kraj vzhľadom na svoj polohový potenciál, úroveň ekonomického rastu a medzinárodné väzby má ambíciu zaradiť sa medzi vyspelé regióny Európy. Dosiahnutie prosperity a zabezpečenie vysokej životnej úrovne obyvateľov kraja v značnej miere záleží na schopnosti regiónu a podnikov v dôsledku globalizácie flexibilne reagovať na rýchlo sa meniace ekonomické prostredie. Pre budúci rast kraja bude rozhodujúca jeho adaptabilita na nové podmienky a dostatočne rýchle prispôsobovanie sa štrukturálnym zmenám. Tieto procesy sú založené na efektívnom a účinnom získavaní, spracovávaní, využívaní a šírení nových vedeckých poznatkov a inovácií na strane súkromného, ako aj verejného sektora. V procese budovania regionálnej ekonomiky založenej na vedomostiach bude v Bratislavskom kraji významnú úroveň zohrávať kvalita regionálneho inovačného systému a úroveň informatizácie spoločnosti.

Na základe hodnotenia regionálnej inovatívnej výkonnosti prostredníctvom súhrnného regionálneho inovačného indexu BSK patrilo v roku 2006 medzi európskymi regiónmi 27. miesto. Toto umiestnenie možno považovať za úspech, ktorý je však postavený hlavne na nadpriemerných hodnotách ukazovateľov ľudských zdrojov vo vede a výskume (157% priemeru EÚ), celoživotnému vzdelávaniu (144%) a zamestnanosti v high-tech službách. Posilnenie regionálneho inovačného systému je nevyhnutnou podmienkou pre zvyšovanie

celkovej inovačnej schopnosti kraja. Inovačný systém vzhľadom na svoju krehkosť bez cieľenej podpory nebude schopný dlhodobou účinne podporovať konkurencieschopnosť regiónu a podnikov v narastajúcej medzinárodnej konkurencii. Medzi prioritné oblasti patrí komplexný rozvoj inovačnej infraštruktúry, podpora inovatívnych a technologicky orientovaných podnikov schopných produkovať nové a konkurencieschopné produkty a služby za podmienky, že majú prístup k finančným zdrojom a rizikového kapitálu.

Efektívne a účinné využívanie informačných a komunikačných technológií spoločnosťou je dôležitou súčasťou fungujúcej ekonomiky založenej na vedomostiach. IKT umožňuje rýchlu komunikáciu medzi relevantnými partnermi regionálneho rozvoja a vzájomnú výmenu informácií. Zavádzanie a využívanie nových informačných a komunikačných technológií, elektronických služieb a rozširovanie digitálneho obsahu prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti a produktivity regiónu a v ňom svoju činnosť vykonávajúcich podnikov. Vzhľadom na identifikované potreby bude dôležité venovať cieľenú podporu vybraným oblastiam, ktoré sú kritické pre ďalší rozvoj informatizácie spoločnosti v Bratislavskom kraji. Takýmto spôsobom sa zabezpečí aj kontinuita pilotných projektov v oblasti informatizácie regionálnej a miestnej samosprávy podporených v rámci Jednotného programového dokumentu Bratislava NUTS II Cieľ 2.

V rámci OPBK budú podporené e-služby miestnej a regionálnej samosprávy pre občanov a pre podnikateľov. Prínosom pre občanov bude úspora času a finančných nákladov prostredníctvom lepšej dostupnosti služieb verejnej správy na integrovaných obslužných miestach alebo prostredníctvom on line služieb. Špecifické e služby na lokálnej a regionálnej úrovni zamerané na podnikateľov (government to business) by mali byť prínosom najmä pre MSP.

3. Prioritná os 3 Technická pomoc

1. Cieľ a zameranie prioritnej osi

Cieľom tejto prioritnej osi je zabezpečenie implementácie OPBK v súlade s nárokmi kladenými na riadenie, implementáciu, kontrolu, monitorovanie, hodnotenie operačného programu a na administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu operačného programu.

Technická pomoc ako osobitná prioritná os OPBK je zameraná na zabezpečenie podporného mechanizmu pre vykonávanie jednotlivých úloh RO OPBK a sprostredkovateľského orgánu pod RO OPBK (ďalej len „SO/RO“), ktoré sú definované vo všeobecnom nariadení.

Zameria sa na podporu efektívneho riadenia operačného programu, na jeho propagáciu a na podporu hodnotenia prioritných osí a projektov. Bude využitá pre aktivity spojené s riadením, monitorovaním, kontrolou, analýzou a poskytovaním informácií, včítane propagácie, vyhodnocovaním a výmenou skúseností.

2. Prioritné témy v rámci prioritnej osi 3

Pre oblasť technickej pomoci sa uplatňujú tieto prioritné témy:

85 – Príprava a vykonávanie, monitorovanie a kontrola a audit

86 – Hodnotenie a štúdie; informovanie a publicita

RO OPBK a SO/RO môže využívať prostriedky technickej pomoci na spolufinancovanie aktivít podporujúcich efektívnu realizáciu OPBK v zmysle stanovených oblastí aktivít najmä na:

Prioritná téma 85 – Príprava a vykonávanie, monitorovanie, kontrola a audit

v personálnej oblasti:

- aktivity súvisiace s procesom vzdelávania zamestnancov zapojených do implementácie pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rámci OPBK (semináre, školenia, kurzy, odborné stáže, pracovné cesty, a pod.)
- mzdové zabezpečenie (vrátane odmien) všetkých oprávnených zamestnancov zapojených do implementácie pomoci z ERDF v rámci OPBK, vrátane odvodov zamestnávateľa za zamestnancov

v oblasti technického vybavenia:

- aktivity zamerané na adekvátne materiálno-technické zabezpečenie oprávnených subjektov v súvislosti s podporou implementácie pomoci z ERDF v rámci OPBK

v oblasti režijných výdavkov:

- aktivity priamo súvisiace s prevádzkovým zabezpečením implementácie pomoci z ERDF v rámci OPBK (prevádzkové výdavky, výdavky na údržbu a pod.)

v oblasti prípravy a implementácie:

- aktivity zamerané na oblasť tvorby a aktualizácie strategických a metodických dokumentov
- aktivity súvisiace s procesom implementácie OPBK vrátane oblasti finančného riadenia a projektového/programového riadenia

v oblasti kontroly a auditu:

- aktivity súvisiace so zavedením a koordináciou účinných systémov kontroly a auditu OPBK
- aktivity súvisiace s výkonom kontroly a auditu realizácie projektov a OPBK

v oblasti monitorovania:

- aktivity súvisiace s monitorovaním realizácie projektov a OPBK
- aktivity súvisiace s monitorovaním realizácie horizontálnych priorít
- aktivity súvisiace s prípravou a zabezpečením výkonu kompetencií monitorovacieho výboru, pracovných, koordinačných skupín a výborov v pôsobnosti RO OPBK (tieto výdavky tiež môžu zahŕňať náklady na expertov a iných účastníkov v týchto výboroch vrátane účastníkov z tretích krajín, ak predseda takéhoto výboru považuje ich prítomnosť za nevyhnutnú pre efektívnu implementáciu pomoci)

Prioritná téma 86 – Hodnotenie a štúdie; informovanie a publicita

v oblasti informovania a publicity:

- aktivity súvisiace s poskytovaním informácií, šírením povedomia o programe a zabezpečením publicity OPBK na primeranej úrovni pre prijímateľov, potenciálnych prijímateľov a verejnosť
- aktivity súvisiace s vytváraním sietí kontaktných miest a informačných kanálov
- aktivity súvisiace s prípravou a implementáciou komunikačného plánu

- aktivity spojené s posilňovaním absorpčnej schopnosti, t.j. zabezpečovanie metodického a odborného poradenstva, podpora činností na pomoc žiadateľom, zabezpečovanie školení a seminárov pre výmenu skúseností a šírenie príkladov osvedčenej praxe, podpora partnerstva a vzájomnej spolupráce pri príprave a realizácii projektov, realizovanie aktivít pre monitorovanie absorpčnej kapacity a pod.

v oblasti hodnotenia a štúdií:

- aktivity súvisiace so zabezpečením jednotlivých hodnotení realizácie OPBK, ktoré vykonávajú externí experti alebo vnútorné alebo vonkajšie útvary, ktoré sú funkčne nezávislé od certifikačného orgánu a orgánu auditu
- aktivity súvisiace s predbežným hodnotením, ktorým sa určia a posúdia rozdiely, medzery a potenciál rozvoja, ciele, ktoré sa majú dosiahnuť, očakávané výsledky, rozsah, v akom sa zohľadnili priority Spoločenstva, súlad stratégie navrhovanej pre regióny, skúseností z predchádzajúceho programového obdobia, kvality postupov programovania, vykonávania, finančného riadenia, monitorovania a hodnotenia, prípadne pridanú hodnotu Spoločenstva
- hodnotiace aktivity spojené s monitorovaním OPBK počas programového obdobia a s prípravou podkladov pre Európsku komisiu, ktorá vykonáva následné hodnotenie
- aktivity zamerané na spracovanie odborných posudkov, metodík, štúdií, hodnotení vplyvu na životné prostredie, regionálnych analýz a iných analýz súvisiacich s prípravou a vykonávaním OPBK

3. Zdôvodnenie prioritnej osi

Technická pomoc je osobitnou prioritnou osou OPBK, ktorej účelom je podporovať realizáciu ostatných prioritných osí a aktivít uvedených v operačnom programe. Efektívna implementácia operačného programu závisí od schopnosti orgánov zapojených do implementácie, vykonávať svoje funkcie v súlade s povinnosťami vyplývajúcimi z nariadení ES.

Pre plnenie úloh RO OPBK je nevyhnutné zabezpečiť materiálne, technické, administratívne, priestorové podmienky, ale zároveň aj metodické a analytické služby súvisiace s riadením, implementáciou, monitorovaním, evaluáciou a kontrolou programu. V súvislosti s presúvaním výkonu kompetencií RO v oblasti implementácie OPBK na SO/RO BSK na úrovni NUTS 3 je potrebné zabezpečiť podporné finančné prostriedky súvisiace s vytvorením a prevádzkou ďalšieho subjektu zapojeného do implementácie programu. Zároveň je nevyhnutné zabezpečiť dostatočnú publicitu o možnostiach, ktoré poskytujú štrukturálne fondy EÚ a o ich pozitívnom vplyve na rozvoj Slovenska. Napriek výraznému zefektívneniu implementačných a kontrolných mechanizmov si realizácia OPBK vyžiada nárast administratívnych kapacít.

Za koordináciu vypracovania projektov a proporcionalitu rozdelenia prostriedkov na jednotlivé oblasti aktivít zodpovedá RO OPBK, pričom berie do úvahy ciele a špecifiká operačného programu a počet oprávnených subjektov zapojených do jeho realizácie, náročnosť procesov na administratívne kapacity a pod. V záujme efektívneho využitia prostriedkov technickej pomoci OPBK a v súlade s príslušným usmernením CKO Riadiaci orgán pre OPBK vypracováva a schvaľuje osobitné projekty technickej pomoci na prioritnú tému 85 "Príprava, vykonávanie, monitorovanie a kontrola" a prioritnú tému 86 "Hodnotenie a štúdie; informácie a komunikácia". Nízky počet projektov technickej pomoci OPBK súvisí s efektívnym a operatívnym využitím prostriedkov technickej pomoci. Celé spektrum aktivít príslušnej prioritnej témy je zahrnuté v jednom rozsiahlom projekte, ktorý je schválený pre celú dobu realizácie operačného programu. Každý z projektov technickej pomoci OPBK je schválený

spoločne pre RO a SO/RO , pričom vytvára podmienky na zabezpečenie všetkých procedúr všetkými zainteresovanými subjektmi.

Tabuľka 23 Ukazovatele na úrovni prioritnej osi č. 3

Názov ukazovateľa	Typ	M e r n á jednotka	D e f i n í c i a indikátora	V ý c h o d i s k o v á hodnota		Cieľová hodnota	zdroj
				SR		SR 2015	
				rok	hodnota		
počet projektov TP	výstup	počet	Počet projektov technickej pomoci (projekt predložený na prípravu, vykonávanie, monitorovanie a kontrolu a projekt na hodnotenie a štúdie, informácie a komunikáciu)	2006	0	2	MVRR SR
Počet zamestnancov, ktorí sa podieľajú na administrácii programu	výstup	počet	Počet zamestnancov, ktorí sa podieľajú na administrácii programu	2006	22	48	MVRR SR

6. HORIZONTÁLNE PRIORITY

Pri každej intervencii v rámci OPBK budú v súlade s NSRR SR rešpektované štyri horizontálne priority:

- Marginalizované rómske komunity
- Rovnosť príležitostí
- Trvalo udržateľný rozvoj
- Informačná spoločnosť

Dopad implementácie programu na ciele horizontálnych priorít bude posudzovaný tak na úrovni projektov v priebehu hodnotiaceho procesu, počas realizácie a po ich ukončení, ako aj na úrovni programu, ktorý bude posudzovaný ako celok.

1. Charakter a rozsah horizontálnych priorít

Každá zo štyroch horizontálnych priorít je svojim charakterom odlišná a v procese implementácie vyžaduje osobitný prístup. Zmyslom každej z horizontálnych priorít je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu, ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty.

Horizontálne priority sú podľa svojho charakteru uplatnené v relevantných operačných programoch v zmysle nasledovnej tabuľky.

Tabuľka 24 Uplatnenie horizontálnych priorít

Horizontálna priorita	Cieľ horizontálnej priority	Uplatnenie horizontálnej priority
-----------------------	-----------------------------	-----------------------------------

Marginalizované rómske komunity (MKR)	Zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok	komplexný prístup (integrácia projektov z viacerých operačných programov)
Rovnosť príležitostí	Zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých a predchádzanie všetkým formám diskriminácie	princíp uplatňovaný pri každom projekte
Trvalo udržateľný rozvoj	Zabezpečenie environmentálnej, ekonomickej a sociálnej udržateľnosti ekonomického rastu	princíp na úrovni strategického cieľa NSRR
I n f o r m a č n á spoločnosť	Rozvoj inkluzívnej informačnej spoločnosti	integrovateľný prístup (interoperabilita informačných systémov verejnej správy a zavádzanie e-služieb v operačných programoch)

Zdroj: MVRR SR, 2007

Ukazovatele pre horizontálne priority

Ukazovatele pre horizontálne priority budú prerokované a upravené v spolupráci so všetkými RO a gestormi horizontálnych priorít prostredníctvom Pracovnej skupiny CKO pre monitorovanie a hodnotenie a následne schválené koordinačnou poradou CKO na úrovni generálnych riaditeľov v nadväznosti na úpravu ukazovateľov v jednotlivých OP podľa pripomienok EK. Následne bude tento systém schválený na zasadaní Národného monitorovacieho výboru pre NSRR. Konečný zoznam horizontálnych indikátorov, ktorých napĺňaniu prispeje OPBK, bude poskytnutý a prerokovaný s EK najneskôr na druhom zasadaní Monitorovacieho výboru pre OPBK.

Indikatívny zoznam ukazovateľov pre horizontálne priority sa nachádza v prílohe č. 13 NSRR „Indikátory horizontálnych priorít NSRR“.

1. Marginalizované rómske komunity

Znevýhodnené postavenie marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) sa v Bratislavskom kraji neprejavuje v takej miere, ako je to v ostatných častiach Slovenskej republiky. Vzhľadom na nízky podiel obyvateľstva rómskej minority v Bratislavskom kraji, s vyššou mierou koncentrácie v Bratislave a obciach regiónu Záhoria ako aj vysoký stupeň sociálnej inklúzie, si uvedená priorita v Bratislavskom kraji nevyžaduje osobitnú pozornosť v rámci tohto OP. Dôležité je najmä zabezpečenie zvyšovania vzdelanostnej úrovne, zlepšenia životnej úrovne a sociálneho postavenia rómskej komunity, čo je súčasťou OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia. V prioritných osiach OPBK sa nešpecifikujú aktivity špeciálne pre rómsku komunitu. Rámcové aktivity podporou konkurencieschopnosti vytvárajú nové pracovné príležitosti v rôznych odvetviach, prispievajú k rozvoju informačnej spoločnosti, ale neriešia priamo problematiku sociálnej inklúzie marginalizovaných rómskych komunít.

OPBK ako celok poskytuje rovnaký priestor pre profesionálne uplatnenie každému. V prípade nepriamej formy naplnenia horizontálnych priorít, pri tvorbe nových pracovných miest, musí byť zachovaný antidiskriminačný princíp nielen voči rómskej komunite ale i voči všetkým marginalizovaným skupinám.

V NSRR sú zadefinované dva prístupy k riešeniu otázky MRK a to:

1. komplexný prístup pri ktorom je dôraz kladený na vzájomnú previazanosť aktivít a na aktívnu participáciu miestnej komunity pri realizácii projektu, zabezpečí systémové

riešenie problémov v MRK a umožní dlhodobé strategické plánovanie a riadenie rozvoja komunity. Tento prístup sa nebude uplatňovať v rámci OPBK, nakoľko bude aplikovaný predovšetkým v oblastiach s výraznou koncentráciou MRK.

2. individuálny dopytovo orientovaný prístup, ktorý dopĺňa komplexný prístup a môže sa uplatniť vo všetkých operačných programoch. V rámci tohto individuálneho prístupu budú zadefinované hodnotiace kritériá horizontálnych priorít pre projekty. Tieto kritériá sa uplatnia v prípade, ak sa na území realizácie projektu bude nachádzať MRK a realizácia projektu bude mať pozitívny vplyv na skvalitnenie jej života. Uplatnenie týchto kritérií bude znamenať percentuálne/bodové zhodnotenie projektu. Predovšetkým intervencie v rámci prioritnej osi 1 sú zamerané na zlepšenie kvality života všetkých obyvateľov Bratislavského kraja, preto predstavujú nepriamy prínos aj pre obyvateľov rómskych komunít.

2. Rovnosť príležitostí

Rovnosť príležitostí ako jedna z horizontálnych priorít v rámci EÚ rieši problematiku boja proti akýmkoľvek formám diskriminácie – na základe rodu, rasy alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie v priebehu jednotlivých fáz používania fondov, a najmä počas prístupu k nim. Cieľom všeobecného princípu rovnosti príležitostí je zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie pre každého jednotlivca bez ohľadu na jeho národnosť, pohlavie, rasový alebo etnický pôvod, náboženstvo či vieru, postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu.

Na základe koncepcie rovnosti príležitostí je pre účinné presadzovanie rovnosti potrebné, aby inštitucionálne zabezpečenie a aplikácia rovnosti príležitostí v slovenskej spoločnosti pokrývala všetky úrovne štátnej správy a samosprávy. Aktivity pri implementácii projektov budú zabezpečované v súlade s legislatívou SR v oblasti dodržiavania pravidiel rovnosti príležitosti.

Pri hodnotení projektov bude okrem iného zohľadňovaná aj rovnosť príležitostí pre ženy. Nerovnaké postavenie žien na trhu práce v súčasnej dobe charakterizujú nižšie mzdy, nízka účasť žien v oblasti podnikania, ich nízky počet vo vedúcich pozíciách a pokračujúca feminizácia určitých odvetví. Všetky rámcové aktivity OPBK sú k horizontálnej priorite rovnosť príležitostí obsahovo neutrálne a vytvárajú rovnaké podmienky pre pohlavia a menšiny.

Rozvojom infraštruktúry nie sú dotknuté zásady rovnakého zaobchádzania. Výsledky realizácie projektov OPBK sú určené pre širokú verejnosť a sú nediskriminačného charakteru.

V súvislosti s podporou súkromného sektora má OPBK pozitívny vzťah k horizontálnej priorite, nakoľko nielenže vytvára predpoklady pre rovnosť možností podnikateľov, ale vytvára aj vhodné podmienky pre rozvoj podnikateľských nápadov, čím zároveň vytvára predpoklady pre uplatnenie sa tej skupiny, ktorá môže byť nezrovnalosťami trhu ovplyvnená – ide najmä o absolventov škôl, ktorí často nenachádzajú rýchle uplatnenie v praxi. Pri uplatňovaní princípu rovnosti príležitostí bude pozornosť venovaná projektom podporujúcim vznik nových pracovných príležitostí.

3. Trvalo udržateľný rozvoj

Trvalo udržateľný rozvoj (ďalej len „TUR“) je jedným zo základných cieľov EÚ, ktorým sa riadia všetky jej politiky a činnosti.

TUR sa rozumie cielený, dlhodobý (priebežný), komplexný a synergický proces, ovplyvňujúci podmienky a všetky aspekty života (kultúrne, sociálne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne), na všetkých úrovniach (lokálnej, regionálnej, národnej) a smerujúci k takému funkčnému modelu určitého spoločenstva (miestnej a regionálnej komunity, krajiny, medzinárodného spoločenstva), ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiacie podmienky a formy života, nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo.

Vláda SR považuje TUR za jeden zo základných pilierov vedomostnej spoločnosti, a preto bude podporovať jeho vyváženosť tak, že okrem ekonomického rastu budú zohľadnené aj sociálne a environmentálne dopady.

TUR je ako jeden z kľúčových princípov NSRR obsiahnutý v strategickom ciele NSRR na roky 2007 – 2013, ktorý definuje rešpektovanie trvalo udržateľného rozvoja ako jednu z kľúčových podmienok pre zvyšovanie konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a ekonomiky SR v období rokov 2007 – 2013. Napĺňanie dlhodobej vízie NSRR, t. j. proces konvergencie ekonomiky SR k priemeru EÚ-15 tak musí prebiehať v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja.

Cieľom horizontálnej priority TUR je zabezpečiť, aby výsledný efekt všetkých intervencií financovaných v rámci NSRR synergicky podporoval trvalo udržateľný rozvoj vo všetkých jeho zložkách, t. j. v environmentálnej, ekonomickej a sociálnej zložke v súlade s cieľmi a ukazovateľmi Obnovennej stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ.

Na politickej úrovni koordinačnú úlohu pri implementácii horizontálnej priority TUR plní podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Túto úlohu vo vzťahu k TUR plní prostredníctvom Rady vlády pre trvalo udržateľný rozvoj z funkcie jej predsedu. Koordinátorom horizontálnej priority na pracovnej úrovni je Úrad vlády SR (ďalej len „ÚV SR“).

ÚV SR zabezpečuje, aby horizontálna priorita bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu k všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov horizontálnej priority aj na úrovni NSRR.

Pre tento účel je na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu TUR, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné RO, Centrálny koordinačný orgán, MF SR, ako aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti).

Rada vlády pre trvalo udržateľný rozvoj SR je poradným a koordinačným orgánom vlády Slovenskej republiky pre uplatňovanie zásad TUR. Vyjadruje sa o. i. aj k predloženým materiálom Pracovnej skupiny pre horizontálnu prioritu TUR. Spolupracujúcimi a poradnými orgánmi tejto Rady sú odborníci vysokých škôl, vedeckých ústavov, zástupcov samosprávnych orgánov, odborových a zamestnávateľských zväzov a zástupcov orgánov štátnej správy pri posudzovaní riešenia niektorých problémov TUR.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sa budú riadiť intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu TUR, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a inštitucionálneho rámca trvalo TUR:

- strategické a programové dokumenty, koncepcie v oblasti TUR
- princípy, priority, ciele a ukazovatele TUR

Implementácia horizontálnej priority TUR bude na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná v týchto fázach programového cyklu:

a) implementácia

b) monitorovanie a hodnotenie

a) Implementácia

- Vo fáze implementácie operačných programov bude napĺňanie horizontálnej priority TUR uskutočňované prostredníctvom zadefinovania jednotného textu pre všetky RO/SORO, v rámci príručky pre prijímateľa, ktorého obsahom bude, aby žiadateľ o nenávratný finančný príspevok vo svojom projekte jasne zadefinoval, či chce svojím projektom podporiť rozvoj TUR a akým spôsobom.
- Vo fáze implementácie bude napĺňanie horizontálnej priority TUR ďalej zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov v súlade s cieľmi horizontálnej priority TUR. Jednotlivé RO/SORO zašlú ÚV SR návrh hodnotiacich kritérií za jednotlivé horizontálne priority. Pri nastavení hodnotiacich kritérií sa vychádza z horeuvedených integračných nástrojov.

b) Monitorovanie a hodnotenie

- Vo fáze monitorovania a hodnotenia bude napĺňanie horizontálnej priority TUR uskutočňované prostredníctvom sledovania napĺňania ukazovateľov TUR na úrovni prioritných osí a operačného programu. ÚV SR v spolupráci so zástupcami jednotlivých riadiacich orgánov určí a vyberie set/skupinu indikátorov z tých indikátorov, ktoré sú zadefinované v danom operačnom programe alebo v Národnom systéme indikátorov, a ktoré sa budú monitorovať z pohľadu TUR monitorovacím výborom.
- Obnovená stratégia TUR EÚ 2006 vychádza zo stratégie TUR EÚ, ktorá bola na národnej úrovni rozpracovaná do Akčného plánu TUR SR na roky 2005 - 2010, ktorý obsahuje dlhodobé priority – integrované ciele, ktoré sú bližšie rozpracované do 28 strategických cieľov. ÚV SR v spolupráci s RO zadefinuje, ktoré z uvedených 28 strategických cieľov sú z hľadiska zamerania ich operačného programu relevantné. ÚV SR bude tak na základe uvedeného zadefinovania hodnotiť príspevok operačných programov k napĺňaniu strategických cieľov Akčného plánu TUR. Výsledky tohto hodnotenia budú súčasťou výročných správ operačných programov ako aj výročnej správy NSRR. Hodnotiace správy TUR budú predkladané na schválenie členom pracovnej skupiny pre TUR a Rady vlády pre TUR, ktoré budú ďalej slúžiť ako podklad pre priebežné hodnotenie Akčného plánu TUR SR na roky 2005-2010.
- ÚV SR pripraví monitorovaciu správu horizontálnej priority TUR aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít, ktorá bude súčasťou výročnej správy NSRR

- ÚV SR plánuje na základe správ v spolupráci s relevantnými partnermi vydať analýzu, príp. štúdiu, ktorá poskytne pohľad na plnenie princípov trvalo udržateľného rozvoja z celoslovenského hľadiska ako aj v členení podľa jednotlivých regiónov.
- Všetky výstupy ÚV SR po dohode s jednotlivými RO, budú slúžiť aj ako vstupy pre zasadnutia jednotlivých monitorovacích výborov.
- Gestori horizontálnej priority TUR sa budú zúčastňovať zasadnutí monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov.

4. Informačná spoločnosť

V súčasnosti pri budovaní vedomostnej spoločnosti dochádza k postupnej premene jej tradičného vnímania v zmysle vedomostného trojuholníka (vzdelávanie, výskum a inovácie) na štvoruholník (pridáva sa strana štvrtá – informatizácia). Zavádzanie IKT a zefektívňovanie procesov prostredníctvom ich využívania prispieva podstatnou mierou k oveľa vyššej efektívnosti a účinnosti implementácie všetkých prvkov vedomostnej spoločnosti. Vedomostná spoločnosť a informačná spoločnosť tak netvorí dva rôzne faktory podporujúce udržateľný hospodársky rast a zvyšovanie konkurencieschopnosti SR. Cieľom koordinácie aktivít v týchto oblastiach je zabezpečiť, aby prispievali aj k napĺňaniu cieľov národnej Lisabonskej stratégie.

Hlavné ciele v oblasti rozvoja informačnej spoločnosti na Slovensku sú v zmysle strategických dokumentov pre oblasť informatizácie spoločnosti zadefinované ako :

- informačná gramotnosť
- efektívna elektronizácia verejnej správy
- široká dostupnosť internetu

Implementácia horizontálnej priority posilní synergické prepojenie dotknutých operačných programov a zabezpečí, aby aktivity podporované na základe konkrétnych projektov zohľadňovali informačnú spoločnosť vo všetkých jej aspektoch.

Na politickej úrovni za koordináciu implementácie horizontálnej priority informačná spoločnosť zodpovedá podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Koordinátorom horizontálnej priority na pracovnej úrovni je Úrad vlády SR. Na koncepcnej a vecnej úrovni za horizontálne riadenie a implementáciu všetkých projektov informatizácie spoločnosti zodpovedá MF SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy na úseku informatizácie v zmysle zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ÚV SR zabezpečuje, aby horizontálna priorita bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu ku všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov horizontálnej priority aj na úrovni NSRR

Pre tento účel je na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu informačná spoločnosť, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné RO, Centrálny koordinálny orgán, MF SR, ako aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti). Taktiež sa vytvára Úrad splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti, ktorý je súčasťou pracovnej skupiny pre informačnú spoločnosť a plní v tejto skupine poradnú funkciu v zmysle svojho štatútu.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sa budú riadiť intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu informačná spoločnosť, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a regulačného rámca informatizácie spoločnosti:

- strategické dokumenty, akčné plány v oblasti informatizácie spoločnosti
- národná koncepcia informatizácie verejnej správy a z nej vyplývajúce koncepcie rozvoja informačných systémov verejnej správy povinných subjektov, ktorými sú inštitúcie verejnej správy
- národné projekty implementované v rámci OPIS
- dátové štandardy, technologické štandardy a bezpečnostné štandardy
- metodické pokyny, usmernenia, príručky pre žiadateľov, prípadne výzvy na predkladanie projektov

Ide o nástroje vyplývajúce z platného právneho rámca a strategického rámca, za ktoré je v zmysle kompetenčného zákona a zákona o ISVS zodpovedné MF SR, ako ústredný orgán štátnej správy na úseku informatizácie.

Implementácia horizontálnej priority informačná spoločnosť bude na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná v týchto fázach programového cyklu:

a) implementácia

b) monitorovanie a hodnotenie

a) Implementácia

- Vo fáze implementácie operačných programov bude napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť uskutočňované prostredníctvom zadefinovania jednotného textu (ktorý bude odkonzultovaný s MF SR) pre všetky RO/SORO, v rámci príručky pre prijímateľa, ktorého obsahom bude, aby žiadateľ o nenávratný finančný príspevok vo svojom projekte jasne zadefinoval, či chce svojím projektom podporiť rozvoj informačnej spoločnosti a akým spôsobom.
- Vo fáze implementácie bude napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť ďalej zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov v súlade s cieľmi horizontálnej priority informačná spoločnosť. Jednotlivé RO/SORO zašlú ÚV SR návrh hodnotiacich kritérií projektov za jednotlivé horizontálne priority. ÚV SR v súčinnosti s MF SR posúdi návrh hodnotiacich kritérií projektov v zmysle vyššie uvedených integračných nástrojov.

b) Monitorovanie a hodnotenie

- Vo fáze monitorovania a hodnotenia bude napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť uskutočňované prostredníctvom sledovania napĺňania ukazovateľov informačnej spoločnosti na úrovni prioritných osí a operačného programu. ÚV SR a MF SR v spolupráci so zástupcami jednotlivých riadiacich orgánov určí a vyberie set/skupinu indikátorov z tých indikátorov, ktoré sú zadefinované v danom operačnom programe alebo v Národnom systéme indikátorov, a ktoré sa budú monitorovať z pohľadu informačnej spoločnosti monitorovacím výborom.
- ÚV SR pripraví monitorovaciu správu horizontálnej priority IS aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít, ktorá bude súčasťou výročnej správy NSRR

- ÚV SR plánuje na základe správ v spolupráci s relevantnými partnermi vydať analýzu, príp. štúdiu, ktorá poskytne pohľad na plnenie princípov informačnej spoločnosti z celoslovenského hľadiska ako aj v členení podľa jednotlivých regiónov.
- Všetky výstupy ÚV SR po dohode s jednotlivými RO, budú slúžiť aj ako vstupy pre zasadnutia jednotlivých monitorovacích výborov.
- Gestori HP IS sa budú zúčastňovať zasadnutí monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov.

2. Koordinácia horizontálnych priorít

Uznesením vlády SR č. 1005/2006 zo dňa 6. decembra 2006 boli určení koordinátori horizontálnych priorít, ktorými sú ÚV SR pre MRK, TUR a informačnú spoločnosť a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR pre horizontálnu prioritu rovnosť príležitostí.

Koordinácia implementácie horizontálnych priorít je rámcovo popísaná už na úrovni NSRR. Detailný opis systému implementácie každej z horizontálnych priorít je popísaný v systéme koordinácie implementácie horizontálnej priority, samostatne vypracovanom pre každú z horizontálnych priorít a odsúhlasenom Centrálnym koordinačným orgánom a riadiacimi orgánmi operačných programov. Uvedený opis tvorí prílohu Systému riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na roky 2007-2013.

Monitorovanie každej horizontálnej priority je zabezpečené prostredníctvom súboru ukazovateľov, ktorý je súčasťou Národného systému ukazovateľov pre prioritné osi jednotlivých operačných programov. Realizácia horizontálnych priorít je osobitne monitorovaná vo výročných správach operačných programov v súlade s charakterom horizontálnych priorít ako aj vo výročnej správe NSRR, ktorej súčasťou sú monitorovacie správy pripravené koordinátorom príslušnej horizontálnej priority aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít.

V priebehu programového obdobia sú realizované priebežné hodnotenia zamerané na úspešnosť a efektívnosť zvoleného spôsobu implementácie každej horizontálnej priority a na zhodnotenie výstupov a výsledkov projektov realizovaných v rámci horizontálnych priorít a na zhodnotenie napĺňania horizontálnych priorít. Po skončení programového obdobia sa realizuje hodnotenie dopadu projektov realizovaných v rámci horizontálnych priorít. Všetky vykonané hodnotenia sú predmetom zasadnutí Národného monitorovacieho výboru a príslušných pracovných skupín zapojených do implementácie danej horizontálnej priority a sú zverejnené prostredníctvom komunikačných kanálov Centrálného komunikačného orgánu, a tým sú dostupné širokej verejnosti.

Marginalizované rómske komunity

NSRR chce prostredníctvom horizontálnej priority MRK vytvoriť priestor pre efektívny dopad pomoci štrukturálnych fondov na riešenie problémov MRK. Na politickej úrovni za horizontálnu prioritu MRK zodpovedá podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Koordinátorom horizontálnej priority MRK je ÚSVRK, ktorý pre výkon činností spojených s administratívnym a metodickým zabezpečením horizontálnej priority MRK zriaďuje odbor pre koordináciu horizontálnej priority MRK.

Ambíciou je využiť ŠF na rozšírenie, doplnenie a lepšiu kombináciu programov už existujúcich na národnej úrovni. Vychádzajúc z niekoľko rokov realizovanej vládnej stratégie SR

pre integráciu ekonomicky a sociálne vylúčených rómskych komunít a praxou overených nástrojov inklúzie, je možné obdobie rokov 2007-2013 využiť na dosiahnutie synergického a udržateľného efektu. Východiskom je vládna politika založená na vyrovnávacích opatreniach, rezortné koncepcie pre vzdelávanie (predškolská príprava, asistenti učiteľov, podpora rómskeho jazyka, integrované vzdelávanie), regionálny rozvoj a bývanie (výstavba nájomných bytov a infraštruktúra), podporu zdravia (zdravotní asistenti), komunitného rozvoja a zamestnanosti (komunitní sociálni pracovníci, komunitné centrá, sociálne podniky) a ďalšie. Pozitívnym faktom je aj vybudovaná inštitucionálna sieť, či už prostredníctvom verejných inštitúcií (regionálne kancelárie ÚSVRK, oddelenia na VÚC, regionálne kancelárie Slovenského národného strediska pre ľudské práva a pod.) alebo cez mimovládny a občiansky sektor. Táto sieť predstavuje kvalifikovaný ľudský potenciál. Pre komplexnosť riešenia a lepšiu koordináciu zvlášť na úrovni regiónov, zadal v roku 2006 ÚSVRK vypracovanie Regionálnych koncepcií pre rozvoj rómskych komunít v oblastiach s vysokou koncentráciou marginalizovaných skupín (Košický, Prešovský a Banskobystrický kraj). Podieľali sa nich široké partnerstvá a boli konzultované a akceptované aj na úrovni samosprávnych krajov.

Navrhovanými nástrojmi pre zabezpečovanie dopadu a koordinácie sú:

- komplexný prístup v riešení problémov MRK, ktorý sa uplatňuje v Regionálnom operačnom programe, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, OP Vzdelávanie, OP Životné prostredie, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Zdravotníctvo;
- individuálne projekty (dopytovo orientované projekty), ktoré sa môžu uplatniť vo všetkých operačných programoch.

Úlohy ÚSVRK a spolupráca s riadiacimi orgánmi, rozsah a presné podmienky realizácie opísaných nástrojov zabezpečenia horizontálnej priority MRK v rámci konkrétnych operačných programov sú predmetom záväznej zmluvy o spolupráci medzi ÚSVRK a každým RO alebo SO/RO pod RO.

Komplexný prístup je riešený nasledovne:

- predkladanie lokálnych stratégií komplexného prístupu (ďalej „KxP“) obcou, príp. mikroregiónom (v nadväznosti na obsah regionálnych koncepcií sociálno-ekonomickej inklúzie MRK, ktorých vznik bol iniciovaný ÚSVRK v roku 2006 v prípade Prešovského, Košického a Banskobystrického kraja a vyžaduje zapojenie širokého partnerstva v danej lokalite)
- vyhodnotenie a schvaľovanie lokálnych stratégií komplexného prístupu
- príprava projektov v rámci schválených lokálnych stratégií komplexného prístupu
- schválenie a implementácia projektov v rámci operačných programov
- priebežné monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov lokálnych stratégií prostredníctvom jednotlivých projektov
- vyhodnotenie prínosu komplexných projektov k napĺňaniu cieľa horizontálnej priority

Kompetencie ÚSVRK v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu vyplývajú z poverenia podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, ktorého ÚSVRK pravidelne informuje o koordinácii horizontálnej priority MRK:

- ÚSVRK uzatvára zmluvy s jednotlivými riadiacimi orgánmi a sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacimi orgánmi o vzájomnej spolupráci a koordinácii pri napĺňaní

horizontálnej priority MRK, ktoré podpisuje vedúci ÚV SR, ako štatutárny zástupca ÚV SR;

- spolupracuje s riadiacimi orgánmi pri príprave výziev na predkladanie projektov v rámci KxP;
- zverejňuje výzvy na predkladanie lokálnych stratégií KxP;
- zriaďuje výberovú komisiu KxP a koordinuje jej činnosť, s cieľom schvaľovať lokálne stratégie KxP;
- spolupracuje s obcami/mikroregiónmi, ktoré na základe úspešnej lokálnej stratégie KxP získavajú/ využívajú poradenstvo
- spolupracuje s RO a SO/RO pri výbere, hodnotení a monitoringu projektov predkladaných v rámci KxP, ktorých jasná identifikácia sa zabezpečí označením priamo v žiadosti o nenávratný finančný príspevok
- koordinuje činnosť monitorovacej skupiny KxP, ktorej úlohou je monitorovať realizáciu komplexného projektu priamo na mieste a riešiť prípadné identifikované problémy v realizácii, a to v priamej komunikácii a spolupráci s RO príslušných operačných programov
- spolupracuje pri monitoringu a hodnotení dopadu štrukturálnych fondov na MRK v období 2007-2013 spolu s Pracovnou skupinou pre MRK;
- zabezpečuje špeciálne monitorovanie a hodnotenie zamerané na celkové plnenie schválených lokálnych stratégií KxP

Kompetencie RO a SO/RO v súvislosti s realizáciou komplexného prístupu:

- sú členmi medzirezortnej komisie pre hodnotenie a výber projektov KxP;
- vyčlenia indikatívnu alokáciu zdrojov určenej na implementáciu komplexných projektov v rámci operačného programu
- vyhlasujú výzvy na predkladanie projektov v rámci KxP, pričom sa uplatňuje systém priebežnej výzvy, t.j. je možné ich predkladať kedykoľvek počas implementácie operačného programu, čím sa zabezpečia podmienky na plynulú realizáciu všetkých zložiek komplexného projektu v súlade s časovým harmonogramom realizácie schválenej lokálnej stratégie KxP;
- hodnotia a vyberajú jednotlivé projekty predkladané v rámci KxP;
- zabezpečujú monitoring a kontrolu úspešných projektov predložených v rámci KxP;
- s ÚSVRK spolupracujú pri obsahovom a technickom zabezpečovaní výziev na predkladanie projektov v rámci KxP
- v pravidelných intervaloch poskytujú ÚSVRK potrebné informácie a údaje potrebné pre výkon monitoringu a hodnotenia dopadu štrukturálnych fondov na MRK

Realizácia individuálnych projektov majúcich dopad na MRK prebieha nasledovne:

- v samostatnej časti žiadosti o NFP žiadateľ jasne identifikuje, že projekt je zameraný na MRK;

- skutočný predpokladaný dopad projektov na horizontálnu prioritu MRK, ktoré žiadateľ takto označil, posúdi ÚSVRK v procese hodnotenia projektov zameraných na MRK;
- projekty, ktoré ÚSVRK posúdi ako projekty s výrazným dopadom na MRK, sú bodovo zvýhodnené (s výnimkou operačných programov, v ktorých je HP MRK riešená prostredníctvom samostatného opatrenia, resp. skupiny aktivít);
- ÚSVRK vykonáva monitorovanie projektov zameraných na MRK na vzorke definovanej riadiacim orgánom alebo sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom.

Informovanie a publicita, ako dôležitá súčasťou vytvárania atmosféry spolupráce a úspešného riešenia postavenia MRK, je zabezpečovaná ÚSVRK prostredníctvom nasledovných činností:

- v pravidelných intervaloch, v spolupráci s riadiacimi orgánmi a sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacimi orgánmi, informuje o napĺňaní horizontálnej priority MRK Centrálny koordinačný orgán a podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny;
- zabezpečuje realizáciu komunikačného plánu horizontálnej MRK s cieľom zvýšiť informovanosť MRK ako aj širokej verejnosti o možnostiach poskytnutia podpory a výsledkoch realizácie horizontálnej priority MRK.

V záujme zapojenia prijímateľov a ostatných aktérov a zabezpečenia širšej platformy pre komunikáciu o realizácii horizontálnej priority MRK v NSRR a v záujme monitorovania a hodnotenia vplyvu realizovaných projektov na MRK naďalej, v úzkej spolupráci s odborom pre koordináciu horizontálnej priority MRK pri ÚSVRK, funguje Pracovná komisia CSF pre rozvoj rómskych komunít (pod názvom Pracovná komisia pre rozvoj rómskych komunít, ktorej činnosť v programovom období 2004-2006 sa ukázala ako dobrý príklad v implementácii štrukturálnych fondov.

Rovnosť príležitostí

Koordinačnú úlohu pri implementácii horizontálnej priority NSRR „rovnosť príležitostí“ plní minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Horizontálna priorita rovnosť príležitostí sa sleduje vo všetkých operačných programoch v rámci NSRR.

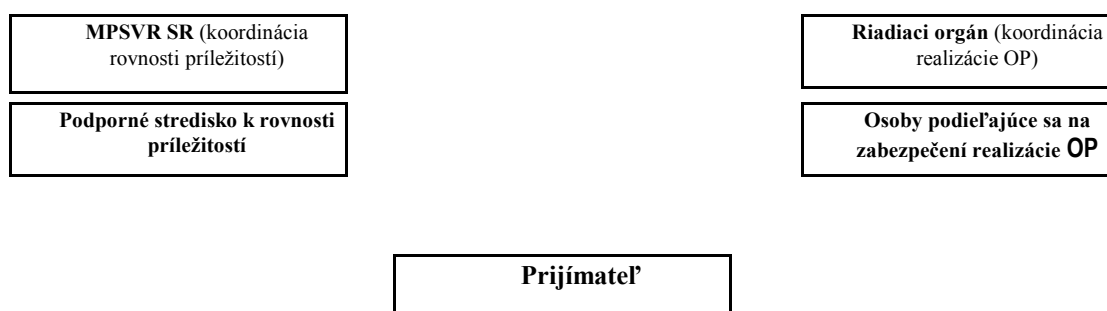
Posúdenie vplyvu projektu na naplnenie horizontálnej priority Rovnosť príležitostí je povinné pre všetkých žiadateľov zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu a jej naplnenie sa sleduje v projektovej prihláške, kde žiadateľ zhodnotí či má projekt vplyv na rovnosť príležitostí. V prípade, že projekt má vplyv na rovnosť príležitostí, je tento vplyv zhodnotený ako pozitívny, resp. negatívny a vzťah k rovnosti príležitostí je zaradený medzi hodnotiace kritériá. V prípade ak projekt nemá vplyv na rovnosť príležitostí, vzťah k rovnosti príležitostí sa medzi hodnotiace kritériá nezaraďuje.

Hodnotiace kritériá pre hodnotenie vplyvu projektov na rovnosť príležitostí vypracuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“), ktoré v tejto oblasti poskytuje usmernenia pre všetky riadiace orgány a zabezpečí vzdelávanie ich pracovníkov. Súčasťou projektových ukazovateľov každého takéhoto projektu sú aj ukazovatele monitorujúce vplyv na rovnosť príležitostí.

MPSVR SR zriaďuje podporné stredisko, ktoré poskytuje prijímateľom pomoc pri posudzovaní vplyvu projektu na rovnosť príležitostí. Na jednotlivých riadiacich orgánoch operačných programov sa zriaďujú focal points (kontaktné osoby), ktorých úlohou je spolupracovať s podporným strediskom MPSVR SR, poskytovať poradenstvo prijímateľom pri určení vzťahu projektu k horizontálnej priorite Rovnosť príležitostí ako aj pri hodnotení projektu v procese výberu projektov a pri ich realizácii /monitorovaní.

Tieto aktivity sú koordinované MPSVR SR. MPSVR SR zabezpečí primeranú informovanosť s cieľom zvýšenia pozitívneho vplyvu podporovaných aktivít na rovnosť príležitostí zo zdrojov OP Technická pomoc a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia v spolupráci s Centrálnym koordinačným orgánom.

Schéma koordinácie implementácie horizontálnej priority „Rovnosť príležitostí“

Legenda:

Usmernenia, školenia, konzultácie, poradenstvo

Žiadosti o usmernenie, školenia, konzultácie a poradenstvo; monitorovacie správy za OP k RP

Primárne poradenstvo na určenie vplyvu projektu na rovnosť príležitostí

Zdroj: MPSVR SR, 2007

Trvalo udržateľný rozvoj

Na politickej úrovni koordinačnú úlohu pri implementácii horizontálnej priority TUR plní podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Túto úlohu vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju plní prostredníctvom Rady vlády pre trvalo udržateľný rozvoj z funkcie jej predsedu. Koordinátorom horizontálnej priority na pracovnej úrovni je ÚV SR. ÚV SR zabezpečuje, aby horizontálna priorita bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu k všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov horizontálnej priority aj na úrovni NSRR.

Pre tento účel je na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu TUR, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné riadiace orgány, Centrálny koordinačný orgán, ako aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti).

Rada vlády pre TUR SR je poradným a koordinačným orgánom vlády SR pre uplatňovanie zásad TUR. Vyjadruje sa o.i. aj k predloženým materiálom Pracovnej skupiny pre horizontálnu prioritu TUR. Spolupracujúcimi a poradnými orgánmi tejto Rady sú odborníci vysokých škôl, vedeckých ústavov, zástupcov samosprávnych orgánov, odborových a zamestnávateľských zväzov a zástupcov orgánov štátnej správy pri posudzovaní riešenia niektorých problémov trvalo udržateľného rozvoja.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sú riadené intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu TUR, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepcného, právneho a inštitucionálneho rámca TUR:

- strategické a programové dokumenty, koncepcie v oblasti TUR
- princípy, priority, ciele a ukazovatele TUR.

Jednou z oblastí významne prispievajúcou k TUR je oblasť energetiky a energetickej efektívnosti, ktorá bude okrem OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast prierezovo podporovaná aj v rámci aktivít Regionálneho operačného programu a aj v OP Životné prostredie (v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov), OP Zdravotníctvo, OP Výskum a vývoj, OP Bratislavský kraj a v Programe rozvoja vidieka SR financovanom z EAFRD. Koordináciu podpory energetiky horizontálne zabezpečuje Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré je v zmysle kompetenčného zákona zodpovedné za energetickú politiku, zabezpečuje a plní úlohy, ktoré pre SR vyplývajú z nariadení, smerníc a strategických dokumentov EÚ a zároveň má povinnosť informovať EK o plnení týchto záväzkov.

Ministerstvo hospodárstva SR s spolupráci s riadiacimi orgánmi uvedených operačných programov zabezpečí účasť kompetentných zástupcov v hodnotiacej komisii pre výber projektov v opatreniach, kde dochádza k využitiu obnoviteľných zdrojov alebo k zabezpečeniu energetickej efektívnosti. Úlohou uvedeného pracovníka je okrem hodnotenia projektov aj odsúhlasenie indikátorov v navrhovanom projekte tak, aby bolo možné monitorovať príspevok projektu k zabezpečeniu energetickej efektívnosti.

Ministerstvo hospodárstva SR ďalej prostredníctvom sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (Slovenská inovačná a energetická agentúra) zabezpečí zber údajov za oblasť energetiky od jednotlivých riadiacich orgánov tak, aby ich celková hodnota za všetky príslušné operačné programy bola centrálné monitorovaná a vyhodnocovaná na Ministerstve hospodárstva SR.

Informačná spoločnosť

Na politickej úrovni za koordináciu implementácie horizontálnej priority Informačná spoločnosť zodpovedá podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Koordinátorom horizontálnej priority na pracovnej úrovni je ÚV SR. Na koncepcnej a vecnej úrovni za horizontálne riadenie a implementáciu všetkých projektov Informatizácie spoločnosti zodpovedá Ministerstvo financií SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy na úseku informatizácie v zmysle zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ÚV SR zabezpečuje, aby táto horizontálna priorita bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu k všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov horizontálnej priority aj na úrovni NSRR. Pre tento účel je na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu Informačná spoločnosť, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné riadiace orgány, Centrálny koordinačný orgán, MF SR, ako aj zástupcovia

sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti). Taktiež sa vytvára Úrad splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti, ktorý je súčasťou pracovnej skupiny pre informačnú spoločnosť a plní v tejto skupine poradnú funkciu v zmysle svojho štatútu.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sú riadené intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu Informačná spoločnosť, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a regulačného rámca informatizácie spoločnosti a za ktoré je v zmysle kompetenčného zákona a zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a dopnení niektorých zákonov zodpovedné MF SR, ako ústredný orgán štátnej správy na úseku informatizácie:

- strategické dokumenty, akčné plány v oblasti informatizácie spoločnosti
- národná koncepcia informatizácie verejnej správy a z nej vyplývajúce koncepcie rozvoja informačných systémov verejnej správy povinných subjektov, ktorými sú inštitúcie verejnej správy
- národné projekty implementované v rámci OPIS
- dátové štandardy, technologické štandardy a bezpečnostné štandardy
- metodické pokyny, usmernenia, príručky pre žiadateľov, prípadne výzvy na predkladanie projektov

Implementácia horizontálnej priority Informačná spoločnosť je vo fáze implementácie na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná nasledovne:

- vo fáze implementácie operačných programov je napĺňanie horizontálnej priority Informačná spoločnosť uskutočňované prostredníctvom zadefinovania jednotného textu odkonzultovaného s MF SR pre všetky RO, resp. SO/RO v rámci príručky pre prijímateľov, ktorého obsahom je, aby žiadateľ o NFP vo svojom projekte jasne zadefinoval, či chce svojím projektom podporiť rozvoj informačnej spoločnosti a akým spôsobom
- vo fáze implementácie je napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť ďalej zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov v súlade s cieľmi horizontálnej priority informačná spoločnosť. Jednotlivé RO, prípadne SO/RO orgánmi zašlú ÚV SR návrh hodnotiacich kritérií projektov pre horizontálnu prioritu Informatizácia spoločnosti
- ÚV SR v súčinnosti s MF SR posúdi návrh hodnotiacich kritérií projektov v zmysle vyššie uvedených integračných nástrojov.

7. SÚLAD STRATÉGIE S POLITIKAMI, DOKUMENTMI A CIEĽMI

1. Súlad so strategickými dokumentmi a politikami EÚ

1. Strategické usmernenia Spoločenstva

Súlad stratégie s politikami, dokumentmi a cieľmi

Strategické usmernenia Spoločenstva		SUS			
		Urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu	Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast	Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta	
<p>Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti definujú základný rámec pre národné strategické referenčné rámce jednotlivých členských krajín s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva (článok 25 všeobecného nariadenia). V súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť boli na úrovni NSRR stanovené tri strategické priority, pričom OPBK priamo prispieva k realizácii strategickkej priority 1 <i>Infraštruktúra a regionálna dostupnosť podporou projektov regenerácia sídiel</i> a 2 <i>Vedomostná ekonomika</i>.</p> <p>Skupiny aktivít prioritných osí OPBK <i>Infraštruktúra</i> a <i>Vedomostná ekonomika</i> sú plne v súlade so Strategickým usmernením Spoločenstva s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva.</p> <p>V súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť boli stanovené tri usmernenia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. zlepšenie atraktivity členských štátov, regiónov a miest prostredníctvom zlepšenia dostupnosti, zabezpečenia primeranej kvality a úrovne služieb a zachovania ich environmentálneho potenciálu, 2. podpora inovácií, podnikania a rastu hospodárstva založeného na znalostiach prostredníctvom výskumných a inovačných kapacít vrátane nových informačných a komunikačných technológií a 3. vytváranie väčšieho počtu a kvalitnejších pracovných miest získavaním väčšieho počtu ľudí pre pracovný pomer alebo podnikateľskú činnosť, zlepšovaním prispôbivosti pracovníkov a podnikov a zvyšovaním investícií do ľudského kapitálu. 					
OPBK	1. Infraštruktúra	1.1 Regenerácia sídiel	X		
		1.2 Regionálna a mestská hromadná doprava	X		
	2. Vedomostná ekonomika	2.1 Inovácie a technologické transfery	X	X	X
		2.2 Informatizácia spoločnosti		X	X

2. Koherencia OPBK so Strategickými usmerneniami spoločenstva

USMERNENIA	PRIORITNÁ OS 1	PRIORITNÁ OS 2	KOMENTÁR

	1.1	1.2	2.1	2.2	
1. UROBIŤ EURÓPU A JEJ REGIÓNY ATRAKTÍVNEJŠÍM PRIESTOROM PRE INVESTÍCIE A PRÁCU					
1.1 Rozšírenie a zlepšenie dopravnej infraštruktúry		XX			Regionálna a mestská hromadná doprava
1.2 Posilnenie synergii medzi ochranou životného prostredia a rastom	X				Regenerácia sídiel
1.3 Riešenie intenzívneho využívania tradičných zdrojov energie Európou			X		Inovácie a technologické transfery
2. ZLEPŠENIE POZNATKOV A INOVÁCIE PRE RAST					
2.1 Zvýšenie investícií do výskumu a technického rozvoja a ich lepšie zameranie			XX		Inovácie a technologické transfery
2.2 Uľahčenie inovácií a podpora podnikania			XX		Inovácie a technologické transfery
2.3 Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých				XX	Informatizácia spoločnosti
2.4 Zlepšenie prístupu k finančným prostriedkom					
3. VÄČŠIE MNOŽSTVO A KVALITNEJŠIE PRACOVNÉ MIESTA					
3.1 Získať viac ľudí pre pracovný pomer a udržať ich v ňom a zmodernizovať systémy sociálnej ochrany					
3.2 Zlepšenie prispôsobivosti pracovníkov a podnikov a flexibility trhu práce			X	X	Inovácie a technologické transfery, Informatizácia spoločnosti
3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií					
3.4 Administratívne kapacity					
3.5 Ochrana zdravia pracovnej sily					
Mestské oblasti	XX				Regenerácia sídiel

Vysvetlivky:

xxx – silné väzby

xx – viditeľné väzby

x – obmedzené väzby/nie priame

3. Lisabonská a Göteborská stratégia

A. Lisabonská stratégia

Sformulovanie Lisabonskej stratégie EÚ bolo podnietené nepriaznivým hospodárskym vývojom v EÚ koncom minulého desaťročia v porovnaní s inými významnými hospodárskymi regiónmi sveta. Lisabonská stratégia si vytýčila za cieľ urobiť z EÚ do roku 2010 „najdynamickejšiu a najkonkurencieschopnejšiu poznatkovo orientovanú ekonomiku“. Jedným z hlavných bodov na dosiahnutie strategického cieľa Lisabonskej stratégie je prechod krajín na poznatkovo orientovanú ekonomiku a spoločnosť podporou informačnej spoločnosti a výskumu a vývoja, rovnako ako urýchlením procesu štrukturálnych reforiem pre konkurencieschopnosť a inovatívnosť a dobudovanie spoločného trhu.

Zdravé podnikateľské prostredie, ktoré motivuje ľudí k podnikaniu, je jedným z kľúčových nástrojov na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti krajiny. Medzi hlavné priority v oblasti podnikateľského prostredia patrí aj kvalitná fyzická infraštruktúra a služby v sieťových odvetviach.

Základné ciele Lisabonskej stratégie sú odzrkadlené aj v cieľoch a smerovaní OPBK, ktorý je zameraný na regeneráciu sídiel, modernizáciu a rozvoj regionálnej hromadnej dopravy na území regiónu, inovácie a technologické transfery (veda, výskum a inovácie), na informatizáciu spoločnosti (informačná spoločnosť, podnikateľské prostredie), ako aj podporu investícií do životného prostredia a ochrany prírody.

B. Göteborská stratégia

Návrh stratégie trvalo udržateľného rozvoja: Udržateľná Európa pre lepší svet (predložený Rade Európy v júni 2001 v Göteborgu, stratégia trvalo udržateľného rozvoja, dokument EK 10117/06, bola obnovená na zasadnutí Európskej rady v dňoch 15. – 16. 6. 2006) sa orientuje na prioritné problémy – klimatické zmeny, negatívne vplyvy na zdravie obyvateľstva, využívanie prírodných zdrojov, dynamiku populačného vývoja a znečisťovanie životného prostredia.

Udržateľný rozvoj znamená, že zamestnanosť, hospodárske reformy, sociálne politiky a politiky životného prostredia musia byť tvorené spôsobom, ktorý zabezpečí ich vzájomne prepojené presadzovanie.

OPBK v súlade so zásadami TUR v rámci opatrenia regenerácia sídiel v istej miere prispeje k eliminácii negatívnych vplyvov urbanizovaných priestorov na zdravie obyvateľstva. Modernizáciou a rozvojom regionálnej hromadnej dopravy na území regiónu sa predpokladá zníženie podielu individuálneho motorizmu, eliminácia množstva emisií, teda celkové zníženie negatívnych vplyvov na zdravie obyvateľstva, klimatické zmeny a znečisťovanie životného prostredia. Podpora MSP pri zavádzaní inovácií a technologických transferov odzrkadľuje potrebu znížiť znečisťovanie životného prostredia a podporiť využívanie prírodných zdrojov.

4. Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky

Stratégia OPBK je navrhnutá v súlade s legislatívou ES v oblasti kohéznej politiky. Vychádza z článku 5 nariadenia o ERDF, ktoré v rámci cieľa RKZ zameriava svoju pomoc v kontexte stratégií TUR, za súčasnej podpory zamestnanosti, najmä na tieto tri priority:

1. inovácie a vedomostná ekonomika – OPBK napĺňa priority a, b,
2. životné prostredie a prevencia rizík - OPBK napĺňa priority b, c, d, f,
3. prístup k dopravným a telekomunikačným službám vo všeobecnom hospodárskom záujme - OPBK napĺňa priority b.

Súčasne vzhľadom na riešenie problematiky trvalo udržateľného mestského rozvoja je stratégia OPBK v súlade s článkom 7.2 a 8 nariadenia o ERDF.

5. Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže

OPBK je v súlade s pravidlami hospodárskej súťaže – nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev.

Slovenská republika ako členský štát EÚ plne aproximovala nariadenia ES v oblasti štátnej pomoci do národnej legislatívy, ktorá je v súčasnosti upravovaná zákonom č. 231/2001 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov.

Dohľad nad oblasťou ochrany a podpory hospodárskej súťaže v SR je vykonávaný prostredníctvom Protimonopolného úradu SR ako ústredného orgánu štátnej správy.

RO pre OPBK zaručí, že akákoľvek štátna pomoc vrátane schém de minimis v rámci OPBK je poskytovaná v súlade s procedurálnymi a materiálnymi pravidlami štátnej pomoci aplikovateľnými v čase poskytnutia podpory z verejných zdrojov.

6. Legislatíva ES v oblasti pravidiel verejného obstarávania

Hlavné princípy pravidiel verejného obstarávania vychádzajú zo Zmluvy o založení ES a zo smerníc ES pre oblasť verejného obstarávania. Ide o princíp transparentnosti, rovnakého zaobchádzania, nediskriminácie, vzájomného uznávania a proporcionality pri dodržiavaní zásad hospodárnosti pri vynakladaní finančných prostriedkov.

Problematika verejného obstarávania a zadávania verejných zákaziek je zabezpečovaná aproximovanou legislatívou prostredníctvom zákona č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zavádza systém verejného obstarávania zohľadňujúci záväzky SR ako člena EÚ. Tento zákon upravuje verejné obstarávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, koncesie na stavebné práce, súťaž návrhov a správu vo verejnom obstarávaní.

Implementáciou tohto zákona sa dosahuje zvýšenie transparentnosti procesu verejného obstarávania, zvýšenie konkurencie a tým rozvoj hospodárskej súťaže a všeobecne podnikateľského prostredia. Prispieva aj k zefektívneniu kontroly vynakladania verejných prostriedkov a obmedzeniu možnosti korupcie. Tento zákon upravuje verejné obstarávanie zákaziek na dodanie tovaru, zákaziek na uskutočnenie stavebných prác, zákaziek na poskytnutie služieb, koncesie na stavebné práce, súťaž návrhov a správu vo verejnom obstarávaní.

Ústredným orgánom štátnej správy pre oblasť verejného obstarávania je Úrad pre verejné obstarávanie.

Aktivity a činnosti, na ktoré sa nevzťahuje aplikácia zákona o verejnom obstarávaní, napr. prieskum trhu, sa realizujú na základe Obchodného zákonníka prostredníctvom verejnej obchodnej súťaže.

7. Legislatíva ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia

V procese spracovania OPBK prebiehalo strategické environmentálne hodnotenie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je v súlade so smernicou EÚ č. 2001/42/EC o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie a uplatňuje sa pri posudzovaní strategických dokumentov. Bližšie informácie o priebehu strategického environmentálneho hodnotenia sú uvedené v kapitole 2.3.

V súvislosti s navrhovanými aktivitami v rámci OPBK sa predpokladajú pozitívne zásahy do životného prostredia.

Implementácia OPBK bude rešpektovať legislatívu ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia. Budú uplatňované kritériá minimalizácie energetickej náročnosti pri obnove objektov regionálnej infraštruktúry a tiež princípy nízko energetických budov pri realizácii projektov obzvlášť v prioritnej osi 1 Infraštruktúra. Úspora energie pri obnove existujúcich objektov sa bude realizovať na základe smernice EP a Rady 2002/91/ES zo 16. decembra 2002 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. ES L 001. 4.1.2003), ktorá je premietnutá do zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je platný od 1.1.2006.

Príprava a výber projektov v procese implementácie operačného programu budú uskutočňované so zreteľom na dodržiavanie princíпов ochrany a zlepšovania životného prostredia v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

8. Legislatíva ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie

Aktivity pri implementácii projektov budú zabezpečované v súlade s legislatívou ES v oblasti dodržiavania pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie.

Základné ľudské práva a slobody sú v Slovenskej republike zaručené Ústavou SR. Zároveň je Slovenská republika viazaná medzinárodnými dokumentmi, ktoré sledujú implementáciu rovnosti príležitostí do jej legislatívy a praxe. So to dohovory Medzinárodnej organizácie práce (MOP), Európska sociálna charta (ESCH), Dodatokový protokol k ESCH a ďalšie. V súvislosti s implementáciou Acquis communautaire bolo do právneho poriadku SR zapracovaných niekoľko ustanovení posilňujúcich zásadu rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi, z legislatívy bolo súčasne odstránených niekoľko ustanovení, ktoré neboli v súlade s princípom rovnosti príležitostí (napr. zrušenie zákazu nočnej práce žien...).

V súvislosti s implementáciou antidiskriminačnej európskej legislatívy do právneho poriadku SR bol v roku 2004 prijatý zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Účelom antidiskriminačného zákona je zabezpečiť subjektom práva takú ochranu proti všetkým formám diskriminácie, ktorá poškodeným obetiam zaručí možnosť domáhať sa adekvátnej a efektívnej súdnej ochrany, vrátane náhrady škody a nemajetkovej ujmy. Zákon konkretizuje obsah ustanovení o rovnosti a nediskriminácii zakotvených v Ústave SR a v niektorých medzinárodných zmluvách.

Keďže už pred prijatím antidiskriminačného zákona množstvo platných zákonov obsahovalo tzv. antidiskriminačné ustanovenia, v záujme zabránenia duplicity boli súčasne s vytvorením antidiskriminačného zákona schválené novely obsahovo súvisiacich právnych predpisov, ktoré okrem iného posilňujú aj zásadu rovného zaobchádzania so ženami a mužmi.

Vláda SR pravidelne od roku 2000 schvaľuje systematický nástroj prevencie a boja proti intolerancii a diskriminácii „Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerance“. (Akčný plán na obdobie rokov 2006 – 2008 je už štvrtým v poradí od roku 2000). Cieľom akčného plánu je napomáhať k vytváraniu systematickej a trvalej pozornosti problematike dodržiavania ľudských práv a predchádzania diskriminácii v rámci jednotlivých rezortov a rozvíjať spoluprácu rezortov s jednotlivými mimovládnyimi organizáciami a ďalšími subjektmi.

2. Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR

1. NSRR a OP

Stratégia NSRR je napĺňaná cez hierarchickú sústavu strategických a špecifických priorít, a pozostáva z troch strategických priorít, a to:

1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť
2. Vedomostná ekonomika
3. Ľudské zdroje.

Prostredníctvom implementácie OPBK bude podporovaná strategická priorita 1 a 2 NSRR. Na nižšej hierarchickej úrovni bude strategická priorita 1 podporovaná prostredníctvom špecifickej priority 1.1 Regionálna infraštruktúra, 1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia a 1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava. Strategická priorita 2 bude podporovaná prostredníctvom špecifickej priority 2.1 Informatizácia spoločnosti a 2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií.

Stratégia OPBK rozpracováva stratégiu NSRR v oblasti tematickej a územnej koncentrácie prostredníctvom smerovania intervencií do oblasti vybavenosti územia a zvýšenia efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb, do oblastí rozvoja zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a do zvyšovania konkurencieschopnosti priemyslu a služieb, a to prioritne do inovačných a kohéznych pólov rastu na území cieľa RKZ v podmienkach SR.

Príspevky z ERDF sú v smerované prioritne do inovačných a kohéznych pólov rastu a rešpektujú existujúce rozmiestnenie obyvateľstva. V špecifických a odôvodnených prípadoch môžu smerovať aj do obcí, ktoré nie sú identifikované ako póly rastu (lokality, resp. zariadenia významné z hľadiska funkcie a druhu v rámci regiónu, podpora informačnej spoločnosti, a pod.). Podpora je mimo pólov rastu smerovaná za predpokladu preukázania dostatočného počtu užívateľov umožňujúcich efektívne využívanie zariadení a trvalej udržateľnosti investície.

Viac ako 50% obcí a 95,1% obyvateľstva Bratislavského kraja žije v inovačných a kohéznych centrách a v obciach, ktoré sú v ich spádovom území. Podporné prostriedky budú v rozhodujúcej miere koncentrované do týchto centier (v súlade s územnou koncentráciou jednotlivých opatrení), pričom pri podpore bude zohľadňované hľadisko tematickej a finančnej koncentrácie.

Skupiny aktivít OPBK sú komplementárne so skupinami aktivít ostatných operačných programov. Všetky oblasti podpory majú priamy vplyv na socio-ekonomický rozvoj regiónu, odstraňovanie vnútro regionálnych disparít a na zvyšovanie konkurencieschopnosti SR.

PRIORITY NSRR	PRIORITNÁ OS 1		PRIORITNÁ OS 2		KOMENTÁR
	1.1	1.2	2.1	2.2	
SP 1. INFRAŠTRUKTÚRA A REGIONÁLNA DOSTUPNOSŤ					
ŠP 1.1. Regionálna infraštruktúra	XX	XX			Regenerácia sídiel a regionálna a mestská

					hromadná doprava
ŠP 1. 2. Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	X		X		Regenerácie sídiel Inovácie a technologické transfery
ŠP 1. 3. Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava		X			Regionálna a mestská hromadná doprava
ŠP 1.4. Modernizácia zdravotnickej infraštruktúry					
SP 2. VEDOMOSTNÁ EKONOMIKA					
ŠP 2. 1. Informatizácia spoločnosti				XXX	Informatizácia spoločnosti
ŠP 2. 2. Výskum a vývoj			X		Inovácie a technologické transfery
ŠP 2. 3. Infraštruktúra vysokých škôl					
ŠP 2.4. Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií			XX		Inovácie a technologické transfery
SP 3. EUDSKÉ ZDROJE					
ŠP 3. 1. Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť					
ŠP 3. 2. Podpora rastu zamestnanosti sociálnej inklúzie a budovanie kapacít					
SP 4. Technická pomoc (horizontálna)					

Vysvetlivky:

xxx – silné väzby

xx – viditeľné väzby

x – obmedzené väzby/nie priame

2. Komplementarita / synergia s inými OP

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (MPSVaR SR)

Prioritná os 3, „Podpora zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom samosprávnom kraji“, opatrenie 3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti s osobitným zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť, 3.2 Podpora sociálnej inklúzie a zosúladenie pracovného a rodinného života v Bratislavskom kraji a 3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy v Bratislavskom kraji.

Podpora rozvoja sídiel s účelom riešenia vysokej koncentrácie hospodárskych, environmentálnych a sociálnych oblastí a podpora investičných akcií zvyšujúcich konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom OPBK automaticky vytvára priestor na súvisiace aktivity neinvestičného charakteru spolufinancované z ESF.

Na základe analýzy Prostredníctvom prioritnej osi 3 OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia budú podporované aktivity v oblasti zamestnanosti a sociálnej inklúzie na území Bratislavského kraja

z prostriedkov ESF. Uvedená prioritná os je komplementárna k prioritným osiam OPBK s ohľadom na globálny cieľ OPBK.

Finančné zdroje tretej prioritnej osi OP ZaSI sú tiež využiteľné na podporu zriadenia a vybudovania Regionálneho výskumného a inovačného centra v Bratislavskom kraji, vid' komplementaritu OPBK s OP VaV a OP KaHR.

Operačný program Výskum a vývoj (MŠ SR)

Prioritná os 2 „Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji, Opatrenie 2.3. „Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji“

Opatrenie je zamerané na podporu výskumu a vývoja v súkromnom a verejnom sektore, zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov výskumu a vývoja. Opatrenie OP Výskum a vývoj je komplementárne s opatrením 2.1 OPBK, ktoré podporuje rozvoj inovácií a technologických transferov v MSP.

Zameraním oboch opatrení vzniká synergia medzi OPBK a OP Výskum a vývoj a vytvárajú sa možnosti na financovanie výskumu, vývoja a inovácií v Bratislavskom kraji v súkromnom aj verejnom sektore.

Navyše komplementaritu nástrojov OP Výskum a vývoj a OPBK je možné nájsť pri vybudovaní, podpore a činnosti Regionálneho výskumného a inovačného centra v Bratislavskom kraji, kde po ich zriadení a infraštruktúrnom vybudovaní z OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Výskum a vývoj budú ho môcť MSP využívať tieto centrá na činnosti, ktoré budú financované z OPBK cez dopytovo-orientované projekty zamerané na inovačné aktivity.

Podpora RVIC z OP VaV je jednou zo zložiek integrovaného projektu na vybudovanie 7+1 RVIC na celom území SR spolu s podporou administratívneho zriadenia a prevádzky RVIC vrátane mzdových nákladov a školiacich aktivít financovaných z OP ZaSI.

Deliaca línia medzi skupinami aktivít je daná jednak vlastníckymi vzťahmi a jednak zameraním skupín aktivít. OPBK je zameraný na podporu inovácií, technologických transferov a zavádzania progresívnych technológií v MSP a OP Výskum a vývoj sa zameriava na podporu výskumu a vývoja súkromného a verejného sektora.

Operačný program Informatizácia spoločnosti (ÚV SR)

Prioritná os 1 „Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb.“

Na území Bratislavského kraja bude prostredníctvom opatrenia Elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni, na základe princípu pro rata, financovaná elektronizácia ústredných úradov štátnej správy z národných verejných zdrojov.

Medzi uvedeným opatrením OPIS a opatrením OPBK 2.2 Informatizácia spoločnosti zameraným na elektronizáciu verejnej správy na regionálnej a lokálnej úrovni vzniká synergia v podobe elektronizácie všetkých úrovní verejnej správy na území Bratislavského kraja ako predpokladu rozvoja poskytovaných služieb obyvateľom a podnikateľom.

Aktivity opatrenia 2.2 OPBK sú komplementárne s aktivitami podporovnými v rámci proritných osí OPIS (1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb, 2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry, 3. Zvýšenie prístupnosti

k širokopásmovému internetu). Deliacia línia medzi operačnými programami je daná hranicami území oprávnenými pre cieľ Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. V prípade elektronizácie verejnej správy na území Bratislavského kraja budú z OPBK podporené regionálne a lokálne inštitúcie a na základe prioritnej osi 1 OPIS budú z národných verejných zdrojov, podľa princípu pro rata podporené centrálné inštitúcie štátnej správy.

Operačný program Životné prostredie (MŽP SR)

Prioritná os 2 „Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie“, operačný cieľ Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie.

Aktivity OPŽP budú komplementárne doplnené aktivitami v opatrení 2.1 na úrovni MSP. Deliacia línia aktivít opatrenia 2.1 OPBK s uvedenou prioritnou osou OPŽP, financovanou z ERDF, je daná hranicami území oprávnenými pre cieľ Konvergencia a cieľ RKZ, čo znamená, že v rámci OPŽP budú podporované aktivity ochrany ovzdušia na celom území SR s výnimkou Bratislavského kraja.

Prioritná os 4 „Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny“, operačný cieľ Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov

Deliaca línia aktivít opatrenia 1.1 OPBK s operačným cieľom OPŽP, financovaným z ERDF, je daná hranicami území, tak ako aj v prípade deliacej línie s prioritnou osou 2, čo taktiež znamená, že v rámci prioritnej osi 4 OPŽP budú podporované aktivity na ochranu prírodného prostredia na celom území SR s výnimkou Bratislavského kraja.

Operačný program Doprava (MDPT SR)

Prioritná os 4 „Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov“ je zameraná najmä na integráciu verejnej železničnej osobnej dopravy, jej podporu a preferenciu v rámci integrovaných dopravných systémov v dvoch najväčších mestách SR – Bratislavy a Košíc, jej vzájomnú koordináciu s regionálnou a nadregionálnou (v prípade Bratislavy aj s cezhraničnou) železničnou osobnou dopravou.

Aktivity OPD v rámci tejto prioritnej osi budú komplementárne dopĺňané aktivitami opatrenia 1.2 OPBK Regionálna a mestská hromadná doprava. Tie budú zamerané najmä na prevádzkové zabezpečenie integrovaného dopravného systému v hlavnom meste Bratislave a v priľahlých oblastiach, ako napr. jednotný tarifný informačný systém, informačný systém, preferencia vozidiel MHD na križovatkách a pod..

Komplementarita OPD s OPBK je dosiahnutá okrem prioritnej osi 4 OPD aj prostredníctvom prvých troch prioritných osí OPD financovaných z Kohézneho fondu (Železničná infraštruktúra, Cestná infraštruktúra (TEN-T) a Infraštruktúra intermodálnej prepravy), kde sú oblasťou záujmu najmä prioritné projekty európskeho významu č. 17 – železničná os: Paríž – Štrasburg – Štutgard – Viedeň - Bratislava a prioritný projekt č. 23 – železničná os: Gdaňsk – Varšava - Brno/Bratislava – Viedeň.

Projekt č. 17 je na území hlavného mesta Bratislavy rozdelený na 3 samostatné časti a bude podporovaný z dvoch prioritných osí 1 a 4 (pozri vyššie prioritnú os 4):

- nové železničné spojenie Bratislava Predmestie – Bratislava Petržalka (Prioritná os 4),

- železničné napojenie letiska M.R. Štefánika, vrátane zdvojnásobenia trate na úseku Bratislava Petržalka – Kittsee a v úseku Bratislava hlavná stanica – Bratislava Nové Mesto (Prioritná os 4),
- elektrifikácia železničnej trate D.N.Ves – Marchegg (Prioritná os 1).

Prioritná os 5 „Cestná infraštruktúra (rýchlostné cesty a cesty I. triedy)“, Prioritná os 6 „Železničná verejná osobná doprava“.

V rámci týchto prioritných osí OPD financovaných z ERDF, zameraných na výstavbu rýchlostných ciest, modernizáciu a výstavbu ciest 1. triedy a inteligentné dopravné systémy, a obnovu železničných mobilných prostriedkov pre prímestskú, regionálnu a medziregionálnu dopravu na elektrifikovaných a neelektrifikovaných tratiach, ako aj podporu prímestskej a regionálnej železničnej osobnej dopravy, budú podporované vybrané časti územia SR s výnimkou Bratislavského kraja.

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (MH SR)

Prioritná os 1 „Inovácie a rast konkurencieschopnosti“ opatrenia 1.1 Inovácie a technologické transfery, 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov a 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch, Prioritná os 2 „Energetika“ opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike

OPBK odzrkadľuje kľúčové opatrenia troch prioritných osí OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast financovaných z ERDF, ktoré budú v OP KaHR implementované na celom území SR s výnimkou Bratislavského kraja. Tieto operačné programy sú navzájom veľmi úzko prepojené. Synergia medzi týmito programami je markantná najmä v prioritnej osi 1 KaHR a opatrenia 2.1 OPBK pri podpore MSP v oblasti inovatívnej politiky.

Operačný program Vzdelávanie (MŠ SR)

Prioritná os 4 „Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj“, opatrenie 4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj a 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja vysokoškolského a ďalšieho vzdelávania.

OPBK je s prioritnou osou 4 OP Vzdelávanie, financovanou z ESF, komplementárny v prioritnej osi 2 Vedomostná ekonomika, a to v rámci opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery zvýšením podpory inovácií v podnikateľskej sfére, čím sa vytvorí priestor na využitie výsledkov výskumu a vývoja v praxi a zvýšenie dopytu po kvalitných výstupoch výskumu a vývoja, ktoré sú priamo úmerné kvalite ľudských zdrojov. Komplementarita sa prejavuje aj v súvislosti s opatrením 2.2 Informatizácia spoločnosti, keďže využívanie elektronickej formy verejnej správy si vyžaduje znalosť využívania IKT, ktoré OPV rozvíja v rámci získavania kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť Bratislavského kraja. Okrem toho OPV podporuje na území Bratislavského kraja vznik regionálnej výskumnej a inovačnej štruktúry formou Regionálnych výskumných a inovačných centier (ďalej len „RVIC“) a OPBK následne podporuje realizáciu inovačných aktivít. Implementácia inovácií do regiónov prostredníctvom RVIC bola pripravovaná v rámci spolupráce Ministerstva hospodárstva SR s VÚC, verejnými vysokými školami.

Tabuľka 25 Stručný prehľad operačných programov týkajúcich sa BSK

Program	Prioritné osi programu	Opatrenia	Fond
OP DOPRAVA	1 Železničná infraštruktúra	Modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN -T + ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond)	KF
	2 Cestná infraštruktúra (TEN -T)	Výstavba a rozvoj diaľnic (TEN -T)	KF
	3 Infraštruktúra intermodálnej dopravy	Výstavba siete základných verejných terminálov intermodálnej prepravy	KF
	4 Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov	Výstavba nosnej infraštruktúry pre prevádzkovanie integrovaných dopravných systémov v mestách Bratislava a Košice	KF
OP VÝSKUM A VÝVOJ	2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji	2.3 Prenos výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe v Bratislavskom kraji	ERDF
OP VZDELÁVANIE	4 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj	ESF
		4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania	ESF
OP ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNA INKLÚZIA	3 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom kraji	3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnateľnosti s osobitným zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť	ESF
		3.2 Podpora sociálnej inklúzie a zosúladenie pracovného a rodinného života v Bratislavskom kraji	ESF
		3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	ESF
OP ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	2 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	1. operačný cieľ Ochrana ovzdušia	ERDF
		2. operačný cieľ Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	
	4 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	1. operačný cieľ Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie programov starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov a území vrátane realizácie monitoringu druhov a biotopov.	ERDF
		2. operačný cieľ Zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov	
		3. operačný cieľ Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami	
OP Informatizácia spoločnosti	1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb	1.1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb na centrálnej úrovni	ERDF
OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti	1.1 Inovácie a technologické transfery	ERDF
		1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	ERDF
		1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch	ERDF
	2 Energetika	2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike	ERDF

3. Operačné programy v rámci cieľa Európska územná spolupráca

V záujme ďalšieho vyváženého rozvoja a konkurencieschopnosti Bratislavského kraja je nevyhnutné prostredníctvom dobudovania a modernizácie základnej infraštruktúry v prímestských a vidieckych oblastiach umožniť prenikanie rastových efektov z rozvinutejších do menej rozvinutých území Bratislavského kraja a tým znižovať vnútro regionálne disparity

a následne cezhraničnou spoluprácou dosiahnuť synergický efekt v jednotlivých oblastiach rozvoja.

A. Cezhraničná spolupráca Slovensko - Rakúsko

V rámci programu cezhraničnej spolupráce v nadväznosti na cieľ Európska územná spolupráca bol v spolupráci s Rakúskou stranou vypracovaný Program Cezhraničná spolupráca Slovensko – Rakúsko na obdobie rokov 2007 – 2013. (Cross-Border Cooperation Programme Slovakia – Austria 2007-2013, ďalej „len OP SR - AT“) Tento cieľ je nástupcom iniciatívy EÚ Interreg IIIA a týka sa Bratislavského a Trnavského regiónu.

Komplementarita/deliaca línia opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery prioritnej osi 2 OPBK a opatrenia 1.1 Cezhraničná spolupráca MSP, spolupráca v oblasti výskumu, technológií a vývoja P1 Učiaci sa/znalostný región a ekonomická konkurencieschopnosť OP SR - AT sa nachádza v ciele a zameraní pomoci spomínaných programov. OP SR – AT smeruje intervencie s cieľom podporiť a implementovať projekty s charakteristickou cezhraničnou dimenziou a vplyvmi, OPBK sa v tejto oblasti sústreďuje na vybrané časti regionálneho ekonomického systému, ktoré majú potenciál výrazne prispieť k posilneniu konkurencieschopnosti samostatného Bratislavského regiónu prostredníctvom efektívneho využívania inovatívnych, informačných a komunikačných technológií s dôrazom na MSP.

V OPBK v rámci prioritnej osi Infraštruktúra špecifikované Opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel je čiastočne komplementárna s cieľom OP SR – AT P2 Dostupnosť a trvalo udržateľný rozvoj s dôrazom na priority 2.2 Trvalo udržateľný územný rozvoj a kvalitná regionálna správa, 2.3 Spolupráca a spoločný manažment/spoločné riadenie chránených. Previazanosť OPBK a OP SR – AT, prostredníctvom projektov môže priniesť synergický efekt pre obidva susediace regióny.

B. Program Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko

V rámci programu cezhraničnej spolupráce v nadväznosti na cieľ Európska územná spolupráca bol v spolupráci s Maďarskou stranou vypracovaný Program Cezhraničná spolupráca Maďarsko - Slovensko na obdobie rokov 2007 – 2013. (Hungary – Slovakia Cross-Border Cooperation Programme 2007-2013, ďalej len „OP SR – HU“). Na rozdiel od Programu Cezhraničná spolupráca Slovensko – Rakúsko v Programe Cezhraničná spolupráca Maďarsko - Slovensko boli určené spoločné strategické priority.

V tomto programe sú na obdobie rokov 2007 – 2013 navrhované dve strategické priority 1. Hospodárstvo a spoločnosť a 2. Životné prostredie, ochrana prírody a dostupnosť. Opatrenie 1.2 Životné prostredie a ochrana prírody špecifikované v OPBK je v súlade s prioritou 2. navrhovaného programu územnej spolupráce Maďarsko - Slovensko, skonkretizované v skupinách aktivít 2.2 Životné prostredie a ochrana prírody a 2.3. Prístupnosť – plánovanie a investovanie. Podobne ako v prípade OP SR – AT, je opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfery prioritnej osi 2 OPBK komplementárne s oblasťou podpory 1.2 Spolupráca v oblasti V&V a inovácií prioritnej osi 1 Hospodárstvo a spoločnosť OP SR – HU. Opatrenie 1.2 OPBK (Regionálna a mestská hromadná doprava) je v doplnkovom vzťahu s oblasťou podpory 2.3 OP SR – HU (Výstavba malých ciest, cyklistických trás, verejná doprava) v oblasti verejnej mestskej dopravy (rozvoj služieb na zlepšenie pravidelnej verejnej dopravy). Program Cezhraničná spolupráca Maďarsko – Slovensko zabezpečuje prostredníctvom projektov rozvoj obidvoch susediacich regiónov a tým i synergický efekt cieľov OPBK.

V rámci cezhraničnej spolupráce však projekty musia byť realizované v prihraničných oblastiach (v celi RKZ ide o slovensko-maďarskú a slovensko-rakúsku spoluprácu) a musia budovať cezhraničnú spoluprácu. Projekty musia mať nadnárodný charakter spolupráce. Preto ani v jednom prípade realizácie projektov z vyššie uvedených priorít nedôjde k ich duplicitě.

3. Národný program reforiem/ Akčné plány Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

1. Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

Za účelom pripojenia sa k Lisabonskej stratégii a dosiahnutia zvýšenia konkurencieschopnosti Slovenska prostredníctvom mobilizácie inovácií v národnej ekonomike a rozvoja vedecko-vzdelávacích aktivít bola vládou SR schválená Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Lisabonská stratégia pre Slovensko / Národná Lisabonská stratégia). Hlavný cieľ stratégie je jednoznačný: zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ. Tento cieľ sa dá dosiahnuť iba prostredníctvom rýchleho a dlhodobého hospodárskeho rastu. V trhovej ekonomike ho štát môže podporiť len tak, že bude vytvárať vhodné podmienky pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti krajiny.

Národná Lisabonská stratégia, vychádza zo základnej filozofie Lisabonskej stratégie EÚ, ktorou je rozvoj ekonomickej konkurencieschopnosti prostredníctvom dvoch základných druhov aktivít: hlbokých reforiem (tzv. štrukturálnych reforiem) a adekvátnych rozvojových politík. Stratégia a zameranie OPBK je plne v súlade s prioritnými rozvojovými oblasťami Stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010.

Základné ciele Národnej Lisabonskej stratégie sú odzrkadlené aj v cieľoch a smerovaní OPBK, ktorý za pomoci finančných prostriedkov z fondu ERDF v priebehu programového obdobia rokov 2007 - 2013 je zameraný na modernizáciu a rozvoj regionálnej hromadnej dopravy na území regiónu (podnikateľské prostredie), na informatizáciu spoločnosti (informačná spoločnosť, podnikateľské prostredie), inovácie a technologické transfery (veda, výskum a inovácie) ako aj podporu investícií do životného prostredia a ochrany prírody.

2. Národný program reforiem

<p>OPBK a jeho prioritné osi nadväzujú na priority Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006-2008, ktorý nadväzuje na Lisabonskú stratégiu a konkretizuje vízie, ciele a politiky do roku 2010, pričom sa prioritne sústreďuje na nasledujúce oblasti: vzdelávanie a zamestnanosť, informačná spoločnosť, veda, výskum a inovácie a podnikateľské prostredie. Podpora uvedených oblastí prispieva k posilňovaniu inovatívneho potenciálu slovenskej ekonomiky, rozvoju znalostnej ekonomiky a zamestnanosti.</p> <p>V nadväznosti na NPR sa OPBK sústreďuje na dobudovanie základných podmienok pre vedomostnú ekonomiku a aktivity tradičnej kohéznej politiky, ktoré sú nevyhnutné pre naštartovanie znalostnej ekonomiky a vyvážený regionálny rozvoj, a to prevažne v rámci prvej a druhej strategickej priority NSRR.</p> <p>Detailnejšia previazanosť týchto dvoch strategických dokumentov OPBK a NPR a ich priorit je zreteľná v rámci sústavy cieľov a ukazovateľov v OPBK.</p>	NPR / LSS			
	Informačná spoločnosť	Podnikateľské prostredie	Vzdelanie a zamestnanosť	Veda, výskum a inovácie
OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ	1 Infraštruktúra		X	
	2 Vedomostná ekonomika	X	X	X
	3 Technická pomoc	X		X

3. Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja/ Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja

<p>Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja stanovuje osem dlhodobých priorít (integrovaných cieľov) trvalo udržateľného rozvoja SR s cieľom dosiahnuť orientáciu SR a jej dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch trvalo udržateľného rozvoja a ich praktickom uplatňovaní. Táto sústava dlhodobých priorít má v porovnaní s prioritnými osami OPBK úzky vzťah, ako naznačuje priložená tabuľka.</p>	Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja						
	Rozvinutá demokratická krajina	Moderný štát a systém verejnej správy	Vyspelá občianska spoločnosť	Sociálna solidarita a sociálna ochrana	Vyvážený územný rozvoj	Vysoká kvalita ľudských a spoločenských zdrojov	Nový model ekonomiky

OPERAČNÝ PROGRAM BRATISLAVSKÝ KRAJ	1 Infraštruktúra	X	X	X	X	X			X
	2 Vedomostná ekonomika							X	X
	3 Technická pomoc		X	X			X		

4. Konceptia územného rozvoja Slovenska

Dlhodobý rozvoj SR je podmienený zachovaním zdravého životného prostredia a atraktívneho územia SR. Toto konštatovanie je podložené aj legislatívnymi podmienkami SR. Uvedené aspekty v plnej miere zohľadňuje KURS 2001, ktorú schválila vláda SR.

KURS 2001 ako dokument zameraný na usmerňovanie rozvoja SR v korelácii plánovaných aktivít s ich územno-priestorovou realizáciou, vychádza z Národného plánu regionálneho rozvoja ako základného programového dokumentu regionálnej politiky. Konceptia vytyčuje 6 základných cieľov pre územno-plánovaciú politiku. Konceptia okrem stanovenia vlastných cieľov dáva do popredia tiež ciele Národného plánu regionálneho rozvoja, ktorý vytyčuje 6 globálnych cieľov a z nich vyplývajúcich 32 špecifických cieľov.

OPBK sa realizuje plne v súlade s KURS 2001, odkiaľ preberá princípy polycentrického rozvoja systému osídlenia SR (sústavu ťažísk a centier osídlenia). Uvedené princípy NSRR transformuje do princípov územnej koncentrácie NSRR uplatňovaných prostredníctvom filozofie kohéznych a inovačných pólov rastu (kapitola 4). Miera uplatňovania princípov územnej koncentrácie je individuálne uvedené v popise prioritných osí.

5. Ostatné národné, sektorové strategické materiály

A. Legislatíva SR v oblasti podpory regionálneho rozvoja

Legislatíva SR rieši oblasť podpory regionálneho rozvoja prostredníctvom zákona č. 351/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. OPBK v nadväznosti na uplatnenie princípu programovania, subsidiarity a partnerstva je plne v súlade s touto legislatívnou normou. Medzi hlavné ciele podpory regionálneho rozvoja patrí zabezpečiť vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj SR, odstrániť alebo zmierniť rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, zabrániť vzniku nových oblastí s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľov, trvalo udržať hospodársky rozvoj a sociálny rozvoj regiónov.

B. Regionálne strategické dokumenty

OPBK podporuje v prioritnej osi 1 oblasti, ktoré na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov spadajú v podmienkach SR do vecnej príslušnosti regionálnych a miestnych samospráv. Rozvojové zámery regionálnych samospráv sú obsahom programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých samosprávnych krajov, ale aj niektorých sektorových stratégií samosprávnych krajov regiónov. Účasťou zástupcu BSK v pracovnej skupine na prípravu pre OPBK bol zabezpečený priestor na zapracovanie regionálnych stratégií do stratégie OPBK.

Podporované typy operácií pre skupiny oprávnených prijímateľov a ostatné relevantné obsahové náležitosti OPBK boli v procese prípravy OPBK stanovené na základe princípu partnerstva v spolupráci so zástupcami regionálnych a miestnych samospráv (VÚC, ZMOS, hl. mesto SR Bratislava). Na základe uvedeného možno konštatovať, že OPBK vo veľkej miere sleduje napĺňanie regionálnych a miestnych stratégií obsiahnutých v strategických dokumentoch územných samospráv.

V záujme priebežného uplatňovania princípu partnerstva počas celého programového obdobia 2007-2013 je BSK priamo zapojený do procesov implementácie prioritnej osi 1 OPBK (ako SO/RO) a do implementácie prioritnej osi 2 OPBK. Rozsah jeho zapojenia je bližšie popísaný v kapitole 9.1.4 OPBK.

C. Koherencia OPBK so Stratégiou rozvoja BSK

CIELE A PRIORITY	PRIORITNÁ OS 1		PRIORITNÁ OS 2		KOMENTÁR
	1.1	1.2	2.1	2.2	
SC 1. HOSPODÁRSKY ROZVOJ					
P 1. 1. Vytvorenie podmienok pre inovačné formy podnikania			XX		
P 1. 2. Rozvoj konkurencieschopnej priemyselnej základne a podpora zakladania priemyselných parkov					
P 1. 3. Rozvoj sektoru služieb vrátane dopravy a obchodu a ich konkurencieschopnosti		X	XX	X	
SC 2. ROZVOJ DOPRAVY A TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY					
P 2. 1. Zvýšenie technickej úrovne a modernizácia cestnej a železničnej dopravnej infraštruktúry					
P 2. 2. Rozvoj vodnej, leteckej a kombinovanej dopravy					
P 2. 3. Rozvoj osobnej prímestskej, mestskej a cyklistickej dopravy		XX			
P 2. 4. Dobudovanie inžinierskych sietí technickej infraštruktúry v obciach na území regiónu					
SC 3. TRVALO UDRŽATELNÝ ROZVOJ VIDIEKA A POĽNOHOSPODÁRSTVA					
P 3. 1. Obnova a rozvoj dediny a vidieckych oblastí, ako aj zachovanie vidieckeho kultúrneho dedičstva	X				
P 3. 2. Diverzifikácia poľnohospodárskych a agrárnych činností na multifunkčnú štruktúru a alternatívne príjmy					
SC 4. ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU A REKREÁCIE					

P 4. 1. Zachovanie a sprístupnenie kultúrneho, historického a prírodného dedičstva	X				
P 4. 2. Rozvoj ťažiskových druhov a foriem cestovného ruchu					
P 4. 3. Nárast návštevnosti a viacdňového pobytového cestovného ruchu					
P 4. 4. Rast podnikania v cestovnom ruchu					
P 4. 5. Rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu kraja					
SC 5. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA					
P 5. 1. Ochrana jednotlivých zložiek životného prostredia	X				
P 5. 2. Zdokonalenie odpadového hospodárstva so zameraním na zvýšenie využiteľnosti odpadov a odstraňovanie starých záťaží					
P 5. 3. Ochrana krajiny a trvalo udržateľný rozvoj	XX				
P 5. 4. Environmentálna osвета, výchova a vzdelávanie					
SC 6. ROZVOJ ĽUDSKÝCH ZDROJOV A SOCIÁLNY ROZVOJ					
P 6. 1. Prispôsobenie stredného školstva požiadavkám trhu práce					
P 6. 2. Zabezpečenie primeranej životnej úrovne chudobných, starých, hendikepovaných a neprispôsobivých občanov					
P 6. 3. Podpora bytovej výstavby	XX				
P 6. 4. Rozvoj kultúrnych a športových aktivít a aktivít voľného času	X				

Vysvetlivky:

xxx – silné väzby

xx – viditeľné väzby

x – obmedzené väzby/nie priame

4. Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ

1. Synergia, komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF

Národný strategický plán rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013

Komplementarita medzi OPBK a Národným strategickým programom rozvoja vidieka na roky 2007-2013 je relevantná pre takmer všetky opatrenia prioritnej osi 3 NSPRV Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva. Avšak v rámci aktivít zameraných na obnovu a renováciu vidieckych sídiel sa komplementarita NSPRV s OPBK nenachádza, keďže obce Bratislavského kraja nie sú podporované v rámci NSPRV, keďže

NSPRV v rámci aktivít obnovy a rozvoja obcí podporuje obce na celom území Slovenska s výnimkou Bratislavského kraja.

Tabuľka 26 Synergia a komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF

Národný strategický plán rozvoja vidieka 2007 - 2013	Operačný program Bratislavský kraj	
<p>OS 3</p> <p>Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva</p> <p>Priorita 3: Obnova a rozvoj obcí</p> <p>Opatrenie 3.1: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam</p> <p>Opatrenie 3.2: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam</p> <p>Opatrenie 3.3: Vzdelávanie a informovanie</p> <p>Opatrenie 3.5: Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie integrovaných stratégií rozvoja územia</p>	<p>OP Bratislavský kraj (OPBK)</p> <p>prioritná os: infraštruktúra</p> <p>Opatrenie: regenerácia sídiel</p>	<p>Deliaca línia/komplementarita s OPBK:</p> <p>NSPRV: nezahŕňa podporu obcí v Bratislavskom kraji</p> <p>NSPRV: podpora pre súkromný sektor v oblasti poľnohospodárstva, ktorého podiel ročných tržieb z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách predstavuje minimálne 30 % (opatrenie 3.1) a maximálne (opatrenie 3.2);</p> <p>Podpora inštitúcií pôsobiacich v oblasti vedy, výskumu a ďalšieho vzdelávania a podnikateľských subjektov, na ktoré sa vzťahuje os 3 (opatrenie 3.3);</p> <p>Podpora verejno-súkromných partnerstiev (občianskeho združenia, neziskovej organizácie a záujmového združenia právnických osôb) – opatrenie 3.5.</p>

Z hľadiska OPBK nie sú relevantné aktivity podporované z EFF, a preto nie je potrebné definovať synergiu, komplementaritu, ani príslušné deliace línie.

2. Synergia, komplementarita s ostatnými finančnými nástrojmi ES

Inovatívne nástroje financovania

Jednou z perspektívnych foriem využívania prostriedkov štrukturálnych fondov je využívanie tzv. inovatívnych foriem financovania. Článok 44 všeobecného nariadenia pre ERDF, ESF a Kohézny fond uvádza participáciu Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF), pričom sa odvoláva na „financial engineering“ (finančné inžinierstvo) a vytvára legislatívny rámec pre pôsobenie nových iniciatív EK JASPERS, JESSICA a JEREMIE. Ministerstvo financií SR v súvislosti s finančným inžinierstvom pripravilo Návrh inovatívnych finančných nástrojov pre NSRR 2007 – 2013 (I. a II. etapa), ktorý bol schválený uzneseniami vlády č. 921 zo dňa 23.11.2005 a č. 836 zo dňa 8.10.2006. Navrhnuté boli nasledovné formy nepriamej pomoci:

- záručné schémy na úvery pre MSP;
- schémy na podporu začínajúcich podnikateľov;
- zvýhodnené úvery;
- technická pomoc pri tvorbe projektov PPP.

Vzhľadom na charakter OPBK sa ako najrelevantnejšie javia iniciatívy JESSICA a JEREMIE. JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) je iniciatívou EK, EIB a Rozvojovej banky Rady Európy a jej cieľom je presadzovanie trvalo udržateľného investovania, rastu a pracovných miest v európskych mestských oblastiach. JEREMIE (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) je spoločná iniciatíva EK, EIB, EIF

a EBRD zameraná na podporu prístupu k finančným prostriedkom pre malé a stredné podniky, najmä pre oblasť vedy a výskumu, podpory naplňania cieľov Lisabonskej stratégie a podpory transferu technológií a inovácií.

Nakoľko mikrofinancovanie v SR (v zmysle podpory podnikania) v súčasnosti pokrýva dopyt, pričom v podnikateľskom prostredí pôsobí viacero podporných inštitúcií so širokým rozsahom produktového portfólia, nie sú konkrétne finančné nástroje iniciatívy JEREMIE samostatne uvedené v OPBK.

V prípade vhodnosti pre OPBK nie je vylúčená možnosť využitia niektorého z finančných nástrojov iniciatív JESSICA a JEREMIE. Proces implementácie bude realizovaný v súlade s časovým harmonogramom programu, najmä po vzniku zvýšeného dopytu po takýchto formách financovania. V súvislosti s implementáciou integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí budú počas implementácie OPBK v spolupráci s MF SR priebežne skúmané možnosti využitia inovatívnych finančných nástrojov vhodných na podporu uvedených typov projektov. Vzhľadom na zameranie aktivít operačného programu, bude RO OPBK počas implementácie aktívne skúmať možnosť zahrnutia inovačných aktivít vyplývajúcich z iniciatívy „Regióny pre hospodársku zmenu“, ktorej súčasťou je program URBACT, do OPBK najmä prostredníctvom umožnenia účasti a vytvorenia priestoru pre zástupcu siete (ako pozorovateľa) v Monitorovacom výbore pre OPBK.

Nakoľko pri inovatívnych nástrojoch financovania ide o kombináciu súkromných a verejných zdrojov (verejno-súkromné partnerstvá), bude však ich skutočné využívanie v praxi možné až po odstránení problémov v oblasti legislatívy SR, t.j. po zosúladení a prijatí príslušných právnych noriem.

8. FINANČNÝ PLÁN

Finančný plán formuluje základňu pre financovanie OPBK. Východiskovým dokumentom pre finančný rámec pre využívanie prostriedkov z ERDF bol NSRR, schválený uznesením vlády č. 1005 zo dňa 6. decembra 2006.

V súlade s uznesením vlády SR zo dňa 8. októbra 2006 k Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 sa podiel pomoci z ERDF vyjadruje k celkovým oprávneným verejným výdavkom v zmysle čl. 53 ods. 1b) všeobecného nariadenia.

Na základe finančnej perspektívy na roky 2007 – 2013 vyplynula pre Slovensko pre cieľ RKZ záväzná výška finančných alokácií vo výške 398 057 758 EUR v stálych cenách roku 2004, čo predstavuje 449 018 529 EUR v bežných cenách. Prerozdelenie finančných prostriedkov medzi OP Bratislavský kraj financovaný z ERDF, OP Výskum a vývoj financovaný z ERDF a pokrývajúci obidva ciele (Konvergenciu a RKZ), OPZSI a OP Vzdelávanie (obidva OP sú financované z ESF a pokrývajúce ciele Konvergenciu a RKZ znázorňuje tabuľka č. 22.

Tabuľka 27 Finančné alokácie 2007 - 2013 na jednotlivé operačné programy a priority v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (štrukturálne fondy) – v EUR, v bežných cenách

Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť		Príspevok ES
Operačný program	Fond	Celkom
OP Bratislavský kraj	ERDF	87 000 000
- Presun na výskum a vývoj	ERDF	326 415 373
OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia	ESF	17 801 578
OP Vzdelávanie	ESF	17 801 578
Celkom všetky fondy cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť 2007 – 2013		449 018 529
Celkom ERDF		413 415 373
Celkom ESF		35 603 156

Zdroj: NSRR, 2006

1. Finančný plán – ročné záväzky

Na základe analýz štruktúry finančných potrieb v sektorových častiach NSRR boli pre OPBK schválené finančné prostriedky z ERDF vo výške 87 000 000 EUR bežných cenách. Rozdelenie finančných prostriedkov na realizáciu jednotlivých prioritných osí zohľadňuje globálny cieľ OPBK a dôležitosť napĺňania cieľov jednotlivých skupiny aktivít, pričom boli brané do úvahy aj skúsenosti pri implementácii z predchádzajúceho obdobia.

Tabuľka 28 Prerozdelenie finančných prostriedkov z fondov EÚ na roky 2007 – 2013 pre OPBK (v mil. EUR) v bežných cenách

Rok	ERDF (bežné ceny)
2007	11 702 539
2008	11 936 592
2009	12 175 323
2010	12 418 829
2011	12 667 207
2012	12 920 550
2013	13 178 960
Celkom 2007 – 2013	87 000 000

2. Finančný plán za celé programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania

Tabuľka 29 Finančný plán OPBK v členení podľa prioritných osí a zdrojov financovania v bežných cenách

Fond: ERDF	EU zdroje (a)	SR verejné zdroje (b)	Celkom (c) = (a)+(b)	Miera kofinancovania (d)= (a)/(c)	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje (informatívne)
Prioritná os č. 1 Infraštruktúra	45 932 540	8 105 742	54 038 282	85%	0	0
Prioritná os č. 2 Vedomostná ekonomika	37 587 460	6 633 082	44 220 542	85%	0	11 042 465*
Prioritná os č. 3 Technická pomoc	3 480 000	614 118	4 094 118	85%	0	0
Celkom	87 000 000	15 352 942	102 352 942	85%	0	11 042 465

Pozn. : Miera spolufinancovania je zaokrúhľená. Presne stanovená bude v rozhodnutí EK o OP.

* Pri informatívnom vyčíslení iných zdrojov ide o indikatívnu výšku súkromných zdrojov, pričom odhadovaná priemerná miera intenzity pomoci v zmysle rámca Spoločenstva pre štátnu pomoc na výskum, vývoj a inovácie, (Úradný vestník. EÚ C 323, 30.12. 2006) je 60%.

Vláda SR dokumentom Stratégia financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 zo dňa 8. 10. 2006 rozhodla, že príspevok z fondov EU sa bude v zmysle čl. 53, bod 1b) vyjadrovať k celkovým oprávneným verejným výdavkom. Ide o rozhodnutie vlády SR k Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 zo dňa 8. 10. 2006. Uvedený dokument je plne v súlade so

všeobecným nariadením. Podľa čl. 53, bod 2 všeobecného nariadenia ES príspevok z fondov na úrovni operačných programov v rámci cieľa Konvergencia a cieľa RKZ podlieha maximálnym hodnotám stanoveným v prílohe III nariadenia, t. j. pre SR je percentuálna hodnota oprávnených nákladov 85 %.

Pravidlá Stratégie financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 boli zvolené tak, aby boli platné a jednotné pre poskytovanie pomoci z prostriedkov štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a národných verejných zdrojov pre projekty všetkých cieľov. Pre dosiahnutie čo najvyššieho a najefektívnejšieho využitia alokovaných finančných prostriedkov bolo nevyhnutné určiť zmysluplné, transparentné a jednoduché pravidlá. V tejto súvislosti upozorňujeme na fakt, že vláda vyššie uvedeným dokumentom rovnako rozhodla, že príspevok z fondov EU bude v zmysle čl. 53, bod 1 písm.b) všeobecného nariadenia k celkovým oprávneným verejným výdavkom.

3. Rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií pomoci

Tabuľka 30 Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií dimenzie „Prioritná téma“ v bežných cenách

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
03* – Transfer technológií a zlepšovanie sietí spolupráce medzi malými podnikmi, medzi malými podnikmi a inými podnikmi a univerzitami, zariadeniami vyššieho vzdelávania každého druhu, regionálnymi orgánmi, výskumnými strediskami a vedeckými a technickými strediskami	8 045 224
06* – Pomoc pre MSP na podporu ekologických výrobkov a výrobných postupov	6 033 918
07* – Investície do firiem priamo spätých s výskumom a inováciou	3 016 959
09* – Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácie a podnikania v MSP	3 016 959
10 – Telefónne infraštruktúry	5 064 000
11* – Informačné a komunikačné technológie	6 840 000
14* – Služby a aplikácie pre MSP	5 570 400
24 – Cyklistické dráhy	2 000 000
52* – Podpora čistej mestskej dopravy	9 200 000
28 – Inteligentné dopravné systémy	9 500 000
56 – Zachovanie a obnova prírodného dedičstva (vrátane území NATURA 2000)	2 107 740
61 – Integrované projekty na obnovu miest a vidieka	17 124 800
78 – Infraštruktúra bývania	6 000 000
85 – Príprava, vykonávanie, monitoring a kontrola (TA)	2 130 000
86 – Hodnotenie a štúdie; informácie a komunikácia (TA)	1 350 000
Spolu	87 000 000
Spolu kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov v rámci cieľa RKZ (podľa prílohy 4 VN)	41 723 460

*kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov

Tabuľka 31 Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií dimenzie „Forma finančného príspevku“ v bežných cenách

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
---------------	---

01 – Nenávratná dotácia	85 500 000
04 – Iné formy financovania	1 500 000
Spolu	87 000 000

Viac informácií o iných formách financovania sa nachádza v kapitole 7.4.2.

Tabuľka 32 Indikatívne rozdelenie príspevku z ERDF do kategórií dimenzie „Podporované územie“ v bežných cenách

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov v rámci kategórie
00 – Neuplatňuje sa	3 480 000*
01 – Mestá	50 112 000
05 – Vidiecke oblasti	33 408 000
Spolu	87 000 000

* Finančné prostriedky určené pre Prioritnú os 3.

9. SYSTÉM IMPLEMENTÁCIE

1. Riadenie

1. Centrálny koordinačný orgán

Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006 MVRR SR ako Centrálny koordinačný orgán pre operačné programy v NSRR SR na roky 2007 – 2013 zabezpečuje strategickú úroveň systému riadenia NSRR. V tejto súvislosti vykonáva CKO v oblasti riadenia pomoci zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu najmä nasledovné funkcie:

na úrovni NSRR zabezpečuje programovanie, monitorovanie, hodnotenie, publicitu a informovanosť a vzdelávanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach;

zabezpečuje koordináciu procesov riadenia a implementácie operačných programov v súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu;

metodicky usmerňuje subjekty zapojené do riadenia a implementácie operačných programov;

zodpovedá za vývoj, prevádzku a údržbu ITMS;

plní funkciu RO pre OP Technická pomoc.

2. Riadiaci orgán

RO operačného programu predstavuje operačnú úroveň systému riadenia NSRR. RO je orgán určený členským štátom na základe čl. 59 ods.1 písm.b) všeobecného nariadenia, ktorý zodpovedá za riadenie a vykonávanie programu v súlade s predpismi EÚ a SR. Pri riadení operačného programu postupuje RO v súlade s metodickými pokynmi CKO a metodickými pokynmi certifikačného orgánu a orgánu auditu v príslušných oblastiach.

Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006 riadiacim orgánom OPBK je MVRR SR.

V súlade s čl. 60 všeobecného nariadenia, RO je zodpovedný za riadenie a vykonávanie príslušného OP, najmä za:

- vypracovanie operačného programu a programového manuálu;
- spolufinancovanie operačného programu zo štátneho rozpočtu;
- usmerňovanie prijímateľov;
- monitorovanie a hodnotenie operačného programu;
- vedenie MV pre OPBK a vypracovanie výročnej a záverečnej správy o implementácii, ich predloženie monitorovaciemu výboru a Európskej komisii;
- publicitu o pomoci z EÚ a informovanie verejnosti o fondoch z EÚ v súlade s článkom 69 všeobecného nariadenia;
- zber a zaznamenávanie údajov potrebných na finančné riadenie, monitorovanie, preverovanie, audity a hodnotenie v elektronickej podobe;

- archiváciu a dostupnosť dokumentov v súlade s článkom 90 všeobecného nariadenia;
- prijímanie, výber a schvaľovanie projektov prijímateľov v súlade s kritériami hodnotenia a výberu projektov schválenými monitorovacím výborom;
- uzatváranie zmlúv s prijímateľmi o poskytnutí finančného príspevku;
- overenie spolufinancovania jednotlivých projektov zo zdrojov prijímateľa a z ostatných národných zdrojov;
- overenie dodania spolufinancovaných produktov a služieb a overenie skutočne vynaložených výdavkov;
- zabezpečenie vedenia samostatného účtovného systému prijímateľmi a inými orgánmi zapojenými do implementácie;
- overovanie podľa čl. 60 písm. b) všeobecného nariadenia
- vytváranie vhodného systému implementácie a monitorovania programu
- vytváranie a zabezpečovanie procedúr, ktoré zabezpečia, že všetky doklady týkajúce sa výdavkov a požadovaných auditov potrebných na zabezpečenie správneho revízneho záznamu sa budú viesť v súlade s požiadavkami všeobecného nariadenia.

V súlade s čl. 71 všeobecného nariadenia, vnútorná štruktúra a rozdelenie (delegovanie) zodpovednosti RO OPBK budú popísané v opise systémov riadenia a kontroly, ktorý členský štát predloží EK pred predložením prvej žiadosti o priebežnú platbu alebo najneskôr do 12 mesiacov od schválenia OPBK.

3. Sprostredkovateľský orgán pod Riadiacim orgánom pre OPBK

V zmysle čl. 59, odsek 2 všeobecného nariadenia môže členský štát na plnenie niektorých alebo všetkých úloh RO určiť jeden alebo viac SO/RO. V súlade s čl. 12 Nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja (ďalej len „implementačné nariadenie“) a so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu sú podrobnosti presne stanovené v delegovaní právomocí uzatvorenom medzi RO a SO/RO. Konečná zodpovednosť za výkon a realizáciu programu ostáva na RO, a to aj v prípade delegovania úloh na SO/RO.

V programovom období 2007-2013 je v porovnaní so skráteným programovým obdobím 2004-2006 miera zapojenia regionálnych štruktúr do implementácie OPBK výrazne posilnená. V súvislosti s implementáciou OPBK vykonáva v programovom období 2007-2013 úlohu SO/RO Bratislavský samosprávny kraj predstavujúci úroveň regiónu NUTS 3. Tematické oblasti podpory, ktoré sú implementované decentralizovaným spôsobom na SO/RO sú zamerané na podporu opatrení prioritnej osi 1.

Delegovanie výkonu implementačných procedúr na SO/RO je v nadväznosti na interný manuál procedúr RO a SO/RO pre OPBK realizovaný obojstranným právnym aktom medzi RO OPBK

a SO/RO. Implementačné a kontrolné mechanizmy pre všetky opatrenia OPBK podliehajú rovnakým pravidlám, ktoré sú popísané v interných manuáloch procedúr zainteresovaných subjektov.

V rovine implementačnej je rozsah delegovaných úloh na SO/RO vymedzený v súlade s legislatívou SR a EÚ nasledovne:

- a) spolupráca na vypracovaní a uverejňovaní výziev na predkladanie projektov;
- b) prijímanie a registrovanie žiadostí o finančný príspevok;
- c) spolupráca na hodnotení a výbere žiadostí o finančný príspevok;
- d) príprava a kontrola zmlúv o poskytnutí finančného príspevku s prijímateľmi;
- e) zabezpečovanie výkonu výberu príslušných operácií na podporu v súlade so stanovenými kritériami v súlade s legislatívou SR a EÚ;
- f) zabezpečovanie evidencie a archivácie podrobných účtovných záznamov o každej operácii v počítačovej forme;
- g) zabezpečovanie zberu dát o implementácii nevyhnutných pre finančné riadenie, monitorovanie, overovanie, audit a evaluáciu;
- h) zabezpečovanie dodržiavania požiadaviek na informovanie a publicitu stanovených v článku 69 všeobecného nariadenia v súlade so schváleným Komunikačným plánom;
- i) overovanie dodávky spolufinancovaných prác, tovarov a služieb, vynaloženia výdavkov deklarovaných prijímateľmi a ich súladu s legislatívou SR a EÚ, overovanie týchto skutočností na mieste u vybraných operácií
- j) zabezpečovanie, aby prijímatelia a všetky ostatné subjekty zúčastňujúce sa na implementácii programu viedli samostatný účtovný systém alebo vhodné kódové označenie účtov pre transakcie spojené s operáciami
- k) zabezpečovanie procedúr, ktoré zabezpečia, že všetky doklady týkajúce sa výdavkov a požadovaných auditov potrebných na zabezpečenie správneho revízného záznamu sa budú viesť v súlade s požiadavkami všeobecného nariadenia
- l) zabezpečovanie, aby certifikačný orgán dostával všetky potrebné informácie o procedúrach a vykonaných verifikáciách týkajúcich sa výdavkov za účelom výkonu certifikácie
- m) vypracovanie príslušných častí pre Výročné a Priebežné správy o implementácii a Záverečnú správu o implementácii príslušnej prioritnej osi alebo tematickej oblasti podpory.

Navrhovaný systém implementácie vytvára zvýšené nároky na administratívne kapacity a vytvorenie podmienok pre realizáciu časti OPBK decentralizovaným spôsobom. RO OPBK v oblasti delegovania výkonu niektorých jeho úloh na SO/RO:

- poskytuje SO/RO metodické usmernenia na plnenie delegovaných úloh;
- vykonáva koordináciu SO/RO;
- dohliada na súlad výkonu jednotlivých úloh s príslušným audit trailom a internými manuálmi procedúr;

- zabezpečuje technickú asistenciu na materiálne a technické vybavenie SO/RO v rámci možností prioritnej osi 3 OPBK;
- zabezpečuje súlad výkonu jednotlivých úloh s legislatívou SR a EÚ;
- priebežne hodnotí úroveň plnenia delegovaných úloh;
- vykonáva následnú finančnú kontrolu projektov implementovaných SO/RO.

Podrobný popis procesov riadenia a realizácie operačného programu je popísaný v Interných manuáloch procedúr zainteresovaných subjektov.

S prípravou administratívnych kapacít SO/RO pre programové obdobie 2007-2013 úzko súvisí príprava kompatibilných interných manuálov procedúr RO OPBK, SO/RO, Platobnej jednotky pre OPBK a príslušných kontrolných útvarov. Interný manuál RO OPBK a Interný manuál procedúr SO/RO pre OPBK budú počas celého programového obdobia aktualizované v nadväznosti na zmeny externého charakteru (legislatíva), interného charakteru (organizačné zmeny), odporúčania interných a externých auditov atď. Samosprávny kraj modifikuje svoju organizačnú štruktúru podľa kvalitatívnych a kvantitatívnych štandardov pre výkon decentralizovaných procedúr.

Získavanie administratívnych kapacít SO/RO, ich školenie a certifikácia je proces nadväzujúci na predbežný systémový audit realizovaný MF SR ako Certifikačným orgánom, pričom predmetom auditu je individuálne každý subjekt zapojený do implementácie OPBK. Jednotlivé fázy prípravy SO/RO až do ich certifikácie a do samostatného delegovania právomocí sú rámcovo dané uznesením vlády SR č. 407/2007.

RO OPBK vykoná v polovici programového obdobia strednodobé hodnotenie procesu implementácie Prioritnej osi 1 prostredníctvom BSK ako SO/RO pre OPBK. Na základe výsledkov tohto hodnotenia bude prehodnotená možnosť eventuálnych zmien systému implementácie a rozsah delegovania kompetencií na BSK ako SO/RO pre Prioritnú os 1 OPBK.

Indikatívny časový harmonogram zapojenia BSK do implementácie OPBK je uvedený v prílohe č. 8.

4. Úloha orgánov regionálnej a miestnej samosprávy

RO OPBK v súlade s princípom partnerstva uvedeným v čl. 11 všeobecného nariadenia vytvoril podmienky pre účasť sociálno-ekonomických partnerov na príprave a realizácii OPBK. BSK (úroveň NUTS 3) a miestne samosprávy (mestá a obce) sú v podmienkach SR jedným z aktérov regionálneho rozvoja.

Regionálne a lokálne štruktúry, samosprávny kraj a miestne samosprávy, aktívne participovali na príprave OPBK formou členstva v pracovnej skupine na jeho prípravu. V procese prípravy OPBK bol územnej samospráve vytvorený odborný priestor na účasť pri definovaní prioritných oblastí podpory OPBK v súlade s vypracovanými stratégiami na miestnej a regionálnej úrovni a v nadväznosti na analýzu v oblasti regionálnej infraštruktúry na území Bratislavského kraja.

BSK na území cieľa RKZ participuje na procese implementácie OPBK ako SO/RO zriadené na úrovni regiónu NUTS 3, pričom je priamo zapojený do procesov implementácie Prioritnej osi

1 OPBK. Zapojenie SO/RO v implementačnej rovine zahŕňa komplexné činnosti projektového cyklu: spolupráca na príprave a uverejňovaní výziev, prijímanie, hodnotenie a výber operácií, financovanie projektov, výkon kontrolných procesov, monitorovanie na úrovni projektov a spolupráca na vypracovaní podkladov pre monitorovanie na úrovni programu.

Do implementácie Prioritnej osi 2 OPBK je BSK zapojený prostredníctvom Informačného centra prvého kontaktu (ďalej len „ICPK“). ICPK plní nosnú úlohu pri realizácii informačných aktivít súvisiacich s implementáciou OPBK pre prijímateľov.

ICPK je na regionálnej a miestnej úrovni v oblasti publicity zodpovedné za implementáciu nasledovných informačných aktivít:

- propagácia a zvyšovanie verejného povedomia o OPBK a metódach žiadania o nenávratnú finančnú pomoc pre potencionálnych prijímateľov prostredníctvom poradenstva, konzultácií a metodickej pomoci;
- zabezpečenie súčinnosti súvisiacej s informovanosťou a publicitou s cieľom zvyšovania informovanosti povedomia občanov SR o možnosti čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov ako aj transparentnosti a efektívnosti využitia týchto zdrojov;
- poskytovanie informácií o možnostiach plánovania pomoci z ERDF a podmienkach, ktoré musia byť splnené pri žiadosti o pomoc pre širokú verejnosť;
- distribuovanie propagačných materiálov (brožúrky, letáčky, plagáty a pod.);
- v súčinnosti s miestnou samosprávou a ďalšími inštitúciami pôsobiacimi v oblasti regionálneho rozvoja na území kraja poskytovanie informácií MVRR SR o potencionálnych projektoch, ako aj ďalšie požadované informácie.

BSK v rámci hodnotiaceho procesu zabezpečuje vydávanie stanovísk k predkladaným žiadostiam o poskytnutie pomoci z fondov z hľadiska súladu s Programom hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja kraja. Stanovisko BSK je povinnou prílohou žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

Zároveň sú zástupcovia BSK členmi výberových komisií na posudzovanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku s hlasovacím právom, resp. pozorovateľmi.

Výber jednotlivých operácií je v konečnej fáze (t.j. po procese hodnotenia jednotlivých žiadostí o príspevok) realizovaný kolektívnymi orgánmi – výberovými komisiami, v ktorých majú v zmysle dodržiavania pravidla rovnosti šancí zastúpenie predstavitelia územnej samosprávy, sektorových ministerstiev, mimovládnych organizácií, koordinátorov horizontálnych priorít a iných sociálno-ekonomických partnerov. Územná samospráva predstavuje významnú časť oprávnených prijímateľov v rámci OPBK. Vzhľadom na skutočnosť, že samosprávny kraj je zároveň zriaďovateľom určitých typov zariadení podporovaných prostredníctvom OPBK, delegovanie tematických oblastí podpory na samosprávny kraj zohľadňovalo aj tento aspekt dôležitý z hľadiska zabezpečenia rovnosti šancí. Rozsah delegovania úloh v tematickej rovine je výstupom uplatňovania princípu partnerstva a vychádza zo systému fungovania verejnej správy na úrovni členského štátu. Konkrétne mechanizmy zabraňujúce potenciálnemu vzniku konfliktu záujmov sú obsahom Programového manuálu OPBK a Interných manuálov procedúr RO OPBK a SO/RO.

V záujme uplatňovania princípu partnerstva pri vykonávaní a realizácii OPBK je zabezpečená účasť vyššie uvedeného spektra sociálno-ekonomických partnerov v Monitorovacom výbore pre OPBK. Prostredníctvom členstva v Monitorovacom výbore pre OPBK má regionálna samospráva a zástupcovia miestnych samospráv možnosť podieľať sa na plnení úloh monitorovacieho výboru v zmysle čl. 65 všeobecného nariadenia.

RO OPBK vytvára podmienky pre zapojenie sociálno-ekonomických partnerov do procesu hodnotenia operačného programu, a to formou účasti na príprave obsahu a štruktúry hodnotiaceho plánu OPBK, účasťou na procese sumarizácie dát z procesu monitorovania a prostredníctvom možnosti iniciovať hodnotenia programu prostredníctvom účasti v Monitorovacom výbore pre OPBK (viď. kapitola 9.2).

V súvislosti s aktivitami informovania publicity je súčasťou komunikačnej stratégie RO OPBK aktívna spolupráca s regionálnou samosprávou, subjektami zastupujúcimi záujmy miestnej samosprávy a regionálnymi rozvojovými agentúrami. Popis spolupráce RO OPBK s územnou samosprávou v oblasti informovania a publicity je uvedený v kapitole 9.6 OPBK a podrobnejšie v Komunikačnom pláne OPBK. Regionálna samospráva je zapojená prevažne do informačných aktivít regionálneho a lokálneho charakteru a ich aktívnejšia účasť na informovaní sa zároveň predpokladá v súvislosti s opatreniami OPBK, ktoré sú implementované decentralizovaným spôsobom.

5. Monitorovací výbor

A. Monitorovací výbor pre OPBK

V súlade s čl. 63 všeobecného nariadenia musí byť pre každý OP do troch mesiacov od jeho schválenia Európskou komisiou zriadený monitorovací výbor (ďalej len „MV“). Cieľom monitorovacieho výboru je dohliadať na efektívnosť a kvalitu implementácie programu.

Predsedom MV pre OPBK je minister výstavby a regionálneho rozvoja SR ako predstaviteľ RO OPBK. Funkciu sekretariátu MV vykonáva RO OPBK. Členovia MV sú menovaní ministrom. V súlade s čl. 11 všeobecného nariadenia je zloženie monitorovacieho výboru založené na princípe partnerstva – členmi MV sú popri príslušných ministerstvách a Úrade vlády SR aj zástupcovia regionálnej a miestnej samosprávy, tretieho sektora a ostatných sociálno-ekonomických partnerov, vrátane zástupcu environmentálnej organizácie, ktorých sa dotýka obsah operačného programu, pričom je potrebné zabezpečiť rovnovážnu účasť partnerov. Členom MV je aj zástupca CKO, certifikačného orgánu a orgánu auditu Činnosti MV sa ako pozorovateľ a poradca zúčastňuje aj zástupca Európskej komisie a zástupca EIB a zástupca EIF (v prípade, že OPBK bude využívať inovatívne finančné nástroje).

MV sa schádza k svojmu rokovaniu dvakrát ročne, prípadne na podnet RO, resp. člena MV častejšie, ak je potrebné prerokovať záležitosti, pri ktorých je nevyhnutný jeho súhlas (napr. návrh na revíziu operačného programu).

Pôsobnosť a činnosť MV upravuje štatút a rokovací poriadok, ktoré MV schváli na svojom prvom zasadaní.

Hlavné úlohy MV v súlade s čl. 65 všeobecného nariadenia sú:

- schvaľuje kritériá pre výber projektov (do šiestich mesiacov od schválenia OP) a ich prípadnú revíziu;

- posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie obsahu operačného programu;
- pravidelne skúma výsledky implementácie programu, najmä dosahovanie cieľov operačného programu a hodnotenia uvedené v čl. 48 ods. 3 všeobecného nariadenia;
- posudzuje a schvaľuje výročné a záverečné správy o implementácii programu pred ich odoslaním Európskej komisii;
- dostáva informácie o výročnej kontrolnej správe alebo o tej jej časti, ktorá sa vzťahuje na OP a o všetkých dôležitých pripomienkach, ktoré môže Komisia vzniesť po jej preskúmaní;
- môže kedykoľvek navrhnúť riadiacemu orgánu akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie OP, ktoré by mohlo umožniť dosiahnuť ciele príslušného fondu alebo zlepšiť riadenie OP vrátane finančného riadenia.

B. Národný monitorovací výbor pre NSRR

Národnému monitorovaciemu výboru pre NSRR (ďalej len „NMV“) predsedá minister výstavby a regionálneho rozvoja SR ako predstaviteľ CKO pre NSRR. Funkciu sekretariátu vykonáva CKO. Štatút a rokovací poriadok schvaľuje NMV pri svojom prvom zasadaní.

NMV sa schádza k rokovaniu minimálne dvakrát ročne. Členmi NMV sú zástupcovia orgánov ústrednej štátnej správy, obcí a samosprávnych krajov a ostatných sociálno-ekonomických partnerov. Pozorovateľmi sú Stále zastúpenie SR pri EÚ a Ministerstvo pôdohospodárstva SR. Európska komisia je vo funkcii poradcu.

Medzi hlavné činnosti NMV patrí najmä:

- monitorovanie implementácie NSRR;
- schvaľovanie zmien v NSRR spadajúcich do jeho právomoci;
- vypracovanie súhrnnej výročnej (resp. záverečnej) správy za NSRR;
- schvaľovanie strategických správ pred ich odoslaním Európskej komisii;
- formulovanie odporúčaní pre činnosť monitorovacích výborov OP s cieľom dosiahnutia efektívneho systému monitorovania realizácie politiky súdržnosti v SR;
- schvaľovanie prerozdelenia prostriedkov medzi operačnými programami;
- plní funkciu monitorovacieho výboru pre OP Technická pomoc.

2. Monitorovanie

V súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu predstavuje monitorovanie činnosť, ktorá sa systematicky zaoberá zberom, triedením, agregovaním a ukladaním relevantných informácií pre potreby hodnotenia a kontroly riadených procesov. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov NSRR, OP a projektov s využitím ukazovateľov.

Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre RO vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie operačného programu, vypracovávanie výročných správ a záverečnej správy

o vykonávaní OP a podklady pre rozhodovanie monitorovacích výborov (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou OP).

Proces monitorovania vychádza zo štruktúrovaného modelu riadenia na úrovni NSRR, OP a na úrovni projektov. Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov.

V súvislosti s implementáciou OPBK je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované v rámci príslušných opatrení zodpovednými projektovými manažermi, či už RO alebo SO/RO. Monitorovanie na úrovni prioritných osí a operačného programu ako celku zabezpečujú manažéri monitorovania a hodnotenia RO OPBK v spolupráci s príslušnými manažermi SO/RO. Výsledky monitorovania na úrovni operačného programu, resp. jeho prioritných osí sú súčasťou výročných správ schvaľovaných MV pre OPBK.

Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie programu a pre prijímanie rozhodnutí RO OPBK a MV pre OPBK. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia programu, resp. jeho rôznych aspektov (prioritné osi, skupiny prijímateľov a pod.). Časové a procedurálne väzby medzi procesom monitorovania a hodnotenia na úrovni programu sú popísané v kapitole 9.3 OPBK.

Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov.

1. Úlohy CKO v oblasti monitorovania

CKO v oblasti monitorovania:

- zodpovedá za vypracovanie národného systému ukazovateľov pre NSRR v spolupráci s jednotlivými riadiacimi orgánmi a jeho prípadnú aktualizáciu;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti monitorovania;
- vykonáva monitorovanie na úrovni NSRR.

2. Úlohy RO OPBK v oblasti monitorovania

RO OPBK v oblasti monitorovania:

- postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti monitorovania;
- v prípade potreby predkladá CKO návrhy na zmeny, resp. doplnenie národného systému ukazovateľov;
- zodpovedá za zber údajov a ich analýzu na úrovni programu v oblasti monitorovania prostredníctvom systému ukazovateľov ako aj v oblasti monitorovania na úrovni kategórií pomoci;
- zodpovedá za vypracovanie výročných a záverečnej správy o vykonávaní OP, ktoré predkladá na schválenie MV pre OPBK a následne Európskej Komisii.

Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha dvoma spôsobmi – na základe systému ukazovateľov a na základe kategórií pomoci zo ŠF.

A. Monitorovanie prostredníctvom systému ukazovateľov

Ciele NSRR a jednotlivých operačných programov sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy fyzických a finančných ukazovateľov (národný systém ukazovateľov pre NSRR). Ukazovatele budú záväzné pre všetky subjekty a budú súčasťou ITMS. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov operačných programov a NSRR.

Indikátory operačného programu sú uvedené v prílohe č. 10, na úrovni OPBK sú v kapitole 4, na úrovni prioritných osí v kapitole 5.

Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. V zmluve o poskytnutí pomoci z fondov sa prijímateľ zaviazuje poskytovať údaje pre účely monitorovania a reportovania projektu. Fyzické, aj finančné ukazovatele projektov získané od prijímateľa prostredníctvom jednotných monitorovacích hárkov sú premietnuté do ITMS a agregované smerom nahor na úroveň skupiny aktivít, prioritnej osí, operačného programu, NSRR.

B. Monitorovanie prostredníctvom kategórií pomoci zo štrukturálnych fondov

V súlade s čl. 9 všeobecného nariadenia a prílohy II implementačného nariadenia sa výdavky z fondov sledujú podľa nasledovných kategórií:

- prioritnej témy;
- spôsobu financovania;
- typu územia;
- rozmeru ekonomickej aktivity;
- rozmeru umiestnenia pomoci.

Každý OP obsahuje indikatívne plánované rozdelenie príspevku z fondov na úrovni programu v rámci prvých troch kategórií. Pri kategórii „prioritné témy“ sa v OP vyčleňuje indikatívny podiel príspevku z fondov na tie aktivity, ktoré sú zamerané na podporu konkurencieschopnosti a tvorbu pracovných miest, teda na tzv. „Lisabonské aktivity“. Uvedené umožní v priebehu implementácie programu a po jeho skončení monitorovať a hodnotiť príspevok operačných programov k napĺňaniu cieľov Lisabonskej stratégie a Národného programu reforiem.

Pri monitorovaní prostredníctvom kategórií pomoci zo štrukturálnych fondov sa uplatňuje nasledovný postup: pri schválení projektu sa údaje zaznamenávajú do ITMS a po ukončení projektu sa zaznamená skutočná hodnota dosiahnutá v danej kategórii. Prostredníctvom ITMS sa údaje za kategorizáciu z úrovne jednotlivých projektov agregujú do vyšších úrovní programovej štruktúry a sú súčasťou výročných správ.

3. Hodnotenie

V súlade so Systémom riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie programov a ich súlad s cieľmi stanovenými v OPBK a NSRR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých programov a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti.

V zmysle čl. 47 všeobecného nariadenia môžu mať hodnotenia strategický charakter (preskúmanie vývoja programu alebo skupiny programov v súvislosti s prioritami Spoločenstva a národnými prioritami) alebo operatívny charakter (s cieľom podporiť priebeh operačného programu). Hodnotenie sa vykonáva pred začiatkom programového obdobia (predbežné hodnotenie), počas neho (priebežné hodnotenie) a po ukončení programového obdobia (záverečné hodnotenie).

Hodnotenia sa uskutočňujú v rámci zodpovednosti členského štátu (CKO, RO) alebo Komisie, v súlade so zásadou proporcionality. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám.

Predbežné hodnotenie OPBK

Proces predbežného hodnotenia je v súvislosti s OPBK popísaný v kapitole 2.2 OPBK.

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania fondov, sociálno-ekonomický dopad a dopad na priority Spoločenstva. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie operačného programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov.

Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania operačného programu až po predloženie Záverečnej správy operačného programu v zmysle čl. 67 všeobecného nariadenia. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného operačného programu a výročné správy predkladané MV pre OPBK. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia RO OPBK a MV pre OPBK pri riadení realizácie programu s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k dosiahnutiu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Interné hodnotenie

Interné hodnotenie OPBK je priebežne vykonávané na úrovni každej prioritnej osi a má operatívny charakter. V pôsobnosti RO OPBK je vykonávané manažermi pre monitorovanie a hodnotenie. Na spracovaní a sumarizovaní údajov za prioritné osi a opatrenia realizované decentralizovaným systémom sa podieľajú aj príslušné administratívne kapacity SO/RO. Výsledky interného hodnotenia sú súčasťou výročných správ programu.

Po odsúhlasení operačných programov EK je RO OPBK zodpovedný za prípravu hodnôt smerných výstupových a výsledkových ukazovateľov (benchmarking). Smerné ukazovatele (benchmarks) sú stanovené ako podiel finančných prostriedkov vyčlenených na dané opatrenie ku kľúčovému ukazovateľu výstupu respektíve výsledku uvedenému v operačnom programe.

Pre oblasť technickej pomoci operačného programu sú pripravené smerné ukazovatele s ohľadom na údaje z predchádzajúceho programového obdobia a na údaje pre technickú pomoc uvedené v číselníku ukazovateľov.

Predmetom interného hodnotenia je porovnanie dosiahnutého pokroku v plnení výstupových, výsledkových a finančných ukazovateľov na úrovni jednotlivých prioritných osí. Interné hodnotenie zabezpečuje väzbu medzi monitorovaním a riadením OPBK a jeho výsledky môžu byť impulzom pre prijímanie rozhodnutí o nápravách operačného programu.

Pravidelné výsledky interného hodnotenia sú zakomponované do príslušných správ programu v prehľadnej tabuľkovej a grafickej podobe.

Súčasťou procesu interného hodnotenia je aj zber kontextových ukazovateľov respektíve ukazovateľov, ktoré boli uvedené v analytickej časti operačného programu s cieľom dokumentovať aktuálne sociálno-ekonomické a environmentálne trendy na príslušnej teritoriálnej úrovni.

Externé priebežné hodnotenie

Externé hodnotenie je realizované mimo štruktúr RO nezávislými odborníkmi s cieľom stanoviť najmä relevantnosť a účelnosť podporovaných opatrení vo vzťahu k stanoveným všeobecným cieľom programu ako aj k identifikovaným potrebám. Základnými princípmi hodnotenia sú proporionalita (veľkosť a identifikované riziká OP), nezávislosť od RO, partnerstvo (účasť zúčastnených strán na hodnotení) a transparentnosť.

Externé hodnotenie môže byť vykonané na úrovni prioritnej osi, operačného programu, horizontálnej priority a/alebo postavenia a podmienok určitej cieľovej skupiny. Externé hodnotenie môže mať charakter operatívny alebo strategický.

Operatívne hodnotenie je zamerané na oblasť výkonnosti s ohľadom na efektivitu vynaložených zdrojov, účinnosť dosahovaných výsledkov a realizáciu programu z finančnej a realizačnej stránky. Operatívne hodnotenia vyplývajú zo vzniknutých okolností a potreby ich riešenia a nie sú súčasťou plánu hodnotenia.

Strategické externé hodnotenie je zamerané na oblasť relevantnosti opatrení a prioritných osí k riešeniu identifikovaných problémov, účelnosti dosiahnutých výsledkov v porovnaní s očakávaným dopadom na cieľové skupiny a konzistentnosti podpory zo štrukturálnych fondov (doplnkovosť jednotlivých prioritných osí pri dosahovaní stanovených všeobecných cieľov Operačných programov a NSRR). Výsledky všetkých strategických hodnotení operačného programu sú súčasťou výročných správ predkladaných MV pre OPBK.

Externé hodnotenie je nutné vykonať v nasledujúcich prípadoch:

1. ak sa dosahované výstupy a výsledky na úrovni programu na základe zistení monitorovania a interného hodnotenia odlišujú od očakávaní o viac ako je hodnota určená v hodnotiacom pláne OPBK s cieľom urobiť potrebné nápravné opatrenia;
2. pri návrhu revízie operačného programu v súvislosti so sociálno-ekonomickými zmenami v prostredí programu, s výraznými zmenami v prioritách na európskej, národnej alebo regionálnej úrovni alebo s výraznými problémami pri realizácii programu (majúce charakter finančný, vecný alebo realizačný).

Výsledky externých strategických hodnotení sú súčasťou správ predkladaných MV pre OPBK. V prípade, že MV pre OPBK iniciuje externé hodnotenie nad rámec plánu strategických externých hodnotení, výsledky hodnotenia sú predkladané na nasledujúcom zasadnutí MV pre OPBK. Výsledky hodnotení sú podkladom pre rozhodovací proces v riadení programu.

Následné hodnotenie

Následné, resp. ex post hodnotenie operačného programu vykoná v zmysle článku 49 všeobecného nariadenia EK v úzkej spolupráci s RO pre operačný program. Vykonaním následného hodnotenia obvykle EK zmluvne poverí externého hodnotiteľa. Následné hodnotenie je vykonávané pre každý operačný program a skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania fondu a sociálno-ekonomický vplyv a zameriava sa na vypracovanie záverov pre politiku hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania operačných programov a určí osvedčené postupy. Následné hodnotenie je vo vzťahu k programovému obdobiu 2007-2013 ukončené do 31. 12. 2015.

Zhodnotenie každej z týchto troch fáz sa musí týkať súboru špecifických otázok ohľadom výkonnosti programu. Monitorovacie indikátory predstavujú hlavný zdroj informácií, na ktorých by malo byť hodnotenie založené. Zároveň sú tieto ukazovatele predmetom špecifických hodnotení v rôznych fázach. Indikatívny plán hodnotenia je uvedený v Prílohe č. 9.

1. Úlohy CKO v oblasti hodnotenia

CKO v oblasti hodnotenia:

- zabezpečuje predbežné hodnotenie hlavného strategického dokumentu na programové obdobie po r. 2013;
- zabezpečuje priebežné, tematické hodnotenie na centrálnej úrovni;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti hodnotenia.

2. Úlohy RO OPBK v oblasti hodnotenia

RO OPBK v oblasti hodnotenia:

- postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti hodnotenia;
- zabezpečí predbežné a priebežné hodnotenie OP a predloženie výsledkov priebežného hodnotenia monitorovaciemu výboru OPBK a Komisii;
- zabezpečuje komunikáciu s EK a vstupy pre následné hodnotenie OPBK a prípadné strategické hodnotenie vykonávané EK.

4. IT monitorovací systém

IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy a Kohézny fond je centrálny informačný systém, ktorý slúži na evidenciu, spracovávanie, export a monitorovanie dát o programovaní,

projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Skladá sa z dvoch, paralelne pracujúcich subsystémov pre programové obdobia 2004-2006 a 2007-2013. Subsystémy pre dve programové obdobia úzko spolupracujú, využívajú spoločnú databázu a v nej spoločnú evidenciu objektov.

ITMS využívajú všetky operačné programy v rovnakej miere. Spoločný monitorovací systém má za úlohu zabezpečiť jednotný a kompatibilný systém monitorovania, riadenia a finančného riadenia programov financovaných zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu.

Systém je delený na tri hlavné časti:

- neverejná časť ITMS zabezpečuje programové, projektové a finančné riadenie, kontrolu a audit v prepojení na informačný systém účtovania fondov EÚ (ďalej len „ISUF“) a cez neho so štátnou pokladnicou a rozpočtovým informačným systémom;
- výstupná časť zabezpečuje tvorbu statických a dynamických dátových exportov;
- verejná časť zabezpečuje komunikáciu s prijímateľmi, informačným systémom Európskej komisie SFC2007 a monitorovacími systémami okolitých krajín pre programy cezhraničnej spolupráce.

Oprávnenými užívateľmi verejnej časti ITMS systému môžu byť na základe žiadosti všetky subjekty, ktoré majú možnosť predložiť žiadosť o príspevok z fondov. Komunikácia žiadateľov/prijímateľov s verejnou časťou ITMS je zabezpečená využitím SSL protokolu. CKO vypracuje príručku pre prijímateľov na užívanie verejnej časti ITMS.

Žiadateľom/prijímateľom príspevku z fondov bude cez verejnú časť ITMS umožnené:

- elektronické podanie a príjem žiadostí o príspevok z fondov;
- získanie prehľadne usporiadaných informácií o stave procesov svojich projektov, vrátane žiadostí o platby /refundáciu nákladov;
- ďalšie možnosti (aktualizácia údajov o prijímateľovi, elektronický príjem žiadosti o platbu, elektronický príjem monitorovacích hárkov).

1. ITMS a procesy komunikácie prijímateľov o príspevok z fondov na úrovni projektu sú nasledovné:

- zriadenie konta, podpísanie dohody o užívaní medzi RO a prijímateľom príspevok z fondov, aktivovanie konta;
- zadávanie údajov do elektronických formulárov a ich prenesenie do verejnej časti ITMS, zaslanie overenej papierovej formy formulára prijímateľom správcovi a užívateľovi neverejnej časti ITMS;
- overenie súladu informácií elektronickej a papierovej formy formulára užívateľom neverejnej časti ITMS;
- ďalšie spracovanie žiadostí po vykonaní kontroly a opravy prípadných nesúládov elektronickej a papierovej formy.

2. Úlohy CKO vo vzťahu k ITMS

CKO vo vzťahu k ITMS:

- zodpovedá za vývoj, prevádzku a udržiavanie systému, zabezpečuje prevádzku všetkých častí ITMS;
- riadi komisiu, v ktorej má svojho zástupcu každý RO a ktorá navrhuje smer vývoja, komunikuje požiadavky RO na CKO, riadi a usmerňuje užívateľov systému podľa pokynov a usmernení CKO, zodpovedá za inicializačné dáta systému;
- vypracováva usmernenia k používaniu ITMS;
- udržiava inicializačné dáta na úrovni NSRR v aktuálnom stave.

3. Úlohy RO OPBK vo vzťahu k ITMS

RO OPBK vo vzťahu k ITMS:

- udržiava inicializačné dáta svojho programu v aktuálnom stave;
- zodpovedá za zadávanie údajov o programe, projektov a podriadených štruktúr podľa usmernení CKO k používaniu ITMS;
- zodpovedá za pridelenie rolí užívateľom podľa interných manuálov;
- poskytuje podporu prvej úrovne používateľom verejnej a neverejnej časti ITMS.

5. Elektronická výmena dát s EK

V zmysle implementačného nariadenia oddielu 7 je povinná elektronická komunikácia členského štátu s databázou Európskej komisie SFC 2007.

Možné sú nasledovné formy elektronickej komunikácie:

- webové rozhranie SFC2007;
- integrácia monitorovacích systémov členských štátov so SFC2007.

V podmienkach SR sa zvolil druhý spôsob: integrácia ITMS II so systémom SFC2007. ITMS II bude zabezpečovať zber dát a komunikáciu s SFC2007. Použitie webového rozhrania SFC2007 je možné pre jednotlivé RO, ale využitím rozhrania ITMS II sa zabezpečí integrita dát v oboch systémoch a ušetrí sa čas zadávania údajov. V prípade nefunkčnosti ITMS, alebo rozhrania, po súhlase CKO je možné využívať webové rozhranie na zadávanie údajov do SFC2007, zadávateľ však zodpovedá za zosúladenie dát v oboch systémoch.

Rozhrania ITMS II a SFC2007:

- import rozpisu alokovanej čiastky zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre SR podľa cieľov v stálych cenách r. 2004 a v bežných cenách;
- export NSRR;
- export OP a prioritných osí;
- export veľkých projektov;
- export OP TA;
- import rozhodnutí EK o OP;

- rozpis kategorizácie fondov EÚ;
- export odhadu očakávaných výdavkov;
- žiadosti o platbu na EK;
- vyhlásenie o čiastočnom ukončení programu;
- export opisu riadiacich a kontrolných systémov;
- export výročných správ;
- export záverečných správ;
- export záverečnej platby;
- vyrovnanie podľa pravidla n+2, (n+3);
- export neštruktúrovaných dát: NSRR;
- import neštruktúrovaných dát: Rozhodnutia EK o NSRR, OPBK.

Zabezpečenie komunikácie ITMS II a SFC2007 je na úrovni systémov ošetrené pomocou zaručeného elektronického podpisu, ktorý bude vydaný pre ITMS II.

Za identifikáciu užívateľov a klientských systémov v rámci SFC2007 zodpovedá v každom členskom štáte tzv. MS Liaison. Úlohu MS Liaison pre fondy ERDF, ESF a KF zastáva v SR zodpovedný zamestnanec CKO. Všetky žiadosti o prístup na webové rozhranie SFC2007 a zmenu prístupových práv sa posielajú na CKO. Po formálnej a obsahovej kontrole žiadostí MS Liaison komunikuje s Európskou komisiou pri tvorbe a aktivovaní užívateľského konta. Prístupové heslá z Európskej komisie sa posielajú v dvoch častiach, jednu časť dostane priamo užívateľ, druhú časť MS Liaison.

6. Publicita a informovanosť

Informovanie a publicita o možnostiach získania podpory zo štrukturálnych fondov a o dopadoch jednotlivých intervencií sú zamerané na zviditeľnenie a zvýšenie povedomia o kohéznej politike Európskej únie v jednotlivých členských štátoch, ktorá je realizovaná prostredníctvom cieleného smerovania prostriedkov zo štrukturálnych fondov do prioritných oblastí podpory.

V zmysle čl. 69 všeobecného nariadenia členský štát a riadiaci orgán zabezpečia informovanie občanov a prijímateľov a publicitu o spolufinancovaných programoch s cieľom zdôrazniť úlohu Spoločenstva a zabezpečiť transparentnosť pomoci z fondov.

Pre účely zabezpečenia informovania a publicity vypracováva riadiaci orgán komunikačný plán pre príslušný operačný program a do 4 mesiacov od schválenia OP ho predkladá EK. Pri implementácii KoP zabezpečuje RO vykonávanie všetkých opatrení informovania a publicity v zmysle článkov 5 až 7 implementačného nariadenia.

Cieľom zabezpečenia informovania a publicity je:

- dosiahnutie maximálnej dostupnosti informácií,
- prehlbovanie informovanosti o stanovených cieľoch a možnostiach pomoci poskytovanej zo ŠF,
- zlepšenie transparentnosti v súvislosti s využívaním ŠF,

- vytvorenie podmienok na maximálne možnú úspešnosť implementácie schválených programových dokumentov a pre zvyšovanie kvality predkladaných projektov v rámci jednotlivých operačných programov,
- posilňovanie absorpčnej kapacity.

V súlade s pravidlami vykonávania všeobecného nariadenia je za publicitu OPBK zodpovedný Riadiaci orgán pre OPBK.

Základný rámec pre oblasť publicity a informovania v súvislosti s implementáciou OPBK v programovom období 2007-2013 predstavuje Komunikačný plán pre OPBK (ďalej len „KoP“). Obsah a zameranie KoP upravuje kapitola II implementačného nariadenia. V zmysle uvedeného nariadenia sa KoP predkladá na schválenie EK, pričom v súlade s čl. 3 implementačného nariadenia môže RO začať realizovať aktivity informovania a publicity, ktoré sú stanovené v článkoch 5, 6 a 7 tohto nariadenia, aj v prípade, keď ešte neexistuje konečná verzia komunikačného plánu.

KoP ako dokument definuje podrobnú stratégiu RO OPBK na dosahovanie cieľov v oblasti informovania a publicity. KoP zároveň identifikuje cieľové skupiny pre informovanie a publicitu a popisuje realizáciu aktivít v súlade s indikatívnym rozpočtom a harmonogramom. KoP tiež obsahuje návod na hodnotenie opatrení v oblasti informovania a publicity, pokiaľ ide o zviditeľnenie operačného programu a povedomia o ňom a o úlohe, ktorú zohráva Spoločenstvo.

V súvislosti s OPBK realizovaným počas programového obdobia 2007-2013 je vypracovaný jeden KoP, na ktorého realizácii sa podieľa RO OPBK, SO/RO pre OPBK (BSK), regionálne rozvojové agentúry a prípadne ďalšie subjekty. Cieľovými skupinami KoP sú hlavne potenciálni žiadatelia o NFP, žiadatelia o NFP a prijímatelia, ale aj ekonomickí a sociálni partneri, regionálne a miestne samosprávy, podnikateľská sféra, orgány štátnej správy, Európska komisia, MV, široká verejnosť a masmédiá.

Cieľom KoP pre OPBK je:

- informovať o úlohách EÚ, RO a SO/RO pre OPBK a MV pre OPBK,
- o operačnom programe, jeho postavení a úlohe v rámci NSRR, ako aj o jeho cieľoch,
- zabezpečiť informovanie potenciálnych prijímateľov o stratégii OPBK, cieľoch, prioritných osiach, opatrenia a o podmienkach oprávnenosti, ktoré majú splniť prijímatelia na to, aby sa kvalifikovali na financovanie aktivít alebo opatrení v rámci operačného programu,
- informovať o možnostiach a výhodách poskytovaných prostredníctvom štrukturálnych fondov v záujme zvyšovania pozitívneho imidžu štrukturálnych fondov a o úlohe, ktorú zohráva EÚ v spolupráci so SR v rámci štrukturálnej pomoci o kontaktoch na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, ktoré môžu poskytnúť informácie o operačnom programe,
- informovať o možnostiach získania podpory v rámci OPBK (aktuálne výzvy, často kladené otázky, poradenstvo pri príprave projektov a pod.),
- poskytnúť aktuálne, presné a zrozumiteľné informácie o už realizovaných operáciách, ich dopadoch a o aktuálnom stave implementácie OPBK podľa prioritných osí a opatrení a o aktuálnom stave čerpania finančných prostriedkov za operačný program,
- koordinácia všetkých informačných aktivít RO OPBK a SO/RO pre OPBK,

- zabezpečenie dostupnosti informácií prostredníctvom rôznych komunikačných kanálov rôznym cieľovým skupinám.

Realizácia KoP pre OPBK je počas celého programového obdobia zabezpečená manažermi publicity na RO a na SO/RO pre OPBK a je financovaná prostredníctvom prioritnej osi 3 Technická pomoc OPBK. Na informovaní a publicite sa podieľajú aj ostatní zástupcovia RO a SO/RO pre OPBK, predovšetkým však zástupcovia v pozícii vedúcich manažérov. Uvedená náročnosť na administratívne kapacity je indikatívna a môže byť operatívne posilnená z interných alebo externých zdrojov RO alebo SO/RO.

Popis podrobných aktivít informovania a publicity je obsahom KoP. Rámcový rozsah aktivít je na minimálnej úrovni stanovený nasledovne:

- hlavná informačná aktivita, ktorou sa zverejní spustenie operačného programu, a to aj v prípade neexistujúcej konečnej verzie KoP (mediálna prezentácia OPBK, publikovanie operačného programu a následne programového manuálu a príručky pre žiadateľa o NFP, regionálne podujatie spojené s prezentáciou OPBK pre relevantných aktérov regionálneho rozvoja v Bratislavskom kraji),
- počas programového obdobia minimálne jedna veľká informačná aktivita (regionálna konferencia) za rok, ako je ustanovené v KoP, ktorou sa prezentujú výsledky operačného programu,
- vyvesenie európskej zástavy na jeden týždeň od 9. mája pred priestory RO,
- zverejnenie zoznamu prijímateľov, názvov operácií a výšky súm z verejných financií pridelených pre tieto operácie na internetovej stránke RO OPBK, SO/RO pre OPBK a portáli www.nsrr.sk a www.strukturalnefondy.sk, a to priebežne počas celého programového obdobia.

Do aktivít informovania a publicity v súvislosti so štrukturálnymi fondmi v programovom období 2007-2013 je zapojených viacero subjektov z úrovne NSRR a jednotlivých operačných programov.

Úlohy CKO v oblasti informovania a publicity:

- vypracovanie a implementácia Centrálného komunikačného plánu pre štrukturálne fondy a Kohézny fond (ďalej len „CKoP“) zahŕňajúceho priezové aktivity pre všetky operačné programy,
- koordinácia a metodické usmerňovanie riadiacich orgánov v oblasti informovania a publicity,
- zabezpečenie prevádzky Integrovanej informačnej siete regionálnych informačných centier, koordinovanie pracovnej skupiny pre publicitu a prevádzkovanie informačného portálu, ktorý je spoločným nástrojom pre všetky riadiace orgány pre operačné programy v rokoch 2007-2013, prevádzkovanie informačného call centra, vydávanie informačného spravodaja o ŠF,
- je kontaktným orgánom pre EK a komunikačné siete Spoločenstva a informuje jednotlivé RO.

Úlohy RO OPBK v oblasti informovania a publicity:

- vypracovanie a realizácia komunikačného plánu pre OPBK;
- predloženie komunikačného plánu EK,

- zabezpečenie informovania všetkých cieľových skupín minimálne:
  - a) o úlohách Európskej únie, RO a SO/RO a monitorovacieho výboru pre OPBK,
  - b) o operačnom programe, jeho postavení a úlohe v rámci NSRR, ako aj o jeho cieľoch,
  - c) o podmienkach oprávnenosti, ktoré majú splniť prijímatelia na to, aby sa kvalifikovali na financovanie aktivít alebo opatrení v rámci operačného programu,
  - d) o jednotlivých krokoch procesu získavania prostriedkov z ERDF, t.j. zverejniť informácie o výzvach, výberových kritériách, príručkách pre žiadateľa o NFP, schválených projektoch, atď.,
  - e) o kontaktoch na národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni, ktoré môžu poskytnúť informácie o operačnom programe,
  - f) o aktuálnom stave čerpania finančných prostriedkov za operačný program,
- zahrnutie oblasti publicity a informovania do výročných správ a záverečnej správy o vykonávaní OPBK,
- informovanie MV pre OPBK o pokroku implementácie komunikačného plánu, o uskutočnených a plánovaných aktivitách,
- zabezpečenie dodržiavania ustanovení čl. 8 implementačného nariadenia (povinnosť informovať verejnosť o pomoci poskytnutej zo fondov), a to ošetrením týchto náležitostí v zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku uzavretej medzi RO s prijímateľom.

Kontaktnými osobami na strane RO OPBK zodpovednými za informovanie a publicitu v zmysle čl. 10, ods. 1 implementačného nariadenia sú vedúci programový manažér a manažér publicity. Manažér publicity je členom pracovnej skupiny pre publicitu.

Úlohy SO/RO pre OPBK v oblasti informovania a publicity:

- zabezpečenie sledovania dodržiavania ustanovení čl. 8 implementačného nariadenia prijímateľom (povinnosť informovať verejnosť o pomoci poskytnutej z fondov), a to ošetrením týchto náležitostí v zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku uzavretej medzi RO a prijímateľom;
- informovanie RO OPBK o pokroku implementácie komunikačného plánu, o uskutočnených a plánovaných aktivitách.

Regionálna samospráva je zapojená prevažne do informačných aktivít regionálneho a lokálneho charakteru a jej aktívnejšia účasť na informovaní sa predpokladá v súvislosti s opatreniami OPBK, ktoré sú implementované decentralizovaným spôsobom.

Zapojenie ďalších orgánov do oblasti informovania a publicity

V súlade s čl. 5(3) implementačného nariadenia RO OPBK spolupracuje s regionálnymi rozvojovými agentúrami (ďalej len „RRA“) Bratislavského kraja pre zabezpečovanie informovania a publicity OPBK. Činnosť partnerských RRA pôsobiacich na území Bratislavského kraja je predovšetkým zameraná na informovanie a poradenstvo širokého spektra prijímateľov, žiadateľov o NFP, potenciálnych žiadateľov o NFP a verejnosti v súvislosti s vypracovaním a predkladaním žiadostí o nenávratný finančný príspevok a v súvislosti s monitorovaním projektov a predkladaním žiadostí o platbu.

Do aktivít informovania a publicity, ktoré si vyžadujú profesionálny prístup je zapojená aj externá agentúra vybraná v procese verejného obstarávania, ktorá sa podieľa na príprave

informačných publikácií, mediálnej prezentácii OPBK, organizovaní regionálnych a lokálnych informačných podujatí a iných aktivitách vyžadujúcich profesionálny prístup v oblasti public relations.

Hlavným zdrojom informácií o aktuálnom stave realizácie OPBK, jeho prioritných osiach a opatreniach je internetová stránka RO OPBK (www.build.gov.sk) a internetová stránka SO/RO pre OPBK (www.bratislavskykraj.sk).

7. Finančné riadenie, kontrola a audit

System finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu zahŕňa komplex na seba nadväzujúcich a vzájomne prepojených podsystémov a činností, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje účinné finančné plánovanie, rozpočtovanie, účtovanie, výkazníctvo, platby prijímateľom, sledovanie finančných tokov a finančnú kontrolu a audit pri realizácii pomoci z ES.

Do systému finančného riadenia operačného programu sú zapojené nasledovné subjekty:

- riadiaci orgán,
- certifikačný orgán,
- sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom,
- platobná jednotka,
- orgán auditu.

Funkcie riadiaceho orgánu sú uvedené v časti 9. 1. 2.

Funkcie certifikačného orgánu vykonáva Ministerstvo financií SR. Certifikačný orgán predovšetkým zabezpečuje:

- koordináciu a metodické usmerňovanie vo vzťahu k finančnému riadeniu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, vrátane koordinácie činnosti platobných jednotiek;
- zostavenie a zaslanie žiadostí o priebežné platby a záverečnú platbu na Európsku komisiu;
- predbežnú finančnú kontrolu súhrnnej žiadosti platobných jednotiek o platbu;
- certifikačné overenie na všetkých úrovniach finančného riadenia, vrátane prijímateľa, s cieľom ubezpečenia sa o postupoch RO, SO/RO a platobných jednotiek;
- certifikáciu výkazu výdavkov na EK;
- príjem prostriedkov EÚ na osobitné mimorozpočtové účty MF SR;
- prevod finančných prostriedkov EÚ prijímateľovi prostredníctvom platobnej jednotky;
- zostavenie a predloženie odhadu očakávaných výdavkov pre príslušný a nasledujúci rok Európskej komisii na základe podkladov riadiacich orgánov každý rok do konca apríla;
- vedenie knihy dlžníkov;
- zostavenie a predloženie do 31. marca výkazu čiastok k 31. decembru predchádzajúceho roka, ktoré majú byť vrátené, v členení podľa rokov začatia konania;
- finančné opravy prostriedkov EÚ na základe požiadaviek Európskej komisie;

- vrátenie neoprávnene použitých alebo nevyužitých prostriedkov Európskej komisii, vrátane úrokov z omeškania;
- zavedenie jednotného systému účtovníctva pre certifikačný orgán a platobné jednotky (Informačného systému pre účtovanie fondov - ISUF);
- vedenie účtovníctva, výkazníctva a uschovávanie dokladov.

Funkcie platobnej jednotky vykonáva Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja.

Platobná jednotka predovšetkým zabezpečuje:

- posudzovanie žiadostí o platbu prijímateľov obdržaných od RO
- prevod prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie prijímateľom
- vyplnenie a predkladanie súhrnných žiadostí o platbu a čiastkových výkazov výdavkov certifikačnému orgánu
- vedenie účtovníctva, výkazníctva a uschovávanie dokladov
- vedenie čiastkovej knihy dlžníkov.

V rámci MVRR SR sú funkcie RO a platobnej jednotky zabezpečované organizačne neprepojenými útvarmi.

Funkcie orgánu auditu zabezpečuje Ministerstvo financií SR. Hlavné úlohy orgánu auditu sú:

- a) vypracovanie správy o výsledku posudku zavedenia systémov, podľa bodu 2 článku 71 nariadenia 1083/2006
- b) zabezpečenie, aby sa audity vykonávali s cieľom preveriť účinné fungovanie systému riadenia a kontroly operačného programu;
- c) zabezpečenie, aby sa audity operácií vykonávali na vhodnej vzorke, aby sa preverili deklarované výdavky;
- d) predloženie Komisii do deviatich mesiacov od schválenia operačného programu stratégie auditu, ktorá sa bude zaoberať subjektmi vykonávajúcimi audity uvedené v písmenách b) a c), použitou metódou, metódou výberu vzorky na audity operácií a orientačným plánom auditov s cieľom zabezpečiť, aby sa auditu podrobili hlavné subjekty a aby boli audity počas celého programového obdobia rozvrhnuté rovnomerne. Ak sa uplatňuje spoločný systém pre viaceré operačné programy, možno predložiť jednu stratégiu auditu.
- e) do 31. decembra každého roku od roku 2008 do 2015 za:
  - (i) predloženie Komisii výročnej kontrolnej správy, ktorá obsahuje nálezy auditov vykonaných počas predchádzajúceho 12-mesačného obdobia, ktoré sa končí 30. júna dotknutého roku, v súlade so stratégiou auditu operačného programu a uvádza nedostatky zistené v systémoch riadenia a kontroly programu. Prvá správa, ktorá sa predloží do 31. decembra 2008, sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2007 do 30. júna 2008. Informácie týkajúce sa auditov vykonaných po 1. júli 2015 sa zahrnú do záverečnej kontrolnej správy, ktorá je podkladom pre vyhlásenie o ukončení uvedené v písmene f);
  - (ii) na základe kontrol a auditov, ktoré sa vykonali pod jeho vedením, vydanie stanoviska o tom, či systém riadenia a kontroly funguje dostatočne účinne na to, aby poskytol primeranú záruku, že výkazy výdavkov, ktoré sa predkladajú Komisii, sú správne, a na základe toho primeranú záruku, že príslušné transakcie sú zákonné a správne;

(iii) predloženie v prípadoch stanovených v článku 88, vyhlásenia o čiastočnom ukončení, ktorým sa posudzuje zákonnosť a správnosť príslušných výdavkov. Ak sa na niekoľko operačných programov uplatňuje spoločný systém, môžu sa informácie uvedené v bode (i) spojiť do jednej správy a stanovisko a vyhlásenie vydané podľa bodov (ii) a (iii) môže zahŕňať všetky príslušné operačné programy;

f) predloženie Komisii najneskôr do 31. marca 2017 vyhlásenia o ukončení, ktoré posudzuje platnosť žiadosti o záverečnú platbu a zákonnosť a správnosť príslušných transakcií zahrnutých do záverečného výkazu výdavkov, ktorý je doložený záverečnou kontrolnou správou.

Na MF SR sú funkcie zabezpečené organizačne neprepojenými útvarmi. Funkciu certifikačného orgánu plní Sekcia európskych a medzinárodných záležitostí MF SR, ktorá je organizačne podriadená 1. štátnemu tajomníkovi. Funkciu orgánu auditu plní Sekcia auditu a kontroly medzinárodných finančných zdrojov MF SR, ktorej generálny riaditeľ je v priamej riadiacej pôsobnosti ministra financií.

MF SR ako Orgán Auditu podpíše zmluvy s jednotlivými ministerstvami so špecifikovaním predmetu činnosti auditu, ktoré budú zabezpečovať jednotlivé nezávislé útvary na ministerstvách a Správy finančnej kontroly, najneskôr do konca augusta 2007. Tieto útvary sa budú riadiť Postupmi pre audit štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo na roky 2007-2013, ktoré budú sekciou auditu a kontroly medzinárodných finančných zdrojov vypracované do 31. 7. 2007. MF SR bude dohliadať nad činnosťou týchto orgánov; podrobné postupy dohľadu budú súčasťou Postupov pre audit štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo na roky 2007-2013.

1. Systém finančných tokov

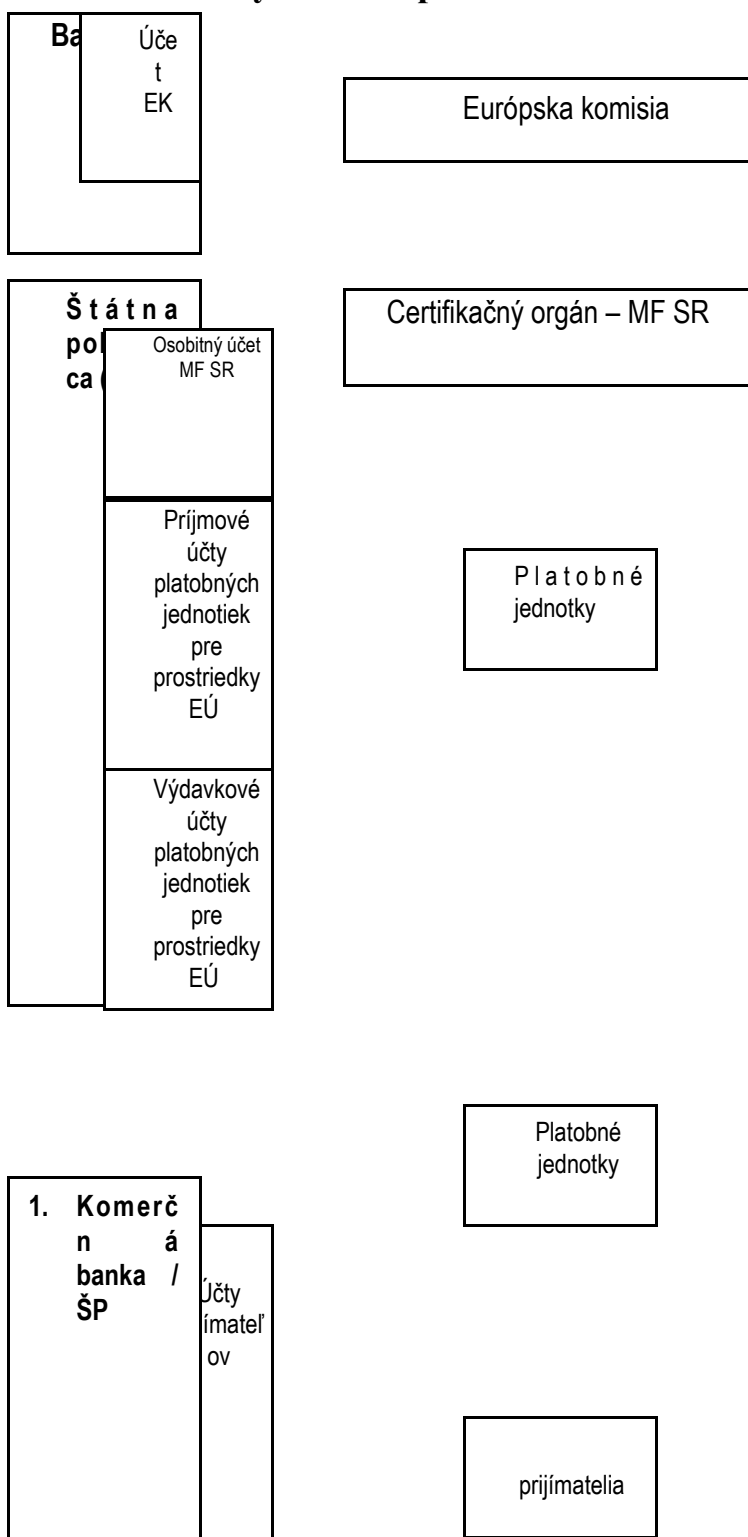
Platby finančných prostriedkov EÚ sú z Európskej komisie prevedené na osobitný účet Certifikačného orgánu MF SR v Štátnej pokladnici v rámci záväzku, ktorý bol prijatý Európskou komisiou. Platby finančných prostriedkov EÚ prijímateľom sa realizujú prostredníctvom štátneho rozpočtu.

Finančné prostriedky EÚ a prostriedky štátneho rozpočtu na spolufinancovanie sú prijímateľom vyplácané prostredníctvom platobnej jednotky súčasne, na základe zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku v pomere stanovenom na projekt.

Platby prostriedkov EÚ a spolufinancovania zo štátneho rozpočtu prijímateľom uskutočňuje platobná jednotka v sume schválenej certifikačným orgánom na základe súhrnnej žiadosti o platbu v prípade systému refundácie. V prípade systému zálohových platieb, resp. predfinancovania, platby prijímateľom realizuje platobná jednotka vo výške schválených žiadostí o zálohové platby, resp. predfinancovania, bez predchádzajúceho súhlasu certifikačného orgánu.

Podrobný popis finančného riadenia je stanovený v Systéme finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre programové obdobie 2007 – 2013, schválenom uznesením vlády SR č. 835/2006 zo dňa 8. októbra 2006 a uverejnenom na www.finance.gov.sk.

Schéma finančných tokov prostriedkov štrukturálnych fondov

Schéma finančných tokov národného spolufinancovania zo štátneho rozpočtu:

Š t á t n a pokladnica	Výdavkové účty platobných jednotiek pre spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu
-----------------------------------	--

Platobné jednotky

Komerčná banka / ŠP	Účty prijímateľov
----------------------------	-------------------

Prijímatelia

10. PRÍLOHY

- Príloha 1 Zoznam použitých skratiek
- Príloha 2 Terminologický slovník
- Príloha 3 Použitá literatúra
- Príloha 4 Pracovná skupina pre prípravu OPBK
- Príloha 5
  - A. Netechnické zhrnutie poskytnutých informácií uvedených v Správe o hodnotení strategického dokumentu
  - B. Záverečné stanovisko MŽP SR zo SEA posúdenia strategického dokumentu
  - C. Stanovisko MŽP SR k zmenám v OPBK v oblasti ochrany životného prostredia po zapracovaní pripomienok EK
- Príloha 6 Mapy ku kapitole 3
- Príloha 7 Metodický prístup a kritériá pre výber inovačných a kohéznych pólů rastu
- Príloha 8 Indikatívny časový harmonogram zapojenia Bratislavského samosprávneho kraja do implementácie OPBK
- Príloha 9 Plán hodnotenia Operačného programu Bratislavský kraj 2007 – 2013 (Návrh)
- Príloha 10 Zoznam indikátorov na úrovni Operačného programu